CORPUS
SCRIPTORUM CHRISTIANORUM ORIENTALIUM
EDITUM CONSILIO
UNIVERSITATIS CATHOLICAE AMERICAE
ET UNIVERSITATIS CATHOLICAE LOVANIENSIS
Vol. 122

SCRIPTORES IBERICI

SERIES I — TOMUS I

TEXTUS

LITURGIAE IBERICAE ANTIQUIORES

EDIDIT

MICHAEL TARCHNIŠVILI

LOVANII
E TYPOGRAPHEO LINGUARUM ORIENTALIUM
APUD L. DURBECQ
MDCCCCL

PRAEFATIO

Multi servati sunt textus liturgici georgiani quorum magna pars adhuc in manuscriptis in Georgia vel extra Georgiam delitescunt. De divulgandis nonnullis ex his textibus optime meritus est K. Kekelidze [1]. Alii textus ultimis tantum temporibus in lucem prodierunt.

Textus liturgiae ibericae, quos hoc volumine publici iuris facimus, complectuntur duas liturgias S. Iacobi, fratris Domini, liturgiam S. Ioannis Chrysostomi, liturgiam S. Petri et Missam praesanctificatorum, cui additur aliud fragmentum eiusdem missae. His Ecclesia iberica utebatur in suis functionibus una cum missa S. Basilii, cuius textum invenire non potuimus.

I. Liturgia S. Iacobi (= *Gi*).

Codex manuscriptus membranaceus, ex quo desumpta est, asservatur in Bibliotheca Universitatis Graiacensis (Graiaci, Graz in Austria). Cum de illo iam fuse lateque locuti sint primum G. Peradze [2] et nuperrime M. Tarchnišvili [3], hic pauca tantum addenda sunt.

De origine huius liturgiae loquitur monachus iberus montis Sinai Iohannes Zosima, qui eam ex alio codice iam vetustate corrupto transcripsisse censetur A.D. 985. E verbis Zosimae (fol. 94-95) apparet hanc in monte Sinai exscriptam esse et saeculo X esse anteriorem. At eius tenor et indoles clare demonstrant eam saeculo IX non esse antiquiorem et multum congruere cum liturgia a Kekelidze edita [4]. Ex quo deducendum est utramque liturgiam unam eamdemque habere originem, quae saec. VII vel initio saeculi subsequentis quaerenda

[1] *Drevnegruzinskij arhieratikon*, Tiflis, 1912 ; *Ierusalimskij kanonar VII věka*, Tiflis, 1912; *Liturgičeskie gruzinskie pamjatniki*, Tiflis, 1908.

[2] *Les monuments liturgiques prébyzantins en langue géorgienne*, in *Le Muséon*, 1932, t. XLV, p. 255-272.

[3] *Eine neue georgische Iakobosliturgie*, in *Ephemerides liturgicae*, 1948, t. LXII, p. 49-82.

[4] *Drevnegruzinskij arhieratikon.*

est. Ad eamdem familiam vel recensionem videntur pertinere alii textus liturgiae S. Iacobi quos N. Marr recenset in catalogo suo codicum georgianorum montis Sinai [5].

II. Liturgia S. Iacobi Altera (= *Vi*).

Eam e codice Bibliothecae Vaticanae borgiano-iberico 7 desumpsimus, in quo habetur euchologium ritus byzantino-georgiani. Codex, chartaceus, 0,21 × 9,14 m, unica columna lineis ca. 23-26 constanti, cursiva sacerdotali exaratus est, in qua litterae initiales, tituli atque rubricae partim atramento partim autem colore purpureo depicta sunt. Quantum ex indole scripturae, orthographiae non classicae, multisque barbarismis quibus scatet iudicare licet, saec. XIII-XIV, ut videtur, non est anterior.

Iniuriam temporis multum passus, codex humore pessumdatus est, quo factum est ut permulta folia exciderent. Quantum vero habuerit textus primitivus facile definiri potest ex litteris maiusculis sacerdotalibus in margine appositis, quae singulas benedictiones vel officia indicant. Ex his apparet codicem esse lacunis plenum. Etenim, prima oratio integre asservata signatur 32 (fol. 1 r°), et ultima oratio signata numerum habet 114 (fol. 65 v°) ; insuper, pluribus passim foliis ablatis, desunt, inter 32 et 114, sectiones 35-43, 51-53, 61-64, 66-71, 74-81, 85-98, 108-113, scl. in summa octoginta septem sectiones, quo patet plus quam dimidiam partem textus primitivi excidisse. Ubi vero textus primigenius deficiebat, inserta sunt postea folia vacua. In hoc statu, codex signatus est duplici numeratione : numeris sic dictis arabicis, qui indicant folia tantum (1-85), et litteris minusculis alphabeti georgiani civilibus quae appositae sunt unicuique paginae (ა-ხჩ). Codex duabus manibus exaratus est : folia 1-54 v° opus sunt prioris manus, reliqua autem alterius.

Liturgia S. Iacobi altera habetur in hoc codice fol. 35 v°-50 v°. Initio mutilus, textus pauca tantum communia habet cum recensione *Gi*, a qua *Vi* differt non tantum versione,

5 *Opisanie gruzinskih rukopisej sinajskogo monastyrja*, p. 76-79, 250, Moskva, 1940.

quae nova est, sed etiam ordine textuque orationum necnon rubricis et lectionibus variantibus.

Textus graecus e quo fluxit georgianus videtur exaratus esse sub finem saec. IX, probabiliter post annum 879 : in commemoratione enim defunctorum (fol. 47) nominantur duo antistites Ecclesiae Hierosolymitanae, Salomon (858-864) et Theodosius (864-879), et tres patriarchae Ecclesiae Antiochenae : Iob (813/814-844/845), Nicolaus I (847-866) et Stephanus, sine dubio Stephanus ille IV qui vita functus est ipsa die consecrationis anno 870. In ibericam linguam translatus est probabiliter sub finem saec. IX, vel saltem initio saec. X, quia iam hoc saeculo in Ecclesia iberica liturgiae S. Iacobi substituta est missa S. Iohannis Chrysostomi [6]. Ad nostram liturgiam accedit textus graecus typis mandatus in *Patrologia Orientali* [7]; hic tamen multo recentior est textu georgiano qui ei antecedit etiam indole historico-liturgica.

III. Liturgia S. Iohannis Chrysostomi (= *Go*).

Asservatur et ipsa Graiaci, in rotulo membranaceo quatuor frustis inter se colligatis constanti. Scriptura est sacerdotalis cursiva.

Huius aetas non facile determinatur; consideratis tum indole paleographica rotuli tum statu evolutionis liturgiae quem exhibet, videtur exarata esse saec. X-XI. Textu stiloque valde affinis est textui recepto liturgiae S. Iohannis Chrysostomi quo nostris adhuc diebus utitur Ecclesia iberica.

Qui de ea plura desiderat adeat eiusdem versionem nostram germanicam [8].

IV. Liturgia S. Petri (= *Vp*).

Hanc exhibet idem euchologium Bibliothecae Vaticanae Borgia georg. 7, fol. 51 r°-54 v°. Etsi huius iam extant versiones

[6] G. Peradze, *Ein Dokument aus der mittelalterlichen Liturgiegeschichte Georgiens*, in *Kyrios*, 1936, t. I, p. 74-79.

[7] B. Ch. Mercier, *La liturgie de S. Jacques*, in *Patrologia Orientalis*, t. XXVI, 1946, p. 119-256.

[8] M. Tarchnišvili, *Die georgische Übersetzung der Liturgie des hl. Iohannes Chrysostomus*, in *Jahrbuch für Liturgiewissenschaft*, 1938, t. XIV, p. 79-94.

latina et gallica, confectae secundum hunc textum vel secundum aliam recensionem a K. Kekelidze russice divulgatam [9], tot tamen ac tantis peccatis laborant ut nova translatio superflua non videatur.

Qua vero aetate orta sit versio iberica non satis constat. Attamen propter pervetustam eius dictionem, qua similis est verborum compositioni liturgiae S. Iacobi *Gi*, Kekelidze tenet eam saec. IX tribuendam; quae opinio nobis probanda videtur. Quidquid est, ut certum habemus hanc versionem nullo modo adscribi posse aetati sic dictae aureae litterarum georgianarum (saec. X-XII), multo minus aetati posteriori; unde sequitur eam ortam esse ante saec. X, probabiliter saeculo IX. Huic opinioni consonat etiam sententia viri docti J. Vašica, qui editionem palaeoslavicam eiusdem liturgiae curavit [10]; haec enim versio multam affinitatem prae se fert cum versione iberica.

Textus georgianus bibliothecae Vaticanae fere integer servatus est, si excipias initium et finem ubi verba nonnulla desiderantur.

V. Ganahleba, seu Missa Præsanctificatorum (= *Gg*).

Haec quoque habetur Graiaci in eadem Bibliotheca Universitatis, colligata veluti secunda pars textui liturgiae S. Iacobi *Gi*. Continetur fol. 96 r°-110 v° et inscribitur წესი განახლებისა (*ordo renovationis*). Ad calcem vero fol. 110 v° occurrit notula ქრისტე შეიწყალე კჳრიკე ამის წიგნისა მომგებელი და იოვანე მჩხრეკელი გლოვილი (*Christe, miserere Cyriaci hunc librum acquirentis et Iohannis scribae peccatoris*). Ex his verbis deducendum esset ipsum Iohannem Zosimam fuisse exscriptorem huius libelli, quod non videtur admittendum; indoles enim scriptionis et orthographia omnino discedunt ab iis quas exhibet liturgia S. Iacobi *Gi*, conscripta iubente eodem

[9] Cfr H. W. Codrington, *The liturgy of S. Peter*, Münster in Westphalen, 1936.

[10] *Slovanská liturgie sv. Petra*, in *Byzantinoslavica*, 1939-1946, t. VIII, p. 1-54; cfr I. M. Hanssens, *La liturgie romano-byzantine de S. Pierre*, in *Orientalia christiana periodica*, 1938, t. IV, p. 235-258; 1939, t. V, p. 103-150.

ლიტურღია წმიდისა იაკობისი.

1. *... საშინელსა, დიდებოჳლსა საკოჳრთხეველსა შენსა. * fol. 1 r
გარდამოავლინე ჩოჳენ ზედა მადლი შენი სახიერი. განა-
ცხოველენ სოჳლნი და გორცნი ჩოჳენნი და დაამტკიცენ
5 გონებანნი ჩოჳენნი მართლმადიდებლობასა, რაჲთა გულითა
წმიდითა შევწიროთ შესაწირავი მოცემული ნაყოფთაგან,
მოსატევებელად ცოდვათა ჩოჳენთა * და სალხინებელად * fol. 1 v
ყოვლისა ერისა შენისა, მადლითა და წყალობითა და კაცთ-
მოყოჳარებითა ქრისტჱ შენისაჲთა, რომლისა თანა შენდა
10 დიდებაჲ შოჳენის სოჳლით წმიდითოჳრთ, აწ და მარადის
და ოჳკოჳნითი ოჳკოჳნისამდჱ, ამენ.

2. ლოცვაჲ ოჳწინარჱს წმიდაო ღმერთოჲსა : წმიდა ხარ,
ღმერთო ჩოჳენო, რომელი წმიდათა შინა დამკჳდრებოჳლ
ხარ და საყდართა დიდებისათა მჯდომარე ხარ. * წმიდა * fol. 2 r
15 ხარ, ღმერთო ჩოჳენო, რომელი წმიდათა ანგელოზთა და
მთავარანგელოზთა და ყოველთაგან ძალთა ზეცისათა
თაყოჳანის იცემები და იდიდები. წმიდა ხარ, ღმერთო
ჩოჳენო, რომელი ექოჳს ექოჳს ფრთეთა ქერობინთა და
სერაბინთაგან სამგზის წმიდასა გალობასა შეიწირავ,
20 შეიწირე ჩოჳენიცა ოჳღირსთა მონა*თა შენთაჲ სამგზის * fol. 2 v
წმიდაჲ გალობაჲ და შეგჳწყალენ ჩოჳენ.

ა ღ ს ა მ ა ღ ლ ე ბ ე ლ ი : რაჲმეთოჳ წმიდა ხარ, ღმერთო
ჩოჳენო, და წმიდათა შინა განისოჳვე[ნ]ებ და შენდა სამგზის
წმიდასა გალობასა შევსწირვთ მამისა და ძისა და წმიდისა
25 სოჳლისა, აწ და მარადის და ოჳკოჳნითი ოჳკოჳნისამდე.

ე რ მ ა ნ : ამენ.

3. წ მ ი დ ა ო ღ მ ე რ თ ო ჲ თ ქ ო ჳ ა ნ.

4. ლ ო ც ვ ა ჲ შ ე მ დ გ ო მ ა დ წ მ ი დ ა ო ღ მ ე რ თ ო ს ა ;
* მოწყალე, მწყალობელ, სოჳლგრძელ, დიდად *მოწყალე * fol. 3 r

და ჭეშმარიტ[1], ოჳფალო, მოიხილე განმზადებოჳლით
სამკჳდრებელით შენით და მიგსნენ ჩოჳენ ყოვლისაგან
განსაცდელისა საეშმაკოჲსა და კაცობრივისა და ნოჳ
განმაშორებ შეწევნასა შენსა ჩოჳენგან, რაჲმეთოჳ ჩოჳენ ვერ
* fol. 3 v შემძლებელ * ვართ ძლევად რომელნი მოეტევებიან ჩოჳენ
ზედა. ხოლო შენ შემძლებელ ხარ განრინებად ჩოჳენდა
ყოველთაგან. მკდომთა. მაცხოვნენ ჩოჳენ, ოჳფალო
ღმერთო ჩოჳენო, ყოველთაგან წინააღმდგომთა ამის
სოფლისათა სიტკბოებითა შენითა, რაჲთა შევიდეთ წმიდი-
თა გოჳლის სიტყჳთა ტაძარსა შენსა წმიდასა და სათნოჲ
* fol. 4 r შენი მსა*ხოჳრებაჲ აღვასროჳლოთ, რაჲთა საოჳკოჳნესა
მას ცხორებასა ღირს ვიქმნეთ, რაჲმეთოჳ შენი არს
სოჳფევაჲ, ძალი და დიდებაჲ მამისა და ძისა და წმიდისა
სოჳლისა, აწ და მარადის და ოჳკოჳნითი ოჳკოჳნისამდე,
ამენ.

მღდელმან ჯოჳარი დასწორს და თქოჳას :
მშჳდობაჲ ყოველთა.

ერმან თქოჳას : სოჳლისა შენისა თანა.

5. დიაკონმან ფსალმოჳნი დავითისი. მოჴედით.
საკითხავი. და შემდგომად ალილოჳიაჲ, ფსალ-
* fol. 4 v მოჳნი დავითისი, მოხედით. * ლოცვა საკმევე-
ლისაჲ : შენ ხარ სავსჱ ყოვლითა სოჳლნელებითა და
სახიერებითა, ქრისტე ღმერთო ჩოჳენო, და შენ მიერ
მოცემოჳლსა შევსწირავთ საკმეველსა ამას და გევედრებით
შენ, შევედინ შე წიმაშე ჴელთაგან ჩოჳენ გლახაკთასა
სოჳლად სოჳლნელად, მოსატევებელად ცოდვათა ჩოჳენთა,
* fol. 5 r რაჲმეთოჳ შენდა შოჳენის დიდებაჲ *თანა მამით და
სოჳლით წმიდით ოჳრთ, აწ და მარადის და ოჳკოჳნითი
ოჳკოჳნისამდე, ამენ.

კოჳერექსი[2], შემდგომად ალილოჳია.

1 Sic.
2 Haec vox in marg. dext., litteris maioribus.

6. ლოცვაჲ სახარებისაჲ : შენ გმადლობთ ოჳფალო, რომელმან გამოაბრწყინე ბნელისაგან ნათელი და აღგჳხილენ თოჳალნი გონებათა ჩოჳენთანი მიხედვად მცნებათა შენთა, აღებად პირთა ჩოჳენთა აღსარებად ცოდვათა ჩოჳენთა და * წოჳრთად მცნებათა შენთა. შენ ოჳფალო. (* fol. 5 v) შეიწირე ლოცვაჲ შეცოდებოჳლთა და ოჳღირსთა მონათა შენთაჲ და ნოჳ ოჳგოჳლებელს ჰყოფ ვედრებასა ჩოჳენსა, არამედ შენისაებრ დიდადშოჳენიერებისა დაიცვენ რომელნი ესე მოვიდეს და რომელნი მოსლვად არიან ჩოჳენ თანა ლოცვად, და გამოაბრწყინე გოჳლთა ჩოჳენთა და მათთა * ნათელი საღმრთოთა სიტყოჳათა შენთაჲ. (* fol. 6 r)

ამაღლება : რაჲმეთოჳ შენ ხარ მახარებელი და განმანათლებელი, ადგომაჲ და ცხორებაჲ სოჳლთა და ჴორცთა ჩოჳენთაჲ, ღმერთო ჩოჳენო, და შენდა დიდებასა შევსწირავთ მამისა და ძისა და წმიდისა სოჳლისა, აწ და მარადის და ოჳკოჳნითი ოჳკოჳნისამდე.

ერმან : ამენ.

დიაკონმან : აემართენით.

მღდელმან : მშჳდობაჲ ყოველთა.

ერმან : სოჳლისა შენისა თანა.

* მღდელმან თავისაგანი. (* fol. 6 v)

დიაკონმან : მოხედეთ. შემდგომად სახარებისა დიაკონმან კოჳერექსი ც მოჳჴლი : და შემოსროჳლი ჟამი.

მღდელმან ესე ლოცვაჲ წართქოჳას : ღმერთო, რომელმან გოჳასმინენ ჩოჳენ საღმრთონი სიტყოჳანი შენნი, განაბრძნვენ და განანათლენ სოჳლნი ჩოჳენნი სოჳლიერსა მას წინაჲსწარკითხოჳლსა სიბრძნესა ცნობად, რაჲთა არა მსმენელ ხოლო * ვიყვნეთ ცხოველსმყოფელთა (* fol. 7 r) მაგათ მცნებათა შენთა, არამედ მყოფელ საქმეთა კეთილთა, სარწმოჳნოებით ვშოჳრებოდით ოჳზაკოჳელითა სოჳლითა, ოჳბიწოჲთა ცხორებითა.

ლოცვაჲ მე-ბ : ოჳფალო, მომცემელო ცხორებისაო და

კეთილთაჲ, რომელმან მოეც კაცთა სასოებაჲ სანატრელისა
* fol. 7 v * საუკუუნოჲსა ცხორებისაჲ : უჳფალი ჩუჳენი იესუჳ ქრისტჱ, ღირს მყვენ ჩუჳენ სიწმიდით აღსრულებად საღმრთოჲ ესე მსახურებაჲ საშუჳებელად ნეტარებისა მის მომავალისა. 5

ა მ ა ღ ლ ე ბ ა : ქრისტე იესუჳს მიერ უჳფლისა ჩუჳენისა, რომლისა თანა შენდა დიდებაჲ შუჳენის ცხოველსმყოფე-
* fol. 8 r ლით სულით შენით წმიდით † უჳრთ, აწ და * მარადის და უკუკუნითი უკუკუნისამდე.

ე რ მ ა ნ : ამენ. 10

მ ღ დ ე ლ მ ა ნ : მშჳდობაჲ.

ე რ მ ა ნ : სულისა შენი.

დ ი ა კ ო ნ მ ა ნ : თავნი ჩუჳენნი.

ე რ მ ა ნ : შენ, უჳფალო.

7. მ ღ დ ე ლ მ ა ნ ე ს ე ლ ო ც ვ ა ჲ წ ა რ თ ქ უ ჳ ა ს : 15 გარდამოავლინე, უჳფალო ღმერთო ჩუჳენო, წყალობაჲ ამათ ზედა, რომელთა მოუჳდრეკიან თავნი მათნი და მოელიან შენმიერსა კუჳრთხევასა. დაამწყსე ერი შენი, აკუჳრთხე სამკჳდრებელი შენი და მომეც ჩუჳენ ყოველთა,
* fol. 8 v რაჲთა შენ*სა ვზრახვიდეთ ყოველნი, შენსა ვიტყოდით 20 მარად[დ]ღე და შენთა მცნებათა შინა ვიდოდით.

ა მ ა ღ ლ ე ბ ა : რაჲთა მარადის დავიცვნეთ ძალითა შენითა და მივეწიფნეთ მეცნიერებასა ჭეშმარიტებისა შენისასა და შენდა დიდებასა შევსწირავთ მამისა და ძისა და წმიდისა სულისა, აწ და მარადის და უკუკუნითი უკუკუნი- 25 სამდე.

ე რ მ ა ნ : ამენ.

* fol. 9 r **8.** * დ ი ა კ ო ნ მ ა ნ : მშჳდობით გალობდით. და თ ქ უ ჳ ა ს გ ე ლ თ ბ ა ნ ი ს ა ჲ.

დ ი ა კ ო ნ მ ა ნ თ ქ უ ჳ ა ს : ნუჳ ვინ უჳმლუჳრო, ნუჳ ვინ 30 არა ღირსი, ნუჳ ვინ არა შემძლებელი, არამედ იხილენით თავნი თჳსნი და აღემართენით ყოველნი.

9. შ ე მ დ გ ო მ ა დ ს ი წ მ ი დ ი ს ა შ ე ყ ვ ა ნ ე ბ ი ს ა დ ი ა-

კონმან თქოჳას : სიბრძნით მოხედეთ † და თქოჳნა
მრწამსი.

10. * მღდელი თანავე იტყოდის, გ ჯოჳარი * fol. 9 v
დასწეროს ამით[1] სიტყჳთგან ჯოჳარს ეცოჳა ვიდრე
5 მამისა თანა და ძისა † † †. მრწამსისა შემდგომად
დიაკონმან თქოჳას : ვდგეთ კეთილად, მოვიცალოთ
ყოველთა, ერთობით ოჳფლისა მიმართ ვილოცოთ.

ერმან̃ : კჳრიელესონ.

11. მღდელმან სარწმოჳნოებისა ესე ლოცვაჲ
10 წართქოჳას : არავინ არს ღირს, რომელნი ესე შეკროჳლ
* ვართ გოჳლისთქოჳმითა ჴორცთაჲთა მოსლვად და * fol. 10 r
წარდგომად გინა მსახოჳრებად შენ მეოჳფესა დიდებისასა.
რაიმეთოჳ მსახოჳრებაჲ შენი დიდ არს და საშინელ და ვერ
მისაწდომელ ძალთაგან ზეცისათა, არამედ გამოოჳთქოჳ-
15 მელსა შენსა კაცთმოყოჳარებასა და სახიე*რებასა * fol. 10 v
შეოჳცოდებელად[2] და გარდაოჳქცეველად კაც იქმენ და
მღდელთ მომღოჳარ ჩოჳენდა, და მსახოჳრებაჲ ესე ოჳსის-
ხლოჲსა ამის მსხოჳერპლისაჲ ჩოჳენ მოგოჳეც, ვითარცა
ოჳფალმან ყოველთამან. რაჲმეთოჳ ოჳფლებ ცათა და ქოჳე-
20 ყანასა და ქოჳესკნელთა. რომელი ჰზი საყდართა ქერაბინთა
* ოჳფალი სერაბინთაჲ. მეოჳფე ისრაჱლისაჲ, მხოლოჲ წმი- * fol. 11 r
დაჲ და წმიდათა შინა განსოჳენებოჳლი. შენგან ვითხოვთ
ესრჱთ სახიერისაგან, რომელმან ესრეთ კეთილად ჴმა სცი,
მოიხილე ჩემზედა, ოჳკმარისა ამის მონისა შენისა და არა
25 ღირსისა. და ღირს მყავ მე ძალითა სოჳლისა * წმიდისა * fol. 11 v
შენისაჲთა ოჳღირსი ესე, რომელსა ესე მმოსიეს მადლი
მღდელობისაჲ, წარდგომად ტაბლასა ამას წმიდასა შენსა
და მღდელობად ოჳბიწოსა ჴორცსა შენსა და ჭეშმარიტსა
სისხლსა შენსა. შენდა მომიდრეკია ქედი ჩემი და გევე-
30 დრები, ნოჳ გარე მიიქცევ პირსა შენ * სა ჩემგან, ოჳფალო, * fol. 12 r
ოჳფალო, და ნოჳცა განმარჩევ მონათა შენთაგან, არამედ

[1] Sic. — [2] Leg. შეოჳგვალებელად « sine mutatione »?

ჯერ იჩინე, რაჲთა შეიწირო ცოდვილისა და ოჳკმარისა მონისა შენისა შესაწირავი ესე, რაჲმეთოჳ შენ ხარ, რომელი შესწირავ და შეიწირავ და შეიწირვი და მიეცემი კაცთა, ქრისტე ღმერთო ჩოჳენო, და შენდა დიდებასა შევსწირავთ
* fol. 12 v * თანა მამით შენით დაოჳსაბამოჲთ და ცხოველსმყოფელით 5
სოჳლით წმიდითოჳრთ, აწ და მარადის და ოჳკოჳნითი ოჳკოჳნისამდე, ამენ.

12. მღდელმან პირველ ამბორის ყოფისა ესე ლოცვაჲ წართქოჳას ბ. რომელი ყოველთა ღმერთი ხარ და ოჳფალი, ღირს მყვენ ჩოჳენ ჟამისა ამის არა ღირსნი 10
* fol. 13 r ესე, კაცთმოყოჳარე, რაჲთა განწმედილნი * ყოვლისაგან ზაკოჳვისა[1] და ორგოჳლებისა შევიერთნეთ ოჳრთიერთას ამბორის ყოფითა წმიდითა, შეერთებოჳლნი სიყოჳაროჳ-ლისა და მშჳდობისა სიმტკიცითა, დამყარებოჳლნი შენისა ღმრთეებისა ცნობითა სიწმიდითა ოჳფლისა ღმრთისა და 15
მაცხოვრისა ჩოჳენისა იესოჳ ქრისტჱსითა.

* fol. 13 v ამაღლება : * რაჲმეთოჳ ღმერთი მშჳდობისაჲ და სიყოჳაროჳლისაჲ და კაცთმოყოჳარებისაჲ ხარ და შენდა დიდებასა შევსწირავთ მამისა და ძისა და წმიდისა † სოჳლისა, აწ და შარადის და ოჳკოჳნითი ოჳკოჳნისამდე. 20

ერმან : ამენ.

მღდელმან : მშჳდობა † ყოველთა.

ერმან : სოჳლისა შენისა თანა.

დიაკონმან თქოჳას : სიყოჳაროჳლითა სიწმიდისაჲთა
* fol. 14 r ოჳრთიერთას ამ*ბორს ოჳყოთ. დიაკონმან : თავნი 25
ჩოჳენნი ოჳფალსა მო[ოჳდრიკნეთ].

ერმან : შენ ოჳფალო.

13. მღდელმან ესე ლოცვაჲ წართქოჳას : რო-მელი მხოლოჲ ხარ ოჳფალი, მოწყალე ღმერთი, რომელთა მოოჳდრეკიან აწ ქედნი მათნი წინაშე წმიდასა საკოჳრთხე- 30
ველსა შენსა და ითხოვენ შენ მიერსა სოჳლიერსა ნიჭსა,

[1] Sic.

მოავლინე შენმიერი კოჳრთხევაჲ * და აკოჳრთხენ ყოველნი * fol. 14 v
კოჳრთხევითა სოჳლიერითა, რომელი მაღალთა შინა დამკჳ-
დრებოჳლ ხარ და მდაბალთა ჰხედავ.
ა მ ა ღ ლ ე ბ ა : რაჲმეთოჳ ქებოჳლ და თაყოჳანის საცემელ
5 არს სახელი წმიდაჲ შენი მამისა და ძისა და წმიდისა
სოჳლისაჲ, აწ და მარადის და ოჳკოჳნითი ოჳკოჳნისამდე.
ე რ მ ა ნ : ამენ.
დ ი ა კ ო ნ მ ა ნ თ ა ყ ო ჳ ა ნ ი ს ს ც ე ს * და თ ქ ო ჳ ა ს : * fol. 15 r
კჳრიელესონ. მ ღ დ ე ლ მ ა ნ ჯ ო ჳ ა რ ი დ ა ს წ ე რ ო ს და
10 ჰ რ ქ ო ჳ ა ს : ოჳფალმან შეიწირენ მსახოჳრებაჲ შენი.

14. დ ი ა კ ო ნ მ ა ნ კ ა თ ო ლ ი კ ჱ წ ა რ თ ქ ო ჳ ა ს და ე ს ე
ხ ო ლ ო შ ე ო ჳ დ გ ი ნ ო ს : და წმიდისა ამისთჳს წინაგან-
მზადებოჳლისა, დიდებოჳლისა, ოჳბიწოჲსა მსხოჳერპლისა
შესაწირავისა და შემომწირველთა და ღირსად შემწირვე-
15 ლისა ამის წინაშე * მდგომელისა პატიოსნისა მღდელისათჳს * fol. 15 v
ყოველნი ოჳფალსა ღმერთსა ვევედრნეთ.
ე რ მ ა ნ : კჳრიელესონ გ.
მ ღ დ ე ლ ი ა მ ა თ ლ ო ც ვ ა თ ა ი ტ ყ ო დ ი ს ვ ი დ რ ე
დ ი ა კ ო ნ ი კ ა თ ო ლ ი კ ე ს ა წ ა რ ი ტ ყ ო დ ი ს : დიდებაჲ
20 მაღალთა შინა ღმერთსა, ქოჳეყანასა ზედა მშჳდობაჲ და
კაცთა შორის სათნოებაჲ. გ ჯ ე რ თ ქ ო ჳ ა ს † † †. * ოჳფალო * fol. 16 r
ბაგენი ჩემნი აღახოჳენ, და პირი ჩემი ოჳთხრობდეს
ქებოჳლებასა შენსა, გ ჯ ე რ † † †. აღავსე პირი ჩოჳენი
ქებითა, ოჳფალო, რაჲთა ოჳგალობდეთ დიდებასა შენსა,
25 ყოველსა დღესა დიდადშოჳენიერებასა შენსა, გ ჯერ † † †.
მამასა და ძესა და წმიდასა სოჳლსა, აწ და მარადის და
ოჳკოჳნითი ოჳკოჳნისამდე. ამენ. * * fol. 16 v
მ ღ დ ე ლ მ ა ნ თ ა ვ ი ს ა თ ჳ ს ი ს ა თ ჳ ს ე ს ე ლ ო ც ვ ა ჲ
წ ა რ თ ქ ო ჳ ა ს : რომელმან მოგოჳხედენ ჩოჳენ წყალობითა
30 და მოწყალებითა, ოჳფალო, ოჳფალო, ყოვლისა მპყრობე-
ლო, მოგოჳმადლე კადნიერებაჲ ჩოჳენ, გლახაკთა და
ოჳღირსთა მონათა შენთა, წარდგომად წინაშე წმიდასა
საკოჳრთხეველსა შენსა * და შეწირვად შენდა სიტყჳერი ესე * fol. 17 r

და უსისხლოჲ მსხოჳრპლი ცოდვათ ჩოჳენთათჳს. მოიხილე
ჩემზედა ოჳგმარისა მონისა შენისა და აგოჳცენ ზრალნი
ჩემნი შენითა მოწყალებითა, და განწმიდენ ბაგენი ჩემნი
და გოჳლი ყოვლისაგან შეგინებისა სოჳლისა და ჴორცთაჲსა
* fol. 17 v და განმაყენე ჩემ*გან ყოველი განზრახვაჲ ოჳშოჳერი და
ოჳგოჳლისხმოჲ. და შემძლებელ მყავ მე ძალითა სოჳლისა
წმიდისა შენისაჲთა მსახოჳრებასა ამას და შემიწყალე მე
ქველისმოქმედებისა შენისათჳს მიახლებოჳლი წინაშე
წმიდასა სავოჳრთხეველსა შენსა. და გთნდინ ოჳფალო,
* fol. 18 r რაჲთა სათნო იყოს, რომელსა ესე შევსწირავ შე * საწირავსა
ჴელითა ჩემითა შენდობით ოჳძლოჳრებისაებრ ჩემისა, და
ნოჳ განმაგდებ მე პირისა შენისაგან, ოჳფალო, და ნოჳცა
შეგინებოჳლად შეჰრაცხ ოჳღირსებასა ჩემსა, არამედ
შემიწყალე მე, ოჳფალო, დიდითა წყალობითა შენითა და
* fol. 18 v მრავლითა მოწყალებითა შენითა * გარე წარმჴადენ
ოჳშჯოჳლოებანი ჩემნი, რაჲთა, დაოჳსჯელად მოსროჳლი
წინაშე დიდებისა შედისა, ღირს ვიქმნე საგრილსა მხო-
ლოდშობილისა ძისა შენისასა, და რაჲთა არა სხოჳათა
აზნაოჳრებასა აღოჳთქოჳმიდე და ამას შევსცემდე დჳოჳ-
* fol. 19 r სროჳლებელითა * შენითა კაცთმოყოჳარებითა და მე თჳთ
ვითარცა მონაჲ ცოდვისაჲ ოჳგმარად ვიპოვო. ჰე მფლო-
ბელო[1] ყოვლად ძლიერო ოჳფალო. ისმინე ვედრებისა
ჩემისაჲ, რაჲმეთოჳ შენ ხარ, რომელი შეწევნასა ჰყოფ
ყოველთა მიმართ, და შენმიერსა წყალობასა ვითხოვთ
ყოველნი მამისაგან და ძისა და წმიდისა სოჳლისა, აწ და
* fol. 19 v მარადის და ოჳკოჳნითი ოჳკოჳნისამდე, ამენ. *

15. ლოცვაჲ ბ ბასილისი : ოჳფალო, ღმერთო
ჩოჳენო, რომელმან დამბადენ ჩოჳენ და გამომიყვანენ
ჩოჳენ ცხორებასა ამას და გჳჩოჳენე ჩოჳენ გზაჲ ცხორებისა
საოჳკოჳნოჲსაჲ და მოგოჳანიჭე ჩოჳენ ზეცისა საიდოჳნლოჲ
გამოცხადებად და მიჩინენ ჩოჳენ მსახოჳრებასა მას

[1] მფლობელლო.

ძალითა სოჳლისა წმიდისა შენისაჲთა. და გონდინ, ოჳფა-
ლო, სროჳლიად * რაჲთა სათნოჲ იყოს შენდა [1] მსახოჳრებაჲ * fol. 20 r
ახლისა შჯულისაჲ წმიდათა შენთა საიდოჳმლოთაჲ.
მიითოჳალე მიახლებაჲ ჩოჳენი წინაშე წმიდასა საკოჳრ-
5 თხეველსა შენსა მრავლითა მოწყალებითა შენითა, რაჲთა
ღირს ვიქმნეთ მიპყრობად შენდა ოჳსისხლოსა ამას და
სიტყჳერსა მსხოჳერპლსა, შეწირვად * ცოდვათა ჩოჳენ- * fol. 20 v
თათჳს, რომელი შეიწირე წმიდასა დაოჳხილავსა, ზეცისა,
დიდებოჳლსა საკოჳრთხეველსა შენსა მსხოჳერპლად, სოჳ-
10 ლად სოჳლნელად, და გარდამოგჳვლინე ჩოჳენ მადლი
სოჳლისა წმიდისა შენისაჲ და იქცევისმცა ჩოჳენ ზედა
ჟამსა ამას. ღმერთო დიდო და დიდებოჳლო, მოყავ ყოჳრი
შენი და ის * მინე ჩემი ცოდვილისაჲ ამის და შეიწირე წმიდაჲ * fol. 21 r
შესაწირავი ესე, ვითარცა იგი შეიწირე აბელისი მსხოჳე-
15 რპლი, ნოვესი შეაწირავი, აბრაჰამისი ყოვლადვე ნაყოფიე-
რებაჲ, მოსჱსი და აჰრონისი მღდელობაჲ და სიწმიდჱ,
დავითისი ყოვლადვე სინანოჳლი. * და ვითარცა იგი შეიწირე * fol. 21 v
ჴელთაგან წმიდათა მოციქოჳლთაჲსა ჭეშმარიტი ესე მსახოჳ-
რებაჲ. ეგრჱთვე ჴელთაგან ჩოჳენ ცოდვილთაჲსა შეიწირე
20 მსხოჳერპლი ესე სიტკბოებითა შენითა, ოჳფალო, რაჲთა
ღირს ვიქმნეთ ოჳბრალოდ წარდგომად წინაშე წმიდასა სა-
კოჳრთხეველსა შენსა და რაჲთა ვპოვოთ მა * დლი ბრძენთა * fol. 22 r
მათთან წმიდათა ქალწოჳლთა დღესა მას საშინელსა, ოდეს
მიაგებდე სამართალსა თითოეოჳლსა საქმეთა მათთაებრ.
25 მოწყალებითა და კაცთმოყოჳარებითა ქრისტეს მხოლოდ
შობილისა ძისა შენისაჲთა, რომლისა თანა კოჳრთხეოჳლ
ხარ ყოვლად წმიდით, * სახიერით და ცხოველსმყოფელით * fol. 22 v
სოჳლით შენით წმიდითოჳრთ, აწ და მარადის და ოჳკოჳ-
ნითი ოჳკოჳნისამდე, ამენ.

30 **16.** ლოცვაჲ გიაკობ მოციქოჳლისა და ძმისა
ოჳფლისაჲ : ღმერთო, რომელმან გამოოჳთქმელითა და

[1] ჩოჳენდა.

დაოჳსროჳლებელითა კაცთმოყოჳარებითა შენითა მოავლი-
* fol. 23 r ნე ძჱ შენი მხოლოდშო * ბილი ზოფლად, რაჲთა შეცთომილი
იგი ახლად მოაქციოს შენდა ცხოვარი, ნოჳ გარე მიიქცევი
ჩოჳენგან, ოჳფალო, რომელთა ესე გელვყავთ საშინელსა
ამას და ოჳსისხლოსა მსხოჳერპლსა შეწირვად, რაჲმეთოჳ 5
არა სიმართლეთა ჩოჳენთა ვესავთ, არამედ მოწყალებათა
* fol. 23 v შენთა, რომლითა ნათესავსა ჩოჳენსა იღოჳწი. * ვევედრებით
და ვილოცავთ შენსა სახიერებასა, რაჲთა არა იყოს დასა-
შჯელად ერისა შენისა განმზადებოჳლი ესე, რომელი განგჳგე
ჩოჳენ საცხორებელად საიდოჳმლოჲ, არამედ აღსაგოცელად 10
ცოდვათა და განსაახლებელად სოჳლისა და გორცთა,
სათნო ყოფად შენდა.
* fol. 24 r ამაღლება * მადლითა და წყალობითა და კაცთმოყოჳ-
არებითა მხოლოდშობილისა † ძისა შენისაჲთა, რომლისა
თანა კოჳრთხეოჳლ ხარ ყოვლად წმიდით, სახიერით და 15
ცხოველსმყოფელით სოჳლით შენით წმიდითოჳრთ, აწ და
მარადის და ოჳკოჳნითი ოჳკოჳნისამდე,
ერმან : ამენ.
მღდელმან : მშჳდობაჲ † ყოველთა.
* fol. 24 v ერმან : სოჳლისა შენისა თანა. * 20
დიაკონთა საბოჳრველი ზე აღიპყრან და
მარჯოჳენითმან თქოჳას : ვდგეთ კეთილად, ვდგეთ
გაკრსალოჳლად, ვდგეთ შიშით. მოხედეთ წმიდასა ამას
შესაწირავსა, რაჲმეთოჳ ღმრთისა მსხოჳრპლსა შევსწირავთ.
ერმან : წყალობაჲ, მშჳდობაჲ, შესაწირავი ქებისაჲ. 25
* fol. 25 r **17.** * მღდელმან ესე ლოცვაჲ წართქოჳას მოდ-
რეკით : სახიერო და კაცთმოყოჳარეო ოჳფალო, რომე-
ლმან მოსლვითა მხოლოდშობილისა ძისა შენისაჲთა,
ყოფითა ჩოჳენ თანა და შეწევნითა ყოვლად წმიდისა და
ცხოველსმყოფელისა სოჳლისა წმიდისა შენისაჲთა, ღირს 30
* fol. 25 v მყვენ ჩოჳენ წარდგომად წინაშე * წმიდასა საკოჳრთხეველ-
სა შენსა, მსახოჳრებად ოჳკოჳდავთა ახლისა შჯოჳლისა
საიდოჳმლოთა. ყავ ჩოჳენთანა სასწაოჳლ ქმნილ და ღირს

ჰყვენ ჩოჳენ, სახიერ, გოჳლითა წმიდითა მსახოჳრებად შენ-
და ყოველთა დღეთა ცხორებისა ჩოჳენისათა, სიყოჳაროჳ-
ლითა * სიწმიდისაჲთა, სახელისა შენისათჳს წმიდისა. * fol. 26 r

ლოცვაჲ მე-ბ : ოჳფალო, მეოჳფეო საოჳკოჳნეო და
5 საოჳკოჳნეთა შემოქმედო, ღმერთო დიდო და დიდებოჳლო,
მოყავ ყოჳრი შენი ჟამსა ამას და ისმინე ჩემი ცოდვილისაჲ
ამის და შეიწირე წინა * დაგებოჳლი ესე წმიდაჲ შესაწირავი, * fol. 26 v
ვითარცა იგი შეიწირე აბელისი მსხოჳრპლი, ნოვესი
შესაწირავი, აბრაჰამისი ყოვლადვე ნაყოფიერებაჲ, მოსჱსი
10 და აჰრონისი მღდელობაჲ, სამოველისი დასამშჳდებელი,
დავითისი ყოვლადვე სინანოჳლი, ზაქარიასი საკმეველი
* და ვითარცა შეიწირე ჴელთაგან წმიდათა მოციქოჳლთაჲსა * fol. 27 r
ჭეშმარიტი იგი მსახოჳრებაჲ. აწცა, ოჳფალო, იგივე ღმერთი
ხარ, შეგჳწყალენ ჩოჳენ სახელისა შენისათჳს წმიდისა.

15 **18.** ამაღლებაჲ : სიყოჳაროჳლი ღმრთისა მამისაჲ †
მადლი ოჳფლისა ღმრთისა, მჴსნელისა და მაცხოვრისა
* ჩოჳენისა იესოჳ ქრისტჱსი † და ზიარებაჲ ყოვლად წმიდისა * fol. 27 v
სოჳლისაჲ † იყავნ თქოჳენ ყოველთა თანა.

ერმან : და სოჳლისა შენისა.

20 მღდელმან : ზემცა არიან გოჳლნი თქოჳენნი.

ერმან : გოჳაქოჳს ოჳფლისა მიმართ.

მღდელმან : მადლი მივეცეთ ოჳფალსა.

ერმან : ღირს არს და მართალ.

მღდელმან ესე ლოცვაჲ წართქოჳას : * და * fol. 28 r
25 ვითარცა ჭეშმარიტად ღირს არს და მართალ და შოჳენიერ და
თანამდებ ვართ შენდა ქებად, შენდა გალობად, შენდა კოჳ-
რთხევად, შენდა დიდებისმეტყოჳელებად, შენდა თაყოჳან-
ისცემად, შენდა მადლობად ; რომელი ყოველთა დაბადე-
ბოჳლთა ხილოჳლ * თა და ოჳხილავთა შემოქმედი ხარ, სა- * fol. 28 v
30 ფასჱ საოჳკოჳნეთა მათ კეთილთაჲ ; რომელი ხარ წყაროჲ
ცხორებისაჲ, ყოველთა ღმერთი და ოჳფალი ; რომელსა
გიგალობენ ცანი და ცანი ცათანი და ყოველნი ძალნი მათნი,
მზჱ და მთოვარჱ და ყოველნი განწესებანი ვარსკოჳ-

* fol. 29 r * ლავთანი, ქოჳეყანაჲ ზღოჳაჲ და ყოველი, რაჲ არს მას
შინა, იჱროჳსალემი ზეცისაჲ, კრებოჳლი ეკლესიისაჲ
პირმშოთაჲ, რომელნი დაიწერნეს ცათა შინა, სოჳლნი
მართალთანი და წინასწარმეტყოჳელთანი[1], სოჳლნი მოცი-
* fol. 29 v ქოჳლთანი და მოწამეთანი, * ანგელოზნი, ანგელოზთ 5
მთავარნი, საყდარნი, ოჳფლებანი, მთავრობანი, ჴელმწი-
ფებანი და ძალნი, ქერობინნი მრავალთოჳალნი და ექოჳს
ექოჳს ფრთენი სერაბინნი, რომელნი ორითა ფრთითა
იფარვენ პირთა მათთა, ორითა ფრთითა იფარვენ ფერჴთა
* fol. 30 r * მათთა, ორითა ფრინვენ, ღაღადებენ მოყოჳასი მოყოჳა- 10
სისა მიმართ დაოჳცხრომელითა ბაგითა, დაოჳდოჳმებელი-
თა ღმრთისმეტყოჳელებითა,

ამაღლება : ძლევისა გალობასა, დიდადშოჳენიერებისა
შენისა დიდებასა ბრწყინვალითა ჴმითა გალობენ ჴმო-
* fol. 30 v * ბენ, ღაღადებენ და იტყჳან : 15

19. ერმან : წმიდა არს. †, წმიდა არს †, წმიდა არს †
ოჳფალი საბაოთ. სავსე არიან ცანა და ქოჳეყანაჲ დიდებითა
მისითა. გოჳაცხოვნენ ჩოჳენ, რომელი ხარ მაღალთა შინა.
კოჳრთხეოჳლ არს მომავალი სახელითა ოჳფლისათა.
* fol. 31 r გოჳაცხოჳ * ნენ ჩოჳენ, რომელი ხარ მაღალთა შინა. 20

20. მღდელმან ესე ლოცვაჲ წართქოჳას : † წმი-
და ხარ, მეოჳფეო საოჳკოჳნეო და ყოვლისა სიწმიდისა
მომცემელო. † წმიდა არს მხოლოდშობილი ძჱ შენი,
ოჳფალი ჩოჳენი იესოჳ ქრისტჱ. † წმიდა არს სოჳლი წმიდაჲ
შენი, ოჳფალი და ცხოველსმყოფელი, რომელი გამო 25
* fol. 31 v * იძიებს ყოველსა და სიღრმესაცა ღმრთეებისა შენისასა.
აქა მოდრკეს. წმიდა ხარ, ყოვლისამპყრობელო და
ყოვლად ძლიერო, საშინელო და სახიერო. ჭეშმარიტად წმი-
და ხარ, რომელი მოწყალე ექმენ ოჳფროჲს ხოლო ქმნოჳლსა
* fol. 32 r შენსა, რომელი შეჰქმენ ქოჳეყანისაგან კაცი ხატად * შენდა 30
და მსგავსად და მიჰმადლე მას სამოთხისა იგი შოჳებაჲ და

1 Leg. წნიაჲსწარმეტყოჳელთანი ?

განსოჳჱნებაჲ, რაჲთა ოჳფლებდეს იგი რომელ შენგან შეიქმნეს დაბადებოჳლნი და განაგებდეს სოფელსა ღირსე-ბით და სიმართლით. ხოლო რაჟამს გარდაჴდა მცნებათა შენთა, გამოვარდა იგი მიერ, * ხოლო შენ არავე ოჳგოჳლე- * fol. 32 v
5 ბელს ჰყავ, არცაღა განაგდე იგი, სახიერო, არამედ განსწავლე იგი ვითარცა მამამან მოწყალემაჲ და ოჳწოდე მას შჯოჳ-ლისა მიერ და მზარდოჳლ ექმეხ წინაჲსწარმეტყოჳელთა მიერ. ხოლო შემდგომად მათსა ოჳკოჳანაჲსკნელ აღსასროჳლ
* სა ჟამთასა საოჳკოჳნეთაჲ[1] თჳთ თავადი მხოლოდშობილი * fol. 33 r
10 ძჱ შენი მოავლინე სოფლად, რაჲთა შენი იგი განაახლოს და აღადგინოს ხატი. რომელი გარდამოჴდა ზეცით და ჴორციელ იქმნა სოჳლისაგან წმიდისა და მარიამისაგან ღმრთისმშობელისა და მარადის * ქალწოჳლისა. რომელი * fol. 33 v
იშვა ბეთლემს ჰოჳრიასტანისასა და ნათელ იღო წმიდასა
15 იორდანესა იოვანესაგან და კაცთა შორის იქცეოდა და ყოველივე განაგო საცხორებელად ნათესავისათჳს ჩოჳენისა.

21. და ვითარცა ეგოჳლებოდა დამორჩილებად და ნეფსით სიკოჳდილი ცხოველს*მყოფელი ოჳცოდველსა მას ჩოჳენ * fol. 34 r
ცოდვილთათჳს თავს დებად, ღამესა მას, რომელსა მიეცე-
20 მოდა ოჳფალი ჩოჳენი იესოჳ ქრისტჱ ცხორებისათჳს ყოვლისა სოფლისა, მოიღო პოჳრი იგი წმიდათა და ოჳბიწოთა და ოჳხრწნელთა ჴელთა თჳსთა ზედა, აღგიპყრა და გი*ჩოჳენა შენ, ღმერთსა და მამასა. გმადლობდა † * fol. 34 v
ამენ, აკოჳრთხა † ამენ, განწმიდა † ამენ, განტეხა და
25 მისცა თჳსთა მოწაფეთა-მოციქოჳლთაჲ და ჰრქოჳა მათ :

ა ს ა მ ა ღ ლ ე ბ ე ლ ი : მიიღეთ და ჭამეთ, ესე არს ჴორცი ჩემი რომ̃ლი თქოჳენთჳს და მრავალთათჳს განიტეხების
* და მიგეცემის მისატევებელად ცოდვათა †. * fol. 35 r

ე რ მ ა ნ : ამენ.

30 მ ღ დ ე ლ მ ა ნ : ეგრევე შემდგომად სერობისა მოიღო სასოჳმელი იგი წმიდათა და ოჳბიწოთა ჴელთა თჳსთა,

[1] Lege საოჳკოჳნეთაჲსა ?

განზავებოჳლი ღჳნითა და წყლითა, აღგიპყრა და გიჩოჳენა
* fol. 35 v შენ ღმერთსა და მამასა. * გმადლობდა † ამენ, აკოჳრთხა †
ამენ, განწმიდა † ამენ, აღავსო სოჳლითა წმიდითა, მისცა
თჳსთა ნეტართა მოწაფეთა-მოციქოჳლთა და ჰრქოჳა მათ :
ამაღლება : სოჳთ ამისგანი თქოჳენ ყოველთა, ესე არს 5
სისხლი ჩემი ახლისა შჯოჳლისაჲ, რომელი თქოჳენთჳს და
* fol. 36 r მრავალთათჳს * დაითხევის და მიგეცემის მისატევებელად
ცოდვათა †.

ერმან : ამენ.

მღდელმან : ამას ჰყოფდით ჩემდა მოსაჴსენებელად. 10
რავდენ გზის შჭამდეთ პოჳრსა ამას † და სოჳმიდეთ
სასოჳმელსა ამას † სიკოჳდილსა მისა კაცისასა მიოჳთხ-
* fol. 36 v რობდით † და აღდგო * მასა მისსა აღიარებდით, ვიდრემდის
მოვიდეს.

22. და აწ მოვიჴსენებთ ვნებათა მათ მისთა, დაფლვასა 15
მისსა და მესამესა დღესა აღდგომასა მისსა, ზეცად
ამაღლებასა მისსა და მარჯოჳენით შენსა, ღმერთო და
მამაო, ჯდომასა მისსა და მეორედ დიდებით საშინელსა
* fol. 37 r * მოსლვასა მისსა, რაჟამს მოვიდეს განსშჯად ცხოველთა და
მკოჳდართა, ოდეს მიაგებდეს თითოეოჳლსა კაცად-კაცადსა 20
საქმეთა მათთაებრ. აქა მოდრკეს. მომიჴსენენ ჩოჳენ,
ოჳფალო ღმერთო ჩოჳენო, მას დღესა შინა, მე და ერი ესე
* fol. 37 v აქა მდგომარე, კადრებად შენდა, ოჳფალო. * შევსწირავთ,
ოჳფალო, საშინელსა ამას და ოჳსისხლოსა მსხოჳერპლსა,
რაჲთა არა ცოდვათა ჩოჳენთაებრ მიყო ჩოჳენ, ნოჳცა 25
ოჳშჯოჳლოებათა ჩოჳენთაებრ მომაგებ ჩოჳენ, არამედ
შენისა მაგის მოთმინებისაებრ და დაოჳსროჳლებელისა
* fol. 38 r კაცთმოყოჳარებისაებრ ოჳგოჳლებლს ჰყვ*ენ და აჴოცენ
რომელ ცოდვანი და ცთომანი იყვნენ მჴედრებელთა
შენთანი. და მოგოჳანიჭენ და მოგოჳმადლენ ჩოჳენ ზეცისა 30
იგი საოჳკოჳნენი ნიჭნი, რომელი თოჳალმან არა იხილა
და ყოჳრსა არა ესმა და გოჳლსა კაცისასა არა მოჰჴდა [1]
* fol. 38 v რომელი განოჳმზადე * მოყოჳარეთა შენთა მოწყალებითა
შენითა.

1 Sic.

ამაღლება : რაჲმეთოჳ ერი შენი, ოჳფალო, და ეკლე-
სიაჲ გევედრებიან შენ.

ერმან : შეგჳწყალენ ჩოჳენ ღმერთო, მამაო ყოვლისა-
მპყრობელო.

23. მღდელმან თქოჳას : შეგჳწყალენ ჩოჳენ,
ღმერთო, მამაო ყოვლისა-მპყრობელო †. შეგჳწყალენ
ჩოჳენ, ღნერთო, მაცხოვარო ჩოჳენო †. * შევჳწყალენ * fol. 39 r
ჩოჳენ, ღმერთო, დიდითა წყალობითა შენითა †. და
მოავლინე ჩოჳენ ზედა და საშინელსა ამას და ოჳსისხლოსა
მსხოჳერპლსა, წინადაგებოჳლსა ამას წმიდასა შესაწირავსა,
სოჳლი წმიდაჲ შენი, ოჳფალი და ცხოველსმყოფელი,
თანამოსაყდრჱ შენი მამისა და * მისაჲ, თანამეოჳფჱ და * fol. 39 v
თანასამარადისოჲ, თანადაოჳსაბამოჲ, და თანაარსი,
რომელი იტყოდა შჯოჳლსა შინა და წინასწარმეტყოჳელთა
და ახალსა შჯოჳლსა, რომელი გარდამოჴდა ზედა ოჳფალსა
ჩოჳენსა იესოჳ ქრისტჱსა იორდანესა მდინარესა ხილვითა
ტრედისაჲთა, და რომელი * გარდამოჴდა ზედა წმიდათა * fol. 40 r
მოციქოჳლთა მსგავსად ცეცხლისა ენათა ზედა ქორსა მას
საიდოჳმლოჲსასა დღეთა მათ ერგასისთა. ესევე ყოვლად
წმიდაჲ სოჳლი შენი, ოჳფალო, მოავლინე ჩოჳენ ზედა და
შესაწირავსა ამას ზედა მდებარესა.

ასამაღლებელი : * რაჲთა აწცა სახიერმან და დიდე- * fol. 40 v
ბით მოსლვამან მისმან განწმიდოს და ყოს პოჳრი ესე †
გორც პატიოსან ქრისტჱსა.

ერმან : ამენ.

მღდელმან : და სასოჳმელი ესე † სისხლ ჭეშმარიტ
ქრისტესა.

ერმან : ამენ.

მღდელმან იწყოს საიდოჳმლოთა[1] : რაჲთა
ექმნას * ყოველთა, რომელთა მიიღონ ესე † მისატევებელად * fol. 41 r
ცოდვათა და ცხორებად საოჳკოჳნოდ †, განსაწმედელად

[1] Sic.

სოჳლთა და ჴორცთა, ნაყოფისა გამომღებელად კეთილთა
საქმეთა †, სიმტკიცედ ეკლესიისა შენისა, რომელი მოიგე
* fol. 41 v პატიოსნითა სისხლი * თა ქრისტეს შენისაჲთა და დააფოჳძნე
ზედა კლდესა სარწმოჳნოებისასა, რაჲთა ბჭენი ჯოჯოხე-
თისანი არა ერეოდიან მას ; და იჴსენ იგი ყოველთაგან
მწვალებელთა და საცთოჳრისაგან, რომელნი იქმან
ოჳშჯოჳლოებასა ვიდრე აღსასროჳლამდე საოჳკოჳნოჲსა
* fol. 42 r მისთჳს. *

24. აქა მოდრკეს მღდელი †. და შევსწირავთ შენდა
ოჳფალო, საშინელსა ამას და ოჳსისხლოსა მსხოჳერპლსა
წმიდათა შენთა ადგილთათჳს, რომელნი ადიდენ [1] გამოც-
ხადებითა ქრისტე შენისაჲთა.

პირველად წმიდისათჳს და დიდებოჳლისა სიონისა,
* fol. 42 v დედისა ყოველთა ეკ * ლესიათაჲსა და ყოვლისა სოფლისა
ზედა წმიდისა, კათოლიკჱ, სამოციქოჳლო ეკლესიისა
შენისა და ყოველთა ცისკიდეთა ოჳხოჳად ნიჭნი სოჳლისა
წმიდისანი გარდაოჳმატენ მას, ოჳფალო.

მოიჴსენენ, ოჳფალო, მას შინა წმიდათა მამათა ჩოჳენთა
* fol. 43 r ეპისკო * პოსთა მართლმადიდებელთა და მართლგამომეტ-
ყოჳეჲ ა სიტყოჳასა მას ჭეშმარიტებისასა : პირველად და
წინაჲთ ღირსისა მამისა ჩოჳენისა პატრიარქისაჲ. სიბერჱ
პატიოსანი მოჰმადლე მას, დღეგრძელობით დაიცევ ესე
* fol. 43 v ჟამთა მწყსად ერი*სა შენისა ყოვლითა ჭეშმარიტებითა
და სიმართლითა და სიწმიდითა.

მოიჴსენენ, ოჳფალო, წმიდისა ქალაქისა იჱროჳსალემისა
და ყოველთა ქალაქთაჲ და სოფელთაჲ და ყოველნი,
რომელნი მას შინა სარწმოჳნოებითა და შიშითა ქრისტესი-
* fol. 44 r თა დამკჳდრებოჳლ არიან მშჳდობით * და მყოჳდროებით.

მოიჴსენენ, ოჳფალო, აქა პატიოსანნი მღდელნი და სადა-
ნივე ქრისტეს მიმართ მსახოჳრნი დიაკონნი და ყოველნი
მოწესენი ეკლესიათანი და რომელნი სიმდაბლისა ცხო-

[1] ადიდებენ

რებითა იქცევიან და ქრისტჱს მოყოჳარენი ერისა კაცნი.
მომიკსენე მე, ოჳფალო, * მეცა ცოდვილი ესე და ნარჩევი (* fol. 44 v)
მონაჲ შენი და მომხედენ მე წყალობითა შენითა და
ოჳბრალო მყავ მე მდევართა ჩემთაგან და რომელი შეგცოდე
სიტყჳთ, ანოჳ საქმით, ანოჳთოჳ გონებითა მილხინე, მომი-
ტევენ, შემინდვენ, ვითარცა სახიერ ხარ * ღმერთი და (* fol. 45 r)
კაცთმოყოჳარე ოჳფალი ; ოჳფალო, ნოჳ სოჳლგრძელებით,
რაჲმეთოჳ სადა იგი გამრავლდა ცოდვაჲ, მოჳნ ოჳფროჲს
გარდაემატნეს ნიჭნი იგი შენნი.

მოიკსენე, ოჳფალო, კეთილად მსახოჳრი მეფჱ ჩოჳენი
და კეთილად მსახოჳრი დედოფალი და კეთილად მსა
* ხოჳრებით მეფობაჲ მათი. აიღე საჭოჳრველი და ფარი და (* fol. 45 v)
აღდეგ შეწევნად მათა და დაოჳმორჩილენ მათ ყოველნი
ნათესავნი წარმართთანი, რაჲთა მშჳდობით და მყოჳ-
დროებით ვცხონდებოდით ყოვლითა ღმრთისმსახოჳრე-
ბითა და ღირსებითა.

მოიკსენენ, ოჳფალო, რომელნი სიბერესა * და ოჳძლოჳ- (* fol. 46 r)
რებასა შინა შოჳრებიან : მამანი და ძმანი ჩოჳენნი.

მოი[კ]სენენ, ოჳფალო, იგინიცა, რომელნი საპყრობილესა
და კროჳლებასა და ექსორიობასა და ტყოჳეობასა და
გოჳრელთა ქოჳეყანისათა იყვნენ[1] : მამანი და ძმანი
ჩოჳენნი.

მოიკსენენ, ოჳფალო, * ნავითა მავალნი, მოგზაოჳრნი, (* fol. 46 v)
რომელნი ოჳცხოებასა და შორსა გზასა წარმართებოჳლ
არიან : მამანი და ძმანი ჩოჳენნი, და წყალობასა და
შეწევნასა შენგან ითხოვენ.

მოიკსენენ, ოჳფალო, რომელნი სოჳლთაგან არა წმიდათა
იტანჯებიან გან*ათავისოჳფლენ ყოველნი გოჳამნი (* fol. 47 r)
სნეოჳლთანი და მშრომელთანი და რომელნი მიმძლავრე-
ბოჳლ არიან ; ყოველთა ოჳლხინე, ყოველნი განათავისოჳფ-
ლენ ფერად ფერადთაგან სენთა : მამანი და ძმანი ჩოჳენნი

1 Sic.

და ყოველნი სოჳლნი ქრისტეანეთანი ჭირვეოჳლნი და
* fol. 47 v * ოჳრვეოჳლნი, რომელნი წყალობასა და შეწევნასა შენსა
ითხოვენ.

მოიჴსენენ, ოჳფალო, კეთილსა შინა ყოველნი, ყოველსა
შინა შეიწყალენ, ოჳფალო, ყოველთა მოხედე, დაამშჳდე
სიმრავლჱ ერისა შენისაჲ ; განაბნიენ ყოველნი საცდოჳრნი,
* fol. 48 r განაქარვენ ყოველნი ბრძოლანი, * შენი მშჳდობაჲ და
სიყოჳაროჳლი მოგოჳმა[დ]ლე, ღმერთო, მაცხოვარო
ჩოჳენო.

მღდელმან დიაკონსა ჯოჳარი დასწეროს და
მოსაჴსენებელი ცოცხალთაჲ წართქოჳას.

მ[ღ]დელმან ესე ლოცვაჲ წართქოჳას : მოიჴსენე,
ოჳფალო, კეთილად შეზავებისათჳს ჰაერთა, ცოჳარისა
* fol. 48 v * მშჳდობისა, ნაყოფთა კეთილად გამოღებისა სროჳლისაჲ
და კეთილისაჲ და გჳრგჳნი წელიწადისაჲ სიტკბოებითა
შენითა, ოჳფალო, რაჲმეთოჳ თოჳალნი ყოველთანი შენ
გესვენ და შენ მოსცი საზრდელი მათი ჟამსა.

* fol. 49 r მოიჴსენენ, ოჳფალო, რომელთა შესაწირ*ავი ესე
შემოსწირეს ამას დღესა წმიდასა საკოჳრთხეველსა შენსა,
რომლისათჳს კაცად კაცადმან შემოწირა, გინათოჳ გონე-
ბასა აქოჳნდეს და რომელთათჳს აწ ესე რა აღმოვიკითხავთ.

აქა ცოცხალი ვინ გინდეს მოიჴსენე.

* fol. 49 v მოიჴსენენ, ოჳფალო ღმერთო, და შეიწყალენ * იოვანე
ფრიად ცოდვილი ზოსიმე მჩხრეკელი ამისი და კჳრიკე
მომგებელი და მშობელნი და ძმანი მათნი და ყოველნივე
მათეოჳლნი თითოეოჳლად სახელდ სახელდ[1] სოჳლიერნი
და გორციელნი, ცოცხალნი და მიცვალებოჳლნი და
* fol. 50 r ყოველნი ქრისტეანენი, ამენ. ლოცვაჲ. *

ესე ყოველნი მოიჴსენენ, ოჳფალო, ღმერთო მამათაო
და ყოველთა გორციელთაო, რომელნი მოვიჴსენენ და
რომელნი ვერ მოვიჴსენენ. მოეც მათ ქოჳეყანისა წილ

[1] Sic.

ზეცისაჲ იგი, განჴრწნადისა წილ უჴრწნელი იგი, საწუ-
თროჲსა წილ საუკუნოჲ იგი ხარებისაებრ * ქრისტჱ შენი- * fol. 50 v
სა, რამეთუ ცხორებისა და სიკუდილისა ჴელმწიფებაჲ
გაქუს, უფალო.

5 და მერმეცა მოჴსენებად ღირს მყვენ ჩუენ, რომელნი
დასაბამითგან სოფლისაჲთ სათნო გეყვნეს შენ ნათესავად
ნათესავად მამადმთავა*რთა, წინაწარმეტყუელთა, მოცი- * fol. 51 r
ქულთა, მახარებელთა, მარტჳლთა, მართალთა, აღმსარე-
ბელთა.

10 მოიჴსენე, უფალო, მთავარანგელოზისა იგი ჴმაჲ,
რომელსა იტყოდა: გიხაროდენ, მიმადლებულო, უფალი
შენ თანა, კურთხეულ ხარ * შენ დედათა შორის და * fol 51 v
კურთხეულ არს ნაყოფი მუცლისა შენისაჲ ღმრთისა
მადლითა.

15 ამაღლება: უმეტეს არს ყოვლად წმიდაჲ, დიდებული,
კურთხეული, უჴრწნელი, სანატრელი დედოფალი
ჩუენი ღმრთისმშობელი, მარადის ქალწული მარიამ. * * fol. 52 r

აქაჲთგან სულნი მოიჴსენნეს დიაკონმან,
ხოლო მღდელმან თქუას: გიხაროდენ მიმადლე-
20 ბულო, უფალი შენთანა გ ჯერ.

მოიჴსენე, უფალო, წმიდაჲ და დიდებული, ნეტარი
იოვანე წინამორბედი და ნათლისმცემელი.

მოიჴსენენ, უფალო, წმიდანი მოციქულნი * პეტრე, * fol. 52 v
პავლე, ანდრია, იაკობ, იოვანე, ფილიპე, თომა, ბართლომე,
25 მათეოს, იაკობ ალფესი. სიმონ მოშურნჱ, იუდა იაკო-
ბისი, მატათია, მარკოზ, ლუკა მახარებელი.

მოიჴსენენ, უფალო, წმიდანი წინაწარმეტყუელნი და
მამადმთა*ვარნი, მართალნი: წმიდაჲ სტეფანე პირველ- * fol. 53 r
დიაკონი და პირველმოწამე, წმიდანი ნეტარნი მამანი
30 ჩუენნი: მოსე, აჰრონ, ისუ, სამოელ, დავით, ელია,
ელისე, ზაქარია, სჳმეონ, და წმიდანი მარტჳლნი და აღმსა-
რებელნი ქრისტჱსნი ღმრთისა ჩუენისანი: * წმიდაჲ თევ- * fol. 53 v
დორე, წმიდაჲ გეორგი, წმიდაჲ კჳრიკე, წმიდაჲ ივლიტა,

წმიდა აბღ, და წმიდანი ღრმეღცნი, რღმელნი წამებღჳლ არიან კეთილითა აღსარებითა და კეთილად აღმსარებელნი წმიდანი დედანი მენელსაცხებელნი მირღჳფღრნი.

* fol. 54 r მღიჳსენენ, ღჳფალღ, * წმიდანი მამანი ჩღჳენნი ეპისკღპღსნი : წმადისა იაკღბ მღციქღჳლისა, ძმისა ღჳფლისა და პირველ მთავარეპისკღპღსისა იჱრღჳსალემისა ვიდრე მღაქამდე და რღმელნი მართლმადიდეპლღბით ეპისკღპღ- 5

* fol. 54 v სღბდეს წმიდასა ქალაქსა ქრისტჱს ღმრთისა * ჩღჳენისასა, ღირსნი.

მღიჳსენენ, ღჳფალღ, წმიდანი მამანი ჩღჳენნი მღძღღჳარნი : ეგნატი, დიღნღსი, ირინეღ, გრიგღლი, ალექსანდრე, ევსტათი, ათანასი, ბასილი, გრიგღლი, გრიგღლი, ამბღრღსი, ამფელღქე, ლიბერი, დამასღჳ, იღვანე, ეპიფანე, 10

* fol. 55 r თეღფილე, * კელესტინე, აგჳსტინე, კჳრილე, ლეღნტი, პრღკლე, ფილისტღს, ღრმიზდ, ეფრემ, სღფრღნი, აღაპი, ევლღჯი, მარტჳრღნ. 15

მღიჳსენენ, ღჳფალღ, წმიდანი და დიდდიდნი სღფლისა ექღჳსნი კრებანი : ნიკიას სამასათრვამეტნი, კღსტანტინეპღ

* fol. 55 v * ლის ასღრმეღცდაათნი, ეფესღს პირველად ღრასნი, ქალკიდღნს ექღჳსასღცდაათნი, მეხღჳთჱ წმიდაჲ კრებაჲ ასსამეღცდაღთხნი. და შემ[დ]გღმად მისა მეექღჳსჱ წმიდაჲ 20

* fol. 56 r კრებაჲ ღრასღთხმეღცდაცხრანი. ესე წმიდანი კრ * ებანი და ყღველთა ადგილთა ღირსნი მამანი ჩღჳენნი, რღმელნი მართლმადიდებლღბით ეპისკღპღსღბდეს და რღმელთა მართლწარღჳმართებიეს სიტყღჳაჲ იგი ჭეშმარიტებისაჲ. 25

მღიჳსენენ, ღჳფალღ, წმიდანი მამანი ჩღჳენნი განშღ-

* fol. 56 v რებღჳლნი და * მარტღდ ცხღვრებღჳლნი : ამბა პავლჱ, ანტღნი, პავლე, პახღჳმი, ამღნა, თევდღრე, ილარიღნ, არსენი, მაკარი, მაკარი, იღვანე, ეფრემ, სჳმეღნ, სჳმეღნ, თეღდღსი, ხარიტღნ, გელასი, ევთჳმე, თეღქტისტე, საბა, 30

* fol. 57 r დღმენტი, ჯერასიმე, კღზმან, * და იღვანე. და წმიდანი მამანი ჩღჳენნი, რღმელნი მღისრნეს მთასა წმიდასა სინასა და რაჲთს ბარბარღზთაგან ქრისტესთჳს.

არაჲთოჳ ჩოჳენ ღირს რაჲმე ვართ მოჴსენებად ნეტარე-
ბასა მათსა, არამედ რაჲთა მათ კადნიერად მდგომარეთა
წინაშე * საშინელსა და შესაძრწოჳნებელსა საყდარსა შენსა   * fol. 57 v
მომიჴსენნენ ჩოჳენ საწყალობელნი ესე და ოჳღირსნი
5 მონანი შენნი.

მოიჴსენენ, ოჳფალო, ქორეპისკოპოსნი, ხოჳცესნი, დია-
კონნი, კერძოდიაკონნი, დედათდიაკონნი, წიგნის მკითხ-
ველნი, მონაზონნი, * თარგმანნი, მაფოჳცებელნი და   * fol. 58 r
ღმრთისმოყოჳარენი ქალწოჳლნი და წესიერად ქორწინე-
10 ბოჳლნი, რომელნი ზიარებასა სოჳლისა წმიდისა[1] კათო-
ლიკე, სამოციქოჳლო ეკლესიასა შინა აღსროჳლებოჳლ
არიან.

მოიჴსენენ, ოჳფალო, ღმრთისმსახოჳრნი * და მორ-   * fol. 58 v
წმოჳნენი მეფენი კოსტანტინე დიდი[2], ჰელენე, თევდოსი
15 დიდი, მარკიანე, პროშელი, ლეონტი, ისტჳნიანე და
რომელნი შემდგომად მათსა ღმრთის მსახოჳრნი და
მორწმოჳნენი მეფობდეს, და ყოველნი, რომელნი სარწ-
მოჳნოებითა * და შიშითა ქრისტესითა წინაჲსწარ აღსროჳ-   * fol. 59 r
ლებოჳლ არიან ქრისტესმოყოჳარენი ერისა კაცნი. და
20 რომელთათჳს კაცად კაცადმან შემოწირა, გინათოჳ გონება-
სა აქოჳნდეს და რომელთათჳს აწ ესერა აღმოვიკითხავთ.
ვინ გინდეს შე * სოჳენებოჳლი მოიჴსენე.   * fol. 59 v

მოიჴსენენ, ოჳფალო ღმერთო, და შეიწყალენ და გა[ნ]ოჳ
სოჳენე სოჳლსა იოვანე ცოდვილისა ზოსიმესა და კჳრიკესა
25 და მშობელთა და ძმათა მათთა და ყოველთავე მათეოჳლთა
სოჳლიერთა და კორციელთა თითოეოჳლად სახელდ
სახელდ და ყოველთა ქრისტეანეთა, ამენ. ლოცვაჲ. *   * fol. 60 r

ესე ყოველნი მოიჴსენენ, ოჳფალო ღმერთო მამათაო და
ყოველთა კორციელთაო, რომელნი მოვიჴსენენ და რომელ-
30 ნი ვერ მოვიჴსენენ. მათ მოჳნ განოჳსოჳენე და ღირს ყვენ
იგინი ქოჳეყანასა მას ცხოველთასა, სასოჳფეველსა ცათასა,

1 Sic. — 2 დიდი erasum.

* fol. 60 v წიაღთა შინა * აბრაჰამისთა, ისაკ და იაკობისთა, რომლი-
საგან განშორებოჳლ არიან ყოველნი სალმობანი, მწოჳხა-
რებანი და ჭირნი, სადა იგი ხედავს ნათელი პირისა
შენისაჲ, ოჳფალო. და ჩოჳენი აღსასროჳლი, ქრისტიანობით
* fol. 61 r და მშჳდობით, ოჳცოდველად, ოჳოჳრველად * და ოჳჭირ- 5
ველად და ოჳრცხჳნელად წარგჳმართა, ოჳფალო ღმერთო,
მაცხოვარო ჩოჳენო; და შეგოჳკრიბენ ჩოჳენ ქოჳეშე
ფრთეთა რჩეოჳლთა შენთასა, ოდეს გნებავს და ვითარცა
ინებო თჳნიერ ხოლო სირცხჳლისა და შეოჳრაცხებისა,
* fol. 61 v წინაშე საყდართა * ქრისტე შენისათა. 10

დიაკონმან : და მშჳდობით განგებით ყოვლისა სოფ-
ლისა წმიდათა ღმრთისა ეკლესიათა და თითოეოჳლისა
ამისთჳს და რომელთათჳს კაცად კაცადმან შემოწირა,
გინათოჳ გონებასა აქოჳნდა და ამის ერისა აქა მდგომარისა
ყოველთა და ყოვლისათჳს. 15

* fol. 62 r ერმან : * ყოველთა და ყოვლისათჳს.

მღდელმან : წყალობითა და მოწყალებითა და კაცთ-
მოყოჳარებითა ქრისტე შენისაჲთა, მისთანა შენდა დიდე-
ბაჲ შოჳენის სოჳლით წმიდითოჳრთ † აწ და მარადის და
ოჳკოჳნითი ოჳკოჳნისამდე. 20

ერმან : ამენ.

მღდელმან : მშჳდობაჲ ყოველთა.

ერმან : სოჳლისა შენისა თანა.

* fol. 62 v დიაკონმან : * მერმეცა და მარადის ყოველთა ერთობით
ოჳფლისა მიმართ ვილოცოთ. 25

ერმან : კჳრიელესონ.

წმიდისა ამისთჳს შეწიროჳლისა, განწმედილისა, დიდე-
ბოჳლისა ზეცისა ნიჭისათჳს, ოჳფლისა მიმართ ვილოცოთ.

ერმან : კჳრიელესონ.

რაჲთა ოჳფალმან ღმერთმან ჩოჳენმან, რომელმან 30
* fol. 63 r შეიწირნა ესენი წმიდასა და ოჳხილავსა, * დიდებოჳლსა,
ზეცისა საკოჳრთხეველსა მისსა მსხოჳერპლად სოჳლად
სოჳლნელად და რაჲთა გარდამოგჳვლინოს ჩოჳენ მადლი

და ნიჭი სოჳლისა წმიდისაჲ ყოველთა ერთობით ოჳფლისა
მიმართ ვილოცოთ.

ერმან : კჳრიელჱსონ.

ერთობაჲ სარწმოჳნოებისაჲ და ზიარებაჲ * ყოვლად * fol. 63 v
5 წმიდისა სოჳლისაჲ ოჳფლისა მიმართ ვითხოოთ ; თავნი
ჩოჳენნი და ყოველი ცხორებაჲ ჩოჳენი ქრისტესა ღმერთსა
ჩოჳენსა შევჰვედროთ.

ერმან : შენ ოჳფალო.

25. მღდელმან ესე ლოცვაჲ წართქოჳას :
10 ღმერთო და მამაო ოჳფლისა ღმრთისა და მაცხოვრისა
ჩოჳენისა იესოჳ ქრისტესო, რომელი ჰზი ქერობინთა და
იდიდები სე*რაბინთაგან, რომლისა წინაშე დგანან ათასხნი * fol. 64 r
ათასთანი და ბევრნი ბევრთანი წმიდათა ანგელოზთანი
და მთავარანგელოზთა მჴედრობანი და რომელნი ესე
15 შეიწირნეს † შენდა შესაწირავნი და ძღოჳენნი მისაცემელნი
და ნაყოფნი სოჳლად სოჳლ*ნელად შეიწირენ / და განწმი- * fol. 64 v
დენ, ოჳფალო, მადლითა ქრისტე შენისაჲთა და მოსლვითა
სოჳლისა წმიდისა შენისაჲთა. განწმიდენ, ოჳფალო, სოჳლ-
ნი და გორცნი ჩოჳენნი, განიხილენ გონებანნი ჩოჳენი,
20 გამოცადენ ზრახვანი ჩოჳენნი და განგოჳაშორე ჩოჳენგან
ყოველივე * გონებაჲ ოჳკეთოჳრებისაჲ და ყოველივე * fol. 65 r
ზრახვაჲ შეგინებოჳლი, და ყოველივე გოჳლისთქოჳმაჲ
მწინკოჳლევანი და ყოველივე შოჳრი და ყოველი ამპარტა-
ვანებაჲ, და ყოველი ორგოჳლებაჲ და ყოველი ტყოჳლი და
25 ზაკოჳვაჲ და ყოველი სიმძიმჱ * სოფლისაჲ ამის და * fol. 65 v
ყოველი ანგარებაჲ და ყოველი აღძრვაჲ გორცთაჲ და
სოჳლისაჲ ოჳცხოჳქმნოჳლი წმიდისაგან ნებისა შენისა.

ამაღლება[1] : და ღირს მყვენ, ოჳფალო, კადნიერებით
წმიდითა გოჳლითა, განახლებოჳლითა სოჳლითა, ოჳრცხ-
30 ჳნელითა * პირითა, † განწმედილითა ბაგითა † კადრებად * fol. 66 r
და ხადად[2] შენდა ზეცათა ღმრთისა წმიდისა მამისა მოწყა-
ლისა და თქოჳმად :

[1] ამაღლე cod., et ita saepe. — [2] Sic.

ერმან: მამაო ჩოჳენოჲ ✝✝✝.

26. მღდელმან ესე ლოცვაჲ წართქოჳას: და ნოჳ შემიყვანებ ჩოჳენ განსაცდელსა, ოჳფალო, ოჳფალო, (* fol. 66 v) ღმერთო ძალთაო, არამედ მიჴსნენ ჩოჳენ *ბოროტისაგან და საქმეთა მისთა სახელისა შენისათჳს წმიდისა, რომელი წოდებოჳლ არს ჩოჳენ ზედა სიმდაბლით.

ამაღლება: რამეთოჳ შენი არს სოჳფევაჲ, ძალი და დიდებაჲ მამისა და ძისა ✝ და წმიდისა სოჳლისაჲ, აწ და მარადის და ოჳკოჳნითი ოჳკოჳნისამდე.

ერმან: ამენ.

(* fol. 67 r) მღდელმან: მშჳდობაჲ ყოველთა. *

ერმან: სოჳლისა შენისა თანა.

დიაკონმან: თავნი ჩოჳენნი ოჳფალსა მოოჳდრიკნეთ.

ერმან: შენ ოჳფალო.

27. მღდელმან ესე ლოცვაჲ წართქოჳას: შენდა მოოჳდრეკიან შენთა მონათა და მკევალთა ქედნი გოჳლთა მათთანი და ითხოვენ შენმიერსა სოჳლიერსა ნიჭსა. შენმიე-(* fol. 67 v)რი კოჳრთხევაჲ მოავლინე, ოჳფალო, და განწმი*დენ სოჳლნი ჩოჳენნი და საშოჳმინველნი და ჴორცნი, რაჲთა ღირს ვიქმნეთ ზიარებად ოჳხრწნელთა შენთა საიდოჳმლოთა ზეცისათა, მოსატევებელად ცოდვათა ჩოჳენთა და საგზლად ცხორებისა საოჳკოჳნოჲსა.

ამაღლება: რამეთოჳ შენ ხარ თაყოჳანის საცემელ (* fol. 68 r) და * დიდებოჳლ ღმერთი ჩოჳენი ✝ და მხოლოდშობილი ძჱ შენი და ყოვლად წმიდაჲ სოჳლი შენი, აწ და მარადის და ოჳკოჳნითი ოჳკოჳნისამდე.

ერმან: ამენ.

მღდელმან თქოჳას: იყავნ მადლი ✝ წმიდისა და ერთარსებისაჲ ✝ და თაყოჳანის საცემელისა სამებისაჲ ✝ თქოჳენ ყოველთა თანა.

(* fol. 68 v) ერმან: და სოჳლისა შენისა თანა. *

დიაკონმან: მოხედეთ.

28. მღდელმან ბოხპორაჲ აღიპყრას და ესე

ლოცვაჲ წართქოჳას : გამოოჳთქოჳმელო ღმერთო, სი[ტ]ყოჳაო მამისაო და სოჳლისა წმიდისაო, თანაარსო და თანამთავარო და თანჰმეოჳფეო და თანამყოფო, შეიწირე ჩოჳენ მიერ გალობაჲ წმი*დისა და ოჳსისხლოჲსა * fol. 69 r
მსხოჳერპლისაჲ ქერობინთა და სერაბინთა თანა დაოჳცხრომელი გალობაჲ, ჩემ ცოდვილისაჲ და ოჳკმარისა მონისა შენისაჲ ღაღადებით სიტყოჳაჲ.

ლოცვაჲ ბ : წმიდაო, წმიდაო, რომელი წმიდათა შინა იდიდები და განის*ოჳენებ, ოჳფალო, განგოჳწმიდენ * fol. 69 v
სიტყჳთა მადლისა შენისაჲთა და მოსლვითა სოჳლისა წმიდისა შენისაჲთა, რაჲმეთოჳ შენ სთქოჳ, ოჳფალო, ვითარმედ წმიდა იყვენით, რაჲმეთოჳ მე წმიდა ვარ ოჳფალი ღმერთი თქოჳენი

მღდელმან ბოსპორაჲ ზეაღიპყრას და თქოჳას : წმიდაჲ წმიდათაჲ. * * fol. 70 r

ერმან : ერთ არს წმიდაჲ, ერთ არს ოჳფალი იესოჳ ქრისტჱ სადიდებელად ღმრთისა მამისა სოჳლით წმიდითოჳრთ, რომლისაჲ არს დიდებაჲ ოჳკოჳნითი ოჳკოჳნისამდე, ამენ.

მღდელმან ესე ლოცვაჲ წართქოჳას : სარწმოჳნოებით † აღშჱნებისა და დამტკიცებისათჳს. და სხოჳაჲ ვინ გინდეს ცოცხალი და შესოჳენებოჳლი. * * fol. 70 v

ერმან კჳრიელესონი იე.

29. ხოლო მღდელმან განტეხოს ბოსპორაჲ და ნახევარითა სამჯერ ჯოჳარი დასწეროს და შთაყოს ბარძიმსა და სისხლსა ზედა ჯოჳარი დასწეროს სამჯერ და იტყოდის : შეიყოფის ჴორცი და სისხლი ქრისტჱსი სახელითა მამისაჲთა და ძისაჲთა და სოჳლი*სა წმიდისაჲთა. და ერთითა მეორესა * fol. 71 r
ნახევარსა ჯოჳარი დასწეროს და მოიღოს. ნახევარი იგი მარჯოჳენესა ჴელსა და ეგრევე ყოს და შეამთხჳოს პირი ჯოჳარედად, ფეშხოჳემსა ზედა დასწეროს სამჯერ ჯოჳარი.

* fol. 71 v და თოჳ სხოჳაჲცა ესოჳენოს ბოს * პორაჲ
ფეშხოჳემსა ზედა, ყოველთა ჯოჳარი განავლოს
მით, სისხლსა შთაჰყოფდის და განტეხოს
ოთხად და ორი თოჳალი მოსტეხოს და ბარძიმსა
მით ჯოჳარი დასწეროს და ამას იტყოდის 5
სამჯერ, თქოჳას : შეყოფილ არს და განწმედილ არს
* fol. 72 r * და განსროჳლებოჳლ ჴორცი და სისხლი ქრისტჱსი
სახელითა მამისაჲთა და ძისაჲთა და სოჳლისა წმიდისაჲთა.
* და შთაოჳსოჳენოს ბარძიმსა და თქოჳას :
კოჳრთხეოჳლ არს მამაჲ, კოჳრთხეოჳლ არს ძჱ, კოჳრთ- 10
* fol. 72 v ხეოჳლ არს სოჳლი წმიდაჲ. * ყოველი სოჳლი დაბადებოჳლი
აქებდით ოჳფალსა, ალელოჳია, ალელოჳია, ალელოჳიაჲ.
დიაკონმან თქოჳას : მშჳდობითა ქრისტესითა
ვგალობდეთ.
და ერი განიცადესა იტყოდის, ხოლო მღდელ- 15
ნი და დიაკონნი განაწილებასა ამას ლგ
* fol. 73 r ფსალმოჳნსა იტყოდიან : * ვაკოჳრთხოთ ოჳფალი
ყოველსა ჟამსა, მარადის ქებაჲ მისი. ვიდრე ნეტარ
არს კაცი, რომელი ესავს ოჳფალსა.

30. ხოლო მღდელი იტყოდის ამას ლოცვასა, 20
თქოჳმოჳლი წმიდისა ათანასი ალექსანდრელ
ეპისკოპოსისაჲ : ოჳფალო ღმერთო, კაცთმოყოჳარეო
* fol. 73 v და მჴსნელო იესოჳ ქრისტჱ, ძეო ღმრთისა ცხო*ველისაო,
რომელი ჴორცითა გამოშჩნდი მაცხოვრად ჩოჳენდა და
განანათლე ყოველი სოფელი. დიდ დიდნი საკჳრველებანი 25
და მოწყალებანი ჰყვენ ჩოჳენდა მომართ, რაჲთა სროჳლიად
განგოჳათავისოჳფლნე ჩოჳენ მონებისაგან სიკოჳდილისა.
* fol. 74 r წმიდაჲ ეგე და ოჳბიწოჲ კრავი ღმრთი*საჲ კაცობრივითა
ბოჳნებითა გამოშჩნდი ჩოჳენთჳს და ვითარცა ცხოვარი
კლვად მიიგოჳარე პატიოსნითა მაგით ჴორცითა და 30
ჭეშმარიტითა სისხლითა შენითა და მართალი იგი ვითარცა
ძჳრისა მოქმედი ავაზაკთა შორის ჯოჳარს ეცოჳ. ჰე
* fol. 74 v ოჳფალო, ოჳპირა*ტეს ჯოჳარცოჳმისა შენისა ძლიე

პოჳრი იგი წმიდათა და ოჳზიწოთა ჴელთა შენთა ზედა,
აკოჳრთხე და მიეც იგი ნეტართა მოწაფეთა შენთა და
სთქოჳ : ესე არს ჴორცი ჩემი, და შემდგომად სერობისა
მოიღე სასოჳმელი იგი წმიდათა * და ოჳზიწოთა ჴელთა * fol. 75 r
5 შენთა განზავებოჳლი ღჳნითა და წყლითა, აკოჳრთხე და
მიეც იგი მათვე ნეტართა მოწაფეთა - მოციქოჳლთა და
სთქოჳ : ესე არს სისხლი [1] ჩემი ; ამას ჰყოფდით ჩემდა
მოსაჴსენებელად, რაჲმეთოჳ რავდენ გზის * შჭამდეთ * fol. 75 v
პოჳრსა ამას და ჰსოჳმიდეთ სასოჳმელსა ამას, სიკოჳდილსა
10 ძისა კაცისასა მიოჳთხრობდით ვიდრემდის მოვიდეს. და აწ
მოვიჴსენებთ კოჳრთხევასა მას და მცნებასა შენსა, ხოლო
მე ოჳკოჳეთოჳმცა მაქოჳნდა სირცხჳლი იგი სოჳლი*ერადი * fol. 76 r
ძჳრ ძჳრად შეცოდებათა და სამაგლებათა ჩემთათჳს,
ზეახილჳადცა არა ღირს ვარ, არამედ შენ მხოლოჲსა მიმართ
15 აღსაარებით [2] ვიტყჳ : შეგცოდე, ოჳფალო ოჳფალო, შეგცოდე
და ოჳრჩოჳლოებანი ჩემნი მე ოჳწყნი, ვითარმედ ოჳღირსად
და წარმდებებით * ვიკადრებ მიახლებად გამოოჳთქოჳმელსა * fol. 76 v
ამას საიდოჳმლოსა, პატიოსანსა ჴორცსა შენსა და
ჭეშმარიტსა სისხლსა შენსა, არამედ სარწმოჳნოებით
20 სასოებაჲ მაქოჳს მიოჳწდომელსა მაგას მოწყალებასა და
სიტკბოებასა შენსა, და ვითხოვ * შენგან, ოჳფალო ჩოჳენო * fol. 77 r
იესოჳ ქრისტჱ, მილხინე მე, ოჳფალო, ოჳფალო, მილხინე
მე და ოჳღირსად წარმდებებისა ჩემისათჳს ნოჳ დამშჯი მე
არამედ წმიდაჲ და ჭეშმარიტი ესე ჴორცი შენი და სისხლი
25 შენი მექმენინ მე განმმარცოჳველად ცოდვათა ჩემთა და
აღმჴოცელად * ოჳშჯოჳლოებათა ჩემთა და განმანათლებე- * fol. 77 v
ლად თოჳალთა გონებისა ჩემისათა, რაჲთა განვწმიდნე მე
ცოდვისაგან დიდისა და ყოვლადვე მეშინოდის მე შენგან
და ვივლტოდი მე ყოვლისაგან ცოდვისა და არა წმიდებისა,
30 და ოჳმეტჱსად მსოჳროდის მე პატიოს * ნისა ამის ჴორცისა * fol. 78 r
და ჭეშმარიტისა სისხლისა შენისა და მარადის გოჳლსვიტ-

[1] ჴორცი cod. perperam. — [2] Sic.

ყოდი სასოჳფეველისათჳს ცათაჲსა, რაჲმეთოჳ შენი არს
სოჳფევაჲ, ძალი და დიდებაჲ თანა მამით და სოჳლით
წმიდითოჳრთ, აწ და მარადის და ოჳკოჳნითი ოჳკოჳნისამ-
დე, ამენ.

ლ ო ც ვ ა ჲ ზ ი ა რ ე ბ ი ს ა ჲ ი ო ვ ა ნ ე ო ქ რ ო პ ი რ ი ს ა ჲ. 5

* fol. 78 v * კორცისა ამისგან არღარა ვარ მიწა და ნაცარ, არცაღა ვარ
მტოჳერ, არამედ თავისოჳფალ. ამისგან ვესავ ცათა შინა
მოღღებად[1] კეთილსა ცხორებასა, ოჳკოჳდავსა ანგელოზთა
დიდებასა და ქრისტეს თანა ზრახვასა.

* fol. 79 r ლ ო ც ვ ა ჲ ზ ი ა რ ე ბ ი ს ა ჲ ვ ე. * წმიდაო, წმიდაო გამო- 10
ოჳთქმელო სამებაო სათნოო, მომეც მოღებად კორცი ესე
და სისხლი საცხორებელად და ნოჳ სატანჯველად და
დასაშჯელად, ნოჳცა დასართველად ცოდვათა, არამედ
* fol. 79 v მომეც მე ნაყოფად სათნოდ შენდა, რაჲთა შენდა * სათნოდ
გამოვჩნდე და ვცხონდებოდი ყოფითა მცნებათა შენთაჲთა, 15
და კადნიერად გხადოდი შენ ღმერთსა მამად და ვემიებდე
სახელსა შენსა და ნებასა შენსა, წმიდა იყავნ სახელი შენი
ჩოჳენ ზედა ოჳკოჳნისამდე, ოჳფალო.

* fol. 80 r რაჲმეთოჳ ძლიერ ხარ და ქებოჳლ და დი * დებოჳლ არს
სახელი შენი წმიდაჲ მამისაჲ და ძისაჲ და წმიდისა 20
სოჳლისაჲ, აწ და მარადის და ოჳკოჳნითი ოჳკოჳნისამდე,
ამენ.

მ ღ დ ე ლ მ ა ნ მ ო ი ღ ო ს ნ ა წ ი ლ ი, ო რ ი თ ო ჳ ა ლ ი
კ ე ლ თ ა მ ი ს თ ა დ ა შ ე ი მ თ ხ ჳ ო ს პ ი რ ს ა ს ა მ ჯ ე რ
დ ა ა მ ა ს ი ტ ყ ო დ ი ს : აგამაღლო შენ ღმერთო ჩემო და 25
* fol. 80 v მეოჳფეო ჩემო, და ვაკოჳრთხო. * ე ს ე ს ა მ ჯ ე რ მრწამს
მამაჲ და ძჱ და სოჳლი წმიდაჲ. ს ა მ ჯ ე რ თ ქ ო ჳ ა ს. მრწამს
ხარებაჲ, შობაჲ, ნათლისღებაჲ, ჯოჳარცოჳმაჲ, დაფლვაჲ,
აღდგომაჲ, ზეცად ამაღლებაჲ, მეორედ დიდებით მოსლვაჲ
* fol. 81 r განშჯად ცხოველთა და მკოჳდართა.* ხოლო ჩემი მიახლებაჲ 30
ღმრთისაჲ კეთილ არს, დადებად ოჳფლისა მიმართ სასოებაჲ
ჩემი.

1 Sic.

და ეზიაროს პირველ გორცითა და მერმე სისხლითა.

დიაკონმან თქოჳას : ძღდელნი წარმოდეგით ! დიაკონნი მოვიდოდეთ !

5 დიაკონმან ფეშხოჳემი აღიღოს,* გჳრიელესონ * fol. 81 v
ყოს.

მღდელმან : აგამაღლო შენ ღმერთო ჩემო.

მღდელმან : მშჳდობაჲ ყოველთა †

ერმან : სოჳლისა შენისა თანა.

10 დიაკონმან : შიშითა ქრისტესითა მოვიდოდეთ.

ერმან : წინაშე შენსა ოჳფალო.

ზიარებასა მღდელი რაჟამს მღდელთა აზიარებდეს ამას იტყოდის : გორცი და ყოვლად წმიდაჲ სისხლი * ოჳფლისა ღმრთისა და მეცხოვრისა * fol. 82 r
15 ჩოჳენისა იესოჳ ქრისტჱსი, მისა ღმრთისაჲ, მიგეცემის მღდელსა ქრისტეს ღმრთისა ჩოჳენისასა დაცვად შენისა მღდელობისა ღირსებით და სიწმიდით მისატევებელად ცოდვათა და ცხორებად საოჳკოჳნოდ.

დიაკონთათჳს ეგრევე, სახელი ოდ*ენ * fol. 82 v
20 ოჳქციოს. ერისათჳს ესრე თქოჳას : გორცი და სისხლი ოჳფლისა ღმრთისა და მაცხოვრისა ჩოჳენისა იესოჳ ქრისტესი მიგეცემის მისატევებელად ცოდვათა და ცხორებად საოჳკოჳნოდ.

და ვითარცა ეზიარნენ მღდელმან ჯოჳარი
25 დასწეროს ერსა და თქოჳას : მაღალ ხარ ცა*თა * fol. 83 r
შინა ღმერთი და ყოველსა ქოჳეყანა[სა] ზედა არს დიდებაჲ შენი. და აიღონ. გმადლობთ შენ ოჳფალო.

31. დიაკონმან კოჳგრექსი : აემართენით რომელთა მოვიღეთ წმიდაჲ ესე დიდებოჳლი, განმაცხოველებელი,
30 ზეცისა ოჳხრწნელი; ცხოველსმყოფელი საიდოჳმლოჲ ოჳფლისა ჩოჳენისა იესოჳ ქრისტესი * ყოველთა ერთობით * fol. 83 v
ოჳფალსა ღმერთსა ჩოჳენსა მადლი მივსცეთ.

ერმან : გმადლობთ შენ ოჳფალო.

რომელთა გოჳექმნა ჩოჳენ მოსაღებელი ესე წმიდაჲ საცხორებელად და მტერისა ჩოჳენისა დასათრგოჳნველად, მოსატევებელად ცოდვათა ჩოჳენთა, შეწყნარებითა სოჳ-
• fol. 84 r ლისა წმიდისაჲთა ყოველთა ერთობით * ოჳფლისა მიმართ ვილოცოთ. 5

ე რ მ ა ნ : კჳრიელეისონ.

ყოვლად წმიდაჲ დიდებოჳლი, კოჳრთხეოჳლი, ოჳხრწნელი, სანატრელი დედოფალი ჩოჳენი ღმრთისმშობელი მარადის ქალწოჳლი მარიამ, ყოველნი წმიდანი, მართალნი და მარტჳლნი მოვიჴსენნეთ, თავნი ჩოჳენნი და ყოველი 10
• fol. 84 v ცხორებაჲ ჩოჳენი ქრისტესა ღმერთსა ჩოჳენ*სა შევჰვედროთ.

ე რ მ ა ნ : შენ ოჳფალო.

32. მ ღ დ ე ლ მ ა ნ ე ს ე ლ ო ც ვ ა ჲ წ ა რ თ ქ ო ჳ ა ს : ღმერთო, რომელი მრავლითა მოწყალებითა შენითა შეოჳნდობ 15 ოჳძლოჳრებასა მონათა შენთასა, ღირს მყვენ ჩოჳენ მოღებად ამის ზეცისა საკოჳრთხეველისაგან ; და ნოჳ
• fol. 85 r დამშჯი ჩოჳენ ცოდვილთა ამათ მოღებითა ოჳხრ*წნელთა შენთა საიდოჳმლოთაჲთა, არამედ დამიცვენ ჩოჳენ, ოჳფალო სახიერო, სიწმიდესა შენსა და სიმართლესა, 20 რაჲთა ღირს და ზიარ ვიქმნეთ სოჳლისა შენისა თანა წმიდისა და ვპოვოთ ნაწილი და სამკჳდრებელი და მადლი ყოველთა თანა წმიდათა შენთა, ნათელსა პირისა
• fol. 85 v * შენისასა მოწყალებითა ქრისტჱ შენისაჲთა.

ა მ ა ღ ლ ე ბ ა : რაჲმეთოჳ კოჳრთხეოჳლ და წმიდა და 25 დიდებოჳლ არს ყოვლად პატიოსანი და დიდად შოჳენიერი სახელი შენი მამისა და ძისა და წმიდისა სოჳლისაჲ, აწ და მარადის და ოჳკოჳნითი ოჳკოჳნისამდე.

ე რ მ ა ნ : ამენ.

მ ღ დ ე ლ მ ა ნ : მშჳდობაჲ ყოველთა. 30

ე რ მ ა ნ : სოჳლისა შენისა თანა.

დ ი ა კ ო ნ მ ა ნ : თავნი ჩოჳენნი.

ე რ მ ა ნ : შენ ოჳფალო.

33.* მღდელმან ესე ლოცვაჲ წართქოჳას : * fol. 86 r
ღმერთო, რომელი დიდ ხარ და საკჳრველ, მოგვხედენ
მონათა შენთა, რაჲმეთოჳ შენდა მოგჳდრეკიან თავნი
ჩოჳენნი, მოყავ ცხორებისათჳს ნათესავისა კაცთაჲსა
5 ყოვლად ძლიერი ჴელი შენი და მკლავი შენი მაღალი,
რომელი სავსჱ არს კოჳრთხევითა, და აცხ*ოვნე ერი შენი * fol. 86 v
და აკოჳრთხე სამკჳდრებელი შენი, რაჲთა ყოველსა ჟამსა
გაკოჳრთხევდით შენ მხოლოსა ცხოველსა, ჭეშმარიტსა
ღმერთსა წმიდასა სამებასა ერთარსებასა, სამებასა წმიდასა.
10 ამაღლება[1] : რაჲმეთოჳ შენდა შოჳენის ყოველთავე
დიდებისა შეწირვაჲ, * პატივი და თაყოჳანის ცემაჲ მამისა * fol. 87 r
და ძისა და წმიდისა სოჳლისა, აწ და მარადის და ოჳკოჳნი-
თი ოჳკოჳნისამდე.
ერმან : ამენ.
15 თქოჳან ყოველთა სამჯერ : იყავნ სახელი
ოჳფლისაჲ კოჳრთხეოჳლ ამიერითგან ოჳკოჳნისამდე.
დიაკონმან : მშჳდობითა ქრისტესი*თა დავიცვნეთ. * fol. 87 v
ერმან : სახელითა ოჳფლისაჲთა, ოჳფალო გოჳა-
კოჳრთხენ.
20 მღდელმან ლოცოს, ჯოჳარი დასწეროს, და
საკოჳრთხეველადვე მიიქცეს და თქოჳას :
დიდებაჲ მამასა და ძესა და წმიდასა სოჳლსა, აწ და მარადის
და ოჳკოჳნითი ოჳკოჳნისამდე, ამენ.
დიაკონმან : * ოჳფლისა მიმართ ვილოცოთ. * fol. 88 r
25 ერმან : კჳრიელესონ.

34. მღდელმან ესე ლოცვაჲ წართქოჳას : რომელ-
თა მოოჳწოდე, რომელნი განსწმიდენ, ოჳფალო, რომელნი
ადიდენ, ოჳფალო, ღირს მყვენ ჩოჳენ ზეცისა წოდებასა,
დაგჳცვენ სიყოჳაროჳლსა ზედა და დაგოჳმტკიცენ სიწმი-
30 დესა შენსა ; * განგოჳკრძალენ ბოროტისაგან და ცხორა- * fol. 88 v
შად საოჳკოჳნოდ მემკჳდრებენ და წყალობასა შენმიერსა

[1] აიმაღლე cod.

ღირს მყვენ ჩუენ და მოგუანიჭე ჩუენ ყოველი, რომელი
საკმარ ჩუენდა არს თხოვაჲ. დაგჳცვენ ჩუენ საგრილსა
* fol. 89 r ქუეშე ქველისმოქმედებისა[1] შენისასა * და გჳჴსნენ ჩუენ
ყოველსა ჟამსა, რაჲთა შენ სათნო გეყვნეთ და ვჰყოფდეთ
ნებასა შენსა, მადლითა და წყალობითა და კაცთმოყუა- 5
რებითა ქრისტეს მხოლოდ შობილისა ძისა შენისაჲთა, რო-
მლისა თანა კურთხეულ ხარ შენ ყოვლად წმიდით,
* fol. 89 v სახიერით და ცხო*ველსმყოფელით სულით შენით
წმიდითურთ, აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე,
ამენ. 10

მღდელმან : მშჳდობაჲ ყოველთა.

ერმან : სულისა შენისა თანა. უფალო გუაკურთხენ.

მღდელი მოიქცეს და ესე ლოცვაჲ წართქუას
ერის განტევებისაჲ : აღვივსენით ჩუენ კეთილითა
* fol. 90 r სახლისა[2] შენისაჲთა და უხუებითა, და აწ გევედრე * ბით 15
შენ უფალო, სრულითა სიყუარულითა ღირს ყვენ
სულნი ჩუენნი ნათელსა პირისა შენისასა. განაკრძალენ
გზანი ჩუენნი და დაამტკიცენ შიშსა შენსა და ჩუენ
ყოველნი შეგჳწყალენ და ზეცისა სასუფეველსა ღირს მყვენ
* fol. 90 v ჩუენ უღირსნი ესე. * რაჲმეთუ კურთხეულ არს 20
სახელი შენი და დიდებაჲ სუფევისა შენისაჲ, რაჲთა
იდიდოს სიმტკიცჱ მამისაჲ და ძისაჲ და სულისა წმიდისაჲ,
აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

35. მღდელი უდეს სადიაკონოსა შევიდოდის,
დიაკონნი წინაუძღოდიან. მღდელი ამას 25
* fol. 91 r იტყოდის : * ოხითა, ქრისტე, ღუაწლისა მძლეთა
შენთაჲ[თა] შეგჳწყალენ ჩუენ. დიდებაჲ მამასა და ძესა და
წმიდასა სულსა, აწ და მარადის და უკუნითი უკუნი-
სამდე. ამენ.

წმიდა ხარ, წმიდა ხარ, წმიდა ხარ შენ უფალო, დიდე- 30
ბაჲ შენდა. უფლისა მიმართ ვილოცოთ.

1 Sic. — 2 Lege : სახელისა.

ერმან : კჳრიელეისონ.

წმიდაჲ სტეფანე პირველდიაკონი და პირველი მოწა-
*მე, ყოველნი წმიდანი, მართალნი, მარტჳლნი მოვიჴსენ- * fol. 91 v
ნეთ რაჲთა მათითა ოხითა უფალმან შეგჳწყალნეს.

ერმან : კჳრიელეისონ.

მღდელიდა[1] განიძარცუებოდის ესე ლოცვაჲ
წართქუას : რაჲმეთუ მომეც ჩუენ, უფალო, სიწმიდჱ
და ნაწილი წმიდისა ჴორცისაჲ და ჭეშმარიტისა * სისხლისა * fol. 92 r
ქრისტე შენისაჲ, მომეც ჩუენ, უფალო, მადლიცა სულისა
წმიდისა შენისაჲ, დამიცვენ ჩუენ უბიწონი საწმუნოე-
ბითა და გჳძღოდე ყოველთა სრულებასა მიწევნად, და
მერმესა მას საუკუნესა განსუენებასა ღირს მყვენ
ჩუენ მადლითა და წყალობითა და კაცთ * მოყუარებითა * fol. 92 v
ქრისტე შენისაჲთა, რომლისა თანა შენდა დიდებაჲ შუენის
სულით წმიდითურთ, აწ და მარადის და უკუნითი
უკუნისამდე, ამენ.

ლოცვაჲ ბ : კურთხეულ არს ღმერთი, რომელმან
გუაკურთხნა და განგუწმიდნა და დაიცვა ცხორებაჲ
ჩუენ ყოველთაჲ მოღებითა უბი*წოთა საიდუმლოთა * fol. 93 r
მისთაჲთა წმიდათა განმაცხოველებელთა ზეცისა უბიწო-
თაჲთა, რომელი კურთხეულ არს უკუნითი უკუნი-
სამდე, ამენ.

36. ლოცვაჲ ჟამისა აკრებისაჲ : გმადლობთ შენ,
უფალო ნათლისა სამარადისოჲსაო, ნიჭთა მო * მცემელო, * fol. 93 v
სულთა მოღვაწეო, წმიდათა წინამძღუარო, მომცენ
ჩუენ თუალნი გონიერნი, რაჲთა შენ გხედვიდეთ და
ყურნი მსმენელნი შენ მხოლოჲსა მიმართ, რაჲთა აღივს-
ნენ მადლითა შენითა სულნი ჩუენნი, და გული წმიდაჲ
დაამტკიცე ჩუენ * შორის, უფალო, რაჲთა სიმტკიცესა * fol. 94 r
და სიმწიდესა შენსა ვიყვნეთ დამტკიცებულ საკჳრველისა
და კაცთმოყუარისა ღმრთისა. განაშუენენ სულნი

[1] Lege : მღდელირა ?

ჩოჳენნი და გონებანი ჩოჳენნი დააწყნარენ ოჳქცეველად
რომელთა მოვიღეთ მადლისაგან შენისა ჩოჳენ მონათა
* fol. 94 v შენთა,* რომელნი გმადლობთ შენ ; რაჲმეთოჳ კოჳრთხეოჳლ
არს სოჳფევაჲ შენი. და დიდებაჲ შენი მამისა და ძისა და
წმიდისა სოჳლისაჲ, აწ და მარადის და ოჳკოჳნითი 5
ოჳკოჳნისამდე, ამენ.

[ლიტურღიაჲ წმიდისა იაკობისი]

1. მღდელმან : ქველის-მოქმედო და მეოჳფეო საოჳ- * fol. 35 v
კოჳნეთაო და ყოველთა დაბადებოჳლთა შემოქმედო,
შეიწირე რომელსა შესწირავს შენდა ქრისტე შენისა
მიერ ეკლესია შენი. კაცად კაცადისა ოჳმჯობესი აღასროჳ-
ლე. მიაწიენ ყოჳელნი სროჳლებად[1] და ღირს მყვენ
ჩოჳენ მადლსა სიწმიდისა შენისასა. შემკრიბენ ჩოჳენ
წმიდასა შენსა კათოლიკე და სა*მოციქოჳლო ეკლესიასა, * fol. 36 r
რომელი მოიგე პატიოსნითა სისხლითა მხოლოდშობილისა
ძისა შენისა ოჳფლისა და ღმრთისა და მაცხოვრისა ჩოჳე-
ნისა იესოჳ ქრისტესითა, რომლისა თანა კოჳრთხეოჳლ
ხარ და დიდებოჳლ, ყოვლად წმიდით და სახიერით და
ცხოველსმყოფელით სოჳლით შენითოჳრთ, აწ და მარადის
და ოჳკოჳნითი ოჳკოჳნისამდე, ამინ.

2. დიაკონმან : ოჳფლისა მიმართ ვილოცოთ.

3. ლოცვაჲ საკმეველისა. ღმერთო, რომელმან
შეიწირე აბელის ძღვენი, ნოეს და აბრაჰმის[2] მსხოჳერპლი,
აჰრონ და ზაქარიას საკოჳმეველი, შეიწირე და ჴელთაგანცა
ჩოჳენ ცოდვილთაჲსა საკმეველი ესე სოჳლად სოჳრნელად,
შესანდობელად ცოდვათა ჩოჳენთა და ყოვლისა ერისა
შენისათა, რამეთოჳ კოჳრთხეოჳლ ხარ და შენდა შოჳენის
დიდებაჲ, მამისა და ძისა და წმიდისა სოჳლისა, აწ და
მარადის და ოჳკოჳნითი ოჳკოჳნისამდე.

4. დიაკონმან : მშჳდობით ოჳფლისა მიმართ ვილო-
ცოთ. მშჳდობისათჳს ყოვლისა სოფლისა და ერთობისა-
თჳს ყოველთა წმიდათა ღმრთისა ეკლესიათა, ოჳფლისა
მიმართ ვილოცოთ. ცხორებისათჳს და შეწევნისა წმიდისა

[1] სრჳლებდ. — [2] Sic.

მამისა ჩუჱნისა და მამათმთავრისა, სახელით, და ყოვლისა სამღდელოჲსა მისისა და ქრისტჱს მოყუარისა ერისათჳს, უფლისა.

კეთილად მსახურისა და ქრისტჱს მოყუარისა ჩუჱნისა მეფისა, ყოვლისა პალატისა და მჴედართა და ზეცით გარ- 5
დამო შეწევნისა, ძლიერებისა და ძლევისა მისისათჳს, უფლისა მიმართ.

წმიდისა ამისთჳს ქრისტჱს ღმრთისა ჩუჱნისა ქალაქისა და სამეუფოჲსა, და ყოველთა ქალაქთა და სოფელთა და
* fol. 36 v მა*რთლმადიდებლობისა სარწმუნოებითა და ღმრთისა 10
მოწყალებითა დამკჳდრებულთა მათ შინა.

მშჳდობისა და ყუდროებისა მათისათჳს, უფლისა მიმართ.

მოტევებისათჳს ცოდვათასა და შენდობისათჳს უჩრჩუ-
ლოებათა ჩუჱნთასა და კსნად ჩუჱნდა ყოვლისაგან 15
ჭირისა და ზედა მოსლვისა წარმართთასა, უფლისა.

ყოვლად წმიდაჲ, უხრწნელი, კურთხეული დედოფა-
ლი ჩუჱნი ღმრთისმშობელი და მარადის ქალწული
მარიამ, პატიოსანნი უხორცონი მთავარანგელოზნი, წმი-
დაჲ იოვანე წინამორბედი და ნათლისმცემლი, წმიდანი 20
დიდებულნი მოციქულნი, წინასწარმეტყველნი და კეთი-
ლად მძლენი მოწამენი და ყოველნი წმიდანი და მართალნი
მოვიჴსენნეთ, რაჲთა ლოცვითა და შეოხებითა მათითა
ყოველნივე შევიწყალნეთ.

5. დიაკონმან: წმიდაო ღმერთოჲ გ გზის. 25

6. მღდელმან: მშჳდობაჲ ყოველთა.

მგალობელმან ფსალმუნი დავითისი და წარდგომაჲ და პავლე და ალილუჲაჲ.

7. მღდელმან ლოცვაჲ საკუჳმეველისა[1]. შენ-
და აღსავსისა ყოვლითა სურნელებითა და ნათლითა, 30
უფალო ღმერთო ჩუჱნო, მათგან რომელნი მომცენ

[1] Sic.

ჩოჳენ, შევსწირავთ შენდა საკმეველსა [1] ამას. აღმაღლდინ
ოჳკოჳჱ გევედრებით წინაშე შენსა გლახაკთა ამათ ჭელთა
ჩოჳენთაგან სოჳლად სოჳრნელებისა და მოსატევებელად
ცოდვათა ჩოჳენთა, სალხინებელად ერისა შენისა, მადლი-
თა და წყალობითა მხოლოდშობილისა მისა შენისათა,
რომლისა თანა კოჳრთჴეოჳლ ჴარ და დიდებოჳლ ყოვლად
წმიდით და სახიერით და ცხოველსმყოფელით სოჳლით
შენითოჳრთ, აწ და მარადის და ოჳკოჳნითი ოჳკოჳნისამ-
დე, ამინ.

8. ლოცვაჲ, რომელი ითქმის კართაგან ეკლ*ე- * fol. 37 r.
სიისათა ვიდრე საკოჳრთხეველადმდე. ღმერ-
თო ყოვლისა მპყრობელო, სახელდიდო ოჳფალო, რომელ-
მან მოგოჳეც ჩოჳენ შესლვაჲ წმიდასა წმიდათასა და
მოსლვითა მხოლოდშობილისა მისა შენისა, ოჳფლისა და
ღმრთისა და მაცხოვრისა ჩოჳენისა იესოჳ ქრისტესითა ;
ვევედრებით და შეოჳ[ვ]რდებით შენსა სახიერებასა, რაჲმე-
თოჳ შეშინებოჳლ ვართ და შეძრწოჳნებოჳლ, გოჳეგოჳლე-
ბის რაჲ წარდგომად წმიდასა შენსა საკოჳრთხეველსა,
გარდამოავლინე ჩოჳენ ზედა მადლი შენი სახიერი და
წმიდა ყვენ ჩოჳენნი სოჳლნი და ჴორცნი და სამშჳნვენი [2]
და შეცვალენ განზრა[ხ]ვანი ჩოჳენნი კეთილად მსახოჳრე-
ბისა მიმართ, რაჲთა წმიდითა გონებითა შევწიროთ შენდა
შესაწირავი, მოცემოჳლი, ნაყოფიერებაჲ შეოჳრაცხსაყო-
ფელად ცოდვათა ჩოჳენთა, სალხინებელად ყოვლისა ერისა
შენისა, მადლითა და წყალობითა და კაცთმოყოჳარებითა
მხოლოდშობილისა მისა შენისათაჲ [2], რომლისა თანა
კოჳრთხეოჳლ ჴარ ყოვლად წმიდით, სახიერით და ცხო-
ველსმყოფელით სოჳლით შენითოჳრთ, აწ და მარადის და
ოჳკოჳნითი ოჳკოჳნისამდე, ამინ.

9. ლოცვაჲ წმიდაო ღმერთოჲსა. მოწყალეო და
მწყალობელო, სოჳლგრძელო და მრავალმოწყალეო და

[1] სასოჳმელსა « calicem ». — [2] Sic.

ჭეშმარიტო ოჳფალო, მოიხილე. განმზადებოჳლითა სამკჳ-
დრებელით შენით და ისმინე ჩოჳენი შენთა მონათაჲ და
მიჴსნენ ჩოჳენ ყოვლისაგან განსაცდელისა საეშმაკოსა და
კაცობრივისა და ნოჳ განმაშორებ ჩოჳენგან შენსა შეწევნასა,
ნოჳცა ოჳმძიმეს ჩოჳენისა ძალისა სწავლასა მოაწევ ჩოჳენ 5
* fol. 37 v * ზედა, რაჲმეთოჳ ჩოჳენ ვერ შემძლებელ ვართ ძლევად
რომელნი მოეტევებიან ჩოჳენ ზედა. ხოლო შენ შემძლებელ
ხარ, ოჳფალო, განრინებად ყოველთა წინააღმდგომთაგან.
მაცხოვნენ ჩოჳენ, ღმერთო, სამნაოჳრთაგან ამის სოფ-
ლისათა სიტკბოებითა შენითა, რაჲთა შევიდეთ ოჳბიწოჲთა 10
გონებით[ა] წმიდასა შენსა საკოჳრთხეველსა, და სანატრელი
და სამწმიდა არსობისა გალობაჲ ზეცისა ძალთა თანა
დაოჳშჯელად შევწიროთ შენდა, და სათნოჲ შენი და
საღმრთო აღვასროჳლოთ მსახოჳრებაჲ, რაჲთა საოჳკოჳნე-
სა მას ცხორებასა ღირს ვიქმნეთ. ამაღლებაჲ : რაჲმე- 15
თოჳ წმიდა ხარ შენ, ღმერთო ჩოჳენო, და წმიდათა შინა
დამკჳდრებოჳლ ხარ და განისოჳენებ, და შენდა დიდებასა
და სამ გზის წმიდასა გალობასა შევსწირა[ვ]თ, მამისა და
ძისა და წმიდისა სოჳლისა, აწ და მარადის და ოჳკოჳნითი
ოჳკოჳნისამდე. 20

10. ერმან : [ამინ].

11. ლოცვაჲ პირველ სახარებისა. გამოაბრწყი-
ნვე გოჳლთა შინა ჩოჳენთა, კაცომოყვარეო, მეცნიერებისა
შენისა დაოჳლამებელი ნათელი და აღგჳხილენ თოჳალნი გო-
ნებათა ჩოჳენთანი განცდად ქადაგებათა სახარებისა[1] შენისა- 25
თა და დადევ ჩოჳენ შორის შიში სანატრელთა მათ მცნებათა
შენთაჲ, რაჲთა კორციელნი გოჳლისთქოჳმანი დავთრგოჳნ-
ნე[თ] და სოჳლიერად მოქალაქობად მივიცვალნეთ, რაჲთა
ყოველსავე სათნო ყოფად შენდა ვზრახვიდეთ და ვიქმო-
დეთ. ამაღლებაჲ : რაჲმეთოჳ შენ ხარ მახარებელი და 30
განმანათლებელი, მაცხოვარი და მცველი სოჳლთა და

[1] სახიერებისა, « bonitatis ».

კორცთა ჩოჳენთა, ღმერთო, და მხოლოდშობილი ძე შენი და ყოვლად წმიდაჲ სოჳლი შენი, აწ და მარადის და ოჳკოჳნითი ოჳკოჳნისამდე.

12. * ერმან : ამინ. * fol. 38 r

13. ლოცვაჲ შემდგომად სახარებისა. რომელ-ჰან გოჳასმინენ ჩოჳენ, ღმერთო, საღმრთონი და ცხორებისა სიტყოჳანი შენნი, განანათლენ სოჳლნი ჩოჳენ ცოდვილთანი წინასწარწარკითხოჳლთა ამათ ცნობად; რაჲთა არა მსმენელ ხოლო გამოვჩნდეთ სოჳლიერთა გალობათა, არამედ მყოფელცა საქმეთა კეთილთა, მოსლვად სარწმოჳნოებასა ოჳზაკველსა, ცხო[რ]ებასა ოჳცოდველსა, მოქალაქობასა ოჳბრალოსა.

14. ლოცვაჲ დაგებისაჲ. ღმერთო, ღმერთო ჩოჳენო, რომელმან ზეცისა პოჳრი, საზრდელი ყოვლისა სოფლისა, ოჳფალი ჩოჳენი იესოჳ ქრისტე, მოგჳვლინე მაცხოვარად და მჴსნელად და კეთილის-მყოფელად, მაკოჳრთხეველად, გან-მწმედელად ჩოჳენდა, შენ აკოჳრთხე წინადაგებოჳლი ესე და შეიწირე ესე ზეცისა შენსა საკოჳრთხეველსა. მოიჴსენენ, ვითარცა სახიერ ხარ და კაცთმოყოჳარე, შემომწირველნი და რომელთათჳს შემოწირეს და მიმადლენ მათ ყოველნივე საცხორებელად თხოვანი. და ჩოჳენ დაოჳშჯელად დაგჳცვენ მღდელობად საღთოსა [1] შენსა საიდოჳმლოსა, რაჲთა ძლიერებითა შენითა ყოვლადვე დაცოჳლნი და ნათელსა ჭეშმარიტებისასა წარძღოჳანოჳლნი [1] შენდა დიდებასა და მადლობასა შევსწირვიდეთ, თანა მხოლოდშობილით [2] ძით და ყოვლად წმიდით და სახიერით და ცხოველსმყოფელით სოჳლით შენითოჳრთ, აწ და მარადის და ოჳკოჳნითი ოჳ-კოჳნისამდე.

15. ლოცვაჲ საკმეველისაჲ. ოჳფალო, ყოვლის მპყრობელო, მეოჳფეო დიდებისაო, ღმერთო, რომელმან ოჳწყნი ყოველნივე პირველ ქმნისა მათისა. შენ, თა*ვადო, * fol. 38 v

[1] Sic. — [2] მხოლოდშობილისა.

მოვედ ჩოჳენ თანა, რომელნი გზადით შენ, წმიდასა ამას ჟამ-
სა, და გჳგსნე[1] ჩოჳენ სირცხჳლისაგან ცოდვათასა. განწმიდე
გონებაჱ და ცნობაჱ ჩოჳენი მწინკოჳლევანთა[1] გოჳლის-
თქმათაგან და სოფლიოთა საცდოჳრთა და ყოვლისავე საეშ-
მაკოჱსა საქმისა, და შეიწირე ჴელთაგან ჩოჳენ ცოდვილ-
თაჱსა საკოჳმეველი[1] ესე, ვითარცა შეიწირე შესაწირავი
აბელისი და ნოესი და აჰრონისი, სამოელისი და ყოველთა
წმიდათა შენთაჱ. მიჴსნენ ჩოჳენ ყოვლისაგან ბოროტისა
საქმისა და გოჳაცხოვნენ ყოვლადვე სათნო ყოფადი შენდა
და თაყოჳანისცემად და დიდებად შენდა მამისა და მხო-
ლოდშობილისა მისა შენისა და სოჳლისა შენისა ყოვლად
წმიდისა, აწ და მარადის და ოჳკოჳნითი ოჳკოჳნისამდე,
ამინ.

16. ლოცვაჱ სიწმიდისა შემოყვანებისაჱ. ოჳ-
ფალო ცხოველსმყოფელო და კეთილთა მომცემელო;
რომელმან მოეც კაცთ[1] ნეტარი სასოებაჱ საოჳკოჳნოჱსა
ცხორებისაჱ, ოჳფალი ჩოჳენი იესოჳ ქრისტე, ღირს მყვენ
ჩოჳენ სიწმიდით და ამისცა საღმრთოჲსა მსახოჳრებისა
შენისა აღსროჳლებად, სამოჳებელად მერმისა მის ნეტა-
რებისა, რაჱთა ძლიერებითა შენითა ყოვლადვე დაცოჳლნი
და ნათლისა[1] ჭეშმარიტებისასა წარმდებოჳლნი[1] შენდა
დიდებასა [და] მადლობასა შევსწირვიდეთა[1] და მხოლოდ-
შობილისა მისა შენისა და ყოვლად წმიდისა და სახიერისა
და ცხოველსმყოფელისა სოჳლისა შენისა, აწ და მარადის
და ოჳკოჳნითი ოჳკოჳნისამდე.

17. მშვიდობითა ქრისტესითა გალობდით. მგალობელმან თქოჳას სიწმიდის შემოყოჳა-
ნებისა.

* fol. 39 r **18.** დიაკონმან: * ნოჳ ვინ კათაკოჳმეველთაგანი, ნოჳ
ვინ ოჳზიარებელთაჱ, ნოჳ ვინ ვერ შემძლებელთაჱ ჩოჳენ
თანა ვედრებად. ოჳრთიერთარს იხილენით. ემართენით[1]
ყოველნი.

1 Sic.

19. მგალობელმან: ალილოჳაჲ.

20. მღდელმან ლოცვა[ჲ] საკოჳმევლისაჲ.
მშჳდობაჲ ყოველთა.

დიაკონმან: სიბრძნითა ღმრთისათა მოხედით.

21. მღდელმან: მრწამს ერთი ღმერთი, მამა ყოვლისა.

22. არაჲვინ არს ღირს, რომელი შეკროჳლ არს ჴორციელ-
თა გოჳლისთქოჳმათა და გემოვთა, წარდ[გ]ომად ანოჳ მიახ-
ლებად გინათოჳ მსახოჳრებად შენდა, მეოჳფეო დიდებისაჲ.
რაჲმეთოჳ მსახოჳრებაჲ შენი დიდ არს და საშინელ და
ზეცისა ძალთაგანცა მიოჳახლებელ. არამედ აოჳრაცხელისა[1]
კაცთმოყოჳარებისა შენისათჳს ოჳქცეველად და ოჳცვალე-
ბელად იქმენ კაც და მღდელთმოძღოჳრად ჩოჳენდა იწოდე,
და მსახოჳრებისა ამის და ოჳსისხლოჲსა მსხოჳერპლისა
მღდელობაჲ ჩოჳენ მოგოჳეც-ვითარცა მეოჳფემან ყოველ-
თამან. რაჲმეთოჳ შენ ოჳფლებ ზეცისათა და ქოჳეყანისათა
და ქოჳესკნელთასა. რომელი საყდართა ქერობინთა ზედა
მჯდომარე ხარ, რომელი სერაბინთა ოჳფალი ხარ და
მეოჳფე ისრაჱლისაჲ, რომელი მხოლოჲ წმიდა ხარ და
წმიდათა შინა განისოჳენებ. შენ გევედრები მხოლოსა
სახიერსა და კეთილად მსმენელსა, მოიხილე ჩემ ზედა,
ცოდვილსა ამას და ოჳჯმარსა მონასა შენსა, და ღირს მყავ
მე ძალითა ყოვლადვე წმიდისა სოჳლისა შენისათა, შემოსილი
მღდელობისა მადლითა, წარდგომად წმიდასა ამას შენსა
და საიდოჳმლოსა ტრაპეზსა და*შეწირვად წმიდასა * fol. 39 v
ჴორცსა შენსა. რაჲმეთოჳ შენ მოგიდრეკ ქედსა ჩემსა და
გევედრები: ნოჳ გარე მიიქცევ[1] პირსა შენსა ჩემგან, ნოჳცა
განმაგდებ მე მონათა შენთაგან, არამედ ბრმანე შეწირვად
შენდა ძღოჳენი ესე და ჩემ მიერცა ცოდვილისა და
ოჳჯმარისა მონისა შენისა, რაჲმეთოჳ შენ ხარ რომელი
შესწირავ და შეიწირვი და შეიწყნარებ, ქრისტე ღმერთო
ჩოჳენო, და შენდა დიდებასა და მადლობასა შევსწირავთ,

[1] Sic.

მამისა და ძისა და წმიდისა სულისა, აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამინ.

23. დიაკონმან: ვდგეთ კეთილად. მშვიდობით უფლისა მიმართ ვილოცოთ.

მღდელმან: მშვიდობა ყოველთა.

დიაკონმან: ვიყუარებოდით[1] ურთიერთარს ამბორისყოფითა წმიდითა.

24. მღდელმან ლოცვაჲ პირველ ამბორისყოფისა. რომელი ყოველთა ღმერთი ხარ და უფალი, ღირს მყვენ ჩუენ ჟამსა ამას არა ღირსნი, კაცთმოყუარე[1], რაჲთა განვწმიდნეთ ყოვლისაგან ზაკუვისა და ყოვლისაგან ორგულებისა, შევიერთნეთ ურთიერთარს მშჳდობისა და სიყუარულისა საკრველითა[1], დამტკიცებულნი შენისა ღმრთისმეცნიერებისა სიწმიდითა მხოლოდშობილისა ძისა შენისა უფლისა და ღმრთისა და მაცხოვრისა ჩუენისა იესუ ქრისტეს მიერ.

25. ამაღლებაჲ: რაჲმეთუ ღმერთი მშჳდობისა, წყალობისა, სიყუარულისა, მოწყალებისა და კაცთმოყუარებისაჲ ხარ და მხოლოდშობილი ძე შენი და ყოვლადწმიდაჲ სული შენი და[1] აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამინ[1].

ერმან: ამინ.

მღდელმან: მშჳდობა ყოველთა.

26. ლოცვაჲ თავთა ჩუენთა მოდრეკისაჲ. რომელი მხოლოჲ უფალი ხარ და მოწყალე ღმერთი, რომელთა მოუდრეკიან ქედნი მათნი წინაშე წმიდისა საკურთხეველისა შენისა და ითხოვენ შენ მიერ ნიჭთა * fol. 40 r ს*ულიერთა, გარდამოავლინე მადლი შენი სახიერი და გუაკურთხენ ჩუენ ყოველნი ყოვლითა კურთხევითა სულიერითა და წარუვალითა, რომელი მაღალთა შინა დამკჳდრებულ ხარ და მდაბალთა ხედავ. ამაღლებაჲ:

[1] Sic.

რამეთუ ქებულ და თაყუანისსაცემელ და უფროჲსად დიდებულ არს ყოვლად წმიდა სახელი შენი, მამისა და ძისა და წმიდისა სულისაჲ, აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე.

5 **27.** ერმან[1]: ამინ, ღმერთო, წარმართე საქმე ესე.

28. დაწყებაჲ ჟამის წირვისა წმიდისა იაკობ ძმისა უფლისა.

იტყოდის რაჲ დიაკონი კათოლიკესა, მღდელმან ლოცვაჲ ესე მოდრეკით წართქუას: დიდებაჲ 10 მაღალთა შინა ღმერთსა და ქუეყანასა ზედა მშჳდობა და კაცთა შორის სათნოება. გ გზის. უფალო, ბაგენი ჩემნი აღახუნე და პირი ჩემი უთხრობდე[ს] ქებულებასა შენსა. გ გზის. აივსენ პირი ჩემი ქებითა, რაჲთა უგალობდე დიდებასა შენსა, ყოველსა დღესა 15 დიდად შუენიერებასა შენსა. გ გზის მამისა და ძისა და წმიდისა სულისა, აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამინ.

29. რომელმან მოგუხედენ ჩუენ წყალობითა და მოწყალებითა, მეუფეო უფალო, და მოგუმადლე კადნიერებაჲ 20 ჩუენ გლახაკთა და ცოდვილთა და უღირსთა მონათა შენთა წარდგომად წინაშე წმიდასა საკურთხეველსა შენსა და შეწირვად შენდა საშინელსა ამას და უსისხლოსა მსხუერპლსა ჩუენთა ცოდვათათჳს და ერისა უმეცრებისათჳს, მოიხილე ჩემ ზედა, უჴმარისა ამის მონისა შენისა 25 და აგოცე ბრალნი ჩემნი * შენითა მოწყალებითა და * fol. 40 v განწმიდენ ბაგენი ჩემნი და გული ყოვლისაგან გულის სიტყჳსა სამაგელისა და უგუნურებისა და შემძლებელ მყავ მე ძალითა ყოვლად წმიდისა სულისა შენისაჲთა მსახურებასა ამას, და შემიწყნარე მე სახიერებისა შენისათჳს 30 მიახლებული წმიდასა საკურთხეველსა შენსა, და გთნდინ, უფალო, სათნო ყოფად შესაწირავი ესე და მსხუერპლი

[1] ამინ.

ჴელთაგან ჩოჳენთა შენდა შეწიროჳლი, გარდამოსლვითა
ჩემთა მომართ ოჳძლოჳრებათა, და ნოჳ განმაგდებ მე
პირისა შენისაგან, ნოჳცა მოიძაგებ ჩემსა ოჳღირსებასა.
არამედ შემიწყალე მე, ღმერთო, დიდითა წყალობითა
შენითა და მრავლითა მოწყალებითა შენითა გარეწარმჴადენ 5
ოჳრჩოჳლოებანი ჩემნი, რაჲთა დაოჳშჯელად მოსროჳლი
წინაშე დიდებისა შენისა, ღირს ვიქმნა საფარველსა
მხოლოდშობილისა მისა შენისასა და ბრწყინვალებასა
ყოვლად წმიდისა[სოჳლისა] შენისა. და რაჲთა არა ვითარცა
მონა ცოდვისა გამოოჳცდელ ვიქმნე, არამედ ვითარცა 10
მონამან შენმან ვპოო მადლი და წყალობაჲ და მოტევება
ცოდვათაჲ წინაშე შენსა ამასცა საოჳკოჳნესა და მერმესაცა.
ჰე, მეოჳფეო, ყოვლისამპყრობელო და ყოვლად ძლიერო
ოჳფალო, ისმინე ვედრებისა ჩემისაჲ, რაჲმეთოჳ შენ ხარ,
რომელი ყოველსავე იქმ ყოველსა შინა და შენ მიერ ვით- 15
ხოვთ ყოველნი ყოველსა ზედა შე[წე]ვნასა და წყალობასა
და მხოლოდშობილისა მისა შენისასა და სახიერისა და
ცხოველსმყოფელისა და ერთარსისა სოჳლისა შენისასა,
აწ და მარადის და ოჳკოჳნითი ოჳკოჳნისამდე, ამინ.

* fol. 41 r **30.** წართოჳლი ესეცა. * ღმერთო, რომელმან მრავ- 20
ლითა და გამოოჳთქოჳმელითა[1] კაცთმოყოჳარებითა მოავ-
ლინე მხოლოდშობილი ძე შენი სოფლად, რაჲთა შეცთომი-
ლი იგი ცხოვარი მოაქციოს შენდა, ნოჳ გარე მიიქცევი
ჩოჳენ ცოდვილთაგან რომელთა ესე ჴელ ვყავთ საშინელსა
ამასა და[2] ოჳსისხლოსა მსხოჳერპლსა შენსა, რაჲმეთოჳ 25
არა სიმართლეთა ჩოჳენთა მოსავ ვართ, არამედ წყალობა-
თა შენთა კეთი[ლ]თა, რომლითა ნათესავსა ჩოჳენსა იღოჳ-
წი. ვევედრებით და ვილოცავთ შენსა სახიერებასა, რაჲთა
არა იყოს დასაშჯელად ერი[სა] შენისა განგებოჳლი ესე
ჩოჳენდა საცხორებელად საჲდოჳმლოჲ, არამედ აღსაგოცე- 30
ლად ცოდვათა, განსაახლებელად სოჳლთა და ჴორცთა,
სათნო ყოფად შენდა ღმრთისა და მამისა.

1 Sic. — 2 და და : et et.

31. ღმერთო. რომელმან დაგოჳბადენ ჩოჳენ და მოგჳყვანენ ცხორებასა ამა[ს], რომელმან მიჩოჳენე ჩოჳენ გზა ცხორებისა, რომელმან მოგოჳანიჭე ჩოჳენ ზეცისა საიდოჳმლოთა გამოცხადებაჲ, რომელმან დამადგინენ ჩოჳენ მსახოჳრებასა ამას ძალითა სოჳლისა შენისა წმიდისათა, გთნდინ, მეოჳფეო, რაჲთა ვიქმნეთ ჩოჳენ მსახოჳრ ახლისა რჩოჳლისა შენისა, შემწირველ ოჳხრწნელთა შენთა საჲდოჳმლოთა და შემიწ[ყ]ნარენ ჩოჳენ, მიახლებოჳლნი წმიდასა შენსა საკოჳრხეველსა, მრავლითა წყალობითა შენითა, რაჲთა ვიქმნეთ ღირს შეწირვად შენდა შესაწირავსა და მსხოჳერპლსა თჳსთა თავთათჳს და ერისა ოჳმეცრებათათჳს, და მომეც ჩოჳენ, ოჳფალო, ყოვლითა შენითა შიშითა[1] და გონებისა სიწმიდითა, შეწირვად შენდა სოჳლიერი ესე და ოჳსისხლოჲ მსხოჳერპლი, რომელი შეიწი*რე წმიდასა და საცნაოჳრსა შენსა საკოჳრთხეველსა სოჳლად სოჳრნელად და გარდამოგჳვლინე ჩოჳნ მადლი წმიდისა შენისა სოჳლისა, ჰე ოჳფალო ღმერთო, მოიხილე ჩოჳენ ზედა და მოჰხედენ სიტყვიერსა ამას მსახოჳრებასა ჩოჳენ[სა] ზედა და შეი[წ]ირე ესე, ვითარცა შეიწირე აბელის ძღოჳენი, ნოეს მსხოჳერპლი, აბრაჰმიის[2] საკოჳრთხი, მოსეს და აჰრონის მღდელობაჲ, სამოელის დასამშჳდებელნი[3], დავითის სინანოჳლი, ზაქარიას საკოჳმეველი, ვითარცა შეიწირე ჴელთაგან წმიდათა შენთა მოციქოჳლთასა ჭეშმარიტი ესე მსახოჳრებაჲ, ეგრეთვე შეიწირე და ჴელთაგანცა ჩოჳენ ცოდვილთაჲსა წინამდებარე ესე ძღოჳენი სიტკბოებითა შენითა. და მოეც რაჲთა იქმნეს შესაწირავი ჩოჳენი შეწიროჳლ და განწმედილ სოჳლითა წმიდითა სალხინებელად ჩოჳენთა შეცოდებათა და ერისა შენისა ოჳმეცრება[თა] და განმსოჳენებელად[1] პირველ დამინებოჳლთა სოჳლთა ; რაჲთა ჩოჳენცა გლახაკთა და ცოდვილთა და ოჳღირსთა მონათა შენთა, ღირს ქმნოჳლთა ოჳზაკოჳელად მსახოჳ-

* fol. 41 v

[1] მნ შითა ? — [2] Sic. — [3] დასამშიდებელნი.

რებად წმიდასა შენსა საკოჳრთხეველსა, მოვიღოთ სასყიდელი სარწმოჳნოთა და გონიერთა მათ მნეთაჲ და ვპოოთ მადლი და წყალობაჲ დღესა მას საშინელსა მიგებისა შენისასა სიმართლჱთა.

32. ა მ ა ღ ლ ე ბ ა ჲ : წყალობითა და კაცთმოყოჳარებითა მხოლოდშობილისა ძისა შენისათა, რომლისა თანა კოჳრთხეოჳლ ხარ ყოვლად წმიდით, სახიერით და ცხოველსმყოფელითა სოჳლით შენით წმიდითოჳრთ, აწ და [1] მარადის და ოჳკოჳნითი ოჳკოჳნისამდე.

33. ე რ მ ა ნ : ამინ.

მ ღ დ ე ლ მ ა ნ : მშჳდობაჲ ყოველთა.

ე რ მ ა ნ : და სოჳლისა შენისა თანა.

* fol. 42 r **34.** * ლ ო ც ვ ა ჲ კ რ ე ტ ს ა ბ მ ე ლ ი ს ა ჲ. გმადლობთ შენ, ოჳფალო ღმერთო ჩოჳენო, რაჲმეთოჳ მომეც ჩოჳენ კადნიერებაჲ შესავალსა წმიდათასა სისხლითა იესოჳჲსითა. ღირს ქმნოჳლნი ოჳკოჳე შესლვად ადგილსა, სავოფელსა დიდებისა შენისასა, შინაგან კრეტსაბმელისა და წმიდათა წმიდათასა ხილვა[დ] და შეოჳვრდებით, მეოჳფეო, სახიერებასა შენსა შეწყალებად ჩოჳენდა, რაჲმეთოჳ შეშინებოჳლ [2] და შეძრწოჳნებოჳლ ვართ წინაშე წმიდასა საკოჳრთხეველსა შენსა წარდგომილნი, და ზედა მდებარე წმიდასა ამას შესაწირავსა სახედ საბოჳრველისა იგავთასა განაცხადე და ბრწყინვალედ მიჩოჳენე ჩოჳენ, და საცნაოჳრნი სახედველნი ჩოჳენნი მოოჳკლებელითა ნათლითა შენითა აღავსენ და განწმიდე სიგლახაკე ჩოჳენი ყოვლისაგან შეგინებისა ჴორცთაჲსა და სოჳლისა, და ღირსად გამოაჩინე საშინელისა ამის და შესაძრწოჳნებელისა [3] წარდგომისა, რაჲმეთოჳ ქველისამოქმედ [4] და მრავალმოწყალე ღმერთი ხარ და შენ და დიდებასა შევსწირავთ მამისა და ძისა და წმიდისა სოჳლისა.

35. ა მ ა ღ ლ ე ბ ა ჲ : სიყოჳაროჳლი ღმრთისა და მამისა,

[1] აწ და, აწ და. — [2] შეშინებოჳლა. — [3] შესაძოჳრწოჳნებელისა.
[4] ქველისამოქმედნ.

მადლი უჳფლისა და ღმრთისა და მაცხოვრისა ჩუჱნისა
იესუჳ ქრისტჱსი, და ზიარებაჲ და ნიჭი ყოვლად წმიდისა
სულისა იყავნ თქუჱნ ყოველთა თანა.

ერმან[1] : და სულისა შენისა თანა.

5 მღდელმან : ზემცა არიან გულნი და გონებანი
თქუჱნნი.

ერმან : გუაქუს უფლისა მიმართ.

მღდელმან : მადლი მივსცეთ უფალსა.

ერმან : ღირს არს და მართალ.

10 **36.** მღდელმან მოდრეკითა წართქუასა[2] :
ვითარცა ჭეშმარიტად ღირს არს და მართალ, შუენიერ და
თანანადებ * შენდა ქებად, შენდა გალობად, შენდა კურთ- * fol. 42 v
ხევად, შენდა თაყუანისცემად, შენდა დიდებისმეტყუე-
ლებად, შენდა მადლობად, ყოველთა დამბადებულთა ხი-
15 ლულთა და უხილავთა შემოქმედისა, საუნჯისა საუკუ-
კუნეთა მათ კეთილთასა, წყაროსა ცხორებისა და უკუ-
დავებისა, ყოველთა ღმრთისა და მეუფისა, რომელსა გიგა-
ლობენ ცანი და ცანი ცათანი და ყოველნი ძალნი მათნი, მზე
და მთოვარე და[3] ყოველი კრებული ვარსკულავთა, ქუეყა-
20 ნაჲ და ზღუაჲ და ყოველი რა არს მათ შინა, იჱრუსალიმი
ზეცისაჲ, დღესასწაულობაჲ რჩეულთაჲ, ეკლესიაჲ პირმ-
შოთაჲ აღწერილთაჲ ცათა შინა და სულები მართალთაჲ და
წინასწარმეტყუელთაჲ, სულნი მოწამეთა და მოციქულ-
თანი, ანგელოზნი, მთავარანგელოზნი, საყდარნი, უფლე-
25 ბანი, მთავრობანი და კელმწიფებანი და ძალნი საშინელნი,
ქერობინნი მრავალთუა[ლ]ნი და ექუს ·ექუს ფრთენი
სერაბინნი, რომელნი ორითა ფრთითა იფარვენ პირთა
მათთა, ხოლო ორითა ფერჴთა და ორითა ფრინვენ, და
კმობსმ ოყუასი მოჭუასისა მიმართ დაუდუმებელითა
30 პირითა, დაუცხრომელითა ღმრთისმეტყუელებითა.
ამაღლებაჲ : ძლევისა გალობასა დიდადშუენიერებისა

[1] ამინ. — [2] Sic. — [3] და და.

შენისა დიდებისასა [1] ბრწყინვალითა ჴმითა გალობენ, ჴმობენ, დიდებისმეტყუელებენ, ღაღადებენ და იტყჳან:
ერმან: წმიდა არს, წმიდა არს, წმიდა არს უფალი.

37. მღდელმან ჯუარი დასწეროს მსხუერპლ-
სა და თქუას თჳსგან: წმიდა ხარ მეუფეო საუკუ-
ნეთაო და ყოვლისა სიწმიდისა უფალ და მომცემელ. წმიდა
არს და მხოლოდშობილი ძე შენი უფალი ჩუენი იესუ
* fol. 43 r ქრისტე, რომლისა მიერ ყოველივე და*ებადა. წმიდა არს
და სული შენი ყოვლად წმიდაჲ, რომელი გამოიძიებს
ყოველსავე და სიღრმესაცა შენისა ღმრთეებისასა. წმიდა
ხარ ყოვლისა მპყრობელო, ყოვლად ძლიერო, საშინელო,
სახიერო და მოწყალეო, რომელი მოწყალე ექმნ უფროჲს
ქმნულსა შენსა. რომელმან შეჰქმენ ქუეყნისაგან კაცი
ხატად შენდა და მსგავსებად და მიჰმადლე მას სამოთხისა
საშუებელი. ხოლო გარდაჰხდა რაჲ მცნებასა შენსა და
გამოვარდა მიერ, ესე არაჲ უკუგულებელს ჰყავ, არცა
დააგდე, სახიერო, არამედ განსწავლე იგი ვითარცა მამამან
მოწყალემან, უწოდე მას შჯულისა მიერ და მზარდულ
ექმენ მას წინასწარმეტყუელთა მიერ. ხოლო უკუანასკნელ
თჳთ თავადი მხოლოდშობილი ძე შენი უფალი ჩუენი
იესუ ქრისტე მოავლინე სოფლად, რაჲთა მოვიდეს და
შენი იგი განაახლოს და აღადგინოს ხატი. რომელი გარდა-
მოჴდა ზეცით და ჴორციელ იქმნა სულისაგან წმიდისა და
მარიამისაგან წმიდისა. მარადის ქალწულისა და ღმრთის
მშობელისა, და კაცთა შორის იქცეოდა და ყოველივე განაგო
საცხორებელად ნათესავისა ჩუენისა. ხოლო ეგულებოდა
რაჲ ნეფსითსა [2] მას და ცნოველსმყოფელსა ჯუარისა მიერ
სიკუდილსა უცოდველსა ჩუენ ცოდვილთათჳს თავსდე-
ბად, ღამესა მას რომელსა მიეცემოდა, უფროჲსღა თავსა
თჳსსა მისცემდა სოფლისა ცხორებისათჳს და მაცხოვარე-
ბისა.

[1] დიდებასა. — [2] ნეფსითისა.

და მერმე აღემართო[ს] და მოიღოს პოჳრი
იგი **შესაწირავისაჲ** და ჯოჳარი **დასწეროს** და
თქოჳას :

მოიღო **პოჳრი ზედა** წმიდათა და ოჳხრწნელთა და ოჳბი-
5 წოთა და ოჳკოჳდავთა ჴელთა მისთა * აღიხი[ლ]ნა ზეცად * fol. 43 v
და გიჩოჳენა შენ ღმერთსა და მამასა, გმადლობდა, აკოჳრთ-
ხა, განწმიდა, განტეხა, მისცა წმიდათა და ნეტართა მისთა
მოწაფეთა და მოციქოჳლთა და თქოჳა.

38. დადვას წმიდაჲ იგი პოჳრი და ჴმა ყოს :
10 მიიღეთ; ჭამეთ, ესე არს ჴორცი ჩემი თქოჳენთჳს განტეხი-
ლი[1] და განყოფილი მისატევებელად ცოდვათა.

ერმან : ამინ.

მღდელმან : ეგრეთვე შემდგომად სერობისა მოიღო
სასოჳმელი და განზავა ღჳნისაგან და წყლისა, გიჩოჳენა შენ
15 ღმერთსა და მამასა, გმადლობდა, აკოჳრთხა, განწმიდა,
აღავსო სოჳლითა წმიდითა, მისცა[2] წმიდათა და ნეტართა
თჳსთა მოწაფეთა და მოციქოჳლთა და ჰრქოჳა მათ.

ამაღლება : სოჳთ ამისგან[3] ყოველთა, ესე არს სისხლი
ჩემი ახლისა რჩოჳლისაჲ თქოჳენთჳს და მრავალთათჳს
20 დათხეოჳლი და განყოფილი მისატევებელად ცოდვათა.

ერმან[4] : ამინ.

39. მერმე თქოჳას ...ჳსგან მდგომარემან : ამას
ყოფდით ჩემდა მოსაჴსენებელად. რაოდენ გზის ჭამდეთ
პოჳრსა ამას და სმიდეთ სასოჳმელსა ამას სიკოჳდილსა,
25 **ძისა კაცისასა** მიოჳთხრობდით და აღდგომასა მისსა
აღიარებდით ვიდრემდის მოვიდეს.

40. მერმე ჯოჳარი დასწეროს და[5] კოჳალად
მოდრკეს და თქოჳას : მოვიჴსენებთ ოჳკოჳე და
ჩოჳენცა ცოდვილნი ცხოველსმყოფელთა მისთა ვნებათა,
30 მაცხოვარებისა ჯოჳარცმასა და სიკოჳდილსა და დაფლვასა
და მესამისა დღისა მკოჳდრეთით აღდგომასა, ზეცად

[1] განტეხალი. — [2] მისცთა. — [3] ამისგანი. — [4] ამინ. — [5] და და.

ამაღლებასა და მარჯოჳენით შენ ღმრთისა და მამისა და ჯდომასა და მეორედ დიდებითა და საშინელად მოსლვასა მისსა, რაჲჟამს მოვიდეს * დიდებითა განშჯად ცხოველთა და მკოჳდართა, ოდეს მიაგებდეს კაცად კაცადსა საქმეთა მათთაებრ. შეგჳწყალენ ჩოჳენ, ოჳფალო ღმერთო ჩოჳენო, რაჲმეთოჳ ოჳფროჲსად წყალობისა შენისათჳს შევსწირავთ შენდა, მეოჳფეო, საშინელსა ამას და ოჳსისხლოსა მსხოჳ-ერპლსა და გევედრებით, რაჲთა არა ცოდვათა ჩოჳენთაებრ მიყო ჩოჳენ, არცა ოჳრჩოჳლოებათა ჩოჳენთაებრ მომაგო ჩოჳენ, არამედ შენისა მაგის სახიერებისაებრ და გამოოჳთ-ქმელისა კაცთმოყოჳარებისა თანაწარჰჴედ და აჴოცე ჩოჳენთჳს ჴელითწერილი შენთა მონათაჲ. მოგოჳმადლენ ჩოჳენ ზეცისა და საოჳკოჳნენი ნიჭნი შენნი, რომელნი თოჳალმან არა იხილნა და ყოჳრსა არა ესმა და გოჳლსა კაცისასა არა მოოჳჴდა, რომელი განოჳმზადა ღმერთმან მოყოჳარეთა თჳსთა. და ნოჳ ჩემთა ცოდვათათჳს შეოჳრაც-ხყოფ ერსა შენსა, კაცთმოყოჳარეო ოჳფალო.

* fol. 44 r

41. ამაღლებაჲ : რაჲმეთოჳ ერი შენი და ეკლესია შენი გევედრებიან შენ.

ერმან[1] : შეგჳწყალენ ჩოჳენ ღმერთო, მამაო ყოვლი-საპყრობელო.

მღდელმან : შეგჳწყალენ ჩოჳენ, ღმერთო მაცხოვარო ჩოჳენო, შეგჳწყალენ ჩოჳენ დიდითა წყალობითა შენითა და მოავლინე ჩოჳენ ზედა და წინამდებარესა ამას წმიდასა შესაწირავსა სოჳლი შენი ყოვლად წმიდაჲ. და მოდრკეს და თქოჳას :

42. ოჳფალი და ცხოველსმყოფელი, თანამოსაყდრე შენი ღმრთისა და მამისა და მხოლოდშობილისა ძისა შენისა თანამეოჳფე, თანაარსი და თანადაოჳსაბამოჲ და თანასა-მარადისოჲ, რომელი იტყოდა შჯოჳლსა შინა და წინასწარ-მეტყოჳელთა და ახალსა შენსა აღთქოჳმასა, რომელი

[1] ამინ.

გარდამოკდა ხილვითა ტრედისათა ზედა უფალსა ჩუენსა იესუ ქრისტესა წმიდასა იორდ*ანესა მდინარესა და * fol. 44 v დაადგრა [1] მა[ს] ზედა, რომელი გარდამოკდა ზედა წმიდათა მოციქულთა შენთა ხილვითა ცეცხლისა ენათაჲთა ქორსა 5 მას ზედა წმიდისა და დიდებულისა სიონისასა დღესა მას წმიდასა მეერგასესა, და აღემართოს და თუსგან თქუას: იგივე სული შენი ყოვლად წმიდაჲ გარდამოავლინე, მეუფეო, ჩუენ ზედა და წინამდებარესა ამას წმიდასა მსხუერპლსა ზედა.

10 ამაღლებაჲ: რაჲთა მოვიდეს და წმიდითა და სახიერითა და დიდებულითა მოსლვითა მისითა განწმიდოს და ყოს პური ესე გორც წმიდა ქრისტესსა.

ერმან [2]: ამინ.

მღდელმან და სასუმელი ესე სისხლ პატიოსან 15 ქრისტესსა.

ერმან: ამინ.

43. მღდელი აღემართოს და თუსგან თქუას: რაჲთა ექმნეს ყოველთა, რომელთა მიიღონ მათგან, მოსატევებელად ცოდვათა და ცხორებად საუკუნოდ, 20 განსაწმედელად სულთა და გორცთა, ნაყოფის გამომღებელად საქმეთა კეთილთა, დასამტკიცებელად წმიდისა კათოლიკე და სამოციქულო ეკლესიისა შენისა, რომელი დააფუძნე კლდესა ზედა სარწმუნოებისა შენისასა, რაჲთა ბჭენი ჯოჯოხეთისანი ვერ ერეოდიან მას. იჴსენ იგი 25 ყოვლისაგან წვალებისა და სიცრუისაგან, რომელნი [3] იქმან უშჯულოებასა ვიდრე აღსასრულადმდე საუკუნოჲსა.

44. გუალად მოდრკეს და თქუას: შევსწირავთ შენდა, მეუფეო, და წმიდათა შენთა ადგილთათჳს, რომელნი ადიდენ ღმრთის-გამოცხადებითა ქრისტე შენისათა 30 და დანერგვითა ყოვლად წმიდისა სულისა შენისათა; პირველად წმიდისა, და დიდებულისა სიონისათჳს, დედისა

[1] დადგრა. — [2] ამინ. — [3] Sic.

ყოველთა ეკლესიათასა და ყოველსა[1] სოფელსა წმიდისა
* fol. 45 r შენისა კათოლიკე და სამოციქოჳლო ეკლესიისათჳს, * ოჳ-
ხოჳად და აწცა ნიჭნი ყოვლად წმიდისა სოჳლისა შენისანი
გარდამოოჳვლინენ მას, მეოჳფეო. მოიკსენე, ოჳფალო, მას
შინა წმიდათა მამათა ჩოჳენთა და ეპისკოპოსთაჲ და 5
ყოველსა შინას ოფელსა მართლმადიდებელთა და მართალ-
გამომეტყოჳელთაჲ სიტყოჳასა მას ჭეშმარიტებისასა.

ამაღლებაჲ: პირველად მოიკსენე, ოჳფალო, მთავარ-
ეპისკოპოსი ჩოჳენი, სახელით, რომელი მოანიჭე წმიდათა
შენთა ეკლესიათა მშჳდობით, სიცოცხლით, პატიოსნად, 10
სიმრთელით, დღეგრძელებით, მართალგამომეტყოჳელებით
სიტყოჳასა მას ჭეშმარიტებისა შენისასა.

მოიკსენე, ოჳფალო, წმიდაჲ მამაჲ ჩოჳენი, სახელი,
მთავარეპისკოპოსი და ყოველი სამწოჲ და სამღდელოჲ
მისი. 15

მოიკსენენ, ოჳფალო, აქა მყოფნი პატიოსანნი მღდელნი
და დასნივე[2] ქრისტეს მიერ დიაკონნი, და ყოველნივე
მსახოჳრნი ყოვლისა ეკლესიისა წესთანი. და ქრისტეს
მიერ ძმათა ჩოჳენთაჲ და ყოვლისავე ქრისტეს მოყოჳარისა
ერისაჲ. 20

მოიკსენენ, ოჳფალო, ჩემთანა მდგომარენი ესე მღდელნი
წმიდასა ამას ჟამსა წინაშე წმიდისა საკოჳრთხეველისა
შენისა, შეწირვად წმიდასა და ოჳსისხლოსა მსხოჳერპლსა
შენსა და მიეც მათ და ჩოჳენ სიტყოჳაჲ აღებასა პირისა
ჩოჳენისასა დიდებად და ქება[დ] ყოვლად წმიდისა სახელი- 25
სა შენისა.

მომიკსენე, ოჳფალო, მრავლითა წყალობითა და მოწყა-
ლებითა შენითა მეცა, მდაბალი ესე და ცოდვილი და
საწყალობელი და ოჳღირსი მონა შენი, და მომკედენ მე
წყალობითა და მოწყალებითა შენითა და მიკსენ და ოჳბ- 30
რალო მყავ მე მდევართა ჩემთაგან, ოჳფალო ღმერთო

[1] ყოჳლისა. — [2] Sic.

ქალთაო, და ვინათგან განმრავლდა ჩემ შორის ცოდვაჲ
ოჳფროჲს გარდა*ემატენ მადლი შენი. * fol. 45 v

მოიჴსენენ, ოჳფალო, წმიდისა საკოჳრთხეველისა შენისა
გარემოჲს მდგომარენი დიაკონნი და მიანიჭე მათ ცხორე-
5 ბაჲ ოჳცოდველი და დიაკონობაჲ მათი შეოჳგინებელად
დაიცევ და პატივნი კეთილნი მათ მოოჳგენ.

მოიჴსენე, ოჳფალო, წმიდაჲ ქალაქი შენ ღმრთისა
ჩოჳენისაჲ იჱროჳსალიმი და სამეოჳფოჲ და ქალაქიცა ესე
და ყოველნი ქალაქნი და სოფელნი და მართალმადიდებ-
10 ლობისა სარწმოჳნოებითა დამკჳდრებოჳლთა მათ შინა მშჳ-
დობაჲ და მყოჳდროებაჲ მიჰმადლე.

მოიჴსენე, ოჳფალო, კეთილად მსახოჳრი და ქრისტეს
მოყოჳარე მეფე ჩოჳენი და კეთილად მსახოჳრი და ქრისტეს
მოყოჳარე მეფობა მისი და ყოვლისა პალატისა, მჴედართა
15 მისთა დაზეცით გარდამო შეწევნისა და ძლევისა მისისაჲ.
აიღე ჭოჳრი და ფარი და აღდეგ შეწევნად მათდა, და
დაოჳმორჩილენ მათ ყოველნი მბრძოლნი და ბარბაროზნი
-წარმართნი, რომელთა ბრძოლაჲ ჰნებავს, დააწყნარე
განზრახვაჲ მათი, რაჲთა მშჳდობით და მყოჳდროებით
20 ვცხონდებოდით ყოვლითა ღმრთისმსახოჳრებითა და
სიწმიდითა.

მოიჴსენენ, ოჳფალო, მენავენი, მოგზაოჳრნი, ოჳცხონი
და რომელნი კროჳლებათა და საპყრობილეთა, ტყოჳეობათა
და ექსორიობათა და კოჳრელთა ქოჳეყნისათა და ტანჯვათა
25 და მწარესა მონებასა შინა არიან, მამანი და ძმანი ჩოჳენნი,
და მშჳდობით კოჳალადქცევა სახედ თოჳსად მიჰმადლე.

მოიჴსენენ, ოჳფალო, რომელნი სიბერესა და ოჳძლოჳ-
რებასა შინა არიან : სნეოჳლნი, არა ძლებოჳლნი და
რომელნი სოჳლთაგან არა წმიდათა იტანჯებიან. შენ
30 ღმრთისა მიერ მსწრაფლი კოჳრნებაჲ და ცხორება მიანიჭე
მათ.

მოი*ჴსენენ, ოჳფალო, ყოველნი სოჳლნი ქრისტიანენი, * fol. 46 r
ჭირვეოჳლნი და დაწოჳნებოჳლნი, და წყალობასა და

შეწევნასა შენ ღმრთისა მიერსა მვედრებელნი და შეცთო-
მილთა მოქცევაჲ მიანიჭე.

მოიჴსენენ, ოჳფალო, ქალწოჳლებით და ღმრთისმოში-
შებით და მოღოჳაწებით მყოფნი. და მთათა და ქოჳაბთა და
გოჳრელთა ქოჳეყნისათა მოღოჳაწენი წმიდანი მამანი ჩოჳ- 5
ენნი და ძმანი და ადგილ ადგილ მართალმადიდებელნი
კრებანი და აქა ქრისტეს მიერ კრებაჲ ესე ჩოჳენი.

მოიჴსჳნენ, ოჳფალო, მშრომელნი და მსახოჳრნი ჩოჳენნი,
მამანი და ძმანი ჩოჳენნი სახელისა შენისათჳს წმიდისა.

მოიჴსენენ, ოჳფალო, ყოველნი კეთი[ლ]სა შინა, ყოველ- 10
ნი შეიწყალენ, მეოჳფეო, ჩოჳენ ყოველთა დაგოჳეგე. დაამ-
შჳდე სიმრავლე ერისა შენისაჲ, განაქარვენ საცდოჳრნი,
განაბნიენ ბრძოლანი, დააცხრვე განხეთქილებაჲ ეკლესია-
თაჲ. წვალებათა ზედააღდგომაჲ მწრაფლ დაჴსენ. დაამკოჳ
სილაღე წარმართთაჲ და შენი მშჳდობაჲ და შენი სიყოჳა- 15
როჳლი მოგოჳმადლე ჩოჳენ, ოჳფალო ღმერთო მაცხოვარო,
სასო ყოველთა კიდეთა ქოჳეყნისათაო [1].

მოიჴსენე, ოჳფალო, შეზავებისათჳს ჰაერთასა, წჳმაჲ
მშჳდობისაჲ, ცოჳარი კეთილი, ნაყოფთა კეთილადგამოღე-
ბისა სროჳლსა და ნაყოფიერასა და გჳრგჳნისათჳს წელიწა- 20
დისა სიტკბოებითა შენითა, რამეთოჳ თოჳალნი ყოველთა [2]
შენ გესვენ და შენ მისცი საზრდელი მათი ჟამსა. აღაღო
ჴელა შენი და განაძღო ყოველი ცხოველი ნებითა.

მოიჴსენენ, ოჳფალო, ნაყოფის შემწირველნი წმიდათა
შენთა ეკლესიათა და * მომჴსენებელნი გლახაკთანი და 25
ყოველთა, რომელთა მამცნეს ჩოჳენ მოჴსენებაჲ მათი
ლოცვასა.

* fol. 46 v

მერმეცა მოჴენებასა ღირს ყვენ, ოჳფალო, და რომელთა
შესაწირავი ესე შემოწირეს დღევანდელსა [3] ამას დღესა
ზედა წმიდასა საკოჳრთხეველსა შენსა და რომელთათჳს 30
კაცად კაცადმან შემოწირა, გინა გონებასა აქოჳს და რომელ-
თათჳს აწ აღმოვიკითხავთ.

[1] ქოჳეყამათაო. — [2] Sic. — [3] დღენდელსა (Sic.).

მოიჴსენენ, ოჳფალო, და ჩოჳენიცა მშობელნი და მეგო-ბარნი და ნათესავნი.

მოიჴსენენ, ოჳფალო, ყოველნი, რომელნი მოვიჴსენენით და რომელნი ვერ მოვიჴსენენით მართალმადიდებელნი. მიეც მათ ქოჳეყანისა წილ ზეცისაჲ, განხრწნადთა წილ ოჳხრწნელი, საწოჳთროთა წილ საოჳკოჳნოჲ აღთქმისაებრ ქრისტეს შენისა, ვინათგან ცხორებისა და სიკოჳდილისა ჴელმწიფებაჲ გაქოჳს.

მერმეცა მოჴსენებად ღირს მყვენ, ოჳფალო, და საოჳ-კოჳნითგან სათნოჲყოფილთა შენთა ნათესვად წათესვად[1] წმიდათა მამათა, მამადმთავართა[2], წინასწარმეტყოჳელთა, მოციქოჳლთა, მარტჳლთა, აღმსარებელთა, მოძღოჳართა, მამათა ღირსთა და ყოველთა სოჳლთა მართალთა სარწ-მოჳნოებასა შინა ქრისტე შენისასა აღსროჳლებოჳლთა.

45. გიხაროდენ მიმადლებოჳლო, ოჳფალი შენთანა. და მოდ[რ]ეკილმან ჴმა ყოს. ამაღლებაჲ: ოჳმეტე-სად ყოვლად წმიდაჲ, ოჳხრწნელი, ოჳფროსად კოჳრთ-ხეოჳლი დედოფალი ჩოჳენი ღმრთისმშობელი და მარადის ქალწოჳლი მარიამ; წმიდა იოვანე წინამორბედი[1] და ნათ-ლის მცემელი; წმიდანი მოციქოჳლნი: პეტრე და პავლე, ანდრეა, იაკობ, იოვანე, ფილიპე, ბართლომე, თომა, მათე, იაკობ, სიმონ, იოჳდა, მატათია, მარკოზ და ლოჳ*კა, მახა-რებელნი, წმიდანი წინასწარმეტყოჳელნი, მამადმთავარნი[1] და მართალნი.

* fol. 47 r

წმიდაჲ სტეფანე პირველდიაკონი და პირველმოწამე; წმიდანი ჩჩჳლნი, რომელნი მოისრნეს ჰეროდე მეფისა მიერ; წმიდანი მოწამენი და აღმსარებელნი ქრისტეს ჭეშმარიტისა ღმრთისა ჩოჳენისათჳს წამებოჳლნი და აღმსარებელნი კეთილისა აღსარებისანი: პროკოპი, თევ-დორე[3], კჳროს და იოვანე, გეორგი, ლეონტი, სერგი და დამიანე, კოსმან და ბაქოს, პავლე, ბაბილა, აღათანგელე,

[1] Sic. — [2] წინამორბედე. — [3] თევდეორე.

საბიჲნიანე, ევსტარატი[1] და მისთანა წამებოჳლნი, წმიდანი ორმეოცნი, წმიდანი ორმეოცდასამნი.

წმიდაჲ პირველმოწამე თეკლა, წმიდანი მენელსაცხებელ-ნი დედანი, ტასია, ფებრონია, ანასტასია, ევფიმია, სოფია, ბარბარა, ელპიდი, პისტი და აღაპი. 5

46. მოიჴსენენ, ოჳფალო, წმიდანი მამანი ჩოჳენნი და ეპისკოპოსნი, მონისა შენისა წმიდისა იაკობ მოციქოჳლისა ძმისა შენისათგან ვიდრე სოლომონისა და თევდოსისა, რომელნი მართალმადიდებლობით ეპისკოპოსობდეს წმი-დასა ქრისტეს ღმრთისა ჩოჳენისა ქალაქსა: მოიჴსენენ 10 ოჳფალო, წმიდანი მამანი ჩოჳენნი და პატრია[რ]ქნი, წმიდისა პეტრე მოციქოჳლთა თავისაჲთგან და პირველისა მთავარეპისკოპოსთა ჩოჳენთასა ვიდრე იობისა და ნიკო-ლაოჲსა[1] და სტეფანესა, რომელნი მართალმადიდებ-ლობით ეპისკოპოსობდეს წმიდასა და დიდსა ეკლესიასა 15 ღმრთისა ქალაქისა ანტიოქიისასა. მოიჴსენენ, ოჳფალო ღმერთო ჩოჳენო, წმიდანი მამანი ჩოჳენნი და მთავარეპის-კოპოსნი, წმიდისა ანანია ოჳფლისა მოწაფისათგან და პირ-

* fol. 47 v ველისა მთავარეპისკ*ოპოსთა ჩოჳენთასა ვიდრე აღაპისა და მიქაელისა, რომელნი მართლმადიდებლობით ეპისკოპო-20 სობდეს ქრისტეს მოყოჳარესა ამას ქალაქსა ჩოჳენსა.

47. მოიჴსენენ, ოჳფალო, წმიდანი მამანი ჩოჳენნი და მოძღოჳარნი : კლემენტოს, ტიმოთე, ეგნატი, დიონოსი, ერინეოს, გრიგოლი, ალექსანდრე, ევსტათი, ათანასე, ბასი-ლი, გრიგოლი, ამბროსი, ამფილოქე, ლიბერი, დამასოჳ, იო-25 ვანე, ეპიფანე, კელისტინე, აგჳსტინე, კჳრილე, ლეონტი, პროკელე, პროტერეოს, ფილიქს, ერმიზდ, ევლოგი, ეფრე-მოს, ანასტასი, თევდორე, მარტინე, აღათონ, სოფრონი.

მოიჴსენენ, ოჳფალო, წმიდანი დიდნი და სოფლიონი ექოჳსნი კრებანი : ნიკიას სამასათრვამეტნი და კოსტანტი-30 ნეპოლის ასორმეოცდაათნი და ეფესოს პირველად ორასნი

1 Sic.

და ქალკიდონს ექოჳსასოცდაათნი და მეხოჳთესა წმიდასა
კრებახა ასსამოცდაოთხნი და მეექოჳსესა წმიდასა კრება[სა]
ორასოთხმეოცდა ცხრანი, და სხოჳანი ყოველნი წმიდანი
კრებანი და ეპისკოპოსნი ყოვლისა სოფლისანი მართლ-
5 მადიდებელნი და მართლგამომეტყოჳელნი სიტყოჳასა მას-
ჭეშმარიტებისახა.

მოიჴსენენ, ოჳფალო, წმიდანი მამანი ჩოჳენნი და განშო-
რებოჳლნი : პავლე, ანტონი, ხარიტონ, პავლე, პახოჳმი,
ამონა, თევდორე, ილარიონ, არსენი, მაკარი, სისოჲ,
10 პამბო, პამენ, ნილო, ისიდორე, ეფრემ, სჳმეონ, თევდოსი,
სჵბა, ევთჳმე, თეოქთისტე, ჯერასიმე, მაქსიმე, ანასტასი,
კოზმან და იოვანე.

მოიჴსენენ * ოჳფალო, წმიდანი მამანი ჩოჳენნი, რომელ- * fol. 48 r
ნი მოისრნეს ბარბაროზთა მიერ ზედა მთასა წმიდასა სინას
15 და რაითას, და სხოჳანი წმიდანი მამანი ჩოჳენნი და
მოღოჳაწენი მართალმადიდებელნი და ყოველნი წმიდანნი.
არათოჳ ჩოჳენ ღირსრამე ვართ მოჴსებად ნეტარებასა
მათსა, არამედ რაჲთა მათცა მდგომარეთა წინაშე საშინელ-
სა და შესაძრწოჳნებელსა საყდარსა შენსა მომიჴსენენ
20 ჩოჳენ საწყალობელნი ესე.

მოიჴსენენ, ოჳფალო, ხოჳცესნი, დიაკონნი, კერძოდია-
კონნი, წიგნისმკითხველნი, მაფოჳცებელნი, მონაზონნი,
მარადის ქალწოჳლნი, დედათდიაკონნი, ქოჳრივნი, ობოლ-
ნი, მმარხველნი, რომელნი სარწმოჳნოებით ზიარებასა
25 წმიდისა კათოლიკე და სამოციქოჳლო ეკლესიისასა აღს-
როჳლებოჳლ არიან.

მოიჴსენენ, ოჳფალო, კეთილად მსახოჳრნი და მორწმოჳ-
ნენი მეფენი : კოსტანტინე და ჰელენე, თევდოსი დიდი,
მარკიანე, პოჳლჰერია [1], ლეონტი, ისტჳნიანე, კოსტა და
30 რომელნი მსგავსად მათსა ღმრთისა მსახოჳრებით და
სარწმოჳნოებით მეფობდეს, და ყოველნი, რომელნი სარწ-

1 Sic,

მოჳნოებითა და ბეჭდითა ქრისტესითა წინასწარდამინე-
ბოჳლ არიან ქრისტეს მოყოჳარენი ერისკაცნი.

ესე ყოველნი მოიგსენენ, ოჳფალო ღმერთო სოჳლთაჲ
და ყოვლისა გორციელისაო, რომელნი მოვიგსენენით და
რომელნი ვერ მოვიგსენენით მართალმორწმოჳნენი; შენ 5
თავადმან მოჳნ განოჳსოჳვენე მათ ქოჳეყანასა მას ცხოველ-
თასა, სასოჳფეველსა შენსა, ფოჳფოჳნებასა სამოთხისასა,
წიაღთა შინა აჰბრაამისა და ისააკისა და იაკობისთა წმი-
* fol. 48 v დათა მათ მამათა ჩოჳენთასა, სადაჲთ * იგი განშორებოჳლ
არს სალმობაჲ, მწოჳხარებაჲ და სოჳლთქოჳმაჲ, სადა იგი 10
ხედავს ნათელი პირისა შენისაჲ და ბრწყინავს სამარადი-
სოდ. ხოლო ჩოჳენი აღსასროჳლი ქრისტეანობით და-
სათნოდ და ოჳცოდველად და მშჳდობით სათნო იჩინე,
ოჳფალო, და წარგჳმართე და შეგჳკრიბენ [1] ჩოჳენ ფერჴთა-
ქოჳეშე რჩეოჳლთა შენთასა, ოდესცა გნებავსა და ვითარცა 15
გნებავსა თჳნიერ ხოლო სირცხჳლისა და შეცოდებათა,
მოწყალებათათჳს მხოლოდშობილისა მისა შენისა, ოჳფლი-
სა და ღმრთისა და მაცხოვრისა ჩოჳენისა იესოჳქრისტესითა,
რაჲმეთოჳ იგი მხოლო არს, რომელი ოჳცოდველიდ გამო-
ჩნდა ქოჳეყანასა ზედა. 20

48. ამაღლებაჲ. რომლისათჳს ჩოჳენცა და მათცა
ვითარცა სახიერმან და კაცთა მოყოჳარემან მეოჳფემან,

ერმან: გჳლხინე, მოგჳტევენ, შეგჳნდვენ [1], ღმერთო,
შენითა მადლითა შეცოდებანი.

მღდელმან: მშჳდობა ყოველთა. 25

ერმან: სოჳლისა შენისა თანა.

და მოდრეკ[ით] თქოჳას: მადლითა და წყალობითა
და კაცთმოყოჳარებითა ქრისტე შენისათა, რომლისა თანა
კოჳრთხეოჳლ ხარ და დიდებოჳლ ყოვლად წმიდით და
სახიერით და ცხოველსმყოფელით სოჳლით შენითოჳრთ, 30
აწ და მარადის და ოჳკოჳნითი ოჳკოჳნისამდე.

1 Sic. — 2 შეგნდევენ.

ერმან : ამინ.

მღდელმან : მშჳდობაჲ ყოველთა.

ერმან : სულისა შენისა თანა.

49. დიაკონმან : მერმეცა და მარადის უფლისა მიმართ ვილოცოთ [1]

და კუალად მოდრკეს და თქუას : ღმერთო და მამაო უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესო, სახელდიდო უფალო, ნეტარო ბუნებაო, უშურველო სახიერებაო, რომელი ხარ კურთხეულ უკუნისამდე, რომელი ჰზი ქერობინთა ზედა და იდიდები სერაბინთაგან, რომლისა წინაშე დგანან ათასნი ათასთა წმიდათა ანგელოზთა და მთავარანგელოზთა მჴედრობანი, შენდა შეწირული. ესე ძღუენი, * მისაცემელი, ნაყოფიერებაჲ სულად სურნელად შეიწირე და განწმედად და განსრულებად ღირს ყავ, სახიერო, მადლითა ქრისტე შენისათა-და მოსლვითა ყოვლად წმიდისა სულისა შენისათა, განწმიდენ, მეუფეო, ჩუენნიცა სულნი და ჴორცნი და სამშჳნველნი და განიხილენ გონებანი და განიკითხენ ზრახვანი და განკადენ ჩუენგან ყოველი გონებაჲ უკეთური და ყოველი გულისსიტყუაჲ შეგინებული, ყოველი გულისთქუმაჲ და მოგონებაჲ მწინკულევანი [2] და გულის სიტყუაჲ უშუერი, ყოველი შური და ამპარტავნებაჲ და ორგულებაჲ, ყოველი ტყუილი, ყოველი ზაკუაჲ და ყოველი ზრუნვაჲ სოფლიოჲ, ყოველი ანგაჰრებაჲ, ყოველი ცუდად მზუავებრობაჲ, ყოველი სიბორუტე, ყოველი რისხვაჲ, და ყოველი გულისწყრომაჲ, ყოველი მცონარებაჲ, ყოველი გმობაჲ, ყოველი აღძრვაჲ ჴორცთაჲ და სულისაჲ უცხო ქმნული მცნებისაგან შენისა წმიდისა, ამაღლებაჲ : და ღირს მყვენ ჩუენ, მეუფეო კაცთმოყუარეო, კადნიერებით, დაუშჯელად, წმიდითა გულითა, განათლებულითა სულითა, ურცხუენელითა პირითა, განწმედილითა ბაგითა კადრებად

* fol. 49 r

[1] ვილოცოთ. — [2] Sic.

და ხადად შენდა ზეცათა წმიდისა ღმრთისა მამისა და თქოჳმად :

ე რ მ ა ნ : მამაო ჩოჳენოჲ.

მ ღ დ ე ლ მ ა ნ მ დ გ ო მ ა რ ე დ თ ჳ ს გ ა ნ თ ქ ო ჳ ა ს და ნოჳ შემიყოჳანებ ჩოჳენ განსაცდელსა, ოჳფალო, ოჳფალო ძალთაო, რომელმან დაჰბადენ მხოლოდ გოჳლნი ჩოჳენნი, რომელმან ოჳწყი ოჳძლოჳრებაჲ ჩოჳენი, არამედ მიჴსნენ ჩოჳენ ბოროტისაგან და საქმეთაგან მისთა და ყოვლისაგან ღონისა და მანქანებისა მისისა სახელისა შენისათჳს წმიდისა, რომელი წოდებოჳლ არს ზედა ჩოჳენსა სიმდაბლესა.

ა მ ა ღ ლ ე ბ ა ჲ: რაჲმეთოჳ შენი არს სოჳფევაჲ და ძალი და დიდებაჲ მა*მისა და ძისა და სოჳლისა წმიდისაჲ, აწ და მარადის და ოჳკოჳნითი ოჳკოჳნისამდე.

* fol. 49 v

ე რ მ ა ნ : ამინ.

50. დ ი ა კ ო ნ მ ე ნ : თავნი ჩოჳენნი ოჳფალსა მოოჳდრიკ-ნეთ.

ე რ მ ა ნ : შენ ოჳფალო.

მ ღ დ ე ლ მ ა ნ ლ ო ც ვ ა ჲ : შენდა მოჳდრეკიან მონათა შენთა ოჳფალო, თჳსნი თავნი წინაშე წმიდისა საკოჳრთხეველისა შენისა და მოველით შენმიერსა დიდსა წყალობასა. მდიდრად მადლი შენი და კოჳრთხევა შენი გარდამოჳვლინე ჩოჳენ, მეოჳფეო, და განწმიდენ ჩოჳენნი სოჳლნი და ჴორცნი და სამშვინელნი, რაჲთა ღირს ვიქმნეთ მოღებად და ზიარებად წმიდათა შენთა საჲდოჳმლოთა, მოსატევებელად ცოდვათა და ცხორებად საოჳკოჳნოდ. ა მ ა ღ ლ ე ბ ა ჲ : რაჲმეთოჳ შენ ხარ თაყოჳანის საცემელ და დიდებოჳლ, ღმერთო ჩოჳენო, და მხოლოდშობილი ძე შენი და ყოვლად წმიდაჲ სოჳლი შენი, აწ და მარადის და ოჳკოჳნითი ოჳკოჳნისამდე.

ე რ მ ა ნ : ამინ.

მ ღ დ ე ლ მ ა ნ ა მ ა ღ ლ ე ბ ა : და იყავნ მადლი და წყალობაჲ წმიდისა და ერთარსისა და დაოჳბადებელისა და თა-

ყოვანის საცემელისა სამებისაჲ თქოჳენ ყოველთა თანა.

ე რ მ ა ნ : და სოჳლისა შენისა თანა.

დ ი ა კ ო ნ მ ა ნ : მოხედეთ.

51. მ ღ დ ე ლ მ ა ნ ა ღ ა მ ა ღ ლ ო ს პ ო ჳ რ ი წ მ ი დ ა ჲ და
5 თ ქ ო ჳ ა ს თ ჳ ს გ ა ნ : წმიდაო, რომელი წმიდათა შინა განისოჳენებ, ოჳფალო ღმერთო, განმწმიდენ ჩოჳენ სიტყ-[ვ]ითა მადლისა შენისათა და მოსლვითა ყოვლად წმიდისა სოჳლისაჲთა, რაჲმეთოჳ შენ სთქოჳ წმიდა იყვენით, რაჲმეთოჳ მე წმიდა ვარ, ოჳფალი ღმრთი თქოჳენი.

10 დ ა შ ე ო ჳ დ გ ი ნ ო ს დ ა თ ქ ო ჳ ა ს ე ს ე ც ა : გამოჳთქმელო ღმერთო, სიტყოჳაო, მამისა და ყოვლად წმიდისა სოჳლისა თანაარსო და თანასამარადისოო და განოჳყოფელო, შეიწირე დიდებოჳლი ესე გალობაჲ წმიდათა შენთა ოჳსისხლოთა მსხოჳერპლთაჲ ქერობინ-სერაბითა თანა და ჩემ მიერცა
15 ცოდვილი*სა, რომელი ვღაღადებ და ვიტყჳ. * fol. 50 r

ა მ ა ღ ლ ე ბ ა : წმიდა წმიდათაჲ.

ე რ მ ა ნ : ერთ არს წმიდა, ერთ არს ოჳფალი, იესოჳ ქრისტე სადიდებელად ღმრთისა მამისა, ამინ.

52. მ ე რ მ ე გ ა ნ ტ ე ხ ო ს მ ღ დ ე ლ მ ა ნ **დ ა ი პ ყ რ ა ს**
20 მ ა რ ჯ ო ჳ ე ნ ი თ ა ნ ა ხ ე ვ ა რ ი დ ა მ ა რ ც ხ ე ნ ი თ ა ნ ა ხ ე ვ ა-რ ი დ ა შ თ ა ყ ო ს მ ა რ ჯ ო ჳ ე ნ ი ს ა ბ ა რ ძ ი მ ს ა დ ა თ ქ ო ჳ-ა ს : შეერთებაჲ ყოვლად წმიდისა გორცისა და პატიოსნისა სისხლისა ოჳფლისა და ღმრთისა და მაცხოვრისა ჩოჳენისა იესოჳ ქრისტესი.

25 დ ა დ ა ს წ ე რ ო ს ჯ ო ჳ ა რ ი მ ა რ ც ხ ე ნ ი ს ა თ ა ს ხ ო ჳ ა-თ ა ც ა [1] პ ო ჳ რ თ ა დ ა ე ს რ ე თ **ო ჳ ყ ო ს ს ა მ თ ა ვ ე** ბ ა რ ძ ი მ თ ა თ ჳ თ ო ჯ ე რ. **დ ა მ ე ყ ს ე ო ჳ ლ ა დ ი წ ყ ო ს**[2] გ ა ნ ა წ ი ლ ე ბ ა დ დ ა პ ი რ ვ ე ლ ყ ო ვ ლ ი ს ა მ ი ც ე მ ა დ (?) თ ჳ თ ო ე ო ჳ ლ ს ა ბ ა რ ძ ი მ ს ა თ ჳ თ ო ჲ ნ ა ჭ ე რ ი დ ა
30 ი ტ ყ ო დ ი ს : შეერთებოჳლ არს, განწმედილ არს და სროჳლ ქმნილ არს სახელითა მამისათა და ძისათა და სოჳლისა წმიდისათა.

[1] სახოჳათაცაჲ. — [2] აწყოს.

და[1] შექმნნეს მრჩობლ-მრჩობლნი ნაწილნი თითოეოჳლისა მნისათჳს[2] და დააწოს ბარძიმსა და[3] ეზიარნენ.

53. ლოცვაჲ რაჟამს ეგოჳლებოდის და მღდელსა ზიარებად: ქრისტე ღმერთო ჩოჳენო, ზეცისა პოჳრო, ვცოდე ცად მიმართ და წინაშე შენსა და არა ვარ ღირს მოღებად წმიდათა და ოჳხრწნელთა შენთა საიდოჳმლოთა, არამედ ვათარცა მოწყალემან ღმერთმან ღირს მყავ მე მადლითა შენითა დაოჳშჯელად ზიარებად წმიდისა გორცისა შენისა და პატიოსნისა სისხლისა მოსატევებელად ცოდვათა და ცხორებად[4] საოჳკოჳნოდ. და აზიარნეს მნენი.

54. ხოლო რაჟამს აღიხმიდენ დიაკონნი ბარძიმფეშხოჳმთა[5] ზიარებად ერისა, თქოჳას დიაკონმან, რომელსა * აღეღოს პირველი ფეშხოჳმი[6], ესრეთ: გოჳაკოჳრთხენ ოჳფალო.

* fol. 50 v

და მღდელმან თქოჳას: დიდება ღმერთსა, წმიდა მყოფელსა ჩოჳენ ყოველთასა.

და თქოჳან[7] სხოჳათა დიაკონთა მისთანა: მაღალ ხარ ცათა შინა ღმერთი და ყოველსა ქოჳეყანასა ზედა არს დიდება შენი და მეოჳფება შენი ჰგიეს ოჳკოჳნითი ოჳკოჳნისამდე, ამინ.

55. და რაჲჟამს[8] დასდგმიდეს დიაკონი საკოჳრთხევლისა შედეგსა ზედა[9] თქოჳას: გოჳაკოჳრთხენ ოჳფალო.

მღდელმან თქოჳას: კოჳრთხეოჳლ არს სახელი ოჳფლისა ღმრთისა ჩოჳენისა ყოველთა საოჳკოჳნეთა.

და კოჳალად რაჲჟამს აღიღებდეს დიაკონი საკოჳრთხეველისა ნაცვალისაგან[10] თქოჳას: გოჳაკოჳრთხენ ოჳფალო.

[1] დაა. — [2] მნისათჳს = მორწმოჳნისათჳს (?). — [3] დაედა. — [4] და ცხორება და ცხორებად. — [5] ბარძიმი ფეშხოჳმთა. — [6] ფეშხოჳმოჳემი. — [7] თოჳქოჳან. — [8] რაჲჟა. — [9] Sic. — [10] საკოჳრთხევლის ნაცვალი : **παρατάπεζα**.

და მღდელმან თქუას : დიდებაჲ ღმერთსა ჩუენსა, რომელმან წმიდა მყვენ ჩუენ ყოველნი.

და რაჲჟამს წმიდისა ტრაპეზისაგან აღიღებ-დეს მღდელმან თქუას : იყავნ სახელი უფლისა კურთხეულ უკუნისამდე.

56. ლოცვაჲ საკმევლისა შემდგომად ზიარებისა : გმადლობთ შენ მაცხოვარსა ყოველთასა ღმერთსა ყოველთა ზედა კეთილთა, რომელნი მომმადლენ ჩუენ და მოღებისათჳსცა წმიდათა და უხრწნელთა შენთა საიდუმლოთასა. და შევსწირავთ შენდა საკუმეველსა ამას და გევედრებით : დამიფარენ ჩუენ საფარველსა ქუეშე ფრთეთა შენთასა და ღირს მყვენ ჩუენ და ვიდრე უკანასკნელად აღმოფშჳნვად ჩუენდამდე ზიარებად სიწმიდეთა შენთა, განსაწმედელად სულთა და ჴორცთა და სასუფეველისა ცათაჲ[სა] დამკჳდრებად, რაჲმეთუ შენ ხარ განმწმედელ ჩუენ[1], ღმერთო, და შენ[და] დიდებასა შევსწირავთ, მამისა და ძისა და სულისა წმიდისა, აწ და მარადის.

57. და ვიდრე დიაკონი კუერექსსა იტყოდი[ს] მღდელმან ესე ლოცვა თჳსგან წართქუას : ღმერთო, რომელი მრავლითა და გამოუთქმელითა მოწყალებითა შენითა...

1 Sic.

საღმრთოჲ ჟამის წირვაჲ
წმიდისა იოვანე ოქროპირისაჲ.

* fol. 2 r 1. შერაჲვიდეს დიაკონი ჴადიაკონესა შინა და იტყოდის ლოცვასა :: ოჳფალო ღმერთო ჩემო, გარ-დამომივლინე მე ძალი მაღლით და განმაძლიერე მსახუ-რებასა ამას შენსა, დაუხჯელად წარდგომად წმიდასა და საშინელსა და შესაძრწუნებელსა საკურთხეველსა შენსა და შეწირვად შენდა უსისხლოჲ იგი მხუერპლი, რაჲმეთუ შენი არს სუფევაჲ, ძალი და დიდებაჲ მამისა და ძი[სა].

აღმოჰკუეთდის რაჲ იტყოდის : დაიკლვის ტარიგი ღმრთისაჲ, ძე მამისაჲ, ამხუმელი ცოდვათა სოფლისათა ცხორებისათჳს სოფლისა. ვითარცა ცხოვარი კლვად მიიგუარა და ვითარცა ტარიგი წინაშე მრისუველისა თჳსისა უკმობელი, ესრეთ არა აღაღებს პირსა თჳსსა. სიმდაბლითა თჳსითა სასჯელი მისი მიიღო, ხოლო თესლ-ტომი მისი ვინმე მიუთხრას, რაჲმეთუ აღებულ არს ქუეყანით ცხორებაჲ მისი.

ყოვლად წმიდისაჲ აღმოიღოს, კუეთოს, თქუ-ას : შეიწირე უფალო, ღმერთო ჩუენო, შესაწირავი ესე მეოხებითა ყოვლად წმიდისა დედოფლისა ჩუენისა ღმრ-თისმშობელისა და მარადის ქალწულისა მარიამისითა.

წმიდისასა ზედა თქუას : მოიკსენე, უფალო ღმერ-თო ჩუენო წმიდაჲ შენი, სახელით, და შეიწირე მსახუ-რებაჲ ესე ჩუენი მეოხებითა მისითა.

მიცვალებულისათჳს თქუას : განსუენებისათჳს და ნეტარებისა და მიტევებისა ცოდვათაჲსა.

საზოგადოდ თქუას : მოიკსენენ, უფალო, ყოველნი ქრისტეანენი მართლმადიდებელნი მონანი შენნი და გან-უსუენე მათ სადა იგი მიხედავს ნათელი პირისა შენისაჲ.

დააწყვნეს ფეშხუმსა ზედა საშუალ საუფ-ლოჲ, მარჯუენით ყოვლადწმიდისაჲ, და მარცხენით წმიდისაჲ, სხუანი ვითარცა უნდეს.

ზედაშეასხას და თქუას: ერთმან მჴედართაგანმან ლახურითა განაღო გუერდი მისი და მეყსეულად გარდამოჴ-და სისხლი [და] წყალი; მხილველმან წამა და ჭეშმარიტ არს წამებაჲ მისი.

2. მღდელმან: საკუმეველსა შევსწირავთ შენდა ქრისტე ღმერთო ჩუენო, სულად სულნელად, ნაცვალად გარდამოგ-ჳვლინე ჩუენ მადლი სულისა შენისა წმიდისაჲ, ყოვლადვე აწ.

დიაკონმან: წინადაგებულისათჳს პატიოსანთა მსხუ-ვერპლთაჲსა უფლისა მიმართ ვილოცოთ.

მღდელმან ლოცვაჲ დაგებისაჲ: ოჳფალო ღმერთო ჩუენო, რომელმან ზეცისა პური, საზრდელი ყოვლისა სოფლისაჲ, უფალი ჩუენი და ღმერთი იესუ ქრისტე მოავლინე მაცხოვრად და მჴსნელად და ქველის მოქმედად და მაკურთხეველად და წმიდა მყოფელად ჩუენდა, შენ აკურთხე წინადაგებაჲ ესე ჩუენი და ზესთა ცათასა და საცნაურსა საკურთხეველსა შენსა მოიჴსენენ ვითარცა სახიერმან და კაცთმოყუარემან ღმერთმან შემომწირველნი და რომელთათჳს შემოწირეს და ჩუენ დაუსჯელად დამიცვენ მღდელმოქმედებასა შინა საღმრთოთა შენთა საიდუმლოთა, რაჲმეთუ წმიდა და დიდებულ არს ყოვლად პატიოსანი და დიდად შუენიერი სახელი შენი, მამისა და ძისა.

ოჳფალი სუფევს, შუენიერებაჲ შეიმოსა, შეიმოსა უფალმან ძალი და გარეშეირტყა. დაამყარა სოფელი, რაჲთა არა შეიძრას. დაჰფარნა ცანი შუენიერებამან მისმან და ქებითა მისითა აღივსო ყოველი ქუეყანაჲ, ამინ.

3. გუაკურთხენ მეუფეო.

სული წმიდაჲ თანამწირველ მეყავნ ჩუენ.

გუაკურთხენ მეუფეო.

კურთხეულ არს სუფევაჲ მამისა და ძი.

მშჳდობით უფლისა ძიმართ ვილოცოთ.

ზეგარდამო მშჳდობისა და ცხორებისათჳს სულთა ჩუენთაჲსა, უფლისა.

მშჳდობისათჳს თანად ყოვლისა სოფლისა, კეთილად დგომისა წმიდათა ღმრთისა ეკლესიათა და ყოველთა ერთობისათჳს, უფლისა მიმართ.

წმიდისა ამის სახლისა, და სარწმუნოებით და კრძალულებით და შიშითა ღმრთისაჲთა შემავალთა მას შინა, უფლისა მიმართ ვილოცოთ.

მთავარებისკოპოსისა ჩუენისა, პატიოსანთა მღდელთა, ქრისტეს მიერ დიაკონთა და ყოვლისა სამღდელოჲსა ერისათჳს, უფლისა მიმართ.

კეთილ მსახურისა და ღვთივ დაცულისა მეფისა ჩუენისა, ყოვლისა პალატისა და მკედართა მისთათჳს, უფლისა მიმართ ვილოცოთ (?)

თანამბრძოლებისა, დამორჩილებისა ქუეშე ფერჴთა მისთა ყოველთა მტერთა და მბრძოლთაჲსა, უფლისა მიმართ.

ქალაქისა ჩუენისათჳს, ყოვლისა ქალაქისა, სოფლებისა და სარწმუნოებით დამკჳდრებულთა მას შინა, უფლისა.

კეთილ შეზავებისათჳს ჰაერთაჲსა, კეთილ გამოღებისათჳს ნაყოფთაჲსა ქუეყანისა და ჟამთა მშჳდობისათჳს, უფლისა.

მენავეთა, მოგზაურთა, სნეულთა, მშრომელთა, ტყუეთა გსნისა და ცხორებისა მათისათჳს, უფლისა.

გსნად ჩუენდა ყოვლისაგან ჭირისა, რისხვისა და იწროებისა, უფლისა.

და ყოველთათჳს, რომელნი ითხოვენ ღმრთისაგან შეწევნასა და შეწყნარებასა, უფლისა.

მღდელმან ლოცვაჲ: ოჳფალო ღმერთო ჩუენო, რომლისა სიმტკიცე განუზომელ და დიდებაჲ მიუწდომელ, რომლისა წყალობაჲ აურაცხელ და კაცთმოყუარებაჲ მიუთხრობელ არს, შენ მეუფეო, მოწყალებისაებრ შენისა მოიხილე ჩუენ ზედა და წმიდასა ამას სახლსა ზედა და ყვენ ჩუენ თანა და თანა მლოცველთა ჩუენთა თანა მდიდრად წყალობანი და მოწყალებანი შენნი.

შეგუეწიენ.

ყოვლად წმიდისა, უხრწნელისა, უფროჲსად კურთხეუ-
ლისა დედოფლისა ჩუენისა ღმრთისმშობელისა და მარა-
დის ქალწულისა მარიამის, წმიდათა ზეცი[სა] ძალთა,
ყოველთა წმიდათა თანა მომჴსენბელთა თავნი თჳსნი და
ურთიერთარს, ყოველი ცხორებაჲ.

რამეთუ შუენის შენდა ყოველივე დიდებაჲ, პატივი.

4. მერმე და მერმე მშჳდობით.

მ ღ დ ე ლ მ ა ნ ლ ო ც ვ ა ჲ : ოჳფალო ღმერთო ჩუენო,
აცხოვნე ერი შენი და აკურთხე სამკჳდრებელი შენი,
სავსებაჲ ეკლესიისა შენისაჲ დაიცევ და წმიდა ყვენ
მოყვარენი სახლისა შენისა შუენიერებისანი, შენ იგინი
ნაცვალა[დ] ადიდენ ღმრთაებრივითა ძალითა შენითა და
ნუ დამიტევებ ჩუენ მოსავთა შენდამი.

შეგუეწიენ:

ყოვლად წმიდისა, უხრწნელისა, უფროჲსად კურთხეუ-
ლისა დედოფლისა ჩუენისა ღმრთისმშობელისა და მარადის
ქალწულისა მარიამის, წმიდისა წინამორბედისა და ნათ-
ლისმცემელისა იოვანესითა, ყოველთა წმიდათა თანა
* მომჴსენებელთა, თავნი (?) * fol. 3 r

რაჲნეთუ შენი არს სიმტკიცე.

5. მერმე და მერმე.

მ ღ დ ე ლ მ ა ნ ლ ო ც ვ ა ჲ : ზიართა ამათ და ერთგმობით-
თა ლოცვათა ჩუენდა მომნიჭებელო და ორთა და სამთა
შეთქმულთა სახელითა შენითა თხოვათა აღსრულებისა
აღმთქუმელო[1], შენ აწცა მონათა შენთა თხოვანი უმჯო-
ბესისა მიმართ სრულ ყვენ, აწინდელსა ამას საუკუნესა
მეცნიერებისა ჭეშმარიტებისა შენისასა მომცემელან, ხოლო
მერმესა ცხორებისა საუკუმოჲსა მომნიჭებელმან ჩუენდა.

შეგუეწიენ.

ყოვლად წმიდისა, უხრწნელისა. წმიდათა და ყოვლად
ქებულთა მოციქულთა. ყოველთა წმიდათა თანა მომჴსე-
ბელთა თავნი თჳსნი.

1 Sic.

რაჲმეთუ სახიერი და კაცთმოყუარე ღმერთი ხარ.

6. უფლისა მიმართ ვილოცოთ.

მ ღ დ ე ლ მ ა ნ ლ ო ც ვ ა ჲ : მეუფეო უფალო ღმერთო ჩუჱნო, რომელმან დაამტკიცენ ცათა შინა განწყობილებანი და მჴედრობანი ანგელოზთა და მთავარანგელოზთანი მსა-ხურებად დიდებისა შენისა, ყავ შესლვასა ჩუჱნსა თანა წმიდათა ანგელოზთა შესლვაჲ, თანა მწირველად ჩუჱნდა და თანა დიდებისმეტყუჱლებად შენისა სახიერებისა.

რაჲმეთუ შუჱნის შენდა ყოველივე.

თაყუანისვცემ მამასა, ძესა და წმიდასა სულსა, სამებასა ერთარსსა, განუყოფელსა, რომელი სუფევს უკუნისამდე.

7. მ ღ დ ე ლ მ ა ნ ლ ო ც ვ ა ჲ : ღმერთო წმიდაო, რომელი წმიდათა შინა განისუჱნებ, რომელი სამწმიდითა ჴმითა სერაფიმთა მიერ იგალობები და ქეროვიმთა მიერ იდიდე-ბისსიტ[ყ]უაები და ყოველთაგან ზეცისა ძალთა თაყუანის იცემები, რომელმან არა არსისაგან არსად მოიყვანენ ყოველნი, რომელმან დაჰბადე კაცი ხატად და მსგავსად შენდა და ყოვლითავე მადლითა შენითა შეამკვე და მისცემ მვედრებელთა სიბრძნესა და გულისჴმისყოფასა და არა შეურაცხ ჰყოფ მცოდველთა, არამედ განუწესებ სინანულსა საცხორებელად, რომელმან ღირს მყვენ ჩუჱნ, მდაბალნი და უღირსნი მონანი შენნი, ჟამსაცა ამას დგომად წინაშე დიდებისა წმიდისა საკურთხეველისა შენისა და თანამდე-ბისა თაყუანისცემისა და დიდებისმეტყუჱლებისა შეწირვად შენდა. შენ მეუფეო, შეიწირე პირთაგანცა ჩუჱნ ცოდვილ-თაჲსა სამწმიდაჲ გალობაჲ და მომხედენ ჩუჱნ სიტკბოები-თა შენითა, მომიტევენ ჩუჱნ ყოველნი ცთომანი ჩუჱნნი, ნებსითნი და უნებლიეთნი და წმიდა ყვენ ჩუჱნნი სულნი და ჴორცნი და მომეც ჩუჱნ ღირსებით მსახურებაჲ შენი ყოველთა დღეთა ცხორებისა ჩუჱნისათა, მეოხებითა ყოვლად წმიდისა ღმრთისმშობლისაჲთა და ყოველთა წმიდათა სათნო ყოფილთა შენთაჲთა. რაჲმეთუ წმიდა ხარ შენ ღმერთო ჩუჱნი და შენდა დიდებასა აღვა[ვლენთ].

აკურთხე მეუფეო საყდარი ესე.

კურთხეულ ხარ მჯდომარეო საყდართა ზედა დიდებისა სუფევისა შენისათა, ყოვლადვე, აწ და.

8. მოხედეთ.

მშჳდობაჲ ყოველთა.

დიაკონმან : გუაკურთხენ მეუფეო.

მღდელმან : ოჳფალმან სცნეს სიტყუანი მახარებელსა ძალითა მრავლითა, მეუფემან ძალთა სიყუარულისათამან[1], მადლითა მისითა, ყოვლადვე, აწ და.

დიაკონმან : მეუფეო ცათაო, ნუგეშინის მცემელო სულო ჭეშმარიტებისაო, წინამძღუარო სიბრძნისაო, მომ-ცემელო ცნობისაო, უგუნურთა განმსწავლელო და გლახაკთა გელისა მპყრობელო, განამტკიცე და გონიერ ყავ სული ჩემი, მეუფეო, შენ მომეც სიტყუაჲ, სიტყუაო მამისაო, აჰა ესერა ბაგენი ჩემნი არა დავადუმნე გმობად შენდა, მოწყა-ლეო, მწყალობელ მექმენ შევრდომილსა შენსა.

მღდელმან ლოცვაჲ : გამოაბრწყინვე გულთა შინა ჩუენთა კაცთ-მოყუარეო, ღმრთისმეცნიერებისა ნათელი მიუწდომელი და გონებისა ჩემისა თუალნი განახუენ განც-დად სახარებისა შენისა ქადაგებათა და დადევ ჩუენ ზედა ნეტართა მათ მცნებათა შენთა შიში, რაჲთა ყოველივე კორ-ციელი გულისთქმაჲ დავთრგუნოთ და სულიერი მოქალაქო-ბაჲ მოვიგოთ და ყოველსავე სათნოდ შენდა ვზრახვიდეთ და ვიქმოდით.

9. დიაკონმან : ვთქუათ ყოველთა ყოვლითა სულითა და ყოვლითა გონებითა ვთქუათ ყოველთა.

ოჳფალო ყოვლისა მპყრობელო, ღმერთო მამათა ჩუენ-თაო, გევედრებით შემ ისმინე.

რომელი მდიდარ ხარ წყალობითა და ქველის მოქმედ მოწყალებითა, გევედრებით.

[1] სყრლისათამნ cod. Kekelidse. (Liturg. Pomiatniki, p. 89, note 2) საყვარლისაჲთამან (aimatus).

რომელსა არა გნებავს სიკუდილი ცოდვილისაჲ[1], არამედ მოქცევაჲ და სინანული მისი, გევედრებით.

წმიდისა ამის სახლისა.

გსნად ჩუენდა და ყოველთა.

შეგჳწყალენ ჩუენ, ღმერთო, დიდითა წყალობითა შენი- 5
თა, გევედრებით.

მღდელმან ლოცვაჲ: ოჳფალო ღმერთო ჩუენო, აღპყრობილი ესე ვედრებაჲ შეიწირე მონათა შენთაგან და შეგჳწყალენ ჩუენ სიმრავლისაებრ წყალობათა შენთაჲსა და მოწყალებანი შენნი გარდამოავლინენ ჩუენ ზედა და ყოველ- 10
სა ერსა შენსა ზედა მომლოდესა შენ მიერ მდიდრად წყალობასა.

დიაკონმან: მერმეცა კეთილ მსახურისა და ღმრთივ დაცულისა მეფისა ჩუენისა, სიმტკიცისა, ძლევისა, და მყარებისა, მშჳდობისა, სიმართლისა[2] და ცხორებისა 15
მისისათჳს, რაჲთა უფალი ღმერთი ჩუენი უმეტესად შეეწიოს და წარუმართოს ყოველსა შინა ღმრთისმსახურებასა მისა, დაუმორჩილნეს ყოველნი მტერნი და მბრძოლნი, ვთქუათ ყოველთა.

მერმეცა გევედრებით სიმრთელისათჳს და ცხორებისა და 20
ცოდვათა შენდობისა მონისა ღმრთისა, სახელით, და ყოველთა ძმათა ჩუენთა თჳს, ვთქუათ ყოველთა.

მღდელმან ორსავე ჯუარი დასწეროს და თქუას ამაღლებაჲ: რაჲმეთუ მოწყალე და კაცთმოყუარე ხარ ღმერთო, და შენდა დიდებასა აღვავ[ლენთ]. 25

* fol. 4 r *ერმან: ამინ.

10. დიაკონმან: ილოცეთ კათაკმეველთა. მორწმუნენო, კათაკუმეველთათჳს ვილოცოთ, რაჲთა უფალმან იგინი შეიწყალნეს.

ასწაოს მათ სიტყუაჲ იგი ჭეშმარიტებისაჲ.

და გამოუცხადოს მათ სახარებაჲ სიმართლისაჲ.

[1] ცოდვისა. — [2] სიმრთელისა ?

და შეაერთნეს წმიდასა მისა სამოციქულოსა ეკლესიასა.
აცხოვნენ, შეიწყალენ, დაიცვენ, ღმერთო, შენითა მად-
ლითა.

კათკმეველთა თავნი[1] თქუენნი უფალსა მოუდრიკენით.

5 მღდელმან ლოცვაჲ პირველ შესაწირავისაჲ:
ოჳფალო ღმერთო ჩუენო, რომელი მაღალთა შინა დამკჳ-
დრებულ ხარ და მდაბალთა ხედავ, რომელმან ცხორებისა-
თჳს ნათესავისა კაცთაჲსა მოავლინე მხოლოდ შობილი [ძე]
შენი და ღმერთი და უფალი ჩუენი იესუ ქრისტე, მოიხილე
10 მონთა შენთა ზედა კათაკუმეველთა მომდრეკელთა შენდა
ქედთა მათთასა და ღირს ყვენ იგინი ჟამსა კეთილსა
საბანელსა მეორედ შობისასა, მიტევებასა ცოდვათასა,
ხამოსელსა უხრწნელებისასა, შეაერთენ იგინი წმიდასა
შენსა კათოლიკე და სამოციქულო ეკლესიასა და თანაშეჳ-
15 რაცხენ იგინი რჩეულსა შენსა სამწყსოსა.

ამაღლებაჲ: რაჲთა ესენიცა ჩუენთანა ადიდებდენ
ყოვლად პატიოსანსა და დიდად შუენიერსა სახელსა შენსა
მამისა.

დიაკონმან: რავდენნი კათაკუმეველნი ხართ განვედ-
20 ით, კათაკმეველნი განვედით, რავდენნი კათაკმეველნე
[ხართ] განვედით, ნუ ვინმე კათაკმეველთაგანი.

არამედ რავდენნი მორწმუნენი ხართ მერმე და მერმე
მშჳდობით უფლისა მიმართ ვილოცოთ.

მღდელმან ლოცვაჲ: გმადლობ შენ უფალო ძალთაო
25 ღირს მყოფელსა ჩუენსა წარდგომად აწცა წმიდასა შენსა
საკურთხეველსა და შევრდომად შენთა მოწყალებათა
ჩუენთა ცოდვათათჳს და ერისა უმეცრებისა. მიითუალე,
ღმერთო, ვედრებაჲ ჩუენი და მყვენ ჩუენ ღირსყოფად
შეწირვად შენდა ვედრებათა და ოხათა და მსხუეპლთა
30 უსისხლოთა ყოვლისათჳს ერისა შენისა, და კმა მყვენ
ჩუენ, რომელნი დამსხენ მსახურებასა ამას შენსა ძალითა

[1] Sic.

სულისა შენისა წმიდისაჲთა, უბრალოდ და დაუბრკოლებელად, წმიდითა მოწამებითა სჳნიდისისა ჩუენისაჲთა, ხდად შენდა ყოველსა ჟამსა და ადგილსა, რაჲთა მსმენელი ჩუენი მწყალობელ ჩუენდა იყო[1] სიმრავლითა შენისა სახიერებაჲთა.

დიაკონმან : შეგუეწიენ, გუაცხოვნენ.

ამაღლებაჲ : რაჲმეთუ შუენის შენდა ყოველი დიდებაჲ, პატივი.

11. დიაკონმან : მერმე და მერმე მშჳდობით, უფლისა.
ზეგარდამო. 10
წმიდისა ამის.
კსნად ჩუენდა.
და ყოველთათჳს, რომელნი.

მღდელმან ლოცვაჲ : კუალად და მრავალ გზის შენ შევივრდებით და შენ გევედრებით, სახიერო და კაცთმოყუარეო, რაჲთა, მოხედვითა ვედრებასა ჩუენსა, განსწმიდნე ჩუენნი სულნი და კორცნი და ყოვლისაგან შეგინებისა კორცთა და სულისა, და მომეც ჩუენ უბრალოდ და დაუსჯელად წარდგომად წმიდასა შენსა საკურთხეველსა. 15 მომმადლე, ღმერთო, შენთა მლოცველთაცა წარმართებაჲ ცხორებისა და სარწმუნოებისაჲ და გულისკმისყოფისა სულიერისაჲ. მოეც მათ ყოვლადვე შიშით და სიყუარულით მსახურთა შენთა უბრალოდ და დაუსჯელად მოღებად წმიდათა შენთა საიდუმლოთა და ზეცისა სასუფეველსა ღირს ყოფად. 20 25

დიაკონმან : შეგუეწიენ, სიბრძნით.

ამაღლებაჲ : რაჲთა ძლიერებითა შენითა დაცულნი შენდა.

12. და იწყონ რომელნი ქეროზინთა.

მღდელმან ლოცვაჲ მოდრეკით[2] : არავინ არს 30 ღირს თანაშეკრული კორციელთა გულისთქმათა და გემო-

[1] იყოს. — [2] Ce mot se trouve à la marge.

თაჲ წარდგომად ანუ მიახლებად გინა მსახურებად შენდა,
მეუფეო დიდებისაო ; რაჲმეთუ მსახურებაჲ შენი დიდ არს
და საშინელ თჳთ მათ ზეცისა ძალთაცა. არამედ, რაჲმეთუ
გამოუთქმელისათჳს და აურაცხელისა კაცთ მოყუარებისა
5 უქცეველად და უცვალებელად კაც იქმენ და მღდელთ
მთავრად ჩუენდა გამოსჩნდი და მსახურებრივისა ამის და
უსისხლოჲსა მსხუჱრპლისა მღდელთ-მოქმედებაჲ მოგუა-
ნიჭე ჩუჱნ, ვითარცა მეუფემან ყოვლთამან, რაჲმეთუ შენ
მხოლოჲ, უფალო ღმერთო ჩუჱნო, ჰმეუფებ ცათა შინა,
10 ქუჱყანასა ზედა, საყდართა ზედა ქეროვიმთა მჯდომარე,
სერაფიმთა უფალი და მეუფე ისრაჱლისაჲ, მხოლოო წმი-
დაო, და წმიდათა შინა განსუჱნებულო, შენ უკუჱ გევედრე-
ბით, მხოლოსა სახიერსა და კაცთ მოყუარესა, მოიხილე
ჩემ ზედა ცოდვილსა და უკმარსა მონასა შენსა და
15 განსწმიდე სული ჩემი და გული ცნობისაგან ბოროტთაჲსა
და ღირს მიჩინე მე მიდლითა სულისა შენისა წმიდისაჲთა,
შემოსილი მღდელობისა მადლითა წარდგომად წმიდისა
ამის ტრაპეზისა შენისა და მღდელმოქმედებად წმიდისა
და უხრწნელისა გორცისა შენისა და სისხლისა, რაჲმეთუ
20 შენდა მოვივლტი მომდრეკელი ქედისა ჩემისა და გევედ-
რები ; ნუ გარე მიიქცევ პირსა შენსა ჩემგან, ნუცა განმყოფ
მე მონათა შენთაგან, არამედ ჯერ იჩინენ შეწირვად შენდა
ჩემ ცოდვილისა და უღირსისა მონისა შენისა მიერ მსხუჱ-
რპლი ესე, რაჲმეთუ შენ ხარ შემწირველი და შეწირული
25 და შემწყნარებელი და განუყოფელი ქრისტე ღმერთო
ჩუჱნო, და შენდა დიდებასა აღვავლენთ თანა დაუსაბამოჲთ
მამით შენით და ყოვლად წმიდით, სახიერით და ცხოველს-
მყოფელით ს[ულითურთ].

13. და იწყოს მღდელმან მიწყალე და შემდგომად
30 ლოცვაჲ : მეუფეო ცათაო, სიბრძნისა წინამძღუარო და
მეცნიერებისა წინამომნიჭებელო, უგულისკმოთა მასწავლე-
ლო* და გლახაკთა კელისა მპყრობელო, განამტკიცე და გუ-
ლისკმიერ ყავ გული ჩემი, მეუფეო. შენ მომეც სიტყუაჲ,

* fol. 2 v

ისტყუაო მამისაო, რაჲმეთუ აჰა ბაგენი ჩემნი არა დავადუმენ ჴმობად შენდამი, მეუფეო, მოწყალე მექმენ შევრდომილსა შენდა.

14. მღდელმან დაიბანნეს ჴელნი[1] და იტყოდის ლოცვასა: ოჳფალო ღმერთო ჩემო, გარდამომივლინე მე ძალი მაღლით...[2]

მღდელმან თაყუანისცეს წმიდასა ტრაპეზსა და თქუას: განადიდეთ უფალი ჩემთანა და აღვამაღლო სახელი მისი ზოგად[3].

მათ მიუგონ: სული წმიდაჲ მოვიდაჲ შენ ზედა და ძალი მაღლისაჲ გფარვიდენ შენ.

მომიჴსე ჩუენცა მეუფეო.

მღდელმან თქუას: მოგიჴსენნეს თქუენცა უფალმან ღმერთმან სასუფეველსა მისსა ყოვლადვე, აწ და მარადის და უკუნითი.

15. და თაყუანისცეს ტრაპეზსა ერთ გზის დიაკონმან: აღუსრულოთ ვედრებაჲ ჩუენი უფალსა.

წინადაგებულთა ამათთჳს და განწმედილთა უფალსა ღმერთსა ჩუენსა ვევედრნეთ.

წმიდისა ამის სახლისა.

ჴსნად ჩუენდა და ყოველთათჳს, რომელნი.

მღდელმან ლოცვაჲ: ოჳფალო ღმერთო ყოვლისამპყრობელო, მხოლოო წმიდაო, რომელი შეიწირავ მსხუერპლსა ქებისასა [მათგან], რომელნი გხადიან შენ ყოვლითა გულითა, მიითუალე ჩუენიცა ცოდვილთა ვედრებაჲ და შეიწირე წმიდასა შენსა საკურთხეველსა და კმა მყვენ ჩუენ შეწირვად შენდა ძღუენთა და მსხუერპლთა სულიერთა ჩუენთა ცოდვათათჳს და ერისა უმეცრებისათჳს და ღირს მყვენ ჩუენ პოვნად მადლსა წინაშე შენსა, კეთილ მითუალულ ყოფად შენდა მსხუერპლი ჩუენი და დამკჳდრებად სულსა მადლისა შენისასა სახიერსა ჩუენ ზედა და

1 Codex bis habet დაიბანნე ჴელნი. — 2 Confer p. 1. — 3 Ps. 33, 3 (4).

წინამდებარეთა ძღუენთა ზედა და ყოველსა ზედა ერსა შენსა.

დიაკონმან : შეგუეწიენ.

დღე ყოველი სრულიად სიწმიდით მშჳდობით და უცოდველად, უფლისა მირთ.

ანგელოზი მშჳდობისაჲ, სარწმუნოჲ წინამძღუარი, მცველი სულთა და ჴორცთა ჩუენთა, უფლისა მიმართ.

შენდობაჲ და მოტევებაჲ ცოდვათა და უსჯულოებათა ჩუენთაჲ, უფლისა.

კეთილნი და უმჯობესნი სულთა ჩუენთანი და მშჳდობაჲ სოფლისაჲ, უფლისა მიმართ ვითხოვოთ.

შემდგომი ჟამი ცხორებისა ჩუენისაჲ მშჳდობით და ღირსებით, უფლისა.

ქრისტეანობითნი აღსასრულნი ცხორებისა ჩუენისანი უჭირველნი და ურცხჳნელნი და კეთილი სიტყჳს გებაჲ წინაშე საშინელსა საყდარსა ქრისტესსა ვითხოვით.

ყოვლად წმიდისა, უხრწნელისა უფროჲსად კურთხეულისა დედოფლისა ჩუენისა ღმრთისმშობელისა და მარადის ქალწულისა მარიამის, წმიდისა და ღმერთ შემოსილისა მამისა ჩუენისა იოვანე ოქროპირისა, ყოველთა წმიდათა თანა მომჴსენებელთა, თავნი თჳსნი და ურთიერთარს, ყოველი ცხორებაჲ ჩუენი ქრისტესა ღმერთსა ჩუენსა შევჰვედროთ.

ამაღლებაჲ : მოწყალებათათჳს მხოლოდ შობილისა ძისა შენისა[თა], რომლისა თანა კურთხეულ ხარ, თანა ყოვლად წმიდით, სახიერით და ცხოველსმყოფელით.

16. დიაკონმან : კარნი, კარნი.

ერმან : გურწამს.

დიაკონმან : ვდგეთ კეთილად, ვდგეთ შიშით, მოხედეთ წმიდასა ამას შესაწირავსა, მშჳდობით შეწირულსა.

ერმან : წყალობაჲ, მშჳდობაჲ.

მღდელმან : მადლი უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესი,

სიყუარული ღმრთისა მამისაჲ და ზიარებაჲ სულისა წმი-
დისაჲ იყავნ თქუჱნ ყოველთა თანა.

ე რ მ ა ნ : სულისაცა შენისა თანა.

მ ღ დ ე ლ მ ა ნ : ზე გუაქუნდე[ნ] გულნი.

ე რ მ ა ნ : გუაქუს უფლისა მიმართ.

მ ღ დ ე ლ მ ა ნ : ვმადლობდეთ უფალსა.

ე რ მ ა ნ : ღირს არს და მართალ.

მ ღ დ ე ლ მ ა ნ ლ ო ც ვ ა ჲ : ღირს არს და მართალ შენდა
ქებად, შენდა კურთხევად, შენდა გალობად, შენდა მადლო-
ბად ყოველსა ადგილსა მეუფებისა შენისასა. შენ ხარ
ღმერთი გამოუთარგმანებელი, უხილავი, მიუწდომელი,
მარადის ხარ, ვითარცა იგი ხარ, შენ და მხოლოდ შობილი
ძე შენი და სული წმიდაჲ შენი. შენ არა არსისაგან ყოფად
მომიყვანენ ჩუჱნ და დაცემულნი კუალად აღმადგინენ
ჩუჱნ და არა განეყენე ყოვლისავე ქმნად, ვიდრემდის
ზეცად აღმიყვანენ ჩუჱნ და მოგუმადლე ჩუჱნ სასუფეველი
მერმისაჲ. ამათ ყოველთათჳს გმადლობთ შენ და მხოლოდ-
შობილსა ძესა შენსა და სულსა შენსა წმიდასა, ყოველთა-
თჳს, რომელი უწყით და რომელი არა უწყით, საჩინოთა
და უჩინოთა ქველისმოქმედებათა ჩუჱნდა მომართ ქმნილ-
თა. გმადლობთ შენ შესაწირავისაცა ამისთჳს რომლისაჲ
ჴელთაგან ჩუჱნთა შეწირვაჲ ღირს იჩინე, დაღათუ შენ
გარე მოგადგან[1] ათასეულნი მთავარ ანგელოზთანი და
ბევრეულნი ანგელოზთანი ქეროვიმნი და სერაფიმნი ექუს
ექუს ფრთენი მრავალ თუალნი აღპყრობილნი ფრთეებითა.

ა მ ა ღ ლ ე ბ ა ჲ : ძლევისა გალობისა მგალობელნი მჴმობე-
ლნი მღაღადებელნი და მეტყუჱლნი.

ე რ მ ა ნ : წმიდა არს, წმიდა არს, წმიდა არს.

მ ღ დ ე ლ მ ა ნ ლ ო ც ვ ა ჲ : შემდგომად ამათ სანატრელთა
ძალთა ჩუჱნცა, მეუფეო კაცთ მოყუარეო, ვჴმობთ და
ვიტყჳთ : წმიდა ხარ და ყოჳლად წმიდა და დიდად შუჱნიერ

[1] Sic cod,

დიდებაჲ შენი, რომელმან სოფელი შენი ესრე [1] შეი-
ყუარე ვიდრე მიცემადმდეცა მხოლოდ შობილისა მისა
შენისა, რაჲთა ყოველსა, რომელსა ჰრწმენეს მისა მიმართ
არა წარწყმდეს, არამედ აქუნდეს ცხორებაჲ საუკუნოჲ,
5 რომელი იგი მოვიდა რაჲ და ყოველი ჩუენთჳს განგებულე-
ბაჲ სრულ ყო, ღამესა, რომელსა მიეცემოდა, უფროჲსღა
მისცემდა თავსა თჳსსა ცხორებისათჳს სოფლისა, მიიღო
პური წმიდათა ზედა და უხრწნელთა, უბიწოთა ჴელთა,
გმადლობდა და აკურთხა, წმიდა ყო და განტეხა და მისცა
10 წმიდათა მისთა მოწაფეთა და მოციქულთა მეტყუელმან. * — * fol. 3 v
ამაღლებაჲ: მიიღეთ და ჭამეთ, ესე არს ჴორცი ჩემი
თქუენთჳს განტეხილი მისატევებელად ცოდვათა.
მღდელმან ლოცვაჲ: ეგრეთვე სასუმელი შემდგომად
სერობისა მეტყუელმან: სუთ ამისგანი ყოველთა, ესე არს
15 სისხლი ჩემი ახლისა აღთქმისაჲ თქუენთჳს მრავალთათჳს
დათხეული მისატევებელად ცოდვათა.

17. მღდელმან ლოცვაჲ: მომჴსენებელნი უკუე
საცხორებელისა ამის მცნებისანი და ყოველთა ჩუენთჳს
ქმნილთა: ჯუარისა, სამდღე, [2] დაფლვისა, აღდგომისა,
20 ზეცად აღსლვისა, მარჯუენით ჯდომისა და მეორისა და
დიდებულისა კუალად მოსლვისანი.
მღდელმან: შენთაგან [2] შენთანი შენდა შემწირველნი
ყოვლისათჳს და ყოველთა.
ერმან: შენ გიგალობთ, შენ გაკურთხ.

25 **18.** მღდელმან ლოცვაჲ: მერმეცა შევსწირავთ შენდა
სიტყჳერსა ამას და უსისხლოსა მსხუერპლსა და გზადით
და გევედრებით: გარდამომივლინე სული შენი წმიდაჲ
ჩუენ ზედა და წინამდებარეთა ამათ ძღუენთა ზედა.
და ფეშხუმსა ჯუარი დასწეროს და თქუას
30 საიდუმლოდ: და ყავ პური ესე უკუე ჴორც პატიოსან
ქრისტე შენისა.

[1] Sic cod. — [2] In marg.

დიაკონმან: ამინ.

ბარძიმსა [ჯუარი] დასწეროს და თქუას ხოლო სასუმელსა შინაჲ ესე სისხლ პატიოსან ქრისტე შენისა.

ორსავე დასწეროს და თქუას: შეცვალე სულითა შენით წმიდითა. ამინ.

19. მღდელმან ლოცვაჲ: რაჲთა ექმნეს მიმღებელთა განსაფრთხობელად სულისა, მისატევებელად ცოდვათა, ზიარებად წმიდასა სულისა შენისა, სასუფეველისა ცათაჲსა აღვსებად, ნუ სასჯელადა გინა დასა[სჯელად].

მერმეცა შევსწირავთ შენდა სიტყჳერსა ამას მსხუერპლსა სარწმუნოებით განსუენებულთათჳს პირველთა მამათა, მამათ მთავართა, წინასწარმეტყუელთა, მოციქულთა, ქადაგთა, მახარებელთა, მოწამეთა, აღმსარებელთა, მმარხველთა და ყოვლისა სულისა სარწმუნოებით აღსრულებულისა.

ამაღლებაჲ: ოჳმეტესად ყოვლად წმიდისა, უხრწნელისა, უფროჲსად კურთხეულისა დედოფლისა ჩუენისა ღმრთისმშობელისა, მარადის ქალწულისა მარიამის. მოდრეკით. წმიდისა იოვანე წინასწარმეტყუელისა, წინამორბედისა და ნათლის მცემელისა, წმიდათა და ყოვლად ქებულთა მოციქულთა, წმიდისა, სახელი, რომლისაცა ჴსენებასა აღვასრულებთ და წმიდათა შენთათჳს, რომელთა ვედრებითა მომხედენ ჩუენ ღმერთო.

მოიჴსენენ ყოველნი დაძინებულნი სასოებითა აღდგომისაჲთა და ცხორებისა საუკუნოჲსათა და განუსუენე მათ სადა იგი მიხედავს ნათელი პირისა შენისაჲ.

მერმეცა გევედრებით შენ მოიჴსენე, უფალო (?) ყოვლისა ერისაჲ, ყოველთა ებისკოპოსთაჲ მართლ მადიდებლობით მართლმკუეთელთაჲ სიტყჳსა შენისა ჭეშმარიტებისასა, ყოვლისა მღდელობისაჲ, ქრისტეს მიერ დიაკონობისაჲ და ყოვლისა სამღდელოჲსა დასისაჲ.

მერმეცა შევსწირავთ შენდა სიტყჳერსა ამას მსახურებასა სოფლისათჳს, წმიდისა კათოლიკე, სამოციქულო ეკლესი-

ისათჳს, უბრალოდ და ღირსებით მოქალაქობის მქონებელ-
თათჳს; მორწმუნეთა და ქრისტეს მოყუარეთა მეფეთა
ჩუენთა, ყოვლისა პალატისა და მჴედართყრმებისა მათისა-
თჳს. მიეც მათ უფალო მშჳდობით მეფობაჲ, რაჲთა ჩუენცა
მყუდროებასა შინა მათსა დაწყნარებითი ცხორებაჲ გუაქ-
უნდეს ყოვლით ღმრთისმსახურებითა და პატიოსნებითა.

ამაღლებაჲ: [პირველა]დ მოიჴსენე, უფალო, მთავარ-
ებისკოპოზი ჩუენი, რომელი მოჰმადლე წმიდათა შენთა
ეკლესიათა მშჳდობით, ცოცხლებით, პატიოსნად, სიმრთე-
ლით, დღე გრძელებით [მართლ მკუეთელობით] სიტყჳსა
შენისა ჭეშმარიტებისასა.

მოიჴსენე, უფალო, სიმრავლითა წყალობათა შენთაჲთა
ჩუენისა[1] უღირსებისაჲ. შემინდევ მე ყოველი ბრალი ჩემი
ნებსითი და უნებლიეთი და ნუ ჩემთა ცოდვათათჳს დააყე-
ნებ მადლსა წმიდისა სულისა შენისასა წინამდებარეთა
ძღუენთაგან.

მოიჴსენე, უფალო, ქალაქისა, რომელსა შინა ვსხემობთ
და ყოველთა ქალაქთა და სოფელთა და სარწმუნოებით
დამკჳდრებულთაჲ მათ შინა.

მოიჴსენე, უფალო, მენავეთა, მოგზაურთა, სნეულთა,
მშრმელთა, ტყუეთა და ცხორებისა მათისაჲ.

მოიჴსენე, უფალო, ნაყოფის მომრთუმელნი და კეთილის
მყოფელნი წმიდათა შენთა ეკლესიათანი და მომჴსენებელნი
გლახაკთანი და ჩუენ ყოველთა ზედა მოწყალებანი შენნი
გარდამოავლინენ.

ამაღლებაჲ: და მომეც ჩუენ, უფალო, ერთითა პირი-
თა და ერთითა გულითა დიდებად და გალობად ყოვლად
პატიოსანსა და დიდად შუენიერსა სახელსა შენსა მამისა
და ძისა.

და იყვნენ წყალობანი დიდისა ღმრთისა და მაცხოვრისა
ჩუენისა იესუ ქრისტესნი თქუენ ყოველთა თანა.

და სულისაცა შენისა თანა.

[1] Sic.

20. დიაკონმან : ყოველთა წმიდათა მოჳკხენებელთა ძერმე და მერმე მშჳდობით უფლისა მიმართ ვილოცოთ

შეწირულთა ამათთჳს და განწმედილთა პატიოსანთა ძღუენთაჲსა უფალსა ღმერთსა ჩუენსა ვევედრნეთ.

* fol. 4 v

* რაჲთა კაცთ მოყუარემან ღმერთმან შემწირველმან ამათმან წმიდასა და ზესთა ცათასა და საცნაურსა საკურთ-ხეველსა მისსა შეიწირნე[ს] სულად სუნელებისად, ნაცვა-ლად გარდამოგჳვლინოს ჩუენ მადლი სულისა წმიდისა მისისაჲ, უფლისა.

ჴსნად ჩუენდა [1].

მღდელმან ლოცვაჲ : შენ შეგვედრბთ ყოველსა ცხორებასა ჩუენსა და სასოებასა ჩუენსა, მეუფეო, კაცთ მოყუარეო, და გჳადით შენ და გვედრებით და შეგივრდე-ბით, ღირს მყვენ ჩუენ მოღებად წმიდათა შენთა ზეცისა საიდუმლოთა წმიდისა ამის და სულიერისა ტრაპეზისათა, წმიდითა სჳნიდისითა, მოსატევებელად ცოდვათა და შესან-დობელად ბრალთა, სულისა წმიდისა ზიარებად, სასუფე-ველისა ცათაჲსა დამკჳდრებად, ნუ სასჯელად გინა დასას-ჯელად.

დიაკონმან : დღე ყოველი.

ანგელოზი.

კეთილნი.

ქრისტეანობითნი.

ერთობასა სარწმუნოებისასა და ზიარებასა სულისა წმიდისასა მთხოველთა.

21. ამაღლებაჲ : და ღირს მყვენ ჩუენ, მეუფეო, კად-ნიერებით დაუსჯელად კადრებად და ხდად შენდა ზეცათა ღმრთისა მამისა მე[უფისა] ყოვლისა და თქმად :

ერმან მამაო ჩუენოჲ.

მღდელმან : რაჲმეთუ შენი არს სუფევაჲ.

22. მშჳდობაჲ ყოვლთა

1 Sequens linea legi nequit.

დიაკონმან : თავნი ჩუენნი უფალსა.

ერმან : [შენ] უფალო.

მღდელმან ლოცვაჲ : გმადლობთ შენ, მეუფეო უხილავო, რომელმან უზომოჲთა ძალითა შენითა ყოველნი დაჰბადენ და სიმრავლითა წყალობისა შენისაჲთა არარაჲსაგან ყოფად მომიყვანენ ჩუენ ყოველნი. შენ, მეუფეო, ზეცით მიოხილე მათ ზედა, რომელთა მოუდრეკიან შენდა თავნი მათნი, რაჲმეთუ არა კორცთა და სისხლთა მოუდრიკნეს, არამედ შენ საშინელსა ღმერთსა. შენ უკუჱ, მეუფეო, ჩუენ ყოველთა წინა მდებარენი კეთილად განაწესენ თჳთეულისა საკმრებისაებრ[1], მენავეთა თანა მენავეობად და [მოგზაურთა თანა] მოგზაურობად, სნეულნი განკურნენ, მკურნალო სულთა და კორცთაო.

ამაღლებაჲ : მადლითა და წყალობითა და კაცთ მოყუარებითა მხოლოდ შობილისა მისა შენისაჲთა, რომლისა თანა კურთხეულ ხარ წმიდით, სახიერით და ცხოველსმყოფელით.

მოიხილე ჩუენ ზედა, უფალო ღმერთო ჩუენო, წმიდით სამკჳდრებელით [და] საყდრით დიდებისა და სუფევისა შენისაჲთ და მოვედ წმიდა ყოფად ჩუენდა, რომელი ზე მამისათანა მჯდომარე ხარ და აქა ჩუენთანა უხილავად ჰმყოფობ და ღირს მყვენ მტკიცითა კელითა შენითა მოღებად ჩუენდა უხრწნელი კორცი შენ და პატიოსანი სისხლი და ჩუენ მიერ ყოველსა ერსა შენსა.

23. დიაკონმან : მოხედეთ.

მღდელმან : წმიდაჲ წმიდათა.

და სრულ ყონ რაჲ[2] ზიარებაჲ, დიაკონმან : სარწმუნოებით მოვიდოდეთ.

ერმან : წინაშე შენსა უფალო.

24. მღდელმან განუტეოს : კურთხევაჲ.

ამაღლდი ცათა შინა ღმერთო.

ერმან : ამინ. აღავსენ პირი ჩემი.

[1] Sic. — [2] წმიდაჲ ?

25. დიაკონმან : აღემართენით მიმღებელნი საღმრთოთა, უხრწნელთა, ზეცისა საიდუმლოთანი ვჭმადლობდეთ უფალსა.

შეგუეწიენ.

დღე ყოველი.

მღდელმან ლოცვაჲ : გმადლობთ შენ უფალო კაცთ მოყუარეო, კეთილის მყოფელო სულთა ჩუჱნთაო, რაჲმეთუ ამასცა დღესა ღირს მყვენ ჩუჱნ ზეცისა შენსა უხრწნელსა საიდუმლოსა. წარმართენ გზანი ჩუჱნნი, გუაცხოვნენ ჩუჱნ ყოველნი შიშსა შინა შენსა, შეზღუდე ცხორებაჲ ჩუჱნი ლოცვითა და მეოხებითა დედოფლისა ჩუჱნისა ღმრთისმშობელისა და მარადის ქალწულისა მარიამისაჲთა და ყოველთა წმიდათა შენთაჲთა, რაჲმეთუ შენ ხარ განმწმედელი ჩუჱნი, ქრისტე ღმერთო ჩუჱნო, და შენდა დიდებასა აღვავლენთ მამისა და ძისა და წმიდისა სულისა.

დიაკონმან : მშჳდობით წარვიდეთ, უფლისა მიმართ.

მღდელმან ლოცვაჲ : რომელი აკურთხევ მაკურთხეველთა შენთა, უფალო, და წმიდა ჰყოფ შენდა მომართ მსასოებელთა შენთა, აცხოვნე ერი შენი, სავსება ეკლესიისა შენისა დაიცევ და წმიდა ყვენ მოყუარენი სახლისა შენისა შუჱნიერებისანი, შენ იგინი ნაცუალად ადიდენ ღმრთეებრივნთა ძალითა შენითა და ნუ დამაგდებ ჩუჱნ, ღმერთო, მოსავთა შენდამი ; მშჳდობაჲ სოფელსა მოანიჭე ეკლესიათა, მღდელთა, მეფეთა ჩუჱნთა, მჴედართა და ყოვლსა ერსა შენსა, რამეთუ შენ მიერ არს ყოველი მოცემაჲ კეთილი და ყოველი ნიჭი სრული ზეგარდამოარს შათამომავალი შენ მიერ მამისაგან ნათელთაჲსა და შენდა დიდებასა და მადლობას აღვავლენთ.

იყავნ სახელი უფლისაჲ.

მღდელმან : აღვსებაჲ სჯულისაჲ და წინასწარმეტყუელთაჲ შენ ხარ, ქრისტე ღმერთო ჩუჱნო, რომელმან აღავსე ყოველი განგებაჲ მამობრივი, აღავსენ სიხარულითა და მხიარულებითა გულნი ჩუჱნნი.

ერმან : ვაკურთხო უფალი.

მღდელმან ლოცვაჲ : ძალითა ძალად მოსრულნი ჩუენ ცოდვილნი და უღირსნი მონანი შენნი უგალობთ მეუფებასა შენსა, ქრისტე ღმერთო ჩუენო ; აღვასრულეთ
5 საღმრთოჲ მსახურებაჲ და საიდუმლოჲ. და მოსრულნი მეორესა ამას (?) ტრაპეზსა შენსა, შენდა დიდებასა, მადლობასა და თაყუანისცემასა შევსწირავთ თანა დაუსაბამოჲთ მამით და ყოვლად წმიდით, სახიერით და ცხოველს-მყოფელით სულით შენითურთ, აწ და მარადის და უკუნი-
10 თი უკუნისამდე, ამენ.

[ლიტურღია წმიდისა პეტრესი].

* fol. 51 r 1. მღდელმან : უფალი თქუენ თანა.

ერმან : და სულისა შენისა.

მღდელმან აღიღოს გალობაჲ : დიდებაჲ მაღალთა შინა ღმერთსა. 5

ერმან მიუგოს : ქუეყანასა ზედა მშჳდობაჲ ვიდრე დიდება ღმრთისა მამისა, ამინ.

და მერმე შოიქცეს მღდელი, ერსა ჯუარი დასწეროს და თქუას [1] : უფალი თქუენ თანა.

ერმან : და სულისა. 10

2. მღდელმან თქუას : ვილოცოთ. და თქუას ჴმა მაღლად ლოცვაჲ ესე : მოჳმადლე უფალო მორწმუნეთა შენთა მარჯუენა ზეგარდამო შეწევნისაჲ, რაჲთა, რომელსა იგი ჯეროვანადა [2] ითხოვენ, წარემართოს, უფლისა ჩუენისა მიერ იესუ ქრისტესა, რომლისა თანა ცხოველ ხარ 15 და ჳსუფევ შენ, ღმერთო ჩუენო, ერთობითა სულისა წმიდისათა ყოველთა საუკუნოეთა უკუნისამდე.

ერმან : ამინ.

და თქუან წმიდაო ღმერთო წესისაებრ.

3. დიაკონმან : მოხედეთ. 20

მგალობელმან ფსალმუნი დავითისი. და თქუან წარდგომაჲ და მერმე პავლე და ალილუიაჲ და შემდგომად ალილუიაჲსა, რომელი იგი სახარებასა წარიკითხვიდეს, თქუას : უფალი თქუენ თანა. 25

ერმან : და სულისა. და თქუან თავისაგანი ვისიცა იყოს საკითხავი.

[1] თქუსა. — [2] Sic.

ერმან: დიდებაჲ შენდა, უფალო. და ვითარცა დაასრულოს სახარებაჲ, ამის წილ დიდებაჲ შენდა უფალო, ერმან თქუას: მადლობაჲ შევსწიროთ უფლისა.

4. მღდელმან: უფალი თქუენ თანა.

5 ერმან: და სულისა.

მღდელმან: ვილოცოთ.

მგალობელთა აღიღონ სიწმიდისა და შემოიყვანონ სიწმიდე.

5. მღდელმან ლოცვაჲ: გევედრებით შენ, ყოვლისა
10 მპყრობელო ღმერთო, წყალობასა შენსა ნუ დამაკლებ ჩუენ, რაჲმეთუ შენითა აღსარებითა წმიდისა სამებისათა გურწამს ჩუენ ცხოვნებაჲ.

ამაღლება: ყოველთა საუკუნეთა უკუნისამდე.

ერმან: ამინ.

15 მღდელმან: უფალი თქუენ თანა.

ერმან: და სულისა შენისა.

6. მღდელმან: გურწამს ერთი ღმერთი.

ერმან: მამა ყოვლისა მპყრობელი, ვიდრე სრულიად.

და აღიპყრას მღდელმან ცაჲ.

20 7. დიაკონმან თქუას: ვდგეთ კეთილად, ვდგ*ეთ შიშით. * fol. 51 v

ერმან: წყალობა, მშჳ[დობა].

მღდელმან: მადლი უფლისა ჩუენისა. ვიდრე სრულიად.

25 ერმან: და სულისა.

მღდელმან: ზემცა არიან გულნი თქუენნი.

ერმან: გუაქუს უფლისა მიმართ.

მღდელმან: მადლობა შევწიროთ უფლისა.

ერმან: ღირს არს და მართალ.

30 მღდელმან კმა ყოს მაღლად და თქუას: ჭეშმარიტად ღირს არს და მართალ, შუენიერ და ცხორება მარადის და ყოვლადვე მადლობისა შეწირვაჲ ჩუენ მიერ, უფალო წმიდაო, მამაო ყოვლად მლიერო, ღმერთო საუკუ-

ნეო, ქრისტეს მიერ ღმრთისა ჩუენისა, რომლისა მიერ დიდებასა შენსა აქებენ ანგელოზნი, თაყუანის ცემენ უფლებანი, ძრწიან კელმწიფებანი, ცანი და ძალნი ცათანი, სანატრელნი სერაბინნი ზოგადითა გალობითა ჰმსახურებენ, რომელთა თანა ჩუენთაცა გმათა შეწყნარებაჲ ბრძანე გევედრებით მონებრივითა აღსარებითა და ვიტყჳთ.

8. ერმან წმიდა არსი.

მღდელმან: მიიღეთ და ჭამეთ. ერმან: ამინ. მღდელმან დასწეროს ჯუარი მსხუერპლსა და თქუას: სუთ ამისგან. ერმან: ამინ.

9. მღდელმან ლოცვაჲ: შენ უკუე სახიერო და კაცთმოყუარეო მამაო, ქრისტე იესუჲს მიერ ძისა შენისა და უფლისა ჩუენისა შეგევედრებით და გევედრებით, რაჲთა შეიწირო და აკურთხო † ნიჭი ესე და გარდამოავლინო სული წმიდაჲ წინამდებარესა ამას ძღუენსა ზედა † და მსხუერპლსა ამას ზედა † შეწყნარებად სათნოდ, რომელსა შევსწირავთ შენდა პირველად წმიდისათჳს კათოლიკე ეკლესიისა შენისა, რაჲთა დაამშჳდო და დაიცვა და შეაერთო და განამტკიცო კიდითგან ვიდრე კიდედმდე ქუეყნისა, (* fol. 52 r) თანა მონით შენით, პაპით ჩუენითურთ და წინამძღვ*რით[1] და ეპისკოპოსით ჩუენით.

10. მოიკსენენ იგინი, უფალო, იგინი და მონანი შენნი და მსახურნი შენნი და ყოველნი წინაშე შენსა მდგომარენი და ყოველნი ქრისტეანენი მართლმადიდებელნი.

11. მომიკსენე მეცა, უფალო, უღირსი ესე მონაჲ შენი, მილხინე მე და ყოვლისაგან უსჯულოებისა განმწმიდე და ყოველნი ესე გარემოჲს მდგომარენი, რომელთა იგი სარწმუნოებაჲ ცხად არს წინაშე შენსა და უწყი საკმარი შენდა შემწირველთაჲ მსხუერპლსა ამას ქებისასა, მღდელმან ამას ადგილსა კელი დასდვას პურსა მას ზედა წმიდასა, რომელსა მათთჳს თითოეულად და ყოველთა,

[1] წინამძღჳრით.

საკსრად სულთა მათთათჳს, სასოებად ცხორებისა და
სიცოცხლისა მათისა შენ მიგცემთ თხოათა ჩუენთა საუკუ-
ნესა ღმერთსა ცხოველსა და ჭეშმარიტსა.

12. და ვეზიარებით და მოვიკსენებთ მომავალნი პირვე-
ლად დიდებულსა და მარადის ქალწულსა[1] მარიამს, დედასა
უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა და ნეტართა მოციქულთა
და მოწამეთა : პეტრეს, პავლეს, ანდრიას, იაკობს, იოვანეს,
თომას, იაკობს, ფილეპეს, ბართლომეს, მატათის, სიმონს,
თადეოზს, ლინის, კლიტის, კლიმენტოს, ქისტის, კორნი-
ლიოსს, კჳპრიანეს, ლავრენტის, ხრიზოღონის, მარტინეს,
იერონიმოსს, ამბროსის, ავღუსტინეს, გრიგოლის, ისიდო-
რეს, ბენედიკტეს და ყოველთა წმიდათა შენთა. მათთანა
ყავ ჩუნიცა ნაწილი შეგივრებით, და გევდრებით, და
ყოველნი მცნებანნი შენნი გუასწავენ და წარგჳმართე
ქრისტე იესუჲს მიერ უფლისა ჩუენისა.

13. ამას უკვე, კუალადცა მღდელმან კელი დას-
დვას ეგრეთვე, მსხუე*რპლსა მონებისა ჩუენისასა და * fol. 52 v
ყოვლისა ერისა შენისასა ვითხოვთ შენგან, უფალო, კეთი-
ლად შეწყნარებულად შეიწირე, რაჲთა დღენი ჩუენნი
მშჳდობითა შენითა განაწესნე და საუკუნოჲსა ვნებისაგინ
მიკსნენ ჩუენ და რჩეულთა შენთა სამწყსოსა შეგუაერთენ
ჩუენ ქრისტეს მიერ უფლისა ჩუენისა.

14. ესე უკუე მსხუერპლი, კუალადცა ეგრეთვე კელი
დასდვას, შენ ღმერთო ყოვლითურთ † კურთხეული †
გამოსახული † აღსარებული † საწამებელი სათნო ყოფად
ღირს ყავ, რაჲთა გუექმნეს ჩუენ † გორცი † და სისხლი
საყუარელისა მისა შენისა და უფლისა ჩუენისა იესუ ქრის-
ტესი, რომელმან პირველ დღისა ერთისა ვნებისა თჳსისა,
ამას ადგილსა მღდელმან წმიდასა მას პურსა
კელითა უპყრას და მცირედ აღამაღლოს და
თქუას : მოიღო პური წმიდათა და უხრწნელთა კელთა

[1] ქალწულისა.

მისთა ზედა და აღიხილნა თუალნი თჳსნი ზეცად შენდა მიმართ ღმრთისა და მამისა თჳსისა და ყოვლად ძლიერისა, შენ გმადლობდა † აკურთხა და განტეხა და მისცა წმიდათა მისთა მოწაფეთა და ჰრქუა[1] : მიიღეთ და ჭამეთ ამისგან ყოველთა. ესე [არს] ჴორცი ჩემი. ეგრეთვე შემდგომად სერობისა. მღდელმან ბარძიმი ზე აღიპყრას და თქუას : მოიღო სასმელო[2] წმიდითა და კურთხეულითა ჴელითა მისითა, შენ გმადლობდა, † აკურთხა, მისცა მოწაფეთა მისთა და ჰრქუა[1] მიიღეთ და სუთ ამისგან ყოველთა, რაჲმეთუ ესე არს სასუმელი სისხლისა ჩემისაჲ, ახალი და საუკუნოჲ შჯული საიდუმლოდ სარწმუნოებისა, თქუენთჳს და მრავალთათჳს დათხეული მისატევებელად ცოდვათა, ამას რა*ოდენსა ვიწყე ყოფად, ჩემდა მოსაჴსენებელად ყოფდით.

* fol. 53 r

15. ვინაცა ჩუენცა მოვიჴსენებთ, მღდელი[3] მოდრკეს ქუე საკურთხეველისა წინაშე, უფალო მონანი შენნი და ერი წმიდაჲ ქრისტეს ძისა შენისა, უფლისა და ღმრთისა ჩუენისა სანატრელსა ვნებასა, ჯოჯოხეთს შთასლვასა, მკუდრეთით აღდგომასა და დიდებით ზეცად ამაღლებასა და მარჯუენით შენსა დაჯდომასა. და შევსწირავთ შენდა დიდებულებისათჳს დიდებისა შენისა მადლთა მადლთა შენთაგან მოცემად ჩუენდა † მსხუერპლი უბიწოჲ, † მსხუერპლი წმიდაჲ, † მსხუერპლი პიტიოსანი, † პური წმიდაჲ ცხორებისა საუკუნოსაჲ, † და სასმელი ცხორებისა საუკუნოჲსა.

16. რომელთა მიერ მოწყალითა და სახიერითა პირითა მოხედვა ღირს იჩინე ნაწილისა მოღებად, ვითარცა შეწირვად ჯერ იჩინე ძღუენი მონისა შენისა აბელ მართლისაჲ და მსხუერპლი მამად მთავრისა ჩუენისა აბრაჰამისი და ვითარცა იგი შეიწირა[3] შენდა პირველმან მღდელმან შენმან მელქისედეკ წმიდაჲ მსხუერპლი უბიწოჲ და კეთილად შეწყნარებული.

[1] ჰქუა. — [2] Sic. — [3] მღდელმან.

17. და მოდრკეს მღდელი წინაშე წმიდისა საკურთხეველისა და განჰმარტნეს ჴელნი მაჴლობელად შესამოსელისა საკურთხეველისასა და ბ გზის მცირე მცირე აღემართოს და მესამესა ზედა დასხნეს ჴელნი რქათა ზედა საკურთხეველისათა ეგრეთვე განმარტებულად, ხოლო პირითა ამბორს უყოს საკურთხეველსა და ამას ლოცვასა იტყოდის : შეგივრდებით და გევედრებით შენ. * ყოვლად ძლიერო ღმერთო, ბრძანე შეწირვად ჴელითა ანგელოზთა შენთაჲთა ზემაღლესა საკურთხეველისა შენისასა წინაშე ზალთაჲსა[1] პირისა შენისა, რაჲთა, რომელთაცა მოვიღოთ საკურთხეველისა ამისგან ნაწილი უხრწნელისა და წმიდისა მისა შენისა კორცისა და სისხლისა, ყოვლითა კურთხევითა და მადლითა ზეგარდამოჲთა აღვივსნეთ ქრისტე იესუს მიერ უფლისა ჩუენისა.

* fol. 53 v

18. კუალადცა მოიჴსენენ, უფალო, სახელნი მათნი, რომელნი გუვევედრებიან[1] ჩუენ ბეჭდად სარწმუნოებისა შესვენებულთა ძილითა მშჳდობისათაჲ, ამათ და ყოველთა ქრისტეს მიერ განსუენებად ადგილსა ფუფუნებისასა, ნათელსა შინა და მშჳდობასა ; შენდობად მათდა გევედრებით ქრისტეს იესუს მიერ უფლისა ჩუენისა.

19. ხოლო ჩუენ ცოდვილთა მონათა შენთა, რომელნი ვესავთ სიმართლესა მოწყალებათა შენთასა, ნაწილი კეთილი ერთობისა მომადლებად სათნო იყავ წმიდათა მოციქულთა თანა და მოწამეთა : იოვანეს თანა და სტეფანეს, მატათას და ბარნაბას, ეგნატის და ალექსანდრეს, მარკელინეს და პეტრეს, ფილიკიტას, პერპეტუას, აღათის, ლუკიას, აღნის, კლიკილინას, ანასტასიას, სოფიას და ყოველთა თანა წმიდათა შენთა ყავ ჩუენიცა ნაწილი, არა ჩუენისა ღირსებისაებრ, არამედ შენისა მოწყალებისაებრ გევედრებით ქრისტე იესუჲს მიერ უფლისა ჩუენისა, რომლისა მიერ, უფალო, ამას ყოველსა კეთილსა ყოვლადვე იღუწი, წმიდა ჰყოფ,

[1] Sic,

ცხოველსა ჰყოფ, † აკურთხევ და მოგუცემ ჩუენ. † † †, მის მიერ და მისგან და მისთანა იყავნ შენდა ღმრთისა და მამისა ყოვლად ძლიერისა, ერთობითა სულისა წმიდისათა ყოველი პატივი და დიდება.

* fol. 54 r ამაღლება : ყოველთა საუკუნ*ეთა უკუნისამდე. 5

ერმან :[1] ამინ.

20. ამაღლება. ვილოცოთ. საღმრთოჲსაგან მომღურებისა სწავლულნი[2] და მაცხოვრებისა მოსაკსენებელთაგან განსწავლულნი ვიკადრებთ და ვიტყჳთ :

ერმან მამაო ჩუენოჲ. 10

მღდელმან : რაჲმეთუ შენი არს სუფევა.

ერმან[1] : ამინ.

მღდელმან : მშჳდობა უფლისა იყავნ ყოვლადვე თქუენ ყოველთა თანა.

ერმან : და სულისა. 15

დიაკონმან : თავნი.

ერმან[1] : შენ უფალო.

21. მღდელმან ლოცვაჲ : გჳჴსნენ ჩუენ, უფალო, ყოველთაგან ბოროტთა მომავალთა და მოწევნულთა მეოხებითა ჩუენთჳს სანატრელისა, დიდებულისა, მარადისქალწულისა ღმრთისმშობელისა მარიამისითა და დიდებულისა მიქაელ მთავარანგელოზისათაჲ[3] და წმიდათა მოციქულთა შენთათაჲ[3] : პეტრე, პავლე, ანდრია, ბართლომე და ნეტარისა ბენედიკტესითა, ყოველთა თანა წმიდათათა, მომეც ჩუენ ლხინებაჲ და მშჳდობაჲ დღეთა შინა ჩუენთა, რაჲთა საფარველითა წყალობისა შენისათა შეცულნი ყოვლისაგან ამბოხებისა ვიპოვნეთ შეუშფოთებელნი[4] ქრისტეს იესუს მიერ უფლისა ჩუენისა, რომლისა თანა ცხოველ ხარ და ჰსუფევ, ღმერთო, ერთობითა სულისა წმიდისაჲთა. 20 25

22. გა[ა]ნაწილოს წმიდაჲ იგი პური სამად და აღიღოს ერთი ნაწილი, დაიჭიროს ზედა 30

[1] ამინ. — [2] სწავლულთა. — [3] Sic. — [4] შეუშფოთებელი.

წმიდასა ბარძიმსა. და თქუას ამაღლება : ყოველთა საუკუნეთა უკუნისამდე.

ერმან [1] : ამინ.

23. მღდელმან აღიღოს პური იგი წმიდაჲ.

დიაკონმან თქუას : მოხედეთ !

მღდელმან : წმიდაჲ წმიდათა.

ერმან [1] : ერთ არს წმიდიჲ.

მღდელმან : მშჳდობა უფლისა **იყავნ თქუენ** ყოველთა თანა.

ერმან : და სულისა შენისა.

24. ერმან განიცადე, თქუას გ ჯერ : ტარიგო ღმრთისაო, რომელმან აღიხუენ ცოდვანი სოფლისანი, შეგჳწყალენ ჩუენ. ტარიგო ღმრთისაო, რომელმან აღიხუენ ცოდვანი სოფლისანი, მომეც ჩუენ მშჳდობაჲ. ტარიგო ღმრთისაო, რომელმან აღიხუენ * ცოდვანი სოფლისანი, * fol. 54 v შეგჳწყალენ **ჩუენ.**

და შემდგომად ზიარებისა ყოველთასა მღდელმან თქუას : უფალი თქუენ თანა.

ერმან [1] : და სულისა.

25. და უკმოიყვანონ სიწმიდე.

26. დიაკონმან თქუას : ვილოცოთ

მღდელმან ლოცვაჲ ერისა განტევებისაჲ : კურთხეულ არს ღმერთი, რომლისა მიერ უხრწნელსა კორცსა და პატიოსანსა სისხლსა მისსა ზიარებად ღირს ვიქმნენით, მანვე თავადმან გუაკურთხენინ და დაგჳცვენინ ჩუენ ყოველნი, აწ და მარადის.

ერმან [1] : ამინ.

მღდელმან : უფალი თქუენ თანა.

ერმან [1] : და სულისა.

მღდელმან : ვაკურთხოთ უფალი.

ერმან : დიდებაჲ შენდა უფალო. და თქუან გ : იყავნ

[1] ამინ.

სახელი უფლისა კურთხეულ ამიერი. და შეუდგინონ: ვაკურთხოთ უფალი ყოველსა ჟამსა.

მღდელმან: კურთხევა უფლისა იყავნ თქუენ ყოველთა ზედა, ყოვლადვე, აწ და.

27. ერისა განტევებანი კათოლიკენი იბ: მეუფეო, უფალო იესუ ქრისტე, მაცხოვარო ჩუენო, რომელმან-ღირს მყვენ ჩუენ დიდებისა შენისა ზიარ ყოფად წმიდათა და ცხოველს მყოფელთა საიდუმლოთა შენთა მოღებითა, რომელთა მიერ მომეც ჩუენ სიკუდილისა და აღდგომისა შენისა სახე აღსრულებად, რომელთა მიერ წმიდად დამიცვენ ჩუენ, მოჴსენებად მადლისა შენისა მარადის, რაჲთა შენდა ცხოველ ვიყვნეთ ჩუენთჳს მომკვდრისა და აღდგომილისა. ჩუენ თანა შემწირველთა ამათ და რომელთა საღმრთოთა საიდუმლოთა შენთა ჰმსახურეს, ნაწილი კეთილი მიჰმადლე მათ და მრავალი კადნიერებაჲ წინაშე საშინელისა საყდრისა შენისა, რაჲმეთუ შენ ხარ ჭეშმარიტი ღმერთი ჩუენი და ცხორებაჲ საუკუნოჲ და შენდა დიდებასა შევსწირავთ თანა მამით და სულით წმიდით, აწ.

28. სხუა ერის განტევება კათოლიკე: ღმერთო ყოველთა მხილველო და გულთმეცნიერო.

წესი განახლებისა.

1. წესი განახლებისა, რაჲჟამს მღდელი სიწ- * fol. 96 r
მიდე[ს] განა[ა]ხლებდეს ყოველი წესი სამწოჳ-
ხროჲ აღასროჳლონ და შემდგომად მამაო
ჩოჳენოჲსა თქოჳან ჴელთა ბანისაჲ, რომელ
მას კჳრიაკესა ითქოჳას[1]. ვაკოჳრთხოთ ოჳფალი
ყოველსა რაჲ თქოჳას და ესე შეოჳდგინოს :

ერნი ანგელოზთა[2] ჴმითა დიდებოჳლითა დაოჳცხრომე-
ლად ღაღადებენ და იტყჳან : წმიდა არს, წმიდა არს, წმიდა
არს [ოჳფალი] საბაოთ, სავსე არიან ცანი და ქოჳეყანა
დიდებითა მისითა, ვაკოჳრთხოთ ოჳფალი ყოველსა ჟამსა
მარადის, ვიდრე, გჳჴსნეს ჩოჳენ, იგივე : ერნი ანგ.
მოვედით ოჳფლისა, ვიდრე, რომელი ესავს ოჳფალსა.
ერნი ანგელოზთანი და შეოჳდგინონ სიწმიდისაჲ
ჴმაჲ ბ გოჳერდი :

2. აწ ძალნი ზეცათანი ჩოჳენ თანა ოჳხილავად მსახოჳ-
რებენ, რაჲმეთოჳ ესერა შემოვალს მეოჳფჱ * დიდებისაჲ, * fol. 96 v
ესერა მსხოჳერპლი საჲდოჳმლოჲ პირველ შეწიროჳლი
განახლდების ; სარწმოჳნოებით და შიშით მოვიღოთ, რაჲ-
თა თანაზიარ ცხორებისა საოჳკოჳნოჲსა ვიქმნეთ, ალი-
ლოჳია.

3. და ვითარცა სიწმიდისაჲ შეიყოჳანონ
საბოჳრველი დაჭბოჳრონ. დიაკონმან თქოჳას :
ვდგეთ კეთილად, მოვიცალოთ, ყოველნი ოჳფალსა ღმერთ-
სა ვევედრნეთ.

ერმან : კჳრიელეჲსონ.

მრწამსი არა თქოჳან. მღდელმან ესე ლოც-

[1] ერქოჳას. — [2] Supra : ერნი კალობენ (?) « populus cantat ».

ვაჲ წართქოჳას : რომელი ყოველთა ღმერთი ხარ და ოჳფალი, ღირს მყვენ ჩოჳენ ჟამსა მას კაცთმოყოჳარო, რაჲთა, განწმედილნი ყოვლისაგან ზაკოჳვისა და ორგოჳლე-

• fol. 97 r ბისა, შევიერთნეთ ოჳრთიერთას ამბორის ყოფითა * წმი-დითა შეერთებოჳლნი შენისა ღმრთეებისა ცნობითა, ოჳფ-ლისა და ღმრთისა და მაცხოვრისა ჩოჳენისა იესოჳ ქრისტ-ჱსა მიერ.

აღიმაღლჱ : რაჲმეთოჳ ღმერთი მშჳდობისა და სი-ყოჳაროჳლისა და კაცთმოყოჳარებისაჲ ხარ და შენდა დიდებასა.

ერმან : ამენ.

მღდლმან : მშჳდობაჲ ყოველთა.

ერმან : სოჳლისა შენი.

დიაკონმან : თავნი ჩოჳენნი.

ერმან : შენ ოჳფალო.

ამბორის ყოფაჲ არა.

4. მღდელმან ესე ლოცვაჲ წართქოჳას : რომე-ლი მხოლოჲ ხარ ოჳფალი და მოწყალე ღმერთი, რომელთა ესე მოოჳდრეკიან ქედნი მათნი წინაშე წმიდასა საკოჳრთ-ხეველსა შენსა და ითხო[ვ]ენ შენ მიერ სოჳლიერსა ნიჭსა

• fol. 97 v * მოავლინე შენ მიერი კოჳრთხევაჲ და აკოჳრთხენ ყოველ-ნი სოჳლიერითა კოჳრთხევითა, რომელი მაღალთა შინა დამკჳდრებოჳლ ხარ და მდაბალთა ჰხედავ.

ამაღლება : რაჲმეთოჳ ქებოჳლ და თაყოჳანი[ს] საცე-მელ და დიდებოჳლ არს ყოველთა მიერ სახელი შენი მამისა და

ერმან : ამენ.

5. დიაკონმან კათოლიკჱ წართქოჳას და ესე შეოჳდგინოს : და წმიდისა მის წინაგანმზადებოჳლისა პირველ შეწიროჳლისა და ღირსად განმაახლებელისა პა-ტიოჳსნისა მღდლისა თჳს ყოველნი ოჳფალსა ღმერთსა ვევედრნეთ.

ერმან კჳრიელეჲსონ, გ.

* დიდება მაღალთა შინა, გ ჯერ †. * fol. 98 r
ოჳფალო, ბიგენი ჩემნი აღ. გ ჯერ †.
აივსო პირი ჩოჳენი ქე. გ ჯერ †.
მამასა და ძესა გ. ჯერ †.
5 მღდელმან ესე ლოცვაჲ წართქოჳას : რომელმან
მოგოჳხედენ ჩოჳენ წყალობითა შენითა, ოჳფალო ყოვლისა
მპყრობელო, და მოგოჳმადე კადნიერებაჲ ჩოჳენ გლახაკთა
და ოჳღირსთა მონათა შენთა წარდგომად წინაშე წმიდასა
საკოჳრთხეველსა შენსა და შეწირვად შენდა სიტყჳერი ესე
10 და ოჳსისხლოჲ მსხოჳერპლი ცოდვათა ჩოჳენთათჳს,
მოიხილე ჩემ[1] ზედა ოჳკმარისა მონისა * შენისა და * fol. 98 v
აკოცენ ბრალნი ჩემნი შენითა მოწყალებითა და გან-
წმიდენ ბაგენი ჩემნი და გოჳლი ყოვლისაგან შეგინებისა
სოჳლისა და ჴორცთაჲსა დ̃ განმაყენენ ჩემგან ყოველი
15 განზრახვაჲ ოჳშოჳერი და ოჳგოჳლისკმოჲ და შემძლებელ
მყავ მე ძალითა სოჳლისა წმიდისა წენისაჲთა მსახოჳრება-
სა მას და შემიწყალე მე ქველისმოქმედებისა[2] შენისათჳს
მიახლებოჳლი წინაშე წმიდასა საკოჳრთხეველსა შენსა.
* და გთნდინ, ოჳფალო, რაჲთა სათნო ეყოს[3] რომელსა ესე * fol. 99 r
20 შევსწირავთ ჴელითა ჩემითა შესაწირავსა შენდობით ოჳმ-
ლოჳრებისებრ ჩემისა, და ნოჳ განმაგდებ მე პირისაგან
შენისა, ოჳფალო, არამედ შემიწყალე მე დიდითა წყალო-
ბითა შენითა და მრავლითა მოწყალებითა შენითა გარე-
წარმკადე მე ოჳრჯოჳლოებანი ჩემნი, რაჲთა დაოჳშჯელად
25 მოსროჳლი წინაშე დიდებისა * შენისასა ღირს ვიქმნე * fol. 99 v
საგრილსა მხოლოდ შობილისა ძისა შენისასა და რაჲთა
არა სხოჳათა აზნაოჳრებასა აღოჳთქოჳმიდე და ამას მივს-
ცემდე დაოჳსროჳლებელითა შენითა კაცთმოყოჳარებითა და
მე თჳთ ვითარცა მონაჲ ცოდვისაჲ ოჳკმარად ვიპოო. ჵე მფ-
30 ლობელო ყოვლად ძლიერო ოჳფალო, ისმინე ვედრებისა
ჩოჳნისაჲ, რაჲმეთოჳ შენ ხარ, რომელი შეწევნასა * ჲყოფ * fol. 100 r

[1] ჩოჳენ. — [2] მოქმოდებისა. — [3] Sic.

ყოველთა მიმართ და შენმიერსა წყალობასა ვითხოვთ ყოველნი მამისაგან და ძისა და სულისა წმიდისა, აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

6. ლოცვაჲ ბ: უფალო ყოვლისა მპყრობელო გამოუთქმელო, გამოუკჳებელო, მიუწდომელო, უცნაური და გამოუჩინებელო უფალო, რომელსა მხოლოსა გაქუს

* fol. 100 v უკუდავებაჲ და ბრწყინვალებაჲ და დამკჳდრებულ * ხარ ნათელსა შინა მიუწდომელსა, შეიწირე ვედრებაჲ ჩუენი და თხოვაჲ და ლხაჲ ყოველთა წმიდათა შენთაჲ და მოგუმადლე ჩუენ პირველ შეწირული ესე შესაწირავი სახელისა შენისაჲ აღსრულებად ჟამსა ამას მოსლვითა სულისა წმიდისა შენისაჲთა, ნუ დასაშჯელად და ნუცა განსაკით-

* fol. 101 r ხველად და ნუცა სამხილებელად * ცოდვათა ჩუენთა, არამედ საკურნებელად და საცხორებელად საუკუნოდ, მცხოვრებად და სიწმიდედ, და ღირსებად და შესაწევნელად შენგან უფალო.

აღამაღლ. ქრისტჱ იესუს მიერ უფლისა ჩუენისა, რომლისა თანა შენდა დიდებასა შევს.

ერმან: ამენ.

7. მღდელმან: მშჳდობაჲ ყოველთაჲ [1]

ერმან: სულისა შენ.

დიაკონთა საბურველი ზეაიპყრან და ერთმან დიაკონმან თქუას ესე კურექნი:

აღვასრულოთ ვედრებაჲ ჩუენი უფლისა მიმართ, რაჲმეთუ სავსე არიან ცანი და ქუეყანაჲ დიდებითა მასითა, უფლისა მიმართ ვი[ლოცოთ].

წმიდისა მისთჳს პირველ შეწირულისა, დიდებულისა ზეცისა ნიჭისა მონიჭებულისა ჩუენდა, უფლისა მიმართ ვილოცოთ.

* fol. 101 v * რაჲთა უფალმან ღმერთმან ჩუენმან ღირს მყვნეს ჩუენ მიღებად ზეცისა საჲდუმლოსა მისსა, უფლისა მიმართ ვი.

1 Sic.

რაჲთა ღირს ვიქმნეთ ზიარებად წმიდათა და ოჳხრწნელ-თა ზეცისა ქრისტეს საჲდოჳმლოთა, ოჳფლისა მიმართ ვილოცოთ.

ერთობაჲ სარწმოჳნოებისაჲ და ზიარებაჲ ყოვლად წმი-დისა სოჳლისა, ოჳფლისა მიმართ ვითხოოთ, თავნი ჩოჳენ-ნი და ყოველი ცხორება * ჩოჳენი ქრისტესა ღმერთსა ჩოჳენსა შევვედრნეთ. * fol. 102 r

ე რ მ ა ნ : შენ ოჳფალო.

8. მ ღ დ ე ლ მ ა ნ ე ს ე ლ ო ც ვ ა ჲ წ ა რ თ ქ ო ჳ ა ს : ოჳფა-ლო გოჳლთ მეცნიერო, რომელმან იცნი ყოველთა კაცთა გონებანი და ყოველივე ოჳწყი ოჳპირატეს ყოფისა მათისა, მოიხილე [1] ზეცით შენითა მოხედვითა და მოწყალებითა და შეგჳწყალენ ჩოჳენ და შეიწირე * ვედრებაჲ ჩოჳენი და თხოვაჲ და განწმიდენ ბაგენი ჩოჳენნი და გოჳლი ყოვ-ლისაგან შეგინებისა სოჳლისა და ჴორცთაჲსა და დამამტ-კიცენ ჩოჳენ კეთილითა შეწყნარებითა კადნიერებით და სიწმიდით პირველ განწმედილსა მას ზედა შესაწირავსა. * fol. 102 v

ა ი მ ა ღ ლ ჩ : და მომეც ჩოჳენ, ოჳფალო, შეწყნარებით * ნიჭად დაოჳშჯელად პირველ შეწიროჳლი ესე საღმრთოჲ საჲდოჳმლოჲ, კადრებად და ხდად შენდა ზეცათა ღმრთისა წმიდისა მამისა მოწყალისა და თქოჳმად. * fol. 103 r

ე რ მ ა ნ : მამაო ჩოჳენო.

მ ღ დ ე ლ მ ა ნ ე ს ე ლ ო ც ვ ა ჲ წ ა რ თ ქ ო ჳ ა ს : და ნოჳ შემიყვანებ ჩოჳენ განსაცდელსა, ოჳფალო, ოჳფალო, ღმერთო მამათა ჩოჳენთაო, არამედ მიჴსნენ ჩოჳენ ბორ-ოტისაგან * და საქმეთა მისთა სახელისა შენისათჳს წმიდი-სა, რომელი წიდებოჳლ არს ჩოჳენზედა სიმდაბლით. * fol. 103 v

ა ღ ი მ ა ღ ლ ჩ : რაჲმეთოჳ შენი არს სოჳფევაჲ, ძალი, დიდებაჲ მამისა და ძისა და წმიდისა სოჳლისა, აწ და მარადის და.

ე რ მ ა ნ : ამენ.

[1] მოიხილეთ.

9. მღდელმან : მშჳდობაჲ ყოველთა.

ერმან : სოჳლისა შენისა თანა.

დიაკონმან : თავნი ჩოჳენნი.

ერმან : შენ ოჳფალო.

მღდელმან ესე ლოცვაჲ წართქოჳას : შენდა 5
* fol. 104 r მოოჳდრეკიან შენთა მონა*თა და მჴევალთა ქედნი გოჳლთა მათთანი და ითხოვენ შენმიერსა სოჳლიერსა ნიჭსა, შენმიერი კოჳრთხევაჲ მოავლინე, ოჳფალო, და განწმიდენ სოჳლნი ჩოენნი და სამოჳშინველნი და ჴორცნი, რაჲთა ღირს ვიქმნეთ ზიარებად ოჳხრწნელთა შენთა 10 საჲდოჳმლოთა ზეცისათა მოსატევებელად ცოდვათა ჩოჳენ-
* fol. 104 v თა და * საგზლად ცხორებისა საოჳკოჳნოჲსა.

აღიმაღლჱ : რაჲმეთოჳ კოჳრთხეოჳლ, წმიდა და დიდებოჳლ არს სახელი შენი მამისა.

ერმან : ამენ. 15

10. მღდელმან აიმაღლოს : იყავნ მადლი და წყალობაჲ † წმიდისა და ერთარსებისაჲ †, და თაყოჳანისაცემელისა სამებისაჲ ჩოჳენ ყოველთა თანა.

ერმან : და სოჳლისა შენი.

დიაკონმან თქოჳას : შიშითა ღმრთისაჲთა მოხედეთ. 20

მღდელმან სიწმიდჱ ზჱ აიპყრას და ესე ლოცვაჲ თქოჳას მდოჳმარემან : გამოოჳთქმელო
* fol. 105 r ღმერთო და სიტყოჳაო *.მამისაო და სოჳლისა წმიდისა თანაარსო და თანამთავარო და თანამეოჳფეო და თანამყოფო, შეიწირე ჩოჳენ მიერი გალობაჲ წმიდისა და ოჳსის- 25 ხლოჲსა მის მსხოჳერპლისა ქერობი[ნ]თა და სერობინთა თანა დაოჳცხრომელი გალობაჲ, ჩემი ცოდვილისა და ოჳჴმარისა მონისა შენისა ღაღადებით სიტყოჳაჲ.

* fol. 105 v *აიმაღლჱ : პირველ შეწიროჳლი ნიჭი წმიდაჲ წმიდათაჲ.

ერმან თქოჳას : ერთ არს წმიდაჲ, ერთ არს ოჳფალი 30 იესოჳ ქრისტჱ.

11. დიაკონმან სარწმოჳნოებით წართქოჳას და მღდელმან სიწმიდჱ ზეაიპყრას.

ერმან : კჳრიელეჲსონ. განიცადნ ესე თქოჳა[ს] : აქებდით ოჳფალსა ცათაგან, აქებდით მას მაღალთა შინა, ალილოჳია. ყოველი სოჳლი, ყოველი დაბადებოჳლი აქებდით მას მაღალთა შინა, ალილოჳია.

5 და ყოველი წესი ზიარებისაჲ აღასროჳლო[ნ] და შემდგომად ზიარებისა თქოჳა[ს] : * გმადლობთ შენ ოჳფალო მეოჳფეო, ქრისტჱ ღმერთო ჩოჳენო, რამეთოჳ ღირს მყვენ ჩოჳენ მოღებად ოჳხრწნელსა პირველ შეწიროჳლსა გორცსა და პატიოსანსა სისხლსა 10 შენსა ცხორებისათჳს საოჳკოჳნოჲსა, ალილოჳია. * fol. 106 r

12. სიწმიდჱ სადიაკონოდ შეიყვანონ და დიაკონმან თქოჳას : აემართენით და რომელთა ესე მოვიღეთ წმიდაჲ და დიდებოჳლი ზეცისა ოჳხრწნელი ცხო.

რომელთა გოჳექმნა ჩოჳენ მოსაღებელი ესე წმიდაჲ 15 საცხორ * ებელად და მტერისა ჩოჳენისა დასათრგოჳნველად და მოსატევებელად ცოდვათა ჩოჳენთა, შეწყნარებად. * fol. 106 v

ყოვლად წმიდაჲ, დიდებოჳლი, კოჳრთხეოჳლი, ოჳხრწნელი სანატრელი დედოფალი ჩოჳენი ღმრთისმშობელი მარადის ქალწოჳლი მარიამ, ყოველნი წმიდანი, მართალნი 20 და მა[რტჳლნი].

მღდელმან ესე ლოცვაჲ წართქოჳას : გმადლობთ შენ, ოჳფალო საშინელო და სახიერო, რაჲმეთოჳ დაჰფარე ესე ბრძენთაგან და მეცნიერთა და გამოოჳცხადე ესე ჩჩოჳილთა. ჱე * მამაო, რაჲმეთოჳ ესრჱთ სათნო იყავ 25 შეინ წი[ნაშე], რამეთოჳ ღირს მყვენ ჩოჳენ მოღებად გორცსა და სისხლსა მხოლოდშობილისა ძისა შენისა ოჳფლისა ჩოჳენისა იესოჳ ქრისტესსა. გლოცავთ და გევედრებით შენ, ნოჳ დასაშჯელად ჩოჳენდა იყოფინ ზიარებაჲ ესე, არამედ მოსატევებელად ცოდვათა ჩოჳენთა და ცხო- 30 რებად * საოჳკოჳნოდ, რაჲმეთოჳ ღირს მყვენ ჩოჳენ წმიდათა შენთა საჲდოჳმლოთა, რაჲთა ღირს ვიქმნეთ წმიდათა შენთა შოჳებათა. * fol. 107 r * fol. 107 v

აიმაღლჱ : რაჲთა მარადის იყოს სახელი წმიდაჲ

შენი კოჳრთხეოჳლ, ქებოჳლ, დიდებოჳლ მამისა და ძისა და წმიდისა სოჳლისა, აწ და მარადის და.

ერმან : ამენ.

13. მღდელმან : მშჳდობაჲ ყოველთა.

ერმან : სოჳლისა შენისა თანა.

დიაკონმან : თავნი ჩოჳენნი ოჳფალსა შე.

ერმან : შენ ოჳფალო.

* fol. 108 r მღდელნან ესე ლოცვაჲ წართქოჳას : * ღმერთო და მამაო ოჳფლისა და ღმრთისა და მაცხოვრისა ჩოჳენისა იესოჳ ქრისტესო, რომელმან მოსდრიკენ ცანი და გარდამოხედ ცხორებისათჳს ნათესავისა კაცთაჲსა, შენდა მოგჳდრეკიან თავნი ჩოჳენნი და მოველით შენმიერსა კოჳრთხევასა ; მოყავ ქველის მოქმედი ჴელი შენი და

* fol. 108 v * ჩოჳენ ყოველნი გოჳაკოჳრთხენ სოჳლიერითა კოჳრთხევითა.

აღამაღლჱ : რაჲმეთოჳ შენდა შოჳენის ყოველთავე დიდებისა შეწირვაჲ პატივი და თაყოჳანისცემაჲ მამისა და ძისა და წმიდისა სოჳლისა, აწ და მარადის და ოჳკოჳნითი ოჳკოჳნისამდე.

ერმან : ამენ.

დიაკონმან თქოჳას : მშჳდობითა ქრისტესითა ვგალობდეთ.

ერმან თქოჳას : იყავნ სახელი ოჳფლისა კოჳრთხეოჳლ ამიერითგან [და] ოჳკოჳნისამდე. გ ჯერ.

* fol. 109 r * დიდება მამასა [და] ძესა და წმიდასა ს[ოჳლსა].

დიაკონმან თქოჳას : მშჳდო[ბი]თა ქრისტესითა და[...]ვნეთ.

ერმან თქოჳას : სახელითა ოჳფლისათა. ოჳფალო გოჳაკოჳრთხენ.

14. მღდელმან ერის განტევებაჲ ესე წაიკითხოს : შენ გესვენ ყოველნი კიდენი ქოჳეყნისანი ქრისტჱ ღმერთო, რომელმან ჰბრძანე პირველად

* fol. 109 v * [....ათა ამათ...., თა მარხვითა რჩოჳლი[სა] მიერ და წინაწარმეტყოჳელთა

და მახარებელთა, ღირს მყვენ ჩუჴენ გზათა მათ აღსრუჴ-
ლებად, რაჲთა სარწმუჴნოებაჲ * მტკიცედ დავიმარხოთ და * fol. 110 r
მცნებაჲ შენი აღვასრუჴლოთ. და ცხოველსმყოფელისა
ადგომისა შენისა დღესა მას ღირს მყვენ ჩუჴენ [ნ]ათელსა
5 შენსა, [რ]აჲთა გადიდოთ [შენ] ერთი ჭეშმ * არიტი ღმერთი. * fol. 110 v
და შენდა დიდებასა და მადლობასა შევსწირვიდეთ მამისა
და ძისა და წმიდისა სუჴლისა, აწ და მარადის და უჴკუჴნი-
თი უჴკუჴნისამდე, ამენ.

[წესი განაზლებისა]

fol. 33 r 1. ...სულნი და ჴორცნი სიწმიდითა მით მიუღებელითა რაჲთა წმიდითა გონებითა, ურცხვენელითა პირითა, განათლებულითა გულითა ვეზიარებოდით საღმრთოთა ამათ სიწმიდეთა და მათ მიერ განცხოველებულნი შევერთნეთ[1] თავადსა ქრისტესა, მესა შენსა, ჭეშმარიტსა მას ღმერთსა ჩუენსა, რომელმან იგი თქუა: რომელი ჭამდეს ჴორცსა ჩემსა და სომიდეს[1] სისხლსა ჩემსა ჩემთანა დადგრომილ არს და მე მისთანა; რაჲთა დარაემკჳდროს ჩუენ შორის და ვიდოდის ჩუენ თანა სიტყვა შენი უფალო, ვიქმნეთ ტაძარ ყოვლად წმიდისა და თაყუანის საცემელისა სულისა შენისა ჴსნილნი ყოვლისაგან საეშმაკოჲსა ღონისა, საქმით გინა სიტყჳთ ანუ გონებით აღსრულებულისა, და მივემთხვივნეთ[2] კეთილთა მათ აღთქმულთა, ყოველთა თანა[3] წმიდათა შენთა, რომელნი საუკუნითგან სათნო გეყვნეს შენ.

2. დიაკონმან: შეგვეწიენ, გუაცხოვნენ, შეგჳწყალენ, აღგუადგინენ და დაგჳც.

ღამე ყოველი სრულიად მშჳდობით.

ანგელოზი.

შენდობა.

კეთილი და უ.

ნამეტნავნი.

ქრისტიანობი.

ერთობა.

3. მღდელმან ამაღლება: და ღირს მყვენ ჩუენ, უფალო, კადნიერებით დაუშჯელად კადრებად და ზადად[1] შენდა ზეცათა ღმრთისა მამისა და თქუმად.

[1] Sic, — [2] მივემთხვინეთ. — [3] თჳს.

ერმან მამაო ჩუენოჲ.

მღდელმან: რაჲმეთუ შენი არს სუფევაჲ, ძალი.

მღდელმან: მშჳდობა ყოველთა.

ერმან: და სულისა შენი.

5 დიაკონმან: თავნი ჩუენნი უფალსა.

4. მღდელმან ლოცვაჲ: ღმერთო მხოლო[1] სახიერო და მოწყალეო, რომელი მაღალთა შინა დამკჳდრებულ ხარ და მდაბალთა ხედავ, მოიხილე მოწყალითა თვალითა ყოველსა ზედა ერ*სა და დაიცვენ იგინი, და ღირს მყვენ 10 ჩუენ ყოველნი დაუსშჯელად მოღებად ცხოველსმყოფელთა ამათ საიდუმლოთა შენთა, რაჲმეთუ შენდა მოგუდრეკიან[1] თავნი ჩუენნი და მოველით შენ მიერსა მდიდრად წყალობასა.

* fol. 33 v

ამაღლება: მადლითა და წყალობითა და კაცთმოყუარებითა მხოლოდ შობილისა ძისა შენისათა, რომლისა 15 თანა კურთხეულ ხარ შენ ყოვლად წმიდით, სახიერით და ცხოველსმყოფელით სულით შენითურთ, აწ და.

ერმან: ამინ.

5. მღდელმან ლოცვაჲ: მოიხილე, უფალო იესუ 20 ქრისტე ღმერთო ჩუენო, წმიდით სამკჳდრებელით შენით და საყდრით დიდებისა სუფევისა შენისათა და მოვედ განწმედად ჩუენდა, რომელი ზე მამისა თანა მჯდომარე ხარ და სულისა წმიდისა და აქა ჩუენ თანა უხილავად სდგა და ღირს იჩინე ძლიერითა კელითა შენითა მოცემად 25 ჩუენდა უხრწნელი კორცი შენი და პატიოსანი სისხლი შენი, და ჩუენ მიერ ყოველსა ერსა შენსა.

დიაკონმან: მოხედეთ.

6. მღდელმან აღამაღლოს პური იგი წმიდაჲ და თქუას: პირველ შეწურული წმიდაჲ წმიდათაჲ.

30 ერმან: ერთ არს წმიდაჲ, ერთ არს უფალი.

და ოდეს გა[ა]ნაწილებდეს სთქუას: სახელი-

[1] Sic.

თა მამისათა და ძისათა და სულისა წმიდისათა, ამინ.

და მოიღოს ნაწილი წმიდისა კორცისაგან და შთაუსუენოს ბარძიმსა და თქუას : აღვსებაჲ სულისა წმიდისა, ამინ. და ეზიაროს.

მგალობელთა თქუან : განიცადეთ და იხილეთ, რაჲმეთუ ტკბილ არს უფალი, ალილუიაჲ.

დიაკონმან : შიშითა ქრისტესითა მოვიდოდეთ

7. და შემდგომად ზიარებისა წმიდათა საიდუმლოთასაჲ მღდელმან ესე ლოცვა წართქუას : გმადლობთ შენ მაცხოვარსა.

* fol. 34 r * ც[...
დვას[...
ად დაგჯც[... კაც]თ
მოყუარე. აღ[ემართენით რომელთა მოჯღეთ].

საღმრთო, უხრწნელი, უკუდავი[... საიდუ]-მლო, ვმადლობდეთ უფალსა.

შეგუეწიენ, გუაცხოვნენ, შეგჯწყალ[ენ].

ღამე ყოველ სრულიად სიწმოდით, მშჯდობით და უცოდველად ვითხოვოთ.

თავნი თჯსნი ურთიერთარს და ყოველი ცხორება ჩუენი ქრისტესა ღმერთსა ჩუენსა შევჭვედრნეთ.

ერმან : შენ უფალო.

მღდელნან ამაღლებაჲ : რაჲმეთუ შენ ხარ განმწმედელი ჩუენი და შენდა დიდებასა შევსწირავთ მამისა და ძისა და წმიდისა სულისა.

ერმან : ამინ.

დიაკონმან : მშჯდობით წარვიდეთ, ამინ.

8. მღდელმან ლოცვაჲ ერის განტევებისა : მეუფეო, უფალო ყოვლისა მპყრობელო.[1]

* fol. 34 v * [იყავნ სახელი უფლისა კურთხეულ ამიერი]თგან და უკუნისამდე. გ ჯერ. მღდელმან : ულოცოჲ. სამებაო(?)

[1] In marg. dext. სახელითა უფლისათა. დიაკონმან : ო...

წმიდაჲ. წყალობითა. და ერსა ევლოგია [გ]ანუყოს. ხოლო ერი იტყოდეს ამას ფსალმუნსა: ვაკურთხო უფალი ყოველსა ჟამსა. [1]

9. ლოცვაჲ წარავიდოდეს მღდელი სადიაკ-
5 ნოდ: ძალითი ძალად მოსრულნი და შენგან შენდა შევედრებულნი უგალობთ მეუფებასა შენსა, ქრისტე ღმერთო ჩუენო. ყავ წყალობაჲ შენი ჩუენთანა, მსახურთა და მონათა შენთა, და ყოვლისა ერისა შენისა, რაჲმეთუ შენდა შუენის ყოველი.

10 * დე[...   * fol. 35 r

რომელთა[...

და პატიოს[...

მარხვაჲ ქველის საქმისა[...

სა, და ღირს მყვენ ჩუენ მძლენი მტერისა მ[...   ]ოლათა,
15 სიწმიდითა და წადიერებითა მიწევნად აღდგომისა შენისა ყოვლისა სოფლისა დღესასწაულსა, და ზეცათა სასუფეველისა შენისა მკჳდრად გამოგუაჩინენ, რაჲმეთუ შენ ხარ მომცემელი კეთილთა და შენდა შუენის დიდება თანა დაუსაბამოჲთ მამით შენით და ყოვლად წმიდით, სახიერით
20 და ცხოველსმყოფელით სულით შენით ურთ, აწ და მარადის [და] უკუნითი უკუნისამდე, ამინ.

და ამის წილ: იყავ სახელი უფლისა კურთხეულ ესე ერმან სამ გზის:

Reliqua desiderantur.

[1] *Ps.* **32.**

INDEX HUIUS TOMI

Praefatio I

Liturgia S. Iacobi (= *Gi*) 1

Liturgia S. Iacobi altera (= *Vi*) 35

Liturgia S. Iohannis Chrysostomi (= *Go*). 64

Liturgia S. Petri (= *Vp*) 84

Ganaẖleba, seu Missa Praesanctificatorum (= *Gg*) . . . 93

Fragmentum Missae Praesanctificatorum (= *Vg*) . . . 102

CORPUS
SCRIPTORUM CHRISTIANORUM ORIENTALIUM
EDITUM CONSILIO
UNIVERSITATIS CATHOLICAE AMERICAE
ET UNIVERSITATIS CATHOLICAE LOVANIENSIS
Vol. 123

SCRIPTORES IBERICI

SERIES I — TOMUS I

VERSIO

LITURGIAE IBERICAE ANTIQUIORES

INTERPRETATUS EST

MICHAEL TARCHNIŠVILI

LOVANII
E TYPOGRAPHEO LINGUARUM ORIENTALIUM
APUD L. DURBECQ
MDCCCCL

PRAEFATIO

Cum de indole, origine, necnon traditione manuscripta eorum monumentorum liturgicorum quorum versionem sequentia exhibent iam in Praefatione ad textum ibericum a nobis nuperrime publici iuris factum (CSCO, n° 122) fusiorem sermonem habuerimus, restat tantum ut ea quae magis sint utilia in mentem lectoris revocemus eumque de methodo qua in vertendo usi sumus breviter moneamus.

Liturgia S. Iacobi (= *Gi*) desumpta est e codice graiacensi (saec. X), liturgia S. Iacobi altera (= *Vi*) e Borgiano iberico 7 Bibliothecae Vaticanae (saec. XIII-XIV), liturgia S. Ioannis Chrysostomi (= *Go*) e rotulo graiacensi (saec. X-XI), liturgia S. Petri (= *Vp*) ex eodem codice Bibliothecae Vaticanae. Missa praesanctificatorum (= *Gg*) pars est secunda liturgiae S. Iacobi *Gi*, fragmentum vero Missae praesanctificatorum (= *Vg*) habetur ex eodem codice Vaticano.

Ut collatio textuum cum aliis liturgiis similibus facilior evaderet, versiones latinas iam exstantes (J. Goar, *Euchologium graecum*, Venetiis, 1730; B. Ch. Mercier, *La Liturgie de S. Jacques*, in *Patrologia Orientalis*, t. XXVI, Parisiis, 1946) presse ac fideliter, quantum potuimus, secuti sumus. In uncis quadratis [] ea elementa inclusimus quae casu desunt textui primigenio, in rotundis () autem ea quae ipsi forte addidimus ut sensus plenius perciperetur. Cum, ut omnes norunt, textus liturgici, ii autem maxime quos in partibus Orientis condiderunt, sacra eloquia ubique respirent et conatu perpetuo exscribant, locos e scriptura potiores tantum ac maiore evidentia inde mutuatos indicavimus; commoditati autem lectorum consulentes, eos omnes quos in imis pagellis notavimus in elencho ad calcem libri commemoravimus.

Speramus fore ut de his omnibus antiquioribus liturgiis nostris alio loco mox copiosiore tractatione disseramus. Faxit Deus!

Romae, die 9ª aprilis 1950. M. T.

LITURGIA SANCTI IACOBI

1. * (...adstare) [1] tremendo, glorioso altari tuo. * p. 1

Emitte in nos gratiam tuam benignam; vivifica animas et corpora nostra et confirma mentem nostram in vera fide, ut 5 puro corde tibi offeramus sacrificium, donum fructuum ad remissionem peccatorum nostrorum et in propitiationem [2] omnis populi tui; gratia et misericordia et philanthropia Christi tui, cum quo te decet gloria una cum Spiritu Sancto, nunc et semper et in saecula saeculorum. Amen.

10 2. *Oratio ante* « *Sancte Deus* » : Sanctus es, Deus noster, qui in sanctis habitas [1] et in solio gloriae sedes [2]; sanctus es, Deus noster, qui a sanctis angelis et archangelis atque ab omnibus caeli virtutibus adoraris et glorificaris; sanctus es, Deus noster, qui a sex alas habentibus seraphim ac cherubim [3] ter 15 sanctum hymnum accipis; suscipe nostrum, qui indigni servi tui sumus, etiam ter sanctum hymnum, et miserere nostri.

Exclamatio : Quoniam sanctus es, Deus noster, et in sanctis habitas [4] et tibi ter sanctum hymnum offerimus Patri et Filio et Spiritui Sancto, nunc et semper, et in saecula saeculorum.

20 *Populus* : Amen.

3. *Dicunt* Sancte Deus.

4. *Oratio post* Sancte Deus : Misericors, pie, longanimis, multum misericors [1] * et vere Domine! respice de habitaculo * p. 2 tuo parato [2] et libera nos ab omni tentatione diabolica et humana 25 neque abstuleris a nobis auxilium tuum; quia non sumus idonei ad vincenda ea quae irruunt in nos, tu autem potens es liberare [3] nos ab omnibus adversariis. Salva nos, Domine Deus noster, ab omni adversitate huius mundi benignitate tua, ut cum pura conscientia [4] templum tuum sanctum ingredientes et opus

1. [1] Cfr K. Kekelidze, *Drevnegruzinskij arhieratikon*, Tiflis, 1912, fol. 11 ro — [2] *Rom.*, III, 25.

2. [1] *Ps.* XXI, 4 — [2] *Is.*, VI, 1 — [3] *Is.*, VI, 2 — [4] *Ps.* XXI, 4.

4. [1] *Ps.* CII, 8 — [2] *Ps.* XXXII, 14 — [3] *Sap.*, XIV, 4 — [4] 1 *Tim.*, III, 9.

tibi acceptabile perficientes, vita aeterna digni inveniamur; quoniam tuum est regnum, potentia et gloria, Patris et Filii et Sancti Spiritus, nunc et semper et in saecula saeculorum. Amen.

Sacerdos signat cruce dicens : Pax omnibus. 5

Populus dicit : Cum spiritu tuo.

5. *Diaconus* : Psalmus David; attendite! *Lectio; postea* Alleluia; psalmus David; attendite!

Oratio turificationis : Tu es plenus omnis suavitatis et bonitatis, Christe Deus noster, et tibi offerimus hoc tus quod 10 (nobis) dedisti et oramus te, ut suscipiatur in conspectu tuo ex inopibus manibus nostris in odorem suavitatis [1], in remissionem peccatorum nostrorum, quoniam te decet gloria una cum Patre et Spiritu Sancto, nunc et semper et in saecula saeculorum. Amen. 15

Kuerek'si [2], *postea* Alleluia.

* p. 3 * **6.** *Oratio ad evangelium* : Tibi gratias agimus, Domine, qui ex tenebris lucem splendescere [1] fecisti et oculos mentis nostrae aperuisti ad intuenda praecepta tua, ad aperiendum os nostrum ut peccata nostra confiteremur et mandata tua 20 meditaremur [2]. Suscipiatur a te, Domine, oratio peccatorum et indignorum servorum tuorum et noli contemnere supplicationem nostram, sed ob magnificentiam tuam protege hos, qui adsunt et eos quoque qui venturi sunt, ut nobiscum orent, et fac ut luceat, in cordibus nostris et eorum, lumen divinorum 25 tuorum eloquiorum.

Exclamatio : Quia tu es evangelista et illuminator, resurrectio et vita animarum atque corporum nostrorum et tibi, Deus noster, gloriam offerimus, Patri et Filio et Spiritui Sancto, nunc et semper et in saecula saeculorum. 30

Populus : Amen.

Diaconus : Erecti!

Sacerdos : Pax omnibus.

Populus : Cum spiritu tuo.

Sacerdos (recitat) suam orationem. 35

5. 1 *Gen.*, VIII, 21 — 2 Oratio litanica.

6. 1 2 *Cor.*, IV, 6 — 2 *Ps.* CXVIII, 47

Diaconus : Attendite! *Post evangelium* (*recitat*) *diaconus Kuerek'si octo versuum* : Et tempus adveniens.

Sacerdos dicit hanc orationem : Qui nobis audire fecisti verba tua, Deus, erudias et illumines animas nostras ad intel- 5 ligendam illam praelectam sapientiam, ne auditores tantum simus vivificatorum praeceptorum tuorum sed etiam factores bonorum operum [3] et ut fideliter satagamus mente pura, vita candida.

Oratio secunda : Domine, largitor vitae et * bonorum, qui * p. 4 10 hominibus dedisti spem in beatam vitam aeternam [4] Dominum nostrum Iesum Christum, fac nos dignos qui perficiamus in sanctitate hanc divinam liturgiam ad fruendum futura beatitudine.

Exclamatio : In Christo Iesu Domino nostro, cum quo te 15 decet gloria una cum vivificante tuo Spiritu Sancto †, nunc et semper et in saecula saeculorum.

Populus : Amen.

Sacerdos : Pax.

Populus : Cum spiritu tuo.

20 *Diaconus* : Capita nostra.

Populus : Tibi Domine.

7. *Sacerdos dicit hanc orationem* : Domine Deus noster, emitte misericordiam in eos qui inclinaverunt capita sua et expectant benedictionem tuam; deduc populum tuum, bene- 25 dic haereditati tuae [1] et nobis omnibus concede ut nos omnes de tuis cogitemus, de tuis semper loquamur et in tuis mandatis ambulemus [2].

Exclamatio : Ut a potentia tua semper custoditi et ad cognitionem veritatis [3] tuae adducti, gloriam proferamus tibi, 30 Patri et Filio et Spiritui Sancto, nunc et semper et in saecula saeculorum.

Populus : Amen.

8. *Diaconus* : In pace cantate! *Et dicunt* (*orationem*) *lotionis manuum.*

[3] *Iac.*, I, 22 — [4] *Tit.*, I, 2.

7. [1] *Ps.* XXVII, 9 — [2] *Ps.* CXVIII, 1 — [3] 1 *Tim.*, II, 4.

Diaconus dicit : Nullus morbo affectus, nullus indignus, nullus impotens, sed alii alios recognoscite. Erecti omnes!

* p. 5 **9.** *Postquam sancta introduxerint diaconus * dicit* : Attendite in sapientia! *Et dicunt :* Credo.

10. *Sacerdos dicit* Credo *cum aliis, ter signat cruce a verbis* crucifixus *usque ad* cum Patre et Filio † † †. *Post* Credo *dicit diaconus* : Stemus bene, vacemus (rei), omnes in unitate Dominum rogemus. 5

Populus : Kyrie eleison.

11. *Sacerdos recitat hanc orationem fidei* : Nullus dignus est nostrum qui carnali voluptate colligati sumus accedere atque appropinquare vel ministrare tibi regi gloriae [1]. Etenim ministrare tibi magnum est atque tremendum et caelestibus virtutibus inaccessibile. Verumtamen per ineffabilem philanthropiam tuam et bonitatem sine peccato et sine conversione factus es homo et pontifex noster [2], et liturgiam hanc incruenti huius sacrificii nobis tradidisti ut Dominus omnium. Tu enim dominaris in caelestia et terrestria et infera, qui sedes in trono cherubim [3]. Dominus seraphim, rex Israel [4], solus sanctus et requiescens in sanctis [5]. Te deprecamur tam benignum et tam bonum exauditorem, respice in me inutilem servum tuum et indignum, et fac me idoneum per virtutem Spiritus Sancti tui me indignum indutum gratia sacerdotii, ut adstem sancto huic altari tuo et sacrificem sanctum tuum corpus et verum sanguinem tuum. Tibi cervicem meam inclino et te rogo, ne averteris faciem tuam a me [6], Domine, Domine, neve abieceris me [7] a servis tuis, sed * dignare ut tibi offeratur hoc donum peccatoris atque inutilis servi tui [8]. Tu es enim offerens et accipiens et oblatus et teipsum dans hominibus, Christe Deus noster, et tibi gloriam proferimus cum Patre tuo qui est sine principio et cum vivificante Sancto Spiritu, nunc et semper et in saecula saeculorum. Amen. 10 15 20 25 * p. 6 30

12. *Sacerdos ante osculum hanc orationem dicit secundam* : Qui cunctarum rerum Deus es et Dominator benigne, redde nos

11. 1 *Ps.* XXIII, 7-10 — 2 *Hebr.*, V, 10 — 3 *Ps.* LXXXIX, 2 — 4 *Io.*, XII, 13 — 5 *Is.*, LVII, 15 (LXX) — 6 *Ps.* XXVI, 9 — 7 *Ps.* L, 13 — 8 *Luc.*, XVII, 10.

dignos hac hora cum adeo simus indigni, philanthrope, ut, innoxii ab omni dolo [1] et hypocrisi, ad invicem uniamur osculo sancto [2], uniti amoris et pacis firmitate, corroborati cognitione tuae divinitatis, sanctitate Domini Dei et salvatoris nostri 5 Iesu Christi.

Exclamatio : Quoniam Deus pacis [3] et caritatis et philanthropiae es et gloriam proferimus tibi, Patri et Filio et Sancto † Spiritui, nunc et semper et in saecula saeculorum.

Populus : Amen.

10 *Sacerdos* : Pax † omnibus.

Populus : Cum spiritu tuo.

Diaconus dicit : Osculemur alii alios in caritate sanctitatis.

Diaconus : Capita nostra Domino inclinemus.

Populus : Tibi Domine.

15 **13**. *Sacerdos dicit hanc orationem* : Qui solus es Dominus misericors Deus [1], inclinantibus nunc cervices suas coram sancto altari tuo et requirentibus a te spirituale donum, * emitte benedictionem tuam et benedic omnibus benedictione spirituali, qui in altis habitas et humilia respicis [2].

* p. 7

20 *Exclamatio* : Quia laudatum et adorandum est nomen tuum sanctum, Patris et Filii et Spiritus Sancti, nunc et semper et in saecula saeculorum.

Populus : Amen.

Diaconus adorat et dicit : Kyrie eleison.

25 *Sacerdos cruce signat et dicit* : Dominus accipiat liturgiam tuam.

14. *Diaconus recitat catholicam (collectam) et sic pergit* : Et pro hoc sancto proposito, glorioso, immaculato sacrificio offerendo et offerentibus, atque digne offerenti adstanti hono-30 rabili sacerdote omnes Dominum Deum supplicemur.

Populus : Kyrie eleison, *ter*.

Sacerdos dicit has orationes, dum diaconus recitat collectam catholicam : Gloria in excelsis Deo, in terra pax et apud homines bona voluntas [1]; *ter dicit* † † †.

12. 1 1 *Petri*, II, 1 — 2 *Rom.*, XVI, 16 — 3 *Hebr.*, XIII, 20.
13. 1 *Ps.* LXXXV, 15 — 2 *Ps.* CXII, 5-6.
14. 1 *Luc.*, II, 14

Domine, labia mea aperies et os meum annuntiabit laudem tuam [2], *ter* † † †.

Imple os nostrum laude, Domine, ut cantemus gloriae tuae, tota die magnificentiae tuae [3], *ter* † † †, Patri et Filio et Spiritui Sancto, nunc et semper et in saecula saeculorum. Amen.

Sacerdos recitat secum hanc orationem: Qui visitasti nos [4] in misericordia et miseratione [5], Domine, Domine omnipotens, concede nobis, humilibus ac indignis servis tuis, fiduciam ut adstemus sancto altari tuo et offeramus tibi hoc rationabile * et incruentum sacrificium pro peccatis nostris. Respice in me inutilem servum tuum et absterge offensiones meas in tua misericordia ac purifica labia mea et cor ab omni inquinamento animae et corporis et averte a me omnem cogitationem turpem et insipientem. Et idoneum me redde virtute Spiritus tui Sancti ad liturgiam istam. Et suscipe me propter tuam beneficentiam appropinquantem ad sanctum tuum altare. Et placeat tibi, Domine, ut acceptum sit hoc donum manibus meis tibi oblatum, condescendens infirmitati meae. Neque repuleris me a facie tua [6], Domine, neve despexeris indignitatem meam, sed miserere mei, Domine, secundum magnam misericordiam tuam et secundum multitudinem miserationum tuarum [7] praetermitte inquitates meas, ut citra damnationem adiens coram gloria tua dignus habear tegmine unigeniti Filii tui; neve, aliis repromittens libertatem eamque impetrans per infinitam tuam bonitatem, ipse ut servus peccati [8] reprobus fiam. Tu vero, dominator omnipotens Domine, exaudi orationem meam. Tu enim es qui auxilium praestas omnibus, et miserationem quaerimus omnes a te, Patre et Filio et Spiritu Sancto, nunc et semper et in saecula saeculorum. Amen.

15. *Oratio secunda Basilii* : Domine Deus noster, qui nos creasti et duxisti in hanc vitam et nobis viam ad salutem ostendisti aeternam, nobisque mysterium caeleste aperire largitus es; qui nos in hoc ministerio posuisti * virtute Spiritus tui Sancti, omnino placeat tibi, Domine, ut acceptum fiat tibi

[2] *Ps.* L, 17 — [3] *Ps.* LXX, 8 — [4] *Luc.*, I, 78 — [5] *Ps.* CII, 4 — [6] *Ps.* L, 13 — [7] *Ps.* L, 3 — [8] *Rom.*, VI, 20.

ministerium novi testamenti [1] sanctorum mysteriorum tuorum, suscipe accessum nostrum ad sanctum altare tuum secundum multam misericordiam tuam, ut digni fiamus qui tibi incruentum hoc et rationabile sacrificium porrigamus offeramusque
5 pro peccatis nostris, quod accipias in sanctum ac invisibile, caeleste gloriosum altare tuum uti sacrificium in odorem suavitatis, demitte nobis gratiam Spiritus tui Sancti quae maneat hac hora super nos. Deus magne et gloriose, praebe aurem tuam et exaudi me peccatorem et accipe hoc sanctum sacrificium
10 ut accepisti Abelis sacrificium [2], Noe oblationem [3], Abrahae holocausta [4], Mosis et Aaron sacerdotia et sanctificationes [5] et David plenam poenitentiam [6]. Et ut accepisti de manibus sanctorum apostolorum hoc verum obsequium, ita accipe de manibus quoque nostris peccatorum, sacrificium hoc in tua
15 benignitate, Domine, ut digni efficiamur qui sine dolo adstemus sancto altari tuo atque gratiam inveniamus [7] cum sapientibus sanctis virginibus [8] in die timendo quando unicuique aequum retribues secundum opera eius [9]; misericordia et philantropia Christi Unigeniti Filii tui, cum quo benedictus
20 es una cum sanctissimo bono ac vivificante Spiritu tuo Sancto, nunc et semper et in saecula saeculorum. Amen.

16. *Oratio tertia Iacobi apostoli et fratris Domini* : Deus, qui per ineffabilem et * infinitam tuam philanthropiam misisti * p. 10 Filium tuum Unigenitum in mundum, ut ovem errantem [1]
25 denuo ad te reduceret, ne averteris te a nobis, Domine, tractantes tibi hoc timendum incruentumque sacrificium; non enim iustitiis nostris confidimus [2], sed miserationibus tuis quibus pro genere nostro laboras. Supplicamus et invocamus tuam bonitatem, ne in condemnationem fiat populo tuo hoc myste-
30 rium paratum, nobis ad salutem dispensatum, sed in abstersionem peccatorum et in renovationem animae et corporum, ut bene placeat tibi.

Exclamatio : Gratia et misericordia ac philanthropia Unigeniti † Filii tui, quocum benedictus es una cum sanctissimo,

15. 1 2 *Cor.*, III, 6 — 2 *Gen.*, IV, 4 — 3 *Gen.*, VIII, 20-21 — 4 *Gen.*, XV, 9; XXII, 13 — 5 *Ex.*, XXIX-XXX — 6 2 *Reg.*, XII, 13 — 7 *Hebr.*, IV, 16 — 8 *Matth.*, XXV, 1 — 9 *Apoc.*, XXII, 12.

16. 1 *Matth.*, XVIII, 12 — 2 *Ez.*, XXXIII, 13

bono et vivificante Spiritu tuo Sancto, nunc et semper et in saecula saeculorum.

Populus : Amen.

Sacerdos : Pax † omnibus.

Populus : Cum spiritu tuo. 5

Diaconi sublevant velum, et dexter dicit : Stemus bene, stemus reverenter, stemus cum timore, attendite sanctae istae oblationi, Deo enim sacrificium offerimus.

Populus : Misericordia, pax, sacrificium laudis [3].

17. *Sacerdos recitat hanc orationem se inclinans* : Bone 10 et philanthrope Domine, qui per adventum unigeniti Filii tui, mansione apud nos atque ope sanctissimi et vivificatoris Spiritus Sancti tui nos dignos fecisti, qui adstaremus sancto altari tuo et deserviremus immortalibus novae legis mysteriis, * p. 11 fac nobiscum signum bonum et dignos * habe nos, bone, qui 15 puro corde tibi obsequium praestemus omnibus diebus vitae nostrae in caritate sanctitatis propter nomen sanctum tuum.

Oratio secunda : Domine rex aeterne, ac creator saeculorum, Deus magne et gloriose, praebe aurem tuam hac in hora et exaudi me peccatorem et accipe hoc propositum sanctum 20 sacrificium sicut accepisti Abelis sacrificium [1], Noe oblationem [2], Abrahae holocausta [3], Mosis et Aaron sacerdotium [4], Samuelis pacifica [5], David plenam poenitentiam [6], Zachariae tus [7], et sicut accepisti e manibus sanctorum apostolorum hoc verum obsequium. Etiam nunc Domine idem Deus es, miserere 25 nostri propter nomen tuum sanctum [8].

18. *Exclamatio* : Caritas Dei Patris †, gratia Domini Dei Salvatoris et Redemptoris nostri Iesu Christi † et communicatio Sanctissimi Spiritus † sit cum omnibus vobis [1].

Populus : Et cum spiritu tuo. 30

Sacerdos : Sursum sint corda vestra.

Populus : Habemus ad Dominum.

3 *Ps.* XLIX, 14.

17. 1 *Gen.*, IV, 4 — 2 *Gen.*, VIII, 20-21 — 3 *Gen.*, XV, 9; XXII, 13 — 4 *Ex.*, XXIX-XXX — 5 1 *Reg.*, X, 8; XI, 15 — 6 2 *Reg.*, XII, 13 — 7 *Luc.*, I, 9 — 8 *Ez.*, XXXVI, 22.

18. 1 2 *Cor.*, XIII, 13

Sacerdos : Gratias agamus Domino.

Populus : Dignum est et iustum.

Sacerdos dicit hanc orationem : Et quam vere dignum est et iustum et decens et debitum nobis te laudare, te hymnis 5 celebrare, tibi benedicere, te glorificare, te adorare, tibi gratias agere omnium creaturarum visibilium et invisibilium opifici, thesauro aeternorum bonorum [2], fonti vitae [3], omnium Deo et Domino, quem hymnis celebrant caeli ac caeli caelorum atque omnes eorum virtutes, sol et luna et omnes siderum * * p. 12 10 ordines, terra, mare et omnia quae in eo sunt [4], Ierusalem caelestis [5], frequentia ecclesiae primogenitorum qui conscripti sunt in caelis, spiritus iustorum et prophetarum [6], animae apostolorum atque martyrum, angeli, archangeli, throni, dominationes, principatus, potestates [7] et virtutes, cherubim mul- 15 tis oculis [8] et seraphim sex alis praedita, qui duabus alis vultus suos convelant, duabus pedes convelant duabusque volantes clamant alter ad alterum labiis nunquam cessantibus, theologiis quae nunquam silent [9].

Exclamatio : Hymnum triumphalem magnificae tuae gloriae 20 clara voce canentes, vociferantes, clamantes et dicentes.

19. *Populus* : Sanctus est †, sanctus est †, sanctus est † Dominus Sabaoth; pleni sunt caeli et terra gloriae eius [1]; salva nos [2] qui es in altis; benedictus qui venit in nomine Domini [3]; salva nos qui es in altis.

25 **20.** *Sacerdos recitat hanc orationem* : † Sanctus es, aeterne Domine et omnis sanctitatis dator [1]. † Sanctus est unigenitus Filius tuus, Dominus noster Iesus Christus. † Sanctus est Spiritus tuus Sanctus, Dominus et vivificator, qui scrutatur omnia, etiam profunda divinitatis tuae [2].

30 *Hic se inclinans* : Sanctus es, omnipotens et omnipollens, timende et bone; vere sanctus es qui compassus es maxime plasmati tuo [3], quod fecisti e terra, hominem, secundum imaginem tuam et similitudinem [4], et concessisti ei paradisi fruitio-

[2] *Col.*, II, 3 — [3] *Apoc.*, VII, 17 — [4] *Ps.* CXLV, 6 — [5] *Hebr.*, XII, 22 — [6] *Hebr.*, XII, 22-23 — [7] *Col.*, I, 16 — [8] *Ez.*, X, 12 — [9] *Is.*, VI, 2.

19. [1] *Is.*, VI, 3 — [2] 1 *Par.*, XVI, 35; *Matth.*, VIII, 25 — [3] *Io.*, XII, 13.

20. [1] *Iac.*, I, 17 — [2] 1 *Cor.*, II, 10 — [3] *Ps.* CXVIII, 73 — [4] *Gen.*, I, 26

* p. 13 nem et * requiem, ut dominaretur in creaturas quas tu fecisti et mundum moderaretur in aequitate et iustitia. Postquam autem transgressus est mandata tua, eiectus est ex eo. Tu vero eum non despexisti nec dereliquisti, bone, sed eum correxisti ut miserator pater et eum per legem vocasti atque per prophetas instituisti. Post eos autem ad ultimum, ubi venit plenitudo temporis saeculorum [5], ipsum unigenitum Filium tuum misisti in mundum, ut tuam imaginem renovaret et resuscitaret. Qui descendit de caelis et incarnatus est de Spiritu Sancto et Maria Dei genitrice et semper virgine; qui natus est in Bethlehem Iuda [6] et baptizatus est in sancto Iordane a Ioanne [7] et conversatus est cum hominibus [8] et omnia dispensavit ad salutem generis nostri.

21. Et cum voluisset obsequi et voluntariam mortem vivificam ipse expers peccati [1] pro nobis peccatoribus suscipere, nocte illa qua tradebatur Dominus noster Iesus Christus pro vita totius mundi, accepit panem in sanctas et immaculatas et incorruptas manus suas, elevavit et ostendit, tibi Deo et Patri gratias egit †, amen, benedixit †, amen, sanctificavit †, amen, fregit et dedit suis discipulis-apostolis et dixit eis.

Exclamatio : Accipite et manducate, hoc est corpus meum, quod pro vobis et multis frangitur et datur vobis in remissionem peccatorum †.

Populus : Amen.

Sacerdos : Similiter, postquam cenavit, accepit calicem in * p. 14 sanctas ac immaculatas manus suas * mixtum e vino et aqua, elevavit et ostendit tibi Deo et Patri, gratias egit †, amen, benedixit †, amen, sanctificavit †, amen, implevit Spiritu Sancto, dedit suis beatis discipulis-apostolis et dixit eis :

Exclamatio : Bibite ex hoc vos omnes, hic est sanguis meus, novi testamenti, qui pro vobis et pro multis effunditur et distribuitur in remissionem peccatorum †.

Populus : Amen.

Sacerdos : Hoc facite in meam commemorationem; quotiescumque manducabitis panem hunc † et bibetis calicem hunc

5 *Gal.*, IV, 4 — 6 *Matth.*, II, 5 — 7 *Matth.*, III, 5-16 — 8 *Bar.*, III, 38.
21. 1 *Hebr.*, IV, 15

†, mortem filii hominis annuntiatis †, et resurrectionem eius confitemini donec veniat [2].

22. Et nunc memoriam agamus passionum eius, sepulturae eius et tertio die resurrectionis eius, ascensionis eius in caelos et sessionis a dextris tuis, Deus et Pater, et secundi gloriosi et timendi eius adventus, cum veniet iudicare vivos et mortuos, cum redditurus erit unicuique secundum opera eius [1]. *Hic se inclinans.* Memento nostri, Domine Deus noster, in illa die, mei et populi hic adstantis, ut audeamus, Domine. Tibi offerimus, Domine, hoc timendum incruentumque sacrificium, (rogantes) ne secundum peccata nostra nobiscum agas neve secundum iniquitates nostras retribuas nobis [2], sed secundum mansuetudinem tuam et infinitam philanthropiam praetergrediens et delens peccata et delicta [3] invocantium te, concedas atque dones nobis caelestia munera aeterna quae oculus non vidit neque auris audivit et quae in cor hominis non ascenderunt, quae praeparavisti diligentibus te [4] in tua misericordia.

* *Exclamatio* : Populus enim tuus, Domine, et ecclesia te supplicant. (* p. 15)

Populus : Miserere nostri, Deus, Pater omnipotens.

23. *Sacerdos dicit* : Miserere nostri, Deus Pater omnipotens †; miserere nostri, Deus Salvator noster †; miserere nostri, Deus, secundum magnam misericordiam tuam [1] † et emitte in nos et in hoc timendum incruentumque sacrificium, propositum hoc sanctum donum, Spiritum Sanctum tuum [2], Dominum et vivificatorem una tecum Patre et Filio in trono assidentem, simul regnantem, coaeternum, simul principio carentem et consubstantialem, qui locutus est in lege et prophetis [3] et novo testamento, qui descendit in Dominum nostrum Iesum Christum in Iordanis flumine in specie columbae [4] et qui descendit in sanctos apostolos in specie linguarum ignearum in coenaculo mysterii in die Pentecostes [5]. Ipsum omnino sanctum

[2] *Matth.*, XXVI, 26-29; *Marc.*, XIV, 22-25; *Luc.*, XXII, 15-20; 1 *Cor.*, XI, 23-25.

22. [1] *Rom.*, II, 6; *Apoc.*, XXII, 12 — [2] *Ps.* CII, 10 — [3] *Is.*, XLIV, 25 — [4] 1 *Cor.*, II, 9.

23. [1] *Ps.* L, 1 — [2] *Ps.* CIII, 30 — [3] *Hebr.*, I, 2 — [4] *Marc.*, I, 10; *Io.*, I, 32 — [5] *Act.*, II, 3

Spiritum tuum, Domine, demitte in nos et in hoc donum propositum.

Exclamatio : Ut etiam nunc bonus et gloriosus adventus eius sanctificet et faciat panem hunc † corpus pretiosum Christi.

Populus : Amen. 5

Sacerdos : Et hunc calicem † sanguinem verum Christi.

Populus : Amen.

Sacerdos incipit secreto : Ut fiat omnibus qui ex eo participant † in remissionem peccatorum et in vitam aeternam †, in sanctificationem * animarum et corporum, ad fructus bonorum 10 operum ferendos †, in confirmationem Ecclesiae tuae, quam acquisivisti pretioso sanguine [6] Christi tui et fundasti eam super petram fidei, ne portae inferi praevalerent adversus eam [7], liberans eam ab omnibus haereticis et scandalo, operantibus iniquitatem usque ad consummationem saeculi. 15

* p. 16

24. *Hic sacerdos se inclinat* † : Et offerimus tibi, Domine, hoc timendum ac incruentum sacrificium pro locis tuis sanctis quos glorificasti manifestatione Christi tui.

Imprimis pro sancta et gloriosa Sion, matre omnium ecclesiarum, et in toto mundo pro sancta, catholica, apostolica Ecclesia 20 tua et pro omnibus terminis terrae. Concedas ei uberiora dona Spiritus Sancti, Domine.

Memento, Domine, in ea sanctorum patrum nostrorum episcoporum orthodoxorum qui recte tractaverunt verbum veritatis [1], imprimis ac praecipue digni patris nostri patriarchae, 25 ut ei largiaris senectutem honorabilem eumque conserves longaevum ad pascendum populum tuum in omni veritate, rectitudine et sanctitate.

Memento, Domine, sanctae civitatis Ierusalem, omniumque civitatum et regionum atque omnium qui in ea cum fide et 30 timore Christi habitant in pace et tranquillitate.

Memento, Domine, hic honorabilium sacerdotum, ubique Christo servientium diaconorum et omnium ordinum Ecclesiae, eorumque qui vitam * degunt humilem et Christum amantium laicorum. 35

* p. 17

[6] *Act.*, xx, 28; 1 *Petri*, I, 19 — [7] *Matth.*, xvi, 18.

24. [1] 2 *Tim.*, II, 15

Memento, Domine, etiam mei peccatoris et inutilis servi tui [2] et visita me in misericordia tua [3] ac innoxium me redde a persequentibus me [4] et quidquid coram te patravi in verbo vel opere vel mente ignosce, condona, remitte ut bonus es Deus et 5 philanthropus Dominus; Domine, ne expectaveris [5], quoniam ubi abundavit peccatum ibi superabundaverunt dona tua [6].

Memento, Domine, regis nostri pii et piae reginae et pii regni eorum. Sume arma et scutum et fer eis auxilium [7] et subice eis omnes gentes infideles ut in pace et tranquillitate 10 vitam degamus in omni pietate et dignitate.

Memento, Domine, eorum qui in senectute et inopia laborant, patrum et fratrum nostrorum.

Memento, Domine, eorum quoque qui in carcere et vinculis [8] et exilio et captivitate et ad metalla damnati sunt, patrum et 15 fratrum nostrorum.

Memento, Domine, navigantium, iter facientium, advenarum et peregrinantium, patrum ac fratrum nostrorum, qui a te miserationem et auxilium exspectant.

Memento, Domine, eorum qui a spiritibus malignis torquen- 20 tur, libera corpora omnia aegrotantium et laborantium et vim patientium; miserere omnium, libera omnes a vario morborum genere, patres et fratres nostros, * omnesque animas christianas in aerumnis et adversitatibus versantes qui a te miserationem et auxilium praestolantur. * p. 18

25 Memento, Domine, omnium in bonum [9], miserere omnium in omnibus, Domine, visita omnes, da pacem multitudini populi tui; dissipa omnia scandala, fuga omnes dissensiones, dona nobis pacem tuam et caritatem, Deus, salvator noster.

Sacerdos cruce signat diaconum et facit commemorationem 30 *vivorum.*

Sacerdos hanc orationem recitat. Memento, Domine, temperationis aeris, roris pacifici, ubertatis fructuum bonae et perfectae et coronae anni in benignitate tua [10], Domine; oculi enim omnium in te sperant et tu das escam illis in tempore 35 (opportuno) [11].

[2] *Luc.*, XVII, 10 — [3] *Ps.* CV, 4 — [4] *Ps.* VII, 2 — [5] *Ps.* LXIX, 6 — [6] *Rom.*, V, 20 — [7] *Ps.* XXXIV, 2 — [8] *Hebr.*, XI, 36 — [9] *Neh.*, XIII, 31 — [10] *Ps.* LXIV, 12 — [11] *Ps.* CXLIV, 15

Memento, Domine, eorum qui donum hoc attulerunt in hac die ad sanctum altare tuum et pro quo unusquisque obtulit vel quem in mente habeat et eorum quos tibi nunc ipsum recensemus.

Hic memoriam fac vivorum quos vis. 5

Memento, Domine Deus et miserere Ioannis magni peccatoris Zosimae, scriptoris huius (textus) et Cyriaci acquirentis, parentum et fratrum eorum et omnium consanguineorum eorum *singillatim cum nomine,* spiritualium et carnalium, vivorum et mortuorum et omnium christianorum. Amen. *Orate.* 10

Memento horum omnium, Domine, Deus patrum et omnium corporeorum, quorum memoriam egi et quorum non egi; da eis pro (bonis) terrestribus * caelestia, pro corruptibilibus incorruptibilia, pro temporalibus aeterna secundum annuntiationem Christi tui, quoniam vitae et mortis potestatem habes, Domine [12]. 15

* p. 19

Et iterum dignos nos fac qui memoriam agamus eorum quoque qui ab initio mundi tibi bene placuerunt per singulas generationes, patriarcharum, prophetarum, apostolorum, evangelistarum, martyrum, iustorum, confessorum. 20

Memento, Domine, archangeli vocis quam fecit ille audire : Ave gratia plena, Dominus tecum, benedicta es inter mulieres et benedictus fructus ventris tui [13], gratia Dei.

Exclamatio : Praesertim omnino sanctae, gloriosae, benedictae, immaculatae, beatae Dominae nostrae Dei genitricis semper virginis Mariae. 25

Diaconus abhinc memoriam facit animarum, sacerdos vero dicit : Ave gratia plena Dominus tecum, *ter.*

Memento, Domine, sancti et gloriosi beati Ioannis praecursoris et baptistae. 30

Memento, Domine, sanctorum apostolorum Petri, Pauli, Andreae, Iacobi, Ioannis, Philippi, Thomae, Bartholomaei, Matthaei, Iacobi Alphaei, Simonis Zelatoris, Iudae Iacobi, Matthiae, Marci, Lucae, evangelistarum.

Memento, Domine, sanctorum prophetarum et patriarcharum iustorum, sancti Stephani primi diaconi et primi martyris; 35

12 *Sap.*, XVI, 13 — 13 *Luc.*, I, 28 et I, 42

sanctorum beatorum patrum nostrorum : Mosis, Aaron, Iesu, Samuelis, David, Eliae, Elisaei, Zachariae, Simeonis et sanctorum martyrum et confessorum Christi Dei nostri; sancti Theodori, sancti Georgii, sancti Cyriaci, sanctae Iulittae, * * p. 20
5 sancti Abo et sanctorum quadraginta qui bonam confessionem confessi sunt et bene confitentium sanctarum mulierum quae myrum tulerunt.

Memento, Domine, patrum nostrorum episcoporum, sancti Iacobi apostoli fratris Domini et primi archiepiscopi Hieroso-
10 lymorum usque ad huc et eorum qui recta fide episcopi fuerunt in sancta civitate Christi Dei nostri, iustorum.

Memento, Domine, sanctorum patrum nostrorum doctorum, Ignatii, Dionysii, Irenaei, Gregorii, Alexandri, Eustathii, Athanasii, Basilii, Gregorii, Gregorii, Ambrosii, Amphilochii,
15 Liberii, Damasi, Ioannis, Epiphanii, Theophili, Celestini, Augustini, Cyrilli, Leontis, Procli, Philisti [14], Hormisdae, Ephraem, Sophronii, Agathonis, Eulogii, Martini.

Memento, Domine, sanctorum magnorum oecumenicorum sex conciliorum ; Nicaeae trecentorum decem et octo (patrum),
20 Constantinopoli centum quinquaginta, Ephesi prius ducentorum, Chalcedone sexcentorum triginta, in sancto quinto concilio centum sexaginta quattuor et post illud in sancto sexto concilio ducentorum octoginta novem; horum sanctorum conciliorum et in omnibus locis beatorum patrum nostrorum
25 qui recta fide episcopi fuerunt et recte tractaverunt verbum veritatis [15].

Memento, Domine, patrum nostrorum sanctorum eremitarum et solitariam vitam degentium, patris Pauli, Antonii, Pauli, Pachomii, Amonae, Theodori, Hilarionis, Arsenii, Macarii,
30 Macarii, Ioannis, Ephraem, Simeonis, Simeonis, Theodosii, Charitonis, Gelasii, Euthymii, Theoctisti, Sabae, Domenti, Gerasimi, Cosmae et Ioannis et sanctorum patrum nostrorum qui e medio sublati sunt in monte sancto Sina et Raithu a barbaris propter Christum. * Non quod nos digni simus qui illo- * p. 21
35 rum beatitudinis memoriam agamus, sed ut ipsi audacter adstantes timendo tuo ac tremendo tribunali [16] vicissim memo-

14 Lege : « Felicis » — 15 2 *Tim.*, II, 15 — 16 *Rom.*, XIV, 10; 2 *Cor.*, V, 10

riam agant nostri, miserorum ac indignorum servorum tuorum.

Memento, Domine, chorepiscoporum, presbyterorum, diaconorum, subdiaconorum, diaconissarum, lectorum, monachorum, interpretum, exorcistarum, Deum amantium virginum et rite matrimonio conjunctorum, qui in communione Spiritus Sancti in catholica apostolica Ecclesia perfecti sunt.

Memento, Domine, piorum et fidelium regum Constantini, Helenae, Theodosii magni, Marciani, Pulcheriae, Leonis, Iustiniani, et eorum qui post eos pie et fideliter regnaverunt et omnium, qui in fide et timore Christi perfecti sunt, Christum amantium laicorum, et eorum pro quibus unusquisque obtulit vel quos in mente habeat et quos nunc ipsum tibi recensemus.

Fac memoriam mortuorum quos vis.

Memento, Domine Deus, et miserere eorum et da requiem animae Ioannis peccatoris Zosimae et Cyriaci et parentum et fratrum eorum omniumque consanguineorum eorum spiritualium et carnalium, *singillatim cum nomine,* et omnium christianorum. Amen. *Orate.*

Horum omnium memento, Domine Deus patrum [17] et omnium corporeorum [18], quos memini et quos non memini; da ut ii ibi requiescant et fac eos dignos (qui habitent) in regione vivorum [19], in regno caelorum, * in sinu Abrahae [20], Isaac et Iacob, unde aufugiunt omnes dolores, tristitiae, et miseriae, ubi inspicit lumen vultus tui, Domine.

* p. 22

Et finem nostrum christiano dignum et placentem et sine peccato, sine aerumnis et doloribus et confusione dirige, Domine Deus salvator noster, congregans nos sub alas electorum tuorum, quando vis et sicut vis, dumtaxat sine confusione et offensionibus [21] ante tribunal Christi [22] tui.

Diaconus : Et pro pace et gubernatione totius mundi, sanctarum Dei ecclesiarum, pro his singulis et pro quibus unusquisque obtulit vel quos in mente habuit et pro circumstanti populo, pro omnibus et pro omni re.

Populus : Pro omnibus et pro omni re.

Sacerdos : Misericordia et miseratione et philanthropia tui

17 *Tob.*, III, 13 — 18 *Num.*, XVI, 22 — 19 *Ps.* XXVI, 13 — 20 *Luc.*, XVI, 22 — 21 *Phil.*, I, 10 — 22 *Rom.*, XIV, 10

Christi, cum quo te decet gloria una cum Spiritu Sancto †, nunc et semper et in saecula saeculorum.

Populus : Amen.

Sacerdos : Pax omnibus.

Populus : Cum spiritu tuo.

Diaconus : Etiam atque etiam et omni tempore omnes in unitate Dominum rogemus.

Populus : Kyrie eleison.

Pro hoc sancto oblato, sanctificato, glorioso, caelesti dono Dominum rogemus.

Populus : Kyrie eleison.

Ut Dominus Deus noster qui accepit ea in sanctum ac invisibile gloriosum caeleste altare suum uti sacrificium in odorem suavitatis [23], vicissim dimittat nobis gratiam * et donum Spiritus Sancti, omnes in unitate Dominum rogemus. * p. 23

Populus : Kyrie eleison.

Unitatem fidei et communionem omnino Sancti Spiritus a Domino postulantes, nos ipsos et omnem vitam nostram Christo Deo nostro commendemus.

Populus : Tibi Domine.

25. *Sacerdos hanc orationem recitat* : Deus et Pater Domini Dei et salvatoris nostri Iesu Christi [1], qui sedes super cherubim [2] et glorificaris a seraphim, cui adstant mille milia et decies milies dena milia [3] sanctorum angelorum et archangelorum militiae, quique oblata tibi haec munera † et dona fructuum oblationes in odorem suavitatis [4] accepisti atque sanctificasti, Domine, gratia Christi tui et adventu Spiritus tui Sancti; sanctifica, Domine, animas nostras et corpora, visita mentes nostras, explora conscientias nostras atque eice a nobis omnem cogitationem malam, omnem impudicum cogitatum, omnia sensa turpia, omnem invidiam et omnem superbiam et omnem hypocrisim et omne mendacium et dolum et omnem distractionem huius vitae et omnem avaritiam et omnem motum carnis et spiritus abalienatum a sancta tua voluntate.

[23] *Gen.*, VIII, 21.

25. [1] 2 *Cor.*, I, 3 — [2] *Ps.* XCVIII, 1 — [3] *Dan.*, VII, 10 — [4] *Gen.*, VIII, 21

Exclamatio : Et habe nos dignos, Domine, qui in puro corde, anima renovata, vultu minime confuso †, sanctificatis labiis †, audeamus te invocare, qui es in caelis, sanctum Deum Patrem misericordem, et dicere.

* p. 24 * *Populus* : Pater noster [5] † † †. 5

26. *Sacerdos hanc orationem dicit* : Et ne nos inducas in tentationem, Domine Domine, Deus virtutum [1], sed libera nos a malo et ab operibus eius propter nomen tuum sanctum, quod invocatum est super nos [2] in humilitate.

Exclamatio : Quia tuum est regnum, virtus et gloria 10 Patris et Filii † et Sancti Spiritus, nunc et semper et in saecula saeculorum.

Populus : Amen.

Sacerdos : Pax omnibus.

Populus : Cum spiritu tuo. 15

Diaconus : Capita nostra Domino inclinemus.

Populus : Tibi Domine.

27. *Sacerdos recitat hanc orationem* : Tibi inclinaverunt servi tui et famulae tuae cervices suorum cordium expostulantes spirituale tuum donum. Demitte tuam benedictionem, 20 Domine, et sanctifica spiritus et animas atque corpora nostra ut digni efficiamur qui participes simus immaculatorum tuorum mysteriorum caelestium in remissionem peccatorum nostrorum et in viaticum vitae aeternae.

Exclamatio : Quia tu es adorandus et laudatus Deus noster 25 † atque unigenitus Filius tuus necnon omnino Sanctus Spiritus tuus, nunc et semper et in saecula saeculorum.

Populus : Amen.

Sacerdos dicit : Sit gratia † sanctae et consubstantialis † atque adorandae Trinitatis † cum omnibus vobis. 30

Populus : Et cum spiritu tuo.

Diaconus : Attendite!

* p. 25 **28**. *Sacerdos sumit panem et dicit* * *hanc orationem* : Ineffabilis Deus, Verbum Patris et Spiritus Sancti, consubstantialis et simul regnans et simul imperans atque simul sub- 35

5 *Matth.*, VI, 9.

26. 1 *Ps.* XXIII, 10 — 2 *Ier.*, XIV, 9.

sistens, accipe hymnum nostrum sancti incruentique sacrificii cum cherubim et seraphim, incessabilem cantum peccatoris et inutilis servi tui vocem clamantem.

Oratio secunda : Sanctus, sanctus qui in sanctis glorifi-
5 caris [1] et requiescis [2]. Domine, sanctifica nos verbo gratiae tuae et adventu Spiritus tui Sancti, quia tu dixisti, Domine : sancti estote quia ego sum sanctus, Dominus Deus vester [3].

Sacerdos elevat panem et dicit : Sancta sanctis.

Populus : Unus est sanctus, unus est Dominus, Iesus Chris-
10 tus [4] in gloriam Dei Patris cum Spiritu sancto, cuius est gloria in saecula saeculorum. Amen.

Sacerdos hanc orationem recitat : Cum fide, in aedificationem et confirmationem *et caeterum, quem vis commemorare vivorum et defunctorum.*

15 *Populus* : Kyrie eleison, *quindecies.*

29. *Sacerdos vero frangit panem et dimidia parte ter cruce signat* (sic) *et immergit eam in calicem et sanguinem cruce signat ter et dicit* : Unitur corpus et sanguis Christi in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. *Et una (parte) crucem*
20 *facit super alteram dimidiam et sumit illam dimidiam manu dextra et facit idem et osculatur (eam) in forma crucis, super patenam crucem facit ter, * et si alius adest panis in patena, super omnes crucem facit illa dimidia. Immergit (panem) in sanguinem et frangit eum in quattuor partes, separat duas*
25 *margaritas et eis crucem ducit super calicem et hoc dicit ter loquens* : Unitum est et sanctificatum est et perfectum est corpus et sanguis Christi, in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. *Et immittit (eas) in calicem et dicit* : Benedictus est Pater, benedictus est Filius, benedictus est Spiritus Sanctus.
30 Omnes spiritus et creati, laudate Dominum, alleluia, alleluia, alleluia.

* p. 26

Diaconus dicit : In pace Christi cantemus. *Et populus dicit versum communionis; sacerdotes vero et diaconi recitant in dividendo (pane) hunc psalmum* 33 : Benedicamus Domino

28. 1 *Ps.* LVIII, 8 — 2 *Is.*, LVII, 15 (LXX) — 3 *Lev.*, XX, 7 — 4 *Eph.*, IV, 5 et 1 *Tim.*, II, 5.

omni tempore, semper laus eius *usque ad* Beatus vir qui sperat in Dominum [1].

30. *Sacerdos autem dicit hanc orationem dictam a sancto Athanasio Alexandriae episcopo* : Domine Deus philanthrope et salvator Iesu Christe, Fili Dei vivi qui in carne apparuisti [1], ut nos salvares, et totum mundum illuminasti. Magna nobis mirabilia fecisti et misertus es nostri. Ut nos a servitute mortis penitus liberares, sanctus et immaculatus agnus Dei in natura humana apparuisti pro nobis et sicut ovis ad occisionem ductus [2] es in carne venerata et in vero tuo sanguine atque iustus sicut maleficus inter latrones crucifixus es. Tu, Domine, antequam cruci affigereris, accepisti * panem in sanctas ac immaculatas manus tuas, benedixisti et dedisti eum beatis discipulis tuis et dixisti : hoc est corpus meum, et postquam cenasti, accepisti calicem in sanctas et immaculatas manus tuas immixtum e vino et aqua, benedixisti et dedisti eum iisdem beatis discipulis-apostolis ac dixisti : Hic est sanguis meus; hoc facite in meam memoriam. Quotiescumque enim manducabitis panem hunc et bibetis calicem hunc, mortem filii hominis annuntiatis, donec veniat [3]. Et nunc memoriam agimus benedictionis et praecepti tui. Si tamen in spiritu erubescerem scelestis facinoribus et turpitudinibus meis, ne dignus quidem essem qui ad caelum aspicerem. Sed coram te solo confiteor : peccavi tibi Domine, Domine, peccavi tibi et iniquitates meas ego agnosco [4]. Indigne enim et petulanter audeo appropinquare ineffabili huic mysterio, pretioso corpori tuo et vero sanguini tuo. Sed cum fide spero in tuam inaccessibilem misericordiam et benignitatem et oro te, Domine noster Iesu Christe : miserere mei, Domine, Domine, miserere mei et noli me condemnare propter indignam meam arrogantiam; sed hoc sanctum corpus tuum verum et sanguis tuus sit mihi in abstersionem peccatorum meorum et in abolitionem mearum iniquitatum atque ad illuminandos mentis meae oculos, ut, purgatus a peccato gravi semperque

* p. 27

29. 1 *Ps.* XXXIII, 2-9.

30. 1 1 *Tim.*, III, 16 — 2 *Is.*, LIII, 7 — 3 Cfr *supra*, p. 11, 21, n. 2 — 4 *Ps.* L, 5

te timens, omne peccatum respuam et omnem immunditiam, magis magisque concupiscam pretiosum hoc corpus et verum sanguinem tuum semperque * quaeram regnum caelorum, quoniam tuum est regnum et potentia et gloria cum Patre et Spiritu Sancto, nunc et semper et in saecula saeculorum. Amen. * p. 28

Oratio ad communionem Ioannis Chrysostomi : Virtute huius corporis iam non sum terra et cinis [5] neque pulvis [6] sed liber; ex eo spero fore, ut in caelis accipiam vitam bonam, immortalem angelorum gloriam conversationemque cum Christo.

Alia oratio ad communionem : Sancta, sancta ineffabilis Trinitas benigna, da ut corpus hoc et sanguinem accipiam ad vitam non ad poenam neque ad condemnationem vel ad augenda peccata sed da mihi sicut fructum ad tibi placendum, ut tibi complaceam et in implendis praeceptis tuis vivam teque Deum audeam invocare Patrem atque inquiram nomen tuum et voluntatem tuam; sanctificetur nomen tuum super nos in aeternum, Domine, quia tu es potens et gloriosus atque laudatum est nomen tuum sanctum Patris et Filii et Spiritus Sancti, nunc et semper et saecula saeculorum. Amen.

Sacerdos sumit duas dimidias margaritarum in manus suas et osculatur ter dicens haec : Exaltabo te, Deus meus et Dominator meus et benedicam (tibi) [7], *ter.* Credo in Patrem et in Filium et in Spiritum Sanctum, *ter.* Credo annuntiationem, nativitatem, baptisma, crucifixionem, sepulturam, resurrectionem, in caelos ascensionem, gloriosum iterum adventum ad iudicandos vivos et mortuos. Bonum est mihi appropinquare Deo, spem meam ponere in Domino [8].

* *Et sumit primum corpus deinde sanguinem.* * p. 29

Diaconus dicit : Sacerdotes, procedite! diaconi, venite!

Diaconus accipit patenam, dicit : Kyrie eleison.

Sacerdos : Exaltabo te, Deus meus [9].

Sacerdos : Pax omnibus †.

Populus : Cum spiritu tuo.

Diaconus : Cum timore Christi procedite!

[5] *Eccli.*, x, 9; xvii, 31 — [6] *Gen.*, iii, 19 — [7] *Ps.* cxliv, 1 — [8] *Ps.* lxii, 28 — [9] *Ps.* cxliv, 1

Populus : Coram te, Domine.

Ad communionem. Cum sacerdos dat communionem sacerdotibus, haec dicit : Corpus et omnino sanctus sanguis Domini Dei et Salvatoris nostri Iesu Christi Filii Dei datur tibi sacerdoti Christi Dei nostri in tutelam sacerdotii tui in dignitate 5 et sanctitate, ad remissionem peccatorum et ad vitam aeternam.

Pro diaconis idem, nomen tantummodo mutatur.

Sic dicit pro populo : Corpus et sanguis Domini Dei et salvatoris nostri Iesu Christi datur tibi in remissionem pec- 10 catorum et in vitam aeternam.

Et cum sumpserint communionem dicit sacerdos cruce signans populum : Exaltatus super caelos Deus et in omnem terram gloria tua [10].

Et tollunt (dona) [11]. Gratias agimus tibi, Domine. 15

31. *Diaconus dicit Kuerek'si* : Erecti, qui communionem sumpsimus sancti, gloriosi, vivifici, caelestis, immaculati, vivificantis mysterii Domini nostri Iesu Christi omnes in unitate Domino nostro Deo gratias agamus.

Populus : Gratias agimus tibi, Domine. 20

* p. 30 * Quia nobis omnibus haec sumptio sancta facta est vitae, et destructioni nostro inimico, ad remissionem peccatorum nostrorum in susceptione Spiritus Sancti, omnes in unitate Dominum precemur.

Populus : Kyrie eleison. 25

Sanctissimae et gloriosae, benedictae, immaculatae, beatae Dominae nostrae Dei genitricis semper virginis Mariae, omnium sanctorum iustorum et martyrum memoriam agentes, nos ipsos et omnem vitam nostram Christo Deo nostro commendemus.

Populus : Tibi Domine. 30

32. *Sacerdos hanc orationem recitat* : Deus, qui propter multam misericordiam tuam condescendis infirmitati servorum tuorum, (atque) nos dignos habuisti qui participes essemus huius caelestis mensae, ne condemnaveris nos peccatores in communione immaculatorum tuorum mysteriorum, sed custodi 35 nos, Domine benigne, in sanctificatione et iustitia tua, ut

10 *Ps.* LVI, 6 — 11 Vel : « canticum incipiunt »?

digni participes efficiamur Spiritus tui Sancti et partem ac haereditatem gratiamque inveniamus [1] cum omnibus sanctis tuis in lumine vultus tui [2] per misericordiam Christi tui.

Exclamatio : Quia benedictum et sanctum atque gloriosum
5 est omnino honorandum et magnificum nomen tuum Patris et Filii et Spiritus Sancti, nunc et semper et in saecula saeculorum.

Populos : Amen.

Sacerdos : Pax omnibus.

10 *Populus* : Cum spiritu tuo.

Diaconus : Capita nostra.

Populus : Tibi Domine.

* **33**. *Sacerdos dicit hanc orationem* : Deus, qui magnus es * p. 31 et mirabilis, intuere in servos tuos, quia tibi capita nostra
15 inclinavimus. Extende ad salvandum hominum genus manum tuam omnino potentem et brachium tuum magnum benedictione plenum et salva populum tuum et benedic haereditati tuae [1], ut omni tempore benedicamus tibi soli, vivo vero Deo, Sanctae Trinitati, consubstantiali Trinitati sanctae.

20 *Exclamatio* : Quia te decet ab omnibus oblatio gloriae, honor et adoratio, Patrem et Filium et Spiritum Sanctum, nunc et semper et in saecula saeculorum.

Populus : Amen.

Omnes dicunt ter : Sit nomen Domini benedictum ex hoc
25 nunc, usque in saeculum.

Diaconus : In pace Christi salvi simus.

Populus : In nomine Domini, Domine, benedic.

Sacerdos benedicit, cruce signat et se convertens ad altare dicit : Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto, nunc et semper
30 et in saecula saeculorum. Amen.

Diaconus : Dominum rogemus.

Populus : Kyrie eleison.

34. *Sacerdos hanc orationem dicit* : Quos vocasti, quos sanctificasti, Domine, quos glorificasti, Domine, fac nos dignos
35 vocatione caelesti, conserva nos in caritate et confirma nos in

32. 1 *Hebr.*, IV, 16 — 2 *Ps.* LXXXVIII, 16.
33. 1 *Ps.* XXVII, 9.

tua sanctitate, protege nos a malo et congrega nos ad vitam
* p. 32 aeternam et miseratione tua * nos dignos effice, et largire nobis postulatum omne nobis necessarium. Conserva nos sub tutela tuae beneficentiae et libera nos semper, ut tibi beneplaceamus et voluntatem tuam exsequamur, gratia et misericordia atque 5 philanthropia Christi unigeniti Filii tui, cum quo benedictus es tu una cum omnino sancto, bono et vivifico Spiritu tuo Sancto, nunc et semper et in saecula saeculorum. Amen.

Sacerdos : Pax omnibus.

Populus : Cum spiritu tuo. Domine, benedic. 10

Sacerdos se vertens dicit hanc orationem dimissionis populi : impleti sumus bonis nominis tui et liberalitate; et nunc rogamus te, Domine, in perfecta caritate dignas fac animas nostras lumine vultus tui [1], rectas fac vias nostras [2] et confirma eas in timore tuo et nostri omnium miserere et regno caelesti habe 15 dignos nos indignos, quia benedictum est nomen tuum et gloria regni tui ut glorificetur firmitas Patris et Filii et Spiritus Sancti, nunc et semper et in saecula saeculorum. Amen.

35. *Cum sacerdos diaconicon ingreditur diaconi praecedunt;* 20 *sacerdos haec dicit* : Intercessione tuorum martyrum, Christe, miserere nostri. Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto, nunc et semper et in saecula saeculorum. Amen.

Sanctus es, sanctus es, sanctus es, Domine, gloria tibi. Dominum rogemus. 25

* p. 33 * *Populus* : Kyrie eleison.

Sancti Stephani primi diaconi et primi martyris, omnium sanctorum, iustorum, martyrum memoriam agamus, ut intercessione eorum Dominus nostri misereatur.

Populus : Kyrie eleison. 30

Sacerdos deponens vestimenta hanc orationem dicit : Quia dedisti nobis, Domine, sanctificationem et partem sancti corporis et veri sanguinis Christi tui, da nobis, Domine, gratiam quoque Spiritus tui Sancti; conserva nos integros in fide et duc nos omnes ad consequendam perfectionem et habe nos 35 dignos requie venturi saeculi, gratia et misericordia atque phi-

34. [1] *Ps.* LXXXVIII, 16 — [2] *Ps.* CVI, 7; *Sap.*, X, 10.

lanthropia Christi tui, cum quo te decet gloria una cum Spiritu Sancto, nunc et semper et in saecula saeculorum. Amen.

Oratio secunda : Benedictus est Deus qui nos benedixit et sanctificavit ac protexit vitam omnium nostrum receptione 5 immaculatorum, sanctorum, vivificorum, caelestium, immaculatorum suorum mysteriorum, qui benedictus est in saecula saeculorum. Amen.

36. *Oratio purificationis* : Gratias agimus tibi, Domine luminis aeterni, donorum largitor, animarum episcopus [1], dux sanc-10 torum, da nobis oculos intelligentes ut te percipiamus et aures te solum audientes, ut animae nostrae impleantur gratia tua. Confirma cor * nostrum in sanctitate, Domine, ut roborati simus in firmitate et sanctitate tua — mirabilis et philanthropi Dei. Pulchras redde animas nostras et inconcussas quietasque 15 mentes nostras; tuae enim gratiae participes facti sumus nos servi tui, qui tibi gratias agimus, quoniam benedictum est regnum tuum et gloria tua Patris et Filii et Spiritus Sancti, nunc et semper et in saecula saeculorum. Amen.

* p. 34

36. 1 1 *Petri*, II, 25.

* p. 35 * **1.** *Sacerdos* : Benefactor et rex saeculorum [1] et omnium creaturarum opifex, accipe quod tibi offert per Christum tuum Ecclesia tua. Unicuique utile comple. Perduc omnes ad perfectionem et dignos nos fac gratia sanctificationis tuae. Congrega nos in sanctam tuam catholicam et apostolicam Ecclesiam quam acquisivisti pretioso sanguine [2] unigeniti Filii tui, Domini et Dei et salvatoris nostri Iesu Christi cum quo benedictus es et glorificatus una cum sanctissimo et bono et vivificatore Spiritu tuo, nunc et semper et in saecula saeculorum, amen [3]. 10

2. *Diaconus* : Dominum rogemus.

3. *Oratio turificationis.* Deus, qui accepisti Abelis donum [1], Noe [2] et Abrahae [3] sacrificium, Aaron [4] et Zachariae [5] tus, accipe quoque et de manibus nostris peccatorum tus hoc in odorem suavitatis [6], in remissionem peccatorum nostrorum 15 et totius populi tui, quia benedictus es et te decet gloria, Patrem et Filium et Sanctum Spiritum, nunc et semper et in saecula saeculorum [7].

4. *Diaconus* : In pace Dominum rogemus.

Pro pace universi mundi et unitate omnium sanctarum 20 Dei Ecclesiarum, Dominum rogemus.

* p. 36 Pro salute et auxilio sancti * patris nostri et patriarchae *cum nomine,* totius sacerdotii eius et populi Christum amantis, Dominum.

Pro pio et Christum amante rege nostro, tota aula et mili- 25 tibus et caelesti auxilio, protectione et victoria eius, Dominum.

Pro hac sancta Christi Dei nostri civitate et regia et omnibus civitatibus et regionibus et rectae confessionis fide et Dei misericordia habitantibus in eis.

1. [1] 1 *Tim.*, I, 17 — [2] *Act.*, XX, 28 et 1 *Petri,* I, 19 — [3] Cfr KEKELIDZE, *op. cit.*, p. 8.

3. [1] *Gen.,* IV, 4 — [2] *Gen.*, VIII, 20-21 — [3] *Gen.*, XV, 9; XXII, 13 — [4] *Ez.*, XXX, 7-8 — [5] *Luc.*, I, 9-10 — [6] *Num.*, XXVIII, 2 — [7] Cfr KEKELIDZE, *op. cit.*, p. 9.

Pro pace et tranquillitate eorum, Dominum.

Pro remissione peccatorum et condonatione delictorum nostrorum et ut liberemur ab omni tribulatione et incursione infidelium, Dominum.

5 Sanctissimae, immaculatae, benedictae Dominae nostrae Dei genitricis et semper virginis Mariae, venerabilium incorporeorum archangelorum, sancti Ioannis praecursoris et baptistae, sanctorum gloriosorum apostolorum, prophetarum et martyrum qui brabeum retulerunt [1] et omnium sanctorum 10 et iustorum memoriam agamus, ut oratione et intercessione eorum omnes misericordiam consequamur.

5. *Diaconus* : Sancte Deus. *Ter* [1].

6. *Sacerdos* : Pax omnibus.

Cantor (*cantat*) *psalmum David et versum et Paulum et* 15 *alleluia.*

7. *Sacerdos* (*dicit*) *orationem turificationis* : Tibi omnis suavitatis pleno et luminis, Domine Deus noster, de quibus nobis dedisti *, offerimus tibi hoc tus. Suscipiatur sane, rogamus te, in conspectu tuu ex inopibus manibus nostris in 20 odorem suavitatis [1] et in remissionem peccatorum nostrorum, in propitiationem [2] populi tui, gratia et misericordia unigeniti Filii tui cum quo benedictus es et gloriosus una cum sanctissimo et bono et vivificatore Spiritu tuo, nunc et semper et in saecula saeculorum, amen.

* p. 37

25 8. *Oratio quae dicitur a porta ecclesiae usque ad altare.* Deus omnipotens, magni nominis Domine, qui dedisti nobis introitum in sanctum sanctorum [1] et [2] adventu unigeniti Filii tui, Domini et Dei et salvatoris nostri Iesu Christi, procumbentes supplicamus tuam bonitatem, quandoquidem time- 30 mus te, in conspectu tuo ex inopibus manibus nostris in nos gratiam tuam bonam, et sanctifica animas nostras et corpora et spiritus, ac converte cogitationes nostras ad pietatem, ut pura conscientia [3] offeramus tibi sacrificium, donum, fructuum oblationem ad despectionem peccatorum nostrorum,

4. [1] 1 *Cor.*, IX, 24.
5. [1] Cfr KEKELIDZE, *op. cit.*, p. 12.
7. [1] *Num.*, XXVIII, 2 — [2] *Rom.*, III, 25.
8. [1] *Hebr.*, X, 19 — [2] *Et* delendum videtur — [3] 1 *Tim.*, III, 9

ad propitiationem [4] totius populi tui, gratia et misericordia et philanthropia unigeniti Filii tui, cum quo benedictus es una cum sanctissimo, bono et vivificatore Spiritu tuo, nunc et semper et in saecula saeculorum, amen [5].

9. *Oratio ad « Sancte Deus »*. Misericors et miserator, lon- 5
* p. 38 ganimis et multum misericors [1] et * vere Domine, respice de praeparato habitaculo tuo [2] et exaudi nos servos tuos et libera nos ab omni tentatione diabolica et humana, neve averteris a nobis auxilium tuum neve graviorem virtute nostra disciplinam induxeris nobis, quia nos non sumus idonei ad vin- 10 cenda quae irruunt in nos. Sed tu potens es, Domine, salvare ex omnibus adversis. Salvos nos fac, Deus, a difficultatibus huius mundi benignitate tua, ut intrantes cum conscientia pura [3] ad sanctum tuum altare, beatum « ter sanctus est » hymnum cum caeli virtutibus citra damnationem mittamus 15 tibi et, cum perfecerimus quod tibi placet divinum servitium, digni habeamur vita aeterna.

Exclamatio : Quia sanctus es tu, Deus noster et in sanctis habitas [4] et requiescis [5] et tibi gloriam et ter sanctum hymnum offerimus Patri et Filio et Sancto Spiritui, nunc et semper 20 et in saecula saeculorum [6].

10. *Populus* : [Amen].

11. *Oratio ante evangelium*. Fac, ut illucescat in cordibus nostris, philanthrope, cognitionis tuae lumen [1] indeficiens et aperi oculos mentis nostrae ad intelligendas praedicationes 25 evangelii tui et infer nobis timorem beatorum mandatorum tuorum, ut carnales cupiditates conculcemus et in spiritualem conversationem [2] transeamus, omnia ad beneplacitum tuum cogitantes et agentes.

Exclamatio : Tu enim es nuntius et illuminator, salvator 30
* p. 39 et custos animarum et * corporum nostrorum, Deus, et unigenitus Filius tuus et sanctissimus Spiritus tuus, nunc et semper et in saecula saeculorum [3].

[4] *Rom.*, III, 25 — [5] Cfr KEKELIDZE, *op. cit.*, *p.* 9.

9. [1] *Ps.* CII, 8 — [2] *Ps.* XXXII, 14 — [3] 1 *Tim.*, III, 9 — [4] *Ps.* XXI, 4 — [5] *Is.*, LVII, 15 (LXX) — [6] Cfr KEKELIDZE, *op. cit.*, p. 13-14.

11. [1] 2 *Cor.*, IV, 6 — [2] 1 *Petri*, II, 11 — [3] Cfr KEKELIDZE, *op. cit.*, p. 14-16.

12. *Populus* : Amen.

13. *Oratio post evangelium.* Qui nobis sonasti, Deus, divina tua salutariaque eloquia audire fecisti, illumina animas nostras peccatorum, ad ea quae modo lecta sunt comprehendenda, 5 ne videamur auditores tantum spiritualium canticorum sed etiam factores bonorum operum [1], fidem persequentes non simulatam [2], vitam inculpatam, conversationem [3] irreprehensibilem [4].

14. *Oratio protheseos.* Deus, Deus noster, qui caelestem 10 panem [1], cibum totius mundi, Dominum nostrum Iesum Christum, mandasti nobis salvatorem et redemptorem et benefactorem, benedicentem, sanctificantem nos, ipse benedic huic proposito et illud accipe in caeleste altare tuum. Memento, ut bonus es et philanthropus, eorum qui obtulerunt et eorum 15 pro quibus obtulerunt atque concede eis omnia quae ad salutem petunt. Et nos indemnatos custodi in sacra actione divini tui mysterii, ut sub tua potentia omni tempore custoditi et ad lumen veritatis ducti tibi gloriam et gratiarum actionem offeramus cum unigenito Filio et sanctissimo et bono et 20 vivificatore Spiritu tuo, nunc et semper et in saecula saeculorum.

15. *Oratio turificationis.* Domine omnipotens, rex gloriae [1], Deus, qui nosti omnia antequam fiant [2], tu ipse * veni ad nos qui invocamus te in sancta hac hora et redime nos a confusione 25 peccatorum. Purifica mentem et cognitionem nostram ab immundis cupiditatibus et mundanis fraudibus, omnique diabolico energemate, et accipe e manibus nostris peccatorum hoc tus sicut accepisti oblationem Abelis [3] et Noe [4] et Aaron [5], Samuelis [6] et omnium sanctorum tuorum. Libera nos ab omni 30 malo opere et salva nos, ut omni tempore placeamus tibi et adoremus et glorificemus te Patrem et unigenitum Filium tuum et Spiritum tuum sanctissimum, nunc et semper et in saecula saeculorum, amen.

* p. 40

13. [1] *Iac.*, I, 22 — [2] 1 *Tim.*, I, 5 — [3] *Iac.*, III, 13 — [4] Cfr KEKELIDZE, *op. cit.*, p. 17.

14. [1] *Io.*, VI, 50.

15. [1] *Ps.* XXIII, 7 — [2] *Dan.*, XIII, 42 — [3] *Gen.*, IV, 4 — [4] *Gen.*, VIII, 20-21 — [5] *Ex.*, XXIX-XXX — [6] 1 *Reg.*, X, 8; XI, 15.

16. *Oratio introitus sanctorum (donorum)*. Domine vivificator et bonorum dator, qui dedisti hominibus beatam spem aeternae vitae, Dominum nostrum Iesum Christum, fac nos dignos qui in sanctitate hanc quoque divinam liturgiam tuam perficiamus in fruitionem futurae beatitudinis, ut sub tua potentia omnino custoditi et ad lumen veritatis ducti tibi gloriam et gratiarum actionem mittamus et unigenito Filio tuo et omnino sancto et bono et vivificatori Spiritui tuo, nunc et semper et in saecula saeculorum.

17. In pace Christi cantate. *Cantor dicit cantum introitus sanctorum.*

18. *Diaconus*: Nullus catechumenorum, nullus eorum qui non sunt initiati, nullus eorum qui nobiscum rogare non possunt. Alii alios recognoscite. Erigimini omnes.

* p. 41 * **19**. *Cantor* : alleluia.

20. *Sacerdos (dicit) orationem turificationis* : Pax omnibus. *Diaconus* : In sapientia Dei attendite.

21. *Sacerdos* : Credo in unum Deum, Patrem omnipotentem [1].

22. Nullus est dignus, qui colligatus est carnalibus cupiditatibus et voluptatibus qui adeat vel appropinquet vel tibi serviat, Domine gloriae [1]. Ministrare enim tibi magnum est et terribile et caelestibus virtutibus quoque inadibile. Attamen propter tuam immensam philanthropiam sine conversione et mutatione factus es homo et pontifex noster vocatus [2] et liturgiae huius et incruenti sacrificii actionem sacram nobis dedisti ut Dominus omnium. Tu enim dominaris in caelestia et terrestria et infera. Qui sedes in tronis cherubim [3], qui es Dominus seraphim et rex Israel [4], qui solus es sanctus et in sanctis requiescens [5]. Te deprecor solum bonum et libenter audientem, respice in me peccatorem et inutilem servum tuum [6] et fac me idoneum virtute sanctissimi Spiritus tui, indutum sacerdotii gratia ad adstandum sanctae isti tuae et mysticae mensae et ad sacrificandum sanctum corpus tuum. Tibi enim inclino cervicem

21. 1 Cfr Kekelidze, *op. cit.*, p. 19.

22. 1 *Ps.* xxiii, 7 — 2 *Hebr.*, ix, 11 — 3 *Ps.* lxxix, 2 — 4 *Io.*, xii, 13 — 5 *Is.*, lvii, 15 (lxx) — 6 *Luc.*, xvii, 10

meam et te rogo, ne averteris faciem tuam a me [7], neve abieceris me [8] a servis tuis, sed impera, ut tibi offeratur hoc donum et a me peccatore et inutili [9] servo tuo. Tu es enim offerens et oblatus et accipiens, Christe Deus noster, et tibi
5 gloriam et gratiarum actionem mittimus * Patri et Filio et Sancto Spiritui, nunc et semper et in saecula saeculorum, amen. * p. 42

23. *Diaconus* : Bene stemus, in pace Dominum rogemus.

Sacerdos : Pax omnibus.

10 *Diaconus* : Amemus alii alios osculo sancto [1].

24. *Sacerdos (dicit) orationem ante osculum.* Qui omnium Deus es et Dominus, dignos nos effice hac hora nos indignos, philanthrope, ut, puri ab omni dolo et ab omni hypocrisi [1], adunemur inter nos pacis et caritatis vinculo [2], confirmati tuae
15 divinae cognitionis sanctificatione per unigenitum Filium tuum, Dominum et Deum et salvatorem nostrum Jesum Christum.

25. *Exclamatio* : Quia Deus pacis [1], misericordiae, caritatis, miserationis et philanthropiae es, et unigenitus Filius tuus et
20 omnino sanctus Spiritus tuus et nunc et semper et in saecula saeculorum, amen.

Populus : Amen.

Sacerdos : Pax omnibus [2].

26. *Oratio inclinationis capitis nostri.* Qui solus Dominus es
25 et Deus misericors [1], inclinantibus cervices suas coram sancto altari tuo et requirentibus a te dona spiritualia emitte gratiam tuam bonam et benedic omnibus nobis omni benedictione spirituali [2] quae auferri non possit, qui in altis habitas et humilia respicis [3].

30 *Exclamatio* : * Quia laudatum et adorandum ac supergloriosum est sanctissimum nomen tuum Patris et Filii et Sancti Spiritus, nunc et semper et in saecula saeculorum [4]. * p. 43

[7] *Ps.* XXVI, 9 — [8] *Ps.* L, 13 — [9] *Luc.*, XVII, 10.

23. [1] *Rom.*, XVI, 16.

24. [1] 1 *Petri*, II, 1 — [2] *Eph.*, IV, 3.

25. [1] *Hebr.*, XIII, 20 — [2] Cfr KEKELIDZE, *op. cit.*, p. 20-21.

26. *Ps.* LXXXV, 15 — [2] *Eph.*, I, 3 — [3] *Ps.* CXII, 5-6 — [4] Cfr KEKELIDZE, *op. cit.*, p. 22-23.

27. *Populus* : Amen. Deus adauge hoc opus.

28. *Initium oblationis sancti Iacobi, fratris Domini. Dum diaconus dicit catholicam (collectam), sacerdos inclinans se recitat hanc orationem* : Gloria in excelsis Deo et in terra pax et apud homines bona voluntas [1]. *Ter*. Domine, labia mea aperies 5 et os meum annuntiabit laudem tuam [2]. *Ter*. Impleatur os meum laude, ut cantem gloriae tuae, tota die magnitudini tuae [3]. *Ter*. Patris et Filii et Sancti Spiritus, nunc et semper et in saecula saeculorum, amen.

29. Qui nos visitasti [1] in misericordia et miseratione [2], Rex 10 Domine, et nobis concessisti humilibus et peccatoribus et indignis servis tuis fiduciam, ut adstaremus sancto altari tuo et tibi offerremus hoc timendum et incruentum sacrificium pro nostris peccatis et populi ignorantia [3]. Respice in me inutilem servum tuum [4] et dele offensiones meas in tua misericordia et 15 purifica labia mea ac cor ab omni cupiditate turpi et insipienti et idoneum me fac virtute sanctissimi Spiritus tui ad hanc liturgiam, et accipe me propter tuam benignitatem appropinquantem ad sanctum tuum altare, et placeat tibi, Domine, ut * p. 44 acceptum sit hoc donum et sacrificium * e manibus nostris 20 tibi oblatum, condescendens meis infirmitatibus, et ne abieceris me a facie tua [5], ne abominatus sis indignitatem meam. Sed miserere mei, Deus, secundum magnam misericordiam tuam et secundum multam miserationem tuam averte iniquitates meas [6], ut citra damnationem adiens coram gloria tua, 25 dignus fiam tegmine unigeniti Filii tui et splendore sanctissimi [Spiritus] tui. Neve, ut servus peccati [7], inexpertus (gratiae) habear, sed ut servus tuus [8] inveniam gratiam [9] et misericordiam atque remissionem peccatorum coram te, etiam in hoc saeculo sicut et in venturo. Tu, Rex, omnipotens et omnipollens 30 Domine, exaudi rogationem meam, quia tu es qui omnia operaris in omnibus [10] et a te postulamus omnes ad omnia auxilium ac miserationem et unigeniti Filii tui et benigni et vivificatoris

28. 1 *Luc.*, II, 14 — 2 *Ps.* L, 17 — 3 *Ps.* LXX, 8.

29. 1 *Luc.*, I, 78 — 2 *Ps.* CII, 4 — 3 *Hebr.*, IX, 17 — 4 *Luc.*, XVII, 10 — 5 *Ps.* L, 13 — 6 *Ps.* L, 3 — 7 *Rom.*, VI, 20 — 8 *Ps.* CXV, 16 — 9 *Hebr.*, IV, 16 — 10 1 *Cor.*, XII, 6

ac consubstantialis Spiritus tui, nunc et semper et in saecula saeculorum, amen [11].

30. *Adiunctum hoc quoque.* Deus, qui secundum multam ac ineffabilem philanthropiam misisti unigenitum Filium tuum
5 in mundum [1], ut ovem errantem reduceret tibi [2], ne averteris te a nobis peccatoribus, qui tractamus hoc timendum ac incruentum sacrificium tuum; non enim iustitiis nostris confidimus [3], sed miserationibus tuis bonis, quibus generi nostro consulis. Supplicamus et oramus tuam bonitatem, ne in condemnationem
10 fiat populo tuo hoc mysterium nobis ad salutem dispensatum, sed in abstersionem peccatorum, in renovationem animarum et corporum, ad placendum tibi Deo et Patri [4].

* **31**. Deus, qui nos creasti et duxisti nos in hanc vitam, * p. 45 qui nobis ostendisti viam salutis, qui largitus es nobis caeli
15 mysteriorum revelationem, qui posuisti nos in hoc ministerio virtute Spiritus Sancti tui, placeat tibi Domine, ut ministri fiamus novi testamenti tui [1] offerentes immaculata tua mysteria et accipe nos, appropinquantes ad sanctum altare tuum, secundum multam misericordiam tuam, ut digni efficiamur
20 qui tibi offeramus donum et sacrificium pro nobismetipsis et pro populi ignorantia [2]. Et da nobis, Domine, ut cum omni timore tuo et conscientiae puritate [3] tibi offeramus hoc spirituale et incruentum sacrificium. Accipe illud in tuum sanctum et rationabile altare in odorem suavitatis [4] et demitte nobis
25 gratiam Sancti Spiritus tui. Tu, Domine Deus, respice in nos et intuere in hoc rationale obsequium nostrum [5] et accipe illud, sicut accepisti Abelis [6] donum, Noe sacrificium [7], Abrahae holocaustum [8], Mosis et Aaron sacerdotium [9], Samuelis pacifica [10], David poenitentiam [11], Zachariae tus [12]. Sicut accepisti e mani-
30 bus sanctorum apostolorum tuorum hoc verum servitium, ita accipe de manibus quoque nostris peccatorum hoc donum

[11] Cfr Kekelidze, *op. cit.*, p. 24-28.

30. 1 *Io.*, III, 17 — 2 *Matth.*, XVIII, 12 — 3 *Ez.*, XXXIII, 13 — 4 Cfr Kekelidze, *op. cit.*, p. 28-29.

31. 1 2 *Cor.*, III, 6 — 2 *Hebr.*, IX, 17 — 3 1 *Tim.*, III, 9 — 4 *Gen.*, VIII, 21 — 5 *Rom.*, XII, 1 — 6 *Gen.*, IV, 4 — 7 *Gen.*, VIII, 20-21 — 8 *Gen.*, XV — 9 *Ex.*, XXIX-XXX — 10 1 *Reg.*, X, 8; XI, 15 — 11 2 *Reg.*, XII, 13 — 12 *Luc.*, I, 9

propositum in tua benignitate. Et da, ut sacrificium nostrum fiat acceptabile et sanctificatum in Spiritu Sancto in propitiationem [13] nostrorum delictorum et populi tui ignorantiarum [14] et in requiem animarum, quae iam dormierunt [15]; ut nos quoque pauperes et peccatores ac indigni servi tui, digni habiti 5
* p. 46 qui sine dolo [16] serviamus * sancto altari tuo, mercedem recipiamus fidelium et prudentium dispensatorum [17] atque inveniamus gratiam et misericordiam [18] in die tremendo retributionis tuae in iustitia.

32. *Exclamatio* : Misericordia et philanthropia unigeniti 10 Filii tui, cum quo benedictus es una cum tuo omnino sancto, bono et vivificatore Spiritu Sancto, nunc et semper et in saecula saeculorum [1].

33. *Populus* : Amen.

Sacerdos : Pax omnibus. 15

Populus : Et cum spiritu tuo.

34. *Oratio velaminis.* Gratias agimus tibi, Domine Deus noster, quod nobis dedisti fiduciam ad introitum sanctorum in sanguine Iesu [1]. Digni ergo habiti qui ingrediamur in locum, in tabernaculum gloriae tuae intra velamen [2] et sancta sanctorum [3] 20 contueamur. Et procumbimus ante bonitatem tuam, Domine, ut miserearis nostri quandoquidem timemus et contremiscimus, adstantes sancto altari tuo; et quod hoc sacro sacrificio circumiacet in symbolum involucri aenigmatum revela et clare ostende nobis, et oculos mentis nostrae adimple luce tua inde- 25 ficienti et purifica paupertatem nostram ab omni inquinamento corporum et animae [4], ac dignam effice quae huic timendo et tremendo [sacrificio] adstet, quia benefactor et multum misericors [5] Deus es et tibi gloriam mittimus Patri et Filio et Sancto Spiritui. 30

* p. 47 **35**. *Exclamatio* : Caritas Dei et Patris, * gratia Domini et Dei et Salvatoris nostri Iesu Christi et communicatio et donum omnino Sancti Spiritus sit omnibus vobiscum [1].

13 *Rom.*, III, 25 — 14 *Hebr.*, IX, 17 — 15 2 *Macch.*, XII, 46 — 16 1 *Petri*, II, 1 — 17 *Matth.*, XXIV, 45 — 18 *Hebr.*, IV, 16.

32. 1 Cfr KEKELIDZE, *op. cit.*, p. 29.

34. 1 *Hebr.*, X, 19 — 2 *Hebr.*, IV, 19 — 3 *Hebr.*, IX, 2 — 4 2 *Cor.*, VII, 1 — 5 *Ps.* CII, 8.

35. 1 2 *Cor.*, XIII, 13.

Populus : Et cum spiritu tuo.
Sacerdos : Sursum sint corda vestra et **mentes vestrae.**
Populus : Habemus ad Dominum.
Sacerdos : Gratias agamus Domino.
5 *Populus* : Dignum et iustum est.

36. *Sacerdos se inclinans dicit* : Quam vere dignum est iustum, decens et debitum te laudare, te hymnis celebrare, tibi benedicere, te adorare, te glorificare, tibi gratias agere omnium creaturarum visibilium et invisibilium opifici, thesauro aeter-
10 norum bonorum [1], fonti vitae [2] et immortalitatis, omnium Deo et Domino, quem hymnis celebrant caeli et caeli caelorum et omnes eorum virtutes, sol et luna et totus siderum chorus, terra et mare, et omne quod est in eis [3], Ierusalem coelestis [4], festivitas electorum, ecclesia primogenitorum qui conscripti
15 sunt in caelis et animae iustorum et prophetarum [5], animae martyrum et apostolorum, angeli, archangeli, throni, dominationes, principatus et potestates [6] et virtutes timendae, cherubim multis oculis [7] et seraphim sex alis praediti, qui duabus alis vultus suos convelant, duabus autem pedes, et duabus volant quique
20 clamant alter ad alterum ore nunquam cessante [8], theologia quae nunquam silet.

Exclamatio: Hymnum triumphalem magnificentiae * tuae gloriae clara voce canunt, vociferant, glorificant, clamant et dicunt. * p. 48

Populus : Sanctus est, sanctus est, sanctus est Dominus [9].

25 **37.** *Sacerdos cruce signat sacrificium et dicit secum* : Sanctus es, rex saeculorum [1], et omnis sanctitatis Dominus et dator. Sanctus est quoque unigenitus Filius tuus, Dominus noster Iesus Christus, per quem omnia [2] creasti. Sanctus est etiam Spiritus tuus sanctissimus scrutans omnia, profunditatem quo-
30 que tuae divinitatis [3]. Sanctus es omnipotens, omnipollens, tremendus, benignus et misericors, qui compassus es maxime plasmati tuo [4]. Qui fecisti hominem e terra ad imaginem tuam et similitudinem [5] et concessisti ei paradisi fruitionem. Post-

36. 1 *Col.*, II, 3 — 2 *Apoc.*, VII, 17 — 3 *Ps.* CXLV, 6 — 4 *Hebr.*, XII, 22 — 5 *Hebr.*, XII, 22-23 — 6 *Col.*, I, 16 — 7 *Ez.*, X, 12 — 8 *Is.*, VI, 2 — 9 *Is.*, VI, 3. Cfr KEKELIDZE, *op. cit.*, p. 31-34.

37. 1 1 *Tim.*, I, 17 — 2 *Hebr.*, II, 10 — 3 1 *Cor.*, II, 10 — 4 *Ps.* CXVIII, 73 — 5 *Gen.*, I, 26

quam autem transgressus est mandatum tuum et eiectus est ex eo, eum non despexisti nec dereliquisti, bone, sed eum correxisti ut miserator pater, vocasti eum per legem et instituisti eum per prophetas. Posterius autem ipsum unigenitum Filium tuum, Dominum nostrum Iesum Christum misisti in mundum [6], 5 ut veniens renovaret et resuscitaret (tuam) imaginem. Qui descendit de caelis et incarnatus est de Spiritu Sancto et Maria sancta semper virgine et Dei genitrice et conversatus est inter homines [7] et omnia dispensavit ad salutem generis nostri. Voluntariam autem et vivificantem per crucem mortem, expers 10 peccati [8], pro nobis peccatoribus suscepturus, nocte qua tradebatur, potius se ipsum tradebat pro vita mundi et salute.

* p. 49 * *Et deinde se erigens et panem sumens oblationis dicit cruce signans :*

Accepit panem in sanctas et immaculatas et incorruptas ac 15 immortales manus suas, suspexit in caelum et ostendit tibi Deo et Patri, gratias egit, benedixit, sanctificavit, fregit, dedit sanctis ac beatis suis discipulis et apostolis et dixit :

38. *Et ponit panem sanctum exclamans* : Sumite, manducate, hoc est corpus meum, quod pro vobis frangitur et distri- 20 buitur in remissionem peccatorum.

Populus : Amen.

Sacerdos : Similiter postquam cenavit, accepit calicem et miscuit vinum et aquam, ostendit tibi Deo et Patri, gratias egit, benedixit, sanctificavit, implevit Spiritu Sancto, dedit 25 sanctis ac beatis suis discipulis et apostolis, dicens eis :

Exclamatio : Bibite ex hoc omnes, hic est sanguis meus novae legis, qui pro vobis et pro multis effunditur et distribuitur in remissionem peccatorum.

Populus : Amen [1]. 30

39. *Deinde dicit secum stans* : Hoc facite in meam commemorationem; quotiescumque manducabitis panem hunc et bibetis calicem hunc, mortem filii hominis annuntiate et resurrectionem eius confitemini donec veniat [1].

[6] *Io.*, III, 17 — [7] *Bar.*, III, 38 — [8] *Hebr.*, IV, 15.

38. [1] Cfr Kekelidze, *op. cit.*, p. 34-39.

39. [1] *Matth.*, XXVI, 26-29; *Marc.*, XIV, 22-25; *Luc.*, XXII, 15-20; 1 *Cor.*, XI, 23-25.

40. *Deinde cruce et iterum se inclinans dicit* : Meminimus ergo nos quoque peccatores vivificarum eius passionum, salutaris crucifixionis et mortis ac sepulturae et resurrectionis tertio die a mortuis, in caelum * ascensionis et sessionis a * p. 50
5 dextris tuis Dei et Patris, et secundi gloriosi et tremendi eius adventus cum veniet cum gloria iudicare vivos et mortuos, cum redditurus erit unicuique secundum opera eorum [1]. Miserere nostri, Domine Deus noster, quia potius propter misericordiam tuam offerimus tibi, Domine, hoc timendum et incruentum
10 sacrificium et oramus te ne secundum peccata nostra agas nobiscum neve secundum iniquitates nostras retribuas nobis [2], sed secundum istam tuam benignitatem et ineffabilem philanthropiam praetergrediens dele chirographum quod est contra nos [3] tuos servos. Concede nobis caelestia et aeterna munera
15 tua quae oculus non vidit, neque auris audivit et quae in cor hominis non ascenderunt, quae praeparavit Deus diligentibus eum [4]. Neve propter peccata mea repuleris populum tuum, philanthrope Domine.

41. *Exclamatio* : Populus enim tuus et ecclesia tua te sup-
20 plicant.

Populus : Miserere nostri, Deus, Pater omnipotens.

Sacerdos : Miserere nostri, Deus salvator noster, miserere nostri secundum magnam misericordiam tuam [1] et emitte in nos et in hoc propositum sanctum donum Spiritum tuum
25 omnino sanctum. *Et se inclinans dicit* :

42. Dominum et vivificatorem, una tecum Deo et Patre et unigenito Filio tuo in throno assidentem, simul regnantem, consubstantialem et simul principio carentem et coaeternum, qui loquebatur in lege et in prophetis [1] et in novo tuo testa-
30 mento, qui * descendit in specie columbae in Dominum nos- * p. 51
trum Iesum Christum in Iordane flumine et mansit super eum [2], qui descendit in sanctos tuos apostolos in specie linguarum ignearum in cenaculo sanctae ac gloriosae Sion in die sanctae

40. 1 *Rom.*, II, 6; *Apoc.*, XXII, 12 — 2 *Ps.* CII, 10 — 3 *Col.*, II, 14 — 4 1 *Cor.*, II, 9.

41. 1 *Ps.* L, 3.

42. 1 *Hebr.*, I, 2 — 2 *Marc.*, I, 10; *Io.*, I, 32

Pentecostes [3], *et se erigens dicit secum* : Ipsum Spiritum tuum sanctissimum demitte, Domine, in nos et in hoc propositum sanctum sacrificium.

Exclamatio : Ut superveniens sancto et bono et glorioso adventu suo sanctificet et faciat panem hunc corpus sanctum Christi. 5

Populus : Amen.

Sacerdos : Et calicem hunc sanguinem pretiosum [4] Christi.

Populus : Amen.

43. *Sacerdos se erigens dicit secum* : Ut fiat omnibus, qui eorum participes erunt, in remissionem peccatorum et in vitam aeternam, in sanctificationem animarum et corporum, ad fructus bonorum operum ferendos, in confirmationem sanctae tuae catholicae et apostolicae ecclesiae, quam fundasti super petram fidei tuae, ne portae inferi praevalerent adversus eam [1]; libera eam ab omni haeresi et fallacia operantium iniquitatem usque ad consummationem saeculi [2]. 10 15

44. *Iterum se inclinans dicit* : Offerimus tibi, Domine, pro sanctis tuis quoque locis quos glorificasti divina apparitione Christi tui et insertione omnino Sancti tui Spiritus; imprimis pro sancta et gloriosa Sion, matre * omnium ecclesiarum et per universum mundum pro sancta tua catholica et apostolica ecclesia; liberaliter nunc quoque dona omnino Sancti Spiritus ei largire, Domine. 20 * p. 52

Memento, Domine, sanctorum patrum nostrorum qui in ea sunt et episcoporum et in universo orbe orthodoxorum et recte tractantium verbum veritatis [1]. 25

Exclamatio : Imprimis memento, Domine, Archiepiscopi nostri N., quem dedistis sanctis ecclesiis tuis, ut sit in pace, salute, honoratus, salvus, longaevus, recte tractans verbum veritatis tuae [1]. 30

Memento, Domine, sancti patris nostri N. Archiepiscopi et totius cleri et presbyterii eius.

Memento, Domine, hic adstantium presbyterorum honorabi-

[3] *Act.*, II, 3 — [4] 1 *Petri*, I, 19.

43. [1] *Matth.*, XVI, 18 — [2] Cfr KEKELIDZE, *op. cit.*, p. 39-43.

44. [1] 2 *Tim.*, II, 15

lium atque ordinum (?) diaconorum in Christo et ministrorum totius ecclesiae graduum et fratrum nostrorum in Christo et totius populi Christum amantis.

Memento, Domine, horum sacerdotum qui mecum adstant
5 in hac sancta hora, coram sancto tuo altari, in oblatione sancti et incruenti sacrificii tui et da eis nobiscum verbum, aperiendo os nostrum ad gloriam et laudem sanctissimi nominis tui.

Memento, Domine, secundum multam misericordiam et miserationem tuam, mei quoque humilis et peccatoris et miseri et
10 indigni servi tui, et visita me in misericordia et miseratione tua [2] et libera me et innoxium redde me a persequentibus me [3], Domine, Deus * virtutum [4]. Et quoniam abundavit in me peccatum, superabundet gratia tua [5]. * p. 53

Memento, Domine, diaconorum qui sanctum altare tuum cir-
15 cumstant et eis concede vitam irreprehensibilem, intaminatum ministerium eorum custodi et gradus bonos eis suppedita.

Memento, Domine, sanctae civitatis quae tua est, Deus noster, Hierosolymorum, et (urbis) regiae, et huius civitatis, et omnium civitatum et regionum, et orthodoxiae fide habitantibus in eis
20 pacem et securitatem largire.

Memento, Domine, pii et Christum amantis regis nostri et pii et Christum amantis regni eius et totius aulae, militum eius et de caelo auxilii [ferendi] et victoriae eius, apprehende arma et scutum et exsurge in auxilium eorum [6], et subice eis
25 omnes gentes hostiles et barbaras, quae bella volunt [7], quietas redde eorum cogitationes ut cum pace et tranquillitate vitam agamus in omni pietate et sanctitate.

Memento, Domine, navigantium, iter facientium, peregrinantium, qui in vinculis et carceribus [8], in captivitatibus et exiliis
30 et in metallis et suppliciis et amara servitute sunt, patrum et fratrum nostrorum, et largire eis reditum pacificum in domum eorum.

Memento, Domine eorum qui in senectute et imbecillitate versantur : aegrotantium, impotentium et eorum qui ab immun-
35 dis spiritibus cruciantur; a te Deo celerem sanationem et salutem concede eis.

[2] *Ps.* CII, 4 — [3] *Ps.* VII, 2 — [4] *Ps.* LVIII, 6 — [5] *Rom.*, V, 20 — [6] *Ps.* XXXIV, 2 — [7] *Ps.* LXVII, 31 — [8] *Hebr.*, XI, 36

Memento, Domine, omnium animarum christianarum, vexatarum et despectarum, et miserationem ac * auxilium a te Deo postulantium et da reversionem errantibus.

* p. 54

Memento, Domine, eorum qui in virginitate et reverentia et ascesi degunt et qui in montibus et speluncis et foraminibus terrae colluctantur [9], sanctorum patrum et fratrum nostrorum et per singula loca conventuum orthodoxorum et hic in Christo communitatis huius nostrae.

Memento, Domine, laborantium et ministrantium nobis patrum et fratrum nostrorum propter nomen sanctum tuum.

Memento, Domine, omnium in bonum [10]. Omnium miserere, Rex, omnibus nobis reconciliare, redde pacificam multitudinem populi tui, dissipa scandala, aboleto bella, finem affer schismati ecclesiarum, insurrectionem haeresium celeriter dissolve, retunde ferociam gentium et tuam pacem et tuam caritatem concede nobis, Domine Deus Salvator, spes omnium finium terrae [11].

Memento, Domine, temperationis aeris, pluviae pacis, roris boni, ubertatis fructuum perfectae et bonae et coronae anni in tua benignitate [12]; oculi enim omnium in te sperant et tu das escam illis in tempore, aperies manum tuam et implebis omne animal desiderio [13].

Memento, Domine, fructus afferentium in tuis sanctis ecclesiis et eorum qui pauperum meminerunt et omnium qui nobis mandaverunt ut sui meminissemus in oratione.

Etiam meminisse dignare, Domine, eorum quoque qui oblationem hanc obtulerunt hodierna die in sanctum altare tuum et pro quibus unusquisque obtulit vel quos in mente habeat et eorum quos tibi nunc ipsum recensemus.

* p. 55

* Memento, Domine, parentum quoque nostrorum et amicorum et consanguineorum.

Memento, Domine, omnium quorum memoriam egimus et quorum non egimus orthodoxorum. Da eis pro (bono) terrestri caeleste, pro corruptibilibus incorruptibile, pro temporalibus aeternum, secundum promissionem Christi tui, quandoquidem vitae et mortis potestatem habes [14].

9 *Hebr.*, XI, 38 — 10 *Neh.*, XIII, 31 — 11 *Ps.* LXIV, 6 — 12 *Ps.* LXIV, 12 — 13 *Ps.* CXLIV, 15 — 14 *Sap.*, XVI, 13.

Etiam meminisse dignare, Domine, eorum quoque qui tibi a saeculo bene placuerunt per singulas generationes, sanctorum patrum, patriarcharum, prophetarum, apostolorum, martyrum, confessorum, doctorum, patrum venerandorum atque 5 omnium animarum iustarum in fide Christi tui perfectarum.

45. Ave gratia plena, Dominus tecum [1].

Et se inclinans exclamat. Exclamatio : Praesertim sanctissimae, immaculatae, superbenedictae Dominae nostrae Dei genitricis et semper virginis Mariae; sancti Ioannis praecursoris 10 et baptistae, sanctorum apostolorum Petri et Pauli, Andreae, Iacobi, Ioannis, Philippi, Bartholomaei, Thomae, Matthaei, Iacobi, Simonis, Iudae, Matathiae, Marci et Lucae, evangelistarum, sanctorum prophetarum, patriarcharum et iustorum;

Sancti Stephani, primi diaconi et primi martyris; sancto- 15 rum infantium qui e medio sublati sunt a rege Herode; sanctorum martyrum et confessorum qui propter Christum verum Deum nostrum testificati et confessi sunt bonam confessionem: Procopii, Theodori, Cyri et Ioannis, Georgii, Leontii, Sergii et Damiani, Cosmae et Bacchi [2], Pauli, Babylae, Agathangeli, * * p. 56 20 Sabiniani, Eustratii et eorum qui una cum eo certaverunt, sanctorum quadraginta, sanctorum quadraginta trium;

Sanctae protomartyris Theclae, sanctarum mulierum quae myrum tulerunt, Tasiae, Febroniae, Anastasiae, Euphemiae, Sophiae, Barbarae, Elpidis, Pisteos et Agapes.

25 **46**. Memento, Domine, sanctorum patrum nostrorum et episcoporum, qui inde a servo tuo sancto Iacobo apostolo, fratre tuo, usque ad Salomonem et Theodosium recta fide episcopi fuerunt in sancta civitate Christi Dei nostri.

Memento, Domine, sanctorum patrum nostrorum et patriar- 30 charum, qui inde a sancto Petro coryphaeo apostolorum et primo archiepiscoporum nostrorum usque ad Iobum et Nicolaum et Stephanum, recta fide episcopi fuerunt in sancta et magna ecclesia Dei civitatis Antiochiae.

Memento, Domine Deus noster, sanctorum patrum nostrorum 35 et archiepiscoporum, qui inde a sancto Anania, Domini apostolo et primo archiepiscoporum nostrorum, usque ad Agapium

45. [1] *Luc.*, I, 42 — [2] Lege : « Sergii et Bacchi, Cosmae et Damiani ».

et Michaelem, recta fide episcopi fuerunt in hac Christum amante civitate nostra.

47. Memento, Domine, sanctorum patrum nostrorum et magistrorum : Clementis, Timothei, Ignatii, Dionysii, Irenaei, Gregorii, Alexandri, Eustathii, Athanasii, Basilii, Gregorii, 5 Ambrosii, Amphilochii, Liberii, Damasii, Ioannis, Epiphanii, Celestini, Augustini, Cyrilli, Leonis, Procli, Proterii, Felicis, Hormisdae, Eulogii, Ephraemi, Anastasii, Theodori, Martini, Agathonis, Sophronii.

Memento, Domine, sanctorum et magnorum oecumenicorum 10 sex conciliorum: Nicaeae trecentorum decem et octo (patrum), et Constantinopoli centum quinquaginta, et Ephesi prius * p. 57 ducentorum, * et Chalcedone sexcentorum triginta, et in sancto quinto concilio centum sexaginta quattuor, et in sancto sexto concilio ducentorum octoginta novem, et reliquorum omnium 15 sanctorum conciliorum et episcoporum qui in universo orbe recta fide recte tractaverunt verbum veritatis [1].

Memento, Domine, sanctorum patrum nostrorum et anachoretarum : Pauli, Antonii, Charitonis, Pauli, Pachomii, Ammonae, Theodori, Hilarionis, Arsenii, Macarii, Sisois, Pambo, 20 Poemenis, Nili, Isidori, Ephraemi, Symeonis, Theodosii, Sabae, Euthymii, Theoctisti, Gerasimi, Maximi, Anastasii, Cosmae et Ioannis.

Memento, Domine, sanctorum patrum nostrorum, qui occisi sunt a barbaris in monte sancto Sina et Raithu, et reliquorum 25 sanctorum patrum nostrorum et ascetarum orthodoxorum ac omnium sanctorum. Non quod nos digni simus qui eorum beatitudinis memoriam agamus, sed ut ipsi quoque adstantes tuo timendo et tremendo tribunali [2] memoriam agant nostri, qui sumus miseri. 30

Memento, Domine, presbyterorum, diaconorum, subdiaconorum, lectorum, exorcistarum, monachorum, semper virginum, diaconissarum, viduarum, orphanorum, continentium, qui cum fide in communione sanctae, catholicae et apostolicae ecclesiae perfecti sunt. 35

Memento, Domine, piorum et fidelium regum : Constantini et

47. [1] 2 *Tim.*, II, 15 — [2] *Rom.*, XIV, 10; 2 *Cor.*, V, 10

Helenae, Theodosii magni, Marciani, Pulcheriae, Leonis, Iustiniani, Constantis et eorum qui eis similes pie et fide regnaverunt ac omnium qui in fide * et signaculo Christi iam dormierunt, Christum amantium laicorum. Horum omnium memento, Domine Deus spirituum et omnis carnis [3], quos meminimus et quos non meminimus, orthodoxorum; tu ipse da ut ibi requiescant, in terra viventium [4], in regno tuo, in voluptate paradisi, in sinu Abrahae [5] et Isaac et Iacob, sanctorum patrum nostrorum, unde abest dolor, tristitia et gemitus, ubi videt lumen vultus tui et refulget omni tempore. Finem autem nostrum christiano dignum et placentem et sine peccato ac in pace acceptum habeas, Domine. Et dirige nos et congrega nos sub pedes electorum tuorum, quando vis et sicut vis, dumtaxat sine confusione et offensionibus [6] propter misericordias unigeniti Filii tui, Domini et Dei et salvatoris nostri Iesu Christi; ipse enim est solus qui expers peccati [7] apparuit in terra. * p. 58

48. *Exclamatio* : Propter quem et ipsis et nobis ut bonus et philanthropus Dominus.

Populus : Dimitte, remitte, condona, Deus, gratia tua offensiones.

Sacerdos : Pax omnibus.

Populus : Et cum spiritu tuo.

Et se inclinans dicit : Gratia et miseratione et philantropia Christi tui, cum quo benedictus es et glorificatus una cum tuo omnino sancto et bono et vivificatore Spiritu, nunc et semper et in saecula saeculorum.

**Populus* : Amen. * p. 59

Sacerdos : Pax omnibus.

Populus : Et cum spiritu tuo.

49. *Diaconus* : Iterum et semper Dominum rogemus.

Iterum se inclinans dicit : Deus et Pater Domini nostri Iesu Christi [1], Domine magni nominis, beata natura, liberalis bonitas, qui es benedictus in saecula [2], qui sedes super cherubim [3] et glorificaris a seraphim, cui adstant mille milia [4] sanctorum

[3] *Num.*, XVI, 22 — [4] *Ps.* XXVI, 13 — [5] *Luc.*, XVI, 22 — [6] *Phil.*, I, 10 — [7] *Hebr.*, IV, 15.

49. [1] 2 *Cor.*, I, 3 — [2] *Ps.* LXXXVIII, 53 — [3] *Ps.* XCVIII, 1 — [4] *Dan.*, VII, 10

angelorum et archangelorum militiae, oblatum tibi hoc munus, donum, fructuum oblationem in odorem suavitatis [5] accepisti et sanctificare et perficere dignatus es, bone, gratia Christi tui et adventu omnino sancti Spiritus tui. Sanctifica quoque, Domine, animas nostras et corpora et spiritus ac explora mentes et scrutare cogitationes et eice a nobis omnem notionem malam et omnem cogitatum impudicum, omnem cupiditatem et sensum turpem et cupiditatem indecentem, omnem invidiam et superbiam et hypocrisim, omne mendacium, omnem dolum et omnem sollicitudinem mundanam, omnem avaritiam, omnem vanam gloriam, omnem malitiam, omnem animositatem et omnem iram, omnem pigritiam, omnem blasphemiam, omnem motum corporum et animae abalienatum a praecepto tuo sancto.

Exclamatio : Et habe nos dignos, Domine philanthrope, qui confidenter, citra damnationem, in puro corde, anima illuminata, vultu minime confuso, sanctificatis labiis audeamus * te invocare, qui es in caelis, sanctum Deum Patrem [6] et dicere:

* p. 60

Populus : Pater noster [7].

Sacerdos stans dicit : Et ne nos inducas in tentationem, Domine, Domine virtutum [8], qui creasti solus [9] corda nostra, qui nosti infirmitatem nostram, sed libera nos a malo et ab operibus eius et ab omni machinatione et circumventione eius, propter nomen tuum sanctum quod invocatum est super nostram humilitatem [10].

Exclamatio : Quia tuum est regnum et virtus et gloria Patris et Filii et Spiritus Sancti, nunc et semper et in saecula saeculorum.

Populus : Amen.

50. *Diaconus* : Capita nostra Domino inclinemus.

Populus : Tibi Domine.

Sacerdos (dicit) orationem : Tibi inclinavimus servi tui, Domine, capita nostra coram sancto altari tuo et expectamus a te magnam misericordiam. Liberaliter gratiam tuam et benedictionem tuam emitte nobis, Domine, et sanctifica nostras animas et corpora et spiritus, ut digni fiamus qui communicantes

[5] *Gen.*, VIII, 21 — [6] *Matth.*, VII, 21 — [7] *Matth.*, VI, 9 — [8] *Ps.* XXIII, 10 — [9] Textus : « solum » — [10] *Ier.*, XIV, 9.

et participes simus sanctorum mysteriorum tuorum in remissionem peccatorum et in vitam aeternam.

Exclamatio : Tu enim adorandus et glorificatus es, Deus noster, et unigenitus Filius tuus et omnino Sanctus Spiritus 5 tuus, nunc et semper et in saecula saeculorum.

Populus : amen.

Sacerdos exclamat : Et sit gratia et misericordia sanctae et consubstantialis et increatae et adorandae * Trinitatis cum omnibus vobis. * p. 61

10 *Populus* : Et cum spiritu tuo.

Diaconus : Attendite!

51. *Sacerdos elevans panem sanctum dicit secum* : Sancte, in sanctis requiescens [1], Domine Deus, sanctifica nos verbo gratiae tuae et adventu omnino Sancti Spiritus; tu enim 15 dixisti : sancti estote quia ego sanctus sum, Dominus Deus vester [2].

Et adiungit et dicit haec quoque : Ineffabilis Deus, Verbum, Patris et omnino Sancti Spiritus consubstantialis et coaeternus ac indivisus, accipe gloriosum hunc hymnum sanctorum tuorum 20 incruentorum mysteriorum cum cherubim ac seraphim, a me quoque peccatore, vociferante et dicente.

Exclamatio : Sancta sanctis [3].

Populus : Unus est sanctus, unus est Dominus Iesus Christus [4] in gloriam Dei Patris, amen.

25 **52**. *Deinde frangit sacerdos (panem) et tenet dextera manu partem dimidiam et sinistra (alteram) dimidiam et immergit eam quae in dextera est in calicem et dicit* : Unio sanctissimi corporis et pretiosi sanguinis Domini et Dei et salvatoris nostri Iesu Christi [1].

30 *Et cruce signat reliquos panes sinistrae manus et sic facit super tres calices quoque simul in singulos. Et statim incipit dividere et ante omnia dat in singulos calices unam partem dicens* : Unitum est, sanctificatum est et perfectum est in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti.

51. [1] *Is.*, LVII, 15 (LXX) — [2] *Lev.*, XX, 7. Cfr KEKELIDZE, *op. cit.*, p. 62-67 — [3] Ad litt.: « sancta sanctorum » — [4] *Eph.*, IV, 5.

52. [1] KEKELIDZE, *op. cit.*, p. 69.

* p. 62 * *Et facit duplicem partem unicuique clericorum et intingit in calicem, et sumunt communionem.*

53. *Oratio cum communionem sumpturus est sacerdos quoque* : Christe Deus noster, caelestis panis [1], peccavi in caelum et coram te et non sum dignus [2] qui communionem sumam sanctorum et immaculatorum mysteriorum tuorum, sed ut misericors Deus dignum me fac gratia tua qui indemnatus particeps sim sancti tui corporis et pretiosi sanguinis [3] in remissionem peccatorum et in vitam aeternam. *Et communionem dat clericis.*

54. *Sed dum elevant diaconi calices patenasque ad dandam communionem populo, diaconus ille, qui elevat primam patenam, dicit sic* : Benedic, Domine.

Sacerdos dicit : Gloria Deo, qui sanctificat nos omnes.

Et alii diaconi dicunt cum eo : Excelsus es in caelis, Deus, et in omni terra est gloria tua [1] et regnum tuum manet in saecula saeculorum [2], amen.

55. *Et cum posuerit diaconus ex mensa (?) dicit* : Benedic, Domine.

Sacerdos dicit : Benedictum nomen Domini Dei nostri per omnia saecula [1].

Et iterum, dum elevat diaconus ex abaco dicit : Benedic, Domine.

* *Et sacerdos dicit*: Gloria tibi Deo nostro, qui sanctificasti nos omnes.

* p. 63 *Et dum elevat ex sancta mensa sacerdos dicit* : Sit nomen Domini benedictum in saecula.

56. *Oratio turificationis post communionem* : Gratias agimus tibi salvatori, omnium Deo, pro omnibus bonis quae nobis largitus es atque pro participatione sanctorum et immaculatorum tuorum mysteriorum. Et offerimus tibi tus hoc et deprecamur te: custodi nos sub tegmine alarum tuarum [1] et dignos nos fac, qui usque ad ultimum etiam halitum nostrum participes fiamus

53. [1] *Io.*, VI, 58 — [2] *Luc.*, XV, 18-21 — [3] 1 *Petri*, I, 19.
54. [1] *Ps.* LVI, 6 — [2] *Tob.*, XIII, 23.
55. [1] *Ps.* CXII, 2.
56. [1] *Ps.* XXX, 8.

sanctarum rerum tuarum in sanctificationem animarum et corporum et in hereditatem regni caelorum, quia tu es nostra sanctificatio, Deus, et tibi gloriam mittimus, Patri et Filio et Spiritui Sancto, nunc et semper.

5 **57**. *Et cum diaconus collectam — Kuerek'si — recitat, sacerdos hanc orationem dicit secum* : Deus qui propter multam et ineffabilem misericordiam tuam...

DIVINA LITURGIA S. IOANNIS CHRYSOSTOMI

* p. 64 * **1.** *Diaconus ingrediens diaconicon dicit orationem* : Domine Deus meus, emitte in me virtutem de excelso et confirma me ad hoc ministerium tuum, ut inculpate sancto et tremendo et timendo adstans altari tuo incruentum sacrificium offeram tibi, quia tuum est regnum, potentia et gloria Patris et Filii. 5

Exscindens dicit : Immolatur agnus Dei, Filius Patris, qui tollit peccata mundi [1] pro vita mundi. Tamquam ovis ad occisionem ductus est et tamquam agnus, coram tondente obmutescens, sic non aperit os suum. In humilitate eius iudicium eius sublatum est [2], generationem autem eius quis enarrabit? Quoniam sublata est de terra vita eius [3]. 10

Extollit (particulam) Sanctissimae, desecat, dicit : Suscipe, Domine Deus noster, oblationem istam intercessione sanctissimae Dominae nostrae Dei genitricis et semper virginis Mariae. 15

In particulam Sancti dicit : Memento, Domine Deus noster, Sancti tui, *cum nomine,* et accipe hoc ministerium nostrum precibus eius. 20

Pro defuncto dicit : In requiem et beatitudinem atque in remissionem peccatorum.

Summatim dicit : Memento, Domine, omnium christianorum orthodoxorum servorum tuorum et da eis requiem ubi inspicit lumen vultus tui. 25

* p. 65 **Ponit (particulas) in disco : in medio Saufloi (Dominicam) a dextris (particulam) Sanctissimae et a sinistris (particulam) Sancti, alias ut libet. Infundit vinum et aquam et dicit*: Unus militum lancea latus eius aperuit et statim exivit sanguis [et] aqua; qui vidit testificatus est et verum est testimonium eius [4]. 30

1. 1 *Io.*, I, 29 — 2 Ad litt. : « In humilitate sua suscepit suum iudicium » — 3 *Is.*, LIII, 7-8 — 4 *Io.*, XIX, 34-35.

2. *Sacerdos* : Incensum tibi offerimus, Christe Deus noster, in odorem suavitatis [1], repende nobis gratiam Spiritus tui Sancti, semper, nunc.

Diaconus : Pro donis venerabilibus propositis Dominum pre-
5 cemur.

Sacerdos (recitat) orationem propositionis : Domine Deus noster, qui caelestem panem, totius mundi alimentum, Dominum nostrum et Deum Iesum Christum misisti salvatorem et redemptorem et benefactorem et benedicentem et sanctificantem
10 nos, ipse benedic hanc propositionem nostram et in supercaelesti et rationali altari tuo memento, ut bonus ac philanthropus Deus, eorum qui obtulerunt et eorum pro quibus obtulerunt, et nos inculpatos conserva in celebratione divinorum tuorum mysteriorum. Quia sanctum et gloriosum est pretiosissimum
15 et magnificum nomen tuum Patris et Filii. Dominus regnat, decorem indutus est, indutus est Dominus fortitudinem et praecinxit se; firmavit orbem terrae ne commoveatur [2]. Operuit caelos pulchritudo eius et laude eius impleta est omnis terra [3]. Amen.

20 **3**. Benedic, Domine.

Spiritus Sanctus concelebret nobiscum.

Benedic, Domine.

Benedictum regnum Patris et Filii.

* In pace Dominum precemur. * p. 66

25 Pro superna pace et salute animarum nostrarum, Dominum.

Pro pace totius mundi, stabilitate bona sanctarum Dei ecclesiarum et pro omnium concordia, Dominum.

Pro hac sancta domo et cum fide, religione et timore Dei ipsam ingredientibus, Dominum precemur.

30 Pro archiepiscopo nostro, venerandis presbyteris, in Christo diaconis et universo sacerdotali populo, Dominum precemur.

Pro pio et a Deo custodito rege nostro, toto palatio et exercitu eius, Dominum precemur (?).

Ut una bellum gerat et omnes inimicos et adversarios pedi-
35 bus eius subiciat, Dominum.

Pro urbe nostra, omni urbe, regionibus et pro iis qui cum fide habitant in ea, Dominum.

2. [1] *Gen.*, VIII, 21 — [2] *Ps.* XCII, 1 — [3] *Hab.*, III, 3.

Pro bona aeris temperie, fructuum terrae fertilitate et pacificis temporibus, Dominum.

Pro navigantibus, iter agentibus, aegrotis, laborantibus, pro liberandis captivis et salute ipsorum, Dominum.

Ut liberemur ab omni afflictione, ira et periculo, Dominum. 5

Et pro omnibus qui a Deo expostulant auxilium et susceptionem, Dominum.

Sacerdos dicit orationem : Domine Deus noster, cuius nec potentia aestimari, nec gloria potest comprehendi, cuius est immensa misericordia et philanthropia ineffabilis, ipse Domine, 10 pro tua miseratione in nos respice et in hanc domum sanctam et fac nobiscum et cum iis, qui nobiscum orant, abundantes misericordias et miserationes tuas.

Succurre.

* p. 67 * Sanctissimae, illibatae, super omnes benedictae Dominae 15 nostrae Dei genitricis et semper virginis Mariae, sanctarum caelestium virtutum, cum omnibus sanctis memoriam recolentes, nosmetipsos et invicem, omnem vitam...

Quoniam te decet omnis gloria, honor.

4. Etiam atque etiam in pace. 20

Sacerdos (dicit) orationem : Domine Deus noster, salva populum tuum et benedic haereditati tuae [1], plenitudinem ecclesiae tuae custodi et sanctifica diligentes decorem domus tuae [2]; tu ipsos vicissim glorifica divina tua potentia et ne dereliqueris nos in te sperantes [3]. 25

Succurre.

Sanctissimae, illibatae, super omnes benedictae Dominae nostrae Dei genitricis et semper virginis Mariae, sancti praecursoris et baptistae Ioannis cum omnibus sanctis memoriam agentes, nosmetipsos (?). 30

Quoniam tuum est regnum.

5. Etiam atque etiam.

Sacerdos (recitat) orationem : Qui communes has et concordes nobis orationes largitus es, qui etiam duobus et tribus in tuo nomine convenientibus te petitiones daturum esse pollicitus 35 es [1], ipse etiam nunc servorum tuorum petitiones imple ad

4. 1 *Ps.* XXVI, 9 — 2 *Ps.* XXV, 8 — 3 *Ps.* XXIII, 23.

5. 1 *Matth.*, XVIII, 20

maiorem utilitatem, suppeditans nobis in praesenti saeculo agnitionem tuae veritatis[2], et in futuro vitam aeternam largiens nobis.

Succurre.

5 Sanctissimae, illibatae, sanctorum atque gloriosissimorum apostolorum, cum omnibus sanctis memoriam agentes, nosmetipsos...

* Quoniam bonus et philanthropus Deus es. * p. 68

6. Dominum precemur.

10 *Sacerdos* (*dicit*) *orationem*: Dominator, Domine Deus noster, qui in caelis ordines et exercitus angelorum atque archangelorum in ministerium gloriae tuae constituisti, fac ut una cum introitu nostro sit etiam sanctorum angelorum introitus simul nobiscum ministrantium et bonitatem tuam conglorificantium.

15 Quoniam te decet omnis.

Adoro Patrem, Filium et Sanctum Spiritum, Trinitatem consubstantialem, indivisam quae regnat in saecula.

7. *Sacerdos* (*recitat*) *orationem* : Deus sancte, qui in sanctis requiescis[1], qui ter sancta voce a seraphim laudaris et a cheru-
20 bim glorificaris et ab omnibus caeli potestatibus adoraris, qui e nihilo ad esse cuncta adduxisti, qui hominem ad imaginem et similitudinem tuam creasti[2] et omni tua gratia exornasti; qui das petentibus sapientiam et intelligentiam et non despicis peccantes sed eis ad salutem ponis poenitentiam; qui nos humiles
25 et indignos servos tuos dignos fecisti in hac hora stare ante gloriam sancti altaris tui et quae tibi debetur adorationem et glorificationem exhibere, ipse, Domine, suscipe etiam ex ore nostro peccatorum hymnum ter sanctum et respice nos in bonitate tua, condona nobis omnia peccata nostra voluntaria
30 et involuntaria et sanctifica animas nostras et corpora, et da nobis te digne colere omnibus diebus vitae nostrae, intercessione sanctissimae Deiparae et omnium sanctorum qui tibi placuerunt.

Quoniam sanctus es, Deus noster, et tibi gloriam referimus.

35 *Benedic, Domine, cathedram hanc. * p. 69

[2] 1 *Tim.*, II, 4.

7. [1] *Is.*, LVII, 15 (LXX) — [2] *Gen.*, I, 26

Benedictus es qui sedes super solio gloriae [3] regni tui, omni tempore, nunc et.

8. Attendite!

Pax omnibus.

Diaconus : Benedic, Domine. 5

Sacerdos : Dominus dat verba annuntianti multa cum virtute, Dominus virtutum [1] caritatis gratia sua, omni tempore, nunc et.

Diaconus : Rex caelestis, Paraclete, Spiritus veritatis [2], dux sapientiae, largitor cognitionis, doctor insipientium, auxiliator 10 pauperum, confirma et intelligentem redde animam meam, Domine, da mihi verbum, Verbum Patris. Ecce labia mea non feci silere [3] ab invocando te, misericors, miserere mei tibi supplicantis.

Sacerdos (*dicit*) *orationem* : Emitte in corda nostra, homi- 15 num amator, Dei cognitionis lumen inaccessibile [4] et mentis meae oculos aperi ut cognoscam evangelii tui sermones; insere etiam nobis beatorum mandatorum tuorum timorem, ut, omni carnis concupiscentia conculcata, spiritualem vitam consequamur omniaque secundum beneplacitum tuum cogitemus et 20 agamus.

9. *Diaconus* : Dicamus omnes ex tota anima, et tota mente dicamus omnes.

Omnipotens Domine, Deus patrum nostrorum [1], te rogamus, exaudi. 25

Qui dives es misericordia et beneficus miseratione, te rogamus.

* p. 70 * Qui non vis mortem peccatoris, sed ut convertatur et paenitentiam agat [2], te rogamus.

Pro hac sancta domo. 30

Ut liberemur nos et omnes.

Miserere nostri, Domine, secundum **magnam misericordiam** tuam [3], te rogamus.

[3] *Ier.*, XVII, 12.

8. [1] *Ps.* XXIII, 10 — [2] *Io.*, XV, 26 — [3] *Ps.* XXXIX, 10 — [4] 1 *Tim.*, VI, 16.

9. [1] *Tob.*, III, 13 — [2] *Ez.*, XXXIII, 11 — [3] *Ps.* L, 3

Sacerdos (recitat) orationem : Domine, Deus noster, protensam hanc supplicationem suscipe a servis tuis et miserere nostri secundum multitudinem misericordiarum tuarum [4], et miserationes tuas in nos demitte et in omnem populum tuum qui copiosam a te misericordiam [5] expectat.

Diaconus : Etiam pro pio et a Deo custodito rege nostro, pro potentia, victoria, perseverantia, pace, iustitia [6] et salute eius; ut Dominus Deus noster abundantius eum adiuvet et omni pietate augeat atque ei subiciat omnes inimicos et adversarios, dicamus omnes.

Etiam rogamus te pro salute et vita et remissione peccatorum servi Dei, *cum nomine,* et omnium fratrum nostrorum, dicamus omnes.

Sacerdos signat cruce utrumque et dicit exclamationem : Quoniam misericors et philanthropus es, Deus, et tibi gloriam referimus.

Populus : Amen.

10. *Diaconus* : Rogate, catechumeni. Fideles, rogemus pro catechumenis, ut Dominus eorum misereatur.

Doceat eos verba veritatis.

Et revelet eis Evangelium iustitiae.

* Et uniat eos sanctae suae apostolicae ecclesiae. * p. 71

Salva, miserere, custodi eos, Deus, tua gratia.

Catechumeni, capita vestra Domino inclinate.

Sacerdos (recitat) orationem ante oblationem : Domine Deus noster, qui in altis habitas et humilia respicis [1], qui ad salvandum hominum genus emisisti unigenitum [Filium] tuum et Deum et Dominum nostrum Iesum Christum, respice ad servos tuos catechumenos suam tibi cervicem inclinantes et dignos facias eos in tempore opportuno lavacro regenerationis [2], remissione peccatorum, indumento incorruptionis [3]. Unias eos sanctae tuae catholicae et apostolicae Ecclesiae et connumera ipsos cum electo grege tuo.

Exclamatio : Ut et ipsi simul nobiscum glorificent omnino venerandum et magnificum nomen tuum Patris.

[4] *Ps.* L, 3 — [5] *Ps.* CXXIX, 7 — [6] Sanitate?
10. [1] *Ps.* CXII, 6 — [2] *Tit.*, III, 5 — [3] 1 *Cor.*, XV, 53

Diaconus : Quotcumque catechumeni estis, recedite, catechumeni recedite, quotcumque catechumeni estis, recedite, ne quis catechumenorum (supersit), sed quicumque fideles estis, etiam atque etiam in pace Dominum precemur.

Sacerdos (*dicit*) *orationem* : Gratias agimus tibi, Domine virtutum [4], qui dignos fecisti nos qui stemus etiam nunc sancto altari tuo et tuis miserationibus pro peccatis nostris et populi ignorantia [5] procidamus. Suscipe, Deus, deprecationem nostram et fac nos esse dignos, qui offeramus tibi preces, supplicationes et incruenta sacrificia pro toto populo tuo, et fac nos idoneos, quos in hoc ministerio posuisti virtute * Spiritus tui Sancti [6], ut inculpate et innoxie, in puro nostrae conscientiae [7] testimonio te invocemus in omni tempore et loco, ut, exaudiens nos, sis nobis propitius in multitudine tuae bonitatis.

* p. 72

Diaconus : Succurre, salva.

Exclamatio : Quoniam te decet omnis gloria, honos.

11. *Diaconus* : Etiam atque etiam in pace, Dominum.

Pro superna [pace].

Pro hac sancta [domo].

Ut liberemur.

Et pro omnibus, qui.

Sacerdos (*dicit*) *orationem* : Iterum et saepius coram te procidimus et te rogamus bone et benigne, ut respiciens ad orationem nostram purges animas nostras et corpora ab omni inquinamento carnis et spiritus [1]; et da nobis inculpatam et incondemnatam sancto tuo altari assistentiam. Largire, Deus, etiam iis qui [nobiscum una] precantur profectum vitae et fidei et spiritualis prudentiae. Da eis, qui te assidue cum timore et amore colunt, ut inculpate et incondemnate tuorum sanctorum mysteriorum fiant participes et caelesti regno digni habeantur.

Diaconus : Suscipe, cum sapientia.

Exclamatio : Ut a potentia tua custoditi, tibi.

12. *Incipiunt* « Qui cherubim ».

Sacerdos (*dicit*) *orationem se inclinans* : Nullus eorum, qui

[4] *Ps.* XXIII, 10 — [5] *Hebr.*, IX, 17 — [6] *Act.*, XX, 28 — [7] 1 *Tim.*, III, 9.
11. [1] 2 *Cor.*, VII, 1.

carnalibus cupiditatibus et voluptatibus est irretitus, * dignus * p. 73
est ad te accedere, vel appropinquare, vel tibi ministrare, rex
gloriae [1]. Tibi enim ministrare magnum est et vel ipsis caelesti-
bus potestatibus terribile. Sed tamen propter inenarrabilem et
5 infinitam philanthropiam citra commutationem et conversionem
homo factus es et pontifex noster apparuisti et huius liturgici
et incruenti sacrificii sacram actionem nobis tradidisti tam-
quam Dominus omnium. Tu enim, Domine Deus noster, solus
in caelis dominaris et in terra. Qui super thronum cherubicum
10 veheris [2]. Qui es Dominus Seraphim et rex Israel [3]. Qui solus
sanctus et in sanctis requiescis [4]. Te ergo deprecor, qui solus es
bonus et philanthropus, respice in me peccatorem et inutilem
servum tuum et purga animam meam et cor a conscientia
mala et fac me dignum per gratiam Spiritus tui Sancti, indu-
15 tum gratia sacerdotii, ut huic sanctae tuae mensae assistam
et tuum sanctum et immaculatum corpus et sanguinem conse-
crem. Tibi enim inclinata cervice supplico et te rogo; ne aver-
teris faciem tuam a me [5] nec me abscideris [6] a servis tuis, sed
dignare ut a me peccatore et indigno servo tuo hoc sacrifi-
20 cium tibi offeratur. Tu enim es qui offers, et offerris, assumis
et es indivisibilis [7], Christe Deus noster. Et tibi gloriam refe-
rimus una cum principii experte Patre tuo et sanctissimo,
bono et vivifico Spiritu.

13. *Et incipit sacerdos* Miserere *et postea orationem* : Rex
25 caelestis, dux sapientiae et in antecessum largiens cognitionem,
doctor insipientium et auxiliator pauperum, confirma et
instrue cor meum, Domine. Da mihi verbum, * Verbum Patris, * p. 74
quoniam ecce labia mea non reddidi tacita [1] ab invocando te,
Dominator. Suscipe me tibi supplicantem.

30 **14.** *Sacerdos lavat manus, et dicit orationem* : Domine Deus
meus, emitte in me virtutem de excelso... [1].

12. 1 *Ps.* XXIII, 7 — 2 *Ps.* LXXIX, 2 — 3 *Io.*, XII, 13 — 4 *Is.*, LVII, 15 (LXX) — 5 *Ps.* XXXVI, 9 — 6 *Ps.* L, 13 — 7 Cfr M. TARCHNIŠVILI, *Die georgische Übersetzung der Liturgie des hl. Johannes Chrysostomus*, in *Jahrbuch für Liturgiewissenschaft*, 1938, t. XIV, p. 89, n. 29.

13. 1 *Ps.* XXXIX, 10.

14. 1 Cfr *supra*, 1

Sacerdos adorat sanctam mensam et dicit : Magnificate Dominum mecum et exaltabo nomen eius in idipsum [2].

Illi respondent : Spiritus Sanctus superveniet in te et virtus altissimi obumbrabit tibi [3].

Memento nostri Domine. 5

Sacerdos dicit : Recordetur vestri Dominus Deus in regno suo [4] omni tempore, nunc et semper et in saecula.

15. *Et adorat semel diaconus altare* : Compleamus orationem nostram Domino.

Pro propositis his et sanctificatis (donis) Dominum Deum 10 nostrum precemur.

Pro hac sancta domo.

Ut liberemur nos et omnes qui.

Sacerdos (recitat) orationem : Domine Deus omnipotens, qui solus es sanctus, qui suscipis sacrificium laudis [1] [ab iis] qui te 15 invocant toto corde, suscipe quoque nostram peccatorum orationem et offer sancto tuo altari. Et fac nos idoneos ad offerendum tibi dona et sacrificia spiritualia pro nostris peccatis et pro populi ignorantia [2], et praesta ut inveniamus gratiam [3] coram te et ut sit tibi acceptum sacrificium nostrum, et Spiri- 20 * p. 75 tus gratiae tuae bonus in nobis habitet * et in propositis donis et in toto populo tuo.

Diaconus : Succurre.

Omnem diem omnino in sanctitate, pace et sine peccato, a Domino. 25

Angelum pacis, fidelem ducem, custodem animarum et corporum nostrorum, a Domino.

Indulgentiam et remissionem peccatorum et delictorum nostrorum, a Domino.

Bona et utilia animabus nostris et pacem mundo, a Domino 30 petamus.

Residuum vitae nostrae tempus in pace et dignitate, a Domino.

Christianos vitae nostrae fines absque dolore et improperio

2 *Ps.* XXXIII, 4 — 3 *Luc.*, I, 35 — 4 *Luc.*, XXIII, 42.
15. 1 *Ps.* XLIX, 14 — 2 *Hebr.*, IX, 17 — 3 *Hebr.*, IV, 16

et bonam defensionem coram tremendo tribunali Christi [4], petamus.

Sanctissimae, illibatae, super omnes benedictae Dominae nostrae Deiparae et semper virginis Mariae, sancti ac theo-
5 phori patris nostri Ioannis Chrysostomi cum omnibus sanctis memoriam agentes, nosmetipsos et invicem, totam vitam nostram Christo Deo nostro commendemus.

Exclamatio : Propter miserationes unigeniti Filii tui, cum quo benedictus es una cum sanctissimo, bono et vivifico.

10 **16**. *Diaconus* : Portas, portas.

Populus : Credimus.

Diaconus : Stemus bene, stemus cum timore, attendite sanctam hanc oblationem in pace oblatam.

Populus : Misericordia, pax.

15 *Sacerdos* : Gratia Domini nostri Iesu Christi, * dilectio Dei Patris et communicatio Spiritus Sancti sit vobiscum omnibus [1]. * p. 76

Populus : Et cum spiritu tuo.

Sacerdos : Sursum corda habeamus.

Populus : Habemus ad Dominum.

20 *Sacerdos* : Gratias agamus Domino.

Populus : Dignum et iustum est.

Sacerdos (*dicit*) *orationem* : Dignum et iustum est te laudare, te benedicere, te celebrare, tibi gratias agere in omni loco dominationis tuae [2]. Tu es Deus incomprehensibilis [3], invisibilis [4],
25 inaccessibilis [5]; qui semper es sicuti es, tu et unigenitus Filius tuus et Spiritus tuus Sanctus. Tu ex nihilo ad esse nos adduxisti et lapsos rursus erexisti, et omnia facere non destitisti donec nos in caelum deduceres et futurum regnum nobis largireris. Pro his omnibus agimus tibi gratias et unigenito
30 Filio tuo et Spiritui tuo Sancto, pro omnibus, quae scimus et quae nescimus, manifestis et occultis in nos factis beneficiis. Agimus tibi gratias etiam pro hac oblatione, quam e manibus nostris suscipere dignatus es, etsi tibi adsistunt millia archangelorum et myriades angelorum cherubim et seraphim sex alas
35 et multos oculos habentes alis sublati [6].

[4] *Rom.*, XIV, 10; 2 *Cor.*, V, 10.

16. [1] 2 *Cor.*, XIII, 13 — [2] *Ps.* CII, 22 — [3] *Ier.*, XXXII, 19 — [4] 1 *Tim.*, I, 17 — [5] 1 *Tim.*, VI, 16 — [6] *Ez.*, X, 12 et *Is.*, VI, 2

Exclamatio : Qui victorialem hymnum canunt, clamant, vociferant et dicunt :

Populus : Sanctus est, sanctus est, sanctus est.

Sacerdos (*recitat*) *orationem* : Sequentes has beatas virtutes nos quoque, Domine philanthrope, clamamus et dicimus : 5
* p. 77 Sanctus es et omnino sanctus et magnifica (est) * gloria tua. Qui mundum tuum ita dilexisti, ut unigenitum Filium tuum dares, ut omnis qui credit in ipsum non pereat, sed habeat vitam aeternam [7]. Qui cum venisset et quam pro nobis susceperat dispensationem implevisset, nocte qua tradebatur, vel potius 10 se ipsum tradebat pro mundi vita, accepit panem in sanctis et illibatis, innoxiis manibus, gratias egit tibi et benedixit, sanctificavit et fregit et dedit sanctis suis discipulis et apostolis dicens :

Exclamatio : Accipite et comedite, hoc est corpus meum 15 quod pro vobis frangitur in remissionem peccatorum.

Sacerdos (*dicit*) *orationem* : Similiter etiam calicem postquam coenavit dicens : Bibite ex hoc omnes, hic est sanguis meus novi testamenti, qui pro vobis multis effunditur in remissionem peccatorum [8]. 20

17. *Sacerdos* (*recitat*) *orationem* : Memores igitur salutaris huius mandati, et omnium quae pro nobis facta sunt : crucis, triduanae sepulturae, resurrectionis, in caelos ascensionis, a dextris sessionis et secundi et gloriosi rursus adventus.

Sacerdos : Ex tuis tua tibi offerentes pro omni re et omni- 25 bus.

Populus : Tibi cantamus, tibi benedicimus.

18. *Sacerdos* (*dicit*) *orationem* : Etiam offerimus tibi rationale hoc et incruentum sacrificium et rogamus et oramus, emitte Spiritum tuum [1] Sanctum in nos et in haec dona propo- 30 sita.

Et patenam cruce signat et dicit submissa voce : Et fac panem quidem hunc pretiosum corpus Christi tui.

* p. 78 * *Diaconus* : Amen.

[7] *Io.*, III, 16 — [8] *Matth.*, XXVI, 26-29; *Marc.*, XIV, 22-25; *Luc.*, XXII, 15-20; 1 *Cor.*, XI, 23-25.

18. [1] *Ps.* CIII, 30.

Calicem signat cruce et dicit : Quod autem est in calice hoc pretiosum sanguinem [2] Christi tui.

Utrumque cruce signat et dicit : Immuta Spiritu tuo Sancto. Amen.

5 **19**. *Sacerdos* (*dicit*) *orationem* : Ut fiat accipientibus in sobrietatem animae, ad remissionem peccatorum, in communicationem Sancti tui Spiritus, in regni caelorum plenitudinem, non in iudicium aut damnationem.

Item offerimus tibi rationalem hanc oblationem pro iis qui 10 in fide requiescunt, pro maioribus, patriarchis, prophetis, apostolis, praedicatoribus, evangelistis, martyribus, confessoribus, continentibus et quovis spiritu in fide consummato.

Exclamatio : Praesertim pro sanctissima, illibata, super omnes benedicta Domina nostra Deipara, semper virgine Maria, 15 *se inclinans*, pro sancto Ioanne, propheta, praecursore ac baptista, sanctis ac percelebribus apostolis, sancto, *nomen*, cuius memoriam celebramus atque pro sanctis tuis, quorum precibus protege nos Deus.

Memento omnium qui dormierunt in spe resurrectionis et 20 vitae aeternae et da eis requiem ubi aspicit lumen vultus tui.

Etiam rogamus te Domine, memento totius populi, omnium episcoporum in orthodoxia tractantium verbum tuae veritatis [1], omnis presbyteratus, in Christo diaconatus et omnis ordinis sacerdotalis.

25 Etiam offerimus tibi rationale hoc obsequium [2] pro orbe terrarum, pro sancta, catholica, apostolica Ecclesia, * pro iis qui inculpate et cum dignitate vitam degunt. Pro fidelibus et Christum amantibus regibus nostris, pro toto palatio et exercitu [3] eorum. Da eis Domine, regnum pacificum, ut nos quoque 30 in ipsorum pace tranquillam vitam agamus in omni pietate et honestate.

* p. 79

Exclamatio : In primis memento, Domine, archiepiscopi nostri, quem tuis ecclesiis sanctis largitus es, (ut sit) in pace, salvus, honoratus, longaevus, in sanitate, bene tractans verbum 35 tuae veritatis [4].

[2] 1 *Petri*, I, 19.

19. [1] 2 *Tim.*, II, 15 — [2] *Rom.*, XII, 1 — [3] Cfr M. TARCHNIŠVILI, *art. cit.*, p. 92, n. 45 — [4] 2 *Tim.*, II, 15

Memento, Domine, in multitudine miserationum tuarum[5] nostrae quoque indignitatis, condona mihi omnem culpam meam voluntariam et involuntariam et ne propter peccata mea retraxeris gratiam Sancti tui Spiritus[6] a donis propositis.

Memento, Domine, civitatis in qua habitamus et omnium civitatum ac regionum et cum fide habitantium in ipsis. 5

Memento, Domine, navigantium, iter agentium, aegrotantium, laborantium, captivorum et salutis ipsorum.

Memento, Domine, eorum qui fructum afferunt[7] et bene operantur in sanctis tuis ecclesiis et meminerunt pauperum, et in nos omnes miserationes tuas demitte. 10

Exclamatio : Et tribue nobis, Domine, uno ore et uno corde glorificare et laudare omnino venerandum et magnificum nomen tuum Patris et Filii.

Et sint misericordiae magni Dei et salvatoris nostri Iesu Christi cum omnibus vobiscum. 15

Et cum Spiritu tuo.

* p. 80 * **20**. *Diaconus* : Omnium sanctorum memoriam agentes etiam atque etiam in pace Dominum precemur.

Pro oblatis ac sanctificatis his donis pretiosis, Dominum Deum nostrum precemur. 20

Ut philanthropus Deus qui ea in sanctum et supercaeleste et rationabile altare suum suscepit in odorem suavitatis[1], nobis gratiam Spiritus sui Sancti rependat, Dominum.

Ut liberemur... [2]. 25

Sacerdos (*dicit*) *orationem* : Tibi, Domine philanthrope, totam vitam nostram et spem nostram commendamus et rogamus te et oramus et supplicamus, ut sanctorum tuorum caelestium mysteriorum sacrae huius et spiritualis mensae pura cum conscientia mereamur esse participes, in remissionem peccatorum, in condonationem delictorum, in Spiritus Sancti communionem[3], in regni caelorum haereditatem, non in iudicium aut condemnationem. 30

Diaconus : Omnem diem.

Angelum. 35

[5] *Ps.* L, 3 — [6] *Ps.* L, 13 — [7] *Luc.*, VIII, 15.

20. [1] 1 *Tim.*, III, 9 — [2] Linea sequens legi nequit — [3] 2 *Cor.*, XIII, 13.

Bona.
Christianos.
Unitatem fidei et communionem Spiritus Sancti petentes.

21. *Exclamatio* : Et dignos facias nos, Domine, cum fiducia
5 sine crimine audere invocare te caelestem Deum Patrem, Dominum omnium et dicere.

Populus (*dicit*) Pater noster [1].

Sacerdos : Quoniam tuum est regnum.

* **22.** Pax omnibus. * p. 81

10 *Diaconus* : Capita nostra Domino.

Populus : (Tibi) Domine.

Sacerdos (*dicit*) *orationem* : Gratias agimus tibi, Domine invisibilis [1], qui infinita tua potentia cuncta condidisti atque multitudine misericordiae tuae ex nihilo ad esse deduxisti nos
15 omnes. Tu Domine, caelitus respice ad eos qui tibi capita sua inclinaverunt. Non enim inclinaverunt carni et sanguini [2], sed tibi terribili Deo. Tu ergo, Domine, proposita nobis omnibus (mysteria) ex aequo confer (cunctis) iuxta uniuscuiusque necessitatem. Cum navigantibus naviga, et [iter agentibus] viam
20 simul capesse, aegrotos sana, medice animarum ac corporum.

Exclamatio : Gratia et misericordia et philanthropia unigeniti Filii tui, cum quo benedictus es, cum Sancto bono et vivifico.

Attende nobis, Domine Deus noster, de sancto habitaculo [3]
25 [et] de throno gloriae et dominationis tuae et veni ad sanctificandum nos, qui in excelsis cum Patre simul resides et hic una nobiscum invisibiliter versaris, et dignare potenti manu tua nobis impertiri immaculatum corpus tuum et pretiosum sanguinem [4] et per nos omni populo.

30 **23.** *Diaconus* : Attendite!

Sacerdos : Sancta sanctis.

Et cum absolverint communionem **diaconus** (*dicit*) : Cum fide accedite.

Populus : Coram te Domine.

21. 1 *Matth.*, VI, 9-13.

22. 1 1 *Tim.*, I, 17 — 2 *Io.*, I, 13 — 3 *Ps.* XXXII, 14 — 4 1 *Petri*, I, 19.

24. *Sacerdos dimittit* : Benedictio.

Exaltare super caelos Deus [1].

Populus : Amen. Imple os meum [2].

* p. 82 * **25**. *Diaconus* : Recti participes effecti divinorum, illibatorum caelestium mysteriorum gratias agamus Domino. 5

Suscipe.

Diem omnem.

Sacerdos (*dicit*) *orationem* : Gratias agimus tibi, Domine philanthrope, benefactor animarum nostrarum, quod etiam praesenti die dignos fecisti nos caelesti tuo immaculato mysterio. 10 Vias nostras dirige [1], conserva nos omnes in timore tuo, custodi vitam nostram precibus et intercessione reginae nostrae Deiparae et semper virginis Mariae et omnium sanctorum tuorum, quoniam tu es sanctificator noster, Christe Deus noster, et tibi gloriam referimus Patri et Filio et Spiritui 15 Sancto.

Diaconus : In pace procedamus. Dominum.

Sacerdos (*dicit*) *orationem* : Qui benedicis benedicentes te, Domine, et sanctificas eos qui confidunt in te, serva populum tuum, ecclesiae tuae plenitudinem conserva et sanctifica eos 20 qui diligunt decorem domus tuae [2]. Tu eos vicissim glorifica divina tua potentia et ne dereliqueris nos qui speramus in te, Deus [3]. Dona pacem mundo, Ecclesiis, sacerdotibus, regibus nostris, exercitui et omni populo tuo, quoniam a te venit omne datum bonum et omne donum perfectum desursum est descendens 25 a te Patre luminum [4], et tibi gloriam et gratiarum actionem referimus.

Sit nomen Domini.

Sacerdos : Plenitudo legis [5] ac prophetarum tu es, Christe Deus noster, qui implevisti omnem paternam dispensationem, 30 repleas gaudio et hilaritate corda nostra.

* p. 83 * *Populus* : Benedicam Domino.

Sacerdos (*dicit*) *orationem* : Ex virtute ad virtutem venientes, nos peccatores ac indigni servi tui laudamus dominationem

24. [1] *Ps.* LVI, 6 — [2] *Ps.* LXX, 8.

25. [1] *Ps.* CXVIII, 5 — [2] *Ps.* XXV, 8 — [3] *Ps.* XXXIII, 23 — [4] *Iac.*, I, 17 — [5] *Rom.*, XIII, 10

tuam, Christe Deus noster. Complevimus divinam liturgiam et mysterium et accedentes huic secundo (?) altari tuo tibi gloriam, gratiarum actionem et adorationem referimus cum experte principii Patre atque cum sanctissimo, bono et vivi-
5 fico Spiritu tuo, nunc et semper et in saecula saeculorum [6].
Amen.

6 Cfr K. Kekelidze, *Liturgičeskie gruzinskie pamiatniki*, Tiflis, 1908, p. 52.

LITURGIA SANCTI PETRI

* p. 84 * **1.** [*Sacerdos*] : Dominus vobiscum.
Populus : Et cum spiritu tuo.
Sacerdos incipit canere : Gloria in excelsis Deo [1].
Populus respondet : In terra pax hominibus... *usque ad* Gloria Dei Patris, Amen. 5
Et deinde se vertens sacerdos populum cruce signat et dicit : Dominus vobiscum.
Populus : Et cum spiritu [tuo].
2. Sacerdos dicit : Oremus. *Et dicit magna voce hanc orationem* : Praetende, Domine, credentibus in te dexteram caelestis auxilii, ut id, quod digne postulant, prospere eveniat per Dominum nostrum Iesum Christum quocum vivis et regnas, tu, Deus noster, in unitate Spiritus sancti, per omnia saecula saeculorum. 10 15
Populus : Amen.
Et dicunt : Sancte Deus, *solito more.*
3. *Diaconus* : Attendite!
Cantor cantat psalmum David, et dicunt versiculum et deinde Paulum et Alleluia et, post Alleluia, qui legit Evangelium dicit : Dominus vobiscum. 20
Populus : Et cum spiritu [tuo].
Et dicunt ex capitulo (Evangelii) quod est legendum.
* p. 85 * *Populus* : Gloria tibi, Domine.
Et cum absolverit Evangelium, loco Gloria tibi, Domine, *populus dicit* : Gratias agamus Domino. 25
4. *Sacerdos* : Dominus vobiscum.
Populus : Et cum spiritu [tuo].
Sacerdos : Oremus.
Cantores incipiunt canere (canticum) ***sanctorum (donorum)*** *et transferunt sancta.* 30

1. [1] *Luc.*, II, 14.

5. *Sacerdos (dicit) orationem* : Oramus te, omnipotens Deus, ne imminueris nobis misericordiam tuam, nam in confessione tua — Sanctae Trinitatis — credimus nos salvari.

Exclamatio : Per omnia saecula saeculorum.

5 *Populus* : Amen.

Sacerdos : Dominus vobiscum.

Populus : Et cum spiritu tuo.

6. *Sacerdos* : Credimus in unum Deum.

Populus : Patrem omnipotentem... *usque ad finem. Et sacer-* 10 *dos sublevat velum.*

7. *Diaconus dicit* : Stemus decenter, stemus cum timore.

Populus : Misericordia, pax.

Sacerdos : Gratia Domini nostri, *usque ad finem.*

Populus : Et cum spiritu [tuo].

15 *Sacerdos* : Sursum sint corda vestra.

Populus : Habemus ad Dominum.

Sacerdos : Gratias agamus Domino.

Populus : Dignum et iustum est.

Sacerdos exclamat magna voce et dicit : Vere dignum est et 20 iustum, aequum et salutare semper et ubique nos [tibi] gratias agere, Domine sancte, Pater omnipotens, Deus aeterne * per * p. 86 Christum Deum nostrum, per quem maiestatem tuam laudant angeli, adorant dominationes, tremunt potestates, caeli, caelorumque virtutes, beata seraphim communi exultatione colunt, 25 cum quibus et nostras voces admitti iubeas deprecamur servili confessione et dicimus.

8. *Populus* : Sanctus est.

(*Sacerdos* : Accipite et comedite. *Populus* : Amen. *Sacerdos cruce signat sacrificium et dicit* : Bibite ex hoc. *Populus* : 30 Amen.)

9. *Sacerdos (dicit) orationem* : Te igitur clemens et philanthrope Pater, per Christum Iesum, Filium tuum et Dominum nostrum, rogamus ac petimus, uti acceptum habeas et benedicas † hoc donum et mittas deorsum Spiritum Sanctum [1] 35 super propositum hoc munus † et super hoc sacrificium †, ut benigne accipias quod offerimus tibi imprimis pro sancta

9. [1] *Ps.* CIII, 30.

catholica Ecclesia tua, ut (eam) pacifices et custodias et adunes et confirmes a termino usque ad terminum terrae, una cum servo tuo papa nostro et antistite et episcopo nostro.

10. Memento ipsorum, Domine, ipsorum et servorum tuorum et famulorum tuorum et omnium tibi adstantium, omniumque christianorum orthodoxorum.

11. Memento, Domine, et mei, indigni servi tui, miserere mei et ab omni iniquitate purifica me, atque omnium hic circumstantium, quorum fides cognita est coram te et nosti necessaria, tibi offerentium hoc sacrificium laudis [1], *sacerdos hoc loco manum ponit super panem sanctum,* quod [tibi offerimus] [2] pro ipsis singulis et pro omnibus, * pro redemptione animarum eorum, pro spe salutis et vitae eorum tibi reddimus vota nostra aeterno Deo vivo et vero.

* p. 87

12. Et venientes, communicamus et memoriam agimus imprimis gloriosae et semper virginis Mariae, matris Domini nostri Iesu Christi et beatorum apostolorum et martyrum Petri, Pauli, Andreae, Iacobi, Ioannis, Thomae, Iacobi, Philippi, Bartholomaei, Matthiae, Simonis, Thaddaei, Lini, Cleti, Clementis, Xysti, Cornelii, Cypriani, Laurentii, Chrysogoni, Martini, Hieronimi, Ambrosii, Augustini, Gregorii, Isidori, Benedicti et omnium sanctorum tuorum; cum eis statue participationem nostram; procumbentes oramus te et omnia praecepta tua doce nos et dirige nos per Christum Iesum, Dominum nostrum.

13. Hanc igitur, *sacerdos denuo similiter expandit manum,* oblationem servitutis nostrae et cuncti populi tui, rogamus te, Domine, ut benigne acceptam suscipias, ut dies nostros in pace tua disponas atque ab aeterna passione eripias nos et electorum tuorum gregi unias nos per Christum Dominum nostrum.

14. Hanc igitur oblationem, *iterum eodem modo ponit (sacerdos) manum*, tu, Deus, in omnibus † benedictam † adscriptam † confessam † ratam acceptabilem facere digneris, ut fiat nobis † corpus † et sanguis dilecti Filii tui et Domini nostri Iesu Christi, qui ante diem unum passionis suae, *hoc*

11. [1] *Ps.* XLIX, 14 — [2] Sententia obscura et forsan incompleta.

loco sacerdos panem sanctum manu sumit et paululum elevat et dicit : accepit panem in sanctas et immaculatas manus * * p. 88
suas et elevavit oculos suos in caelum ad te Deum et Patrem suum et omnipotentem, tibi gratias agens † benedixit et fregit
5 et dedit sanctis suis discipulis et dixit : accipite et manducate ex hoc omnes, hoc [est] corpus meum. Similiter posquam cenavit, *sacerdos elevat calicem et dicit* : accipiens calicem in sanctam ac benedictam manum suam, tibi gratias agens † benedixit, dedit discipulis suis et dixit : accipite et bibite ex hoc
10 omnes, quia hic est calix sanguinis mei, nova et aeterna lex in mysterium fidei, qui pro vobis et pro multis effunditur in remissionem peccatorum. Hoc quod cœpi facere, in meam memoriam facietis [1].

15. Unde et nos meminimus, *sacerdos inclinat se ante altare,*
15 Domine, servi tui et plebs sancta, Christi Filii tui Domini et Dei nostri beatae passionis, in inferos descensus, ex mortuis resurrectionis et gloriosae in caelos ascensionis et ad dexteram sessionis. Et offerimus tibi propter maiestatem gloriae tuae gratias [1] ex gratiis tuis, ut des nobis † hostiam puram †,
20 hostiam sanctam † hostiam pretiosam † panem sanctum vitae aeternae † et calicem vitae aeternae.

16. Per quae propitio et benigno vultu respicere dignatus es partemque accipere, sicuti acceptum habere dignatus es munus servi tui Abel iusti [1] et sacrificium patriarchae nostri Abrahae [2]
25 et sicut tibi obtulit primus sacerdos tuus Melchisedech [3], sanctum sacrificium, immaculatum et benigne acceptum.

* **17.** *Et inclinat se sacerdos ante sanctum altare et extendit* * p. 89
manus versus altaris coopertoria et duobus intervallis se erigit paulatim et tertio ponit manus super altaris cornua eodem
30 *modo extensas, ore autem osculatur altare et dicit hanc orationem* : Procumbentes rogamus te omnipotens Deus, iube (haec) offeri per manum angelorum tuorum in sublimitatem altaris

14. 1 *Matth.*, XXVI, 26-29; *Marc.*, XIV, 22-25; *Luc.*, XXII, 15-20; 1 *Cor.*, XI, 23-25.

15. 1 Forsan repetitione vocabuli.

16. 1 *Gen.*, IV, 4 — 2 *Gen.*, XXII, 13 — 3 *Gen.*, XIV, 18; *Ps.* CIX, 4; *Hebr.*, V, 6.

tui in conspectu divini tui vultus, ut quotquot ex hoc altari capessiverimus partem immaculati et sancti corporis et sanguinis Filii tui, omni benedictione et gratia caelesti repleamur, per Christum Iesum Dominum nostrum.

18. Memento etiam, Domine, nominum eorum qui nos rogant cum signo fidei, ut somno pacis dormientes, hi et omnes in Christo requiescant in loco deliciarum, in luce et pace; oramus ut eis indulgeas per Christum Iesum, Dominum nostrum. 5

19. Nobis vero peccatoribus famulis tuis de multitudine miserationum tuarum sperantibus partem bonam societatis donare digneris cum sanctis apostolis et martyribus, cum Ioanne et Stephano, Matthia et Barnaba, Ignatio et Alexandro, Marcellino et Petro, Felicitate, Perpetua, Agatha, Lucia, Agnete, Klikilina [1], Anastasia, Sophia et cum omnibus tuis sanctis; ut facias nostram quoque portionem, non secundum meritum nostrum, sed secundum misericordiam tuam oramus te per Christum Iesum, Dominum nostrum, per quem, Domine, haec omnia bona semper creas [2], sanctificas, * vivificas †, benedicis et praestas nobis, †††, per ipsum et ex ipso et cum ipso sit tibi, Deo et Patri omnipotenti in unitate Spiritus Sancti omnis honor et gloria. 10 15 * p. 90 20

Exclamatio : Per omnia saecula saeculorum.

Populus : Amen.

20. *Exclamatio* : Oremus! Divino magisterio edocti et memorialibus salutis instituti audemus et dicimus. 25

Populus (dicit) : Pater noster [1].

Sacerdos : Quoniam tuum est regnum.

Populus : Amen.

Sacerdos : Pax Domini sit semper cum **omnibus vobis.**

Populus : Et cum spiritu. 30

Diaconus : Capita.

Populus : Tibi Domine.

21. *Sacerdos (dicit) orationem* : Libera nos, Domine, ab omnibus malis futuris et praesentibus intercessione pro nobis beatae, gloriosae semper virginis Dei genitricis Mariae et glo- 35

19. 1 Lege : « Caecilia » — 2 *Col.* I, 16.

20. 1 *Matth.*, VI, 9-13.

riosi Michaelis archangeli et sanctorum apostolorum tuorum Petri, Pauli, Andreae, Bartholomei et beati Benedicti cum omnibus sanctis. Concede nobis propitiationem et pacem in diebus nostris, ut sub protectione misericordiae tuae custoditi
5 ab omni perturbatione securi inveniamur per Christum Iesum Dominum nostrum, cum quo vivis et regnas Deus, in unitate Spiritus Sancti.

22. *Dismembrat (sacerdos) sanctum panem in tres partes et accipit unam particulam et supra calicem * tenens, exclamat* : * p. 91
10 Per omnia saecula saeculorum.

Populus : Amen.

23. *Sacerdos tollit panem sanctum. Diaconus dicit* : Attendite!

Sacerdos : Sancta sanctis.

15 *Populus* : Unus est sanctus.

Sacerdos : Pax Domini sit cum omnibus vobis.

Populus : Et cum spiritu tuo.

24. *Populus dicit canticum communionis, ter* : Agnus Dei, qui sustulisti peccata mundi [1], dona nobis pacem. Agnus Dei,
20 qui sustulisti peccata mundi, miserere nobis. Agnus Dei, qui sustulisti peccata mundi, miserere nobis.

Et post communionem omnium sacerdos dicit : Dominus vobiscum.

Populus : Et cum spiritu [tuo].

25 **25**. *Et reportant sancta* (dona).

26. *Diaconus dicit* : Oremus!

Sacerdos (recitat) orationem dimissionis populi : Benedictus est Deus, per quem digni facti sumus qui participes fieremus immaculati corporis et pretiosi sanguinis [1] sui. Ipse benedicat
30 et conservet nos omnes nunc et semper.

Populus : Amen.

Sacerdos : Dominus vobiscum.

Populus : Et cum spiritu [tuo].

Sacerdos : Benedicamus Domino.

35 *Populus* : Gloria tibi, Domine. *Et dicunt ter* : **Sit * nomen** * p. 92

24. 1 *Io.*, I, 29.
26. 1 1 *Petri*, I, 19

Domini benedictum ab hinc... *Et pergunt* : Benedicamus Domino omni tempore [1].

Sacerdos : Benedictio Domini sit super vos omnes semper, nunc et.

27. *Missae populi communes 12* : Dominator Domine, Iesu Christe, salvator noster, qui dignatus es nos participes facere gloriae tuae in receptione sanctorum et vivificorum mysteriorum tuorum, per quae dedisti nobis perficere imaginem mortis et resurrectionis tuae. Per haec conserva nos in sanctitate ut, semper recordati gratiae tuae, tibi vivamus qui pro nobis mortuus es et resurrexisti. Eis qui nobiscum obtulerunt et qui divinis tuis mysteriis servierunt bonam portionem et multam confidentiam largire ante timendum tuum tribunal [1], quia tu es verus Deus noster et vita aeterna, et tibi gloriam mittimus cum Patre et Spiritu Sancto, nunc [2].

28. *Alia missa communis* : Deus videns omnia et scrutans corda...

Reliqua desiderantur.

2 *Ps*. XXXIII.

27. 1 *Rom.*, XIV, 10; 2 *Cor.*, V, 10 — 2 De hac oratione, cfr C. A. SWAINSON, *The Greek Liturgies*, Cambridge, 1884, p. 170 et 324-326 : εὐχὴ ὀπισθάμβονος.

MISSA PRAESANCTIFICATORUM

* 1. *Ordo renovationis. Cum sacerdos sanctificata renovat,* * p. 93
omnem ordinem vespertinum absolvunt et post Pater Noster
dicunt (orationem) pro lavandis manibus, sicut dicenda est
5 *ea Dominica. Dicens* : Benedicam Domino omni (tempore) [1],
sic prosequitur :

Coetus angelorum voce gloriosa sine intermissione clamant dicentes : Sanctus est, sanctus est, sanctus est [Dominus] Sabaoth. Pleni sunt caeli et terra gloria eius [2]. Benedicamus
10 Domino omni tempore [1] semper, *usque ad,* libera nos.

Idem : Coetus angelorum.

Venite ad Dominum, *usque ad* qui sperat in Domino.

Coetus angelorum.

Et pergunt cantica sanctificatorum: tonum secundum plag. [3].

15 2. Nunc virtutes caelestes nobiscum invisibiliter serviunt ; ecce enim ingreditur rex gloriae [1], ecce renovatur sacrificium mysticum praesanctificatum. Cum fide et timore accipiamus, ut participes efficiamur vitae aeternae, Alleluia.

3. *Cum introduxerint sanctificata velo operiunt. Diaconus*
20 *dicit* : Stemus bene, vacemus, omnes Dominum Deum precemur.

Populus : Kyrie eleison.

Non dicitur Credo. Sacerdos recitat * *hanc orationem* : Qui * p. 94
omnium Deus es et Dominus, redde nos dignos hac hora, philanthrope, ut, purificati ab omni dolo [1] et hypocrisi, ad invicem
25 uniamur osculo sancto [2] uniti tuae divinitatis cognitione, per Dominum et Deum et salvatorem nostrum Iesum Christum.

Exclama : Quoniam Deus pacis et amoris et philanthropiae es et tibi gloriam [3].

1. 1 *Ps.* XXXIII, 2 — 2 *Is.*, VI, 2-3 — 3 Ἦχος πλ. β'.

2. 1 *Ps.* XXIII, 7.

3. 1 1 *Petri,* II, 2 — 2 *Rom.*, XVI, 16 — 3 Cfr M. TARCHNIŠVILI, *Eine neue georgische Jakobosliturgie,* in *Ephemerides liturgicae,* 1948, t. LXII, p. 61; F. E. BRIGHTMAN, *Liturgies Eastern and Western,* t. I, p. 43, Oxford, 1896.

Populus : Amen.
Sacerdos : Pax omnibus.
Populus : Cum spiritu tuo.
Diaconus : Capita nostra.
Populus : Tibi Domine.
Non fit osculum pacis.

4. *Sacerdos dicit hanc precem* : Qui solus es Dominus et Deus misericors, eis, qui cervices suas coram altari tuo sancto inclinaverunt et spirituale a te donum expostulant, emitte benedictionem tuam et benedic omnes benedictione spirituali, tu qui in altis habitas et humilia respicis [1].

Exclamatio : Quia laudatum et adorandum et glorificandum est ab omnibus nomen tuum Patris et.

Populus : Amen.

5. *Diaconus recitat collectam catholicam et pergit* : Et pro his sanctis propositis praesanctificatis et pro digne renovante honorabili sacerdote, omnes Dominum Deum precemur.

Populus : Kyrie eleison, *ter*.

* p. 95 * Gloria in excelsis, *ter* †.
Domine, labia mea aperies, *ter* †.
Impletum est os nostrum laude [1], *ter* †.
Patri et Filio, *ter* †.

Sacerdos dicit hanc orationem : Qui respexisti nos in misericordia tua, Domine omnipotens, et dedisti fiduciam nobis humilibus et indignis servis tuis adstare altari tuo sancto et offerre tibi hoc rationabile et incruentum sacrificium pro peccatis nostris, respice super me inutilem servum tuum [2] et dele culpas meas in tua misericordia atque purifica labia mea et cor meum ab omni inquinamento animae et corporum [3]. Et procul abige a me omnem cogitationem impuram et insipientem. Et idoneum me redde per virtutem Spiritus Sancti tui ad liturgiam istam et suscipias me, propter beneficentiam tuam, accedentem sancto altari tuo. Et placeat tibi, Domine, ut acceptum fiat

4. [1] *Ps.* CXII, 6. Cfr M. TARCHNIŠVILI, *art. cit.*, p. 62; F. E. BRIGHTMAN, *op. cit.*, p. 44; A. MAI, *Nova patrum Bibliotheca*, t. X, p. 55-56, Romae, 1905, ed. J. COZZA-LUZI.

5. [1] *Ps.* LXX, 8 — [2] *Luc.*, XVII, 10 — [3] 2 *Cor.*, VII, 1

quod offerimus donum hoc e manibus meis, commiseratus infirmitatibus meis. Neque me repuleris a facie tua [4], Domine, verumtamen miserere mei secundum magnam misericordiam tuam [5], et secundum multam miserationem tuam ignosce iniqui-
5 tatibus meis, ut inculpabiliter accedens gloriae tuae dignus sim refrigerio unigeniti Filii tui, ne aliis libertatem promittens eamque largiens prae infinita tua philanthropia, ipse vero inutilis [2] inveniar uti servus peccati [6]. Eia Dominator, omnipotens Domine, exaudi orationem nostram. Tu enim es qui auxilium fers * * p. 96
10 omnibus, et susceptionem quaerimus nos omnes a te Patre et Filio et Spiritu Sancto, nunc et semper et in saecula saeculorum. Amen [7].

6. *Oratio secunda* : Domine omnipotens, ineffabilis, inenarrabilis, inaccessibilis, incognitus et incomprehensibilis Domine,
15 qui solus habes immortalitatem et dominationem et inhabitas lucem inaccessibilem [1], accipe obsecrationem nostram et petitionem atque supplicationem omnium sanctorum tuorum et largire, ut perficiamus praeconsecratam hanc oblationem nominis tui hac hora per adventum Spiritus Sancti tui, non in damna-
20 tionem aut in iudicium neve in reprehensionem peccatorum nostrorum, sed ad sanationem et vitam aeternam, in vigiliam et sanctitatem, et ad dignitatem et auxilium a te, Domine,

Exclama : Per Christum Iesum Dominum nostrum, cum quo tibi gloriam offerimus.

25 *Populus* : Amen.

7. *Sacerdos* : Pax omnibus.

Populus : Cum spiritu tuo.

Diaconi velum sublevant et unus diaconus dicit hanc collectam : Compleamus petitionem nostram Domino, quoniam pleni
30 sunt caeli et terra gloria eius [1], Dominum precemur.

Pro sancto isto praeconsecrato glorioso caelesti dono nobis concesso, Dominum precemur.

[4] *Ps.* L, 13 — [5] *Ps.* L, 3 — [6] *Rom.*, VI, 20 — [7] Cfr M. TARCHNIŠVILI, *art. cit.*, p. 62-63; F. E. BRIGHTMAN, *op. cit.*, p. 45; A. MAI, *op. cit.*, p. 58-60.

6. [1] 1 *Tim.*, VI, 16.

7. [1] *Is.*, VI, 3

* p. 97 * Ut Dominus Deus noster nos dignos faciat qui sumamus caeleste eius mysterium, Dominum precemur.

Ut digni simus participes fieri sanctorum et immaculatorum caelestium Christi mysteriorum, Dominum precemur.

Unitatem fidei [2] et participationem Sanctissimi Spiritus [3] a Domino flagitantes nosmetipsos et totam vitam nostram Christo Deo nostro commendemus. 5

Populus : Tibi Domine.

8. *Sacerdos recitat hanc orationem* : Domine scrutans corda [1], qui nosti omnium hominum mentes [2] et omnia scis priusquam fiant [3], respice de caelo [4] visitans nos in misericordia [5] et suscipe nos. Et accipe supplicationem petitionemque nostram ac purifica labia nostra et cor nostrum ab omni inquinamento animae et corporum [6], atque nos benigne suscipiens cum fiducia et sanctitate confirma nos in praesanctificata ista oblatione. 10 15

Exclama : Et da nobis, Domine, ut, in donum suscipientem hoc praeconsecratum divinum mysterium, inculpabiliter audeamus invocare te caelestem [7] Deum, Patrem sanctum miserentem et dicere.

Populus : Pater noster [8]. 20

Sacerdos dicit hanc orationem : Et ne nos inducas in tentationem Domine, Domine Deus patrum nostrorum [9], sed libera nos a malo et ab operibus eius propter nomen sanctum tuum, quod invocatum est super nos [10] in humilitate.

Exclama : Tuum enim est regnum et potentia et gloria Patris et Filii et Sancti Spiritus, nunc et semper et. 25

Populus : Amen.

* p. 98 * **9.** *Sacerdos* : Pax omnibus.

Populus : Cum spiritu tuo.

Diaconus : Capita nostra. 30

Populus : Tibi Domine.

Sacerdos dicit hanc orationem : Tibi inclinaverunt famuli tui et famulae tuae cervices cordium suorum, expostulantes a te donum spirituale. Emitte (in nos) benedictionem tuam,

2 *Eph.*, IV, 13 — 3 2 *Cor.*, XIII, 13.

8. 1 *Ps.* VII, 10 — 2 3 *Reg.*, VIII, 39 — 3 *Dan.*, XIII, 42 — 4 *Ps.* LXXIX, 15 — 5 *Ps.* CV, 4 — 6 2 *Cor.*, VII, 1 — 7 *Matth.*, VI, 23 — 8 *Matth.*, VI, 9-13 — 9 *Tob.*, III, 13 — 10 *Ier.*, XIV, 9.

Domine, et purifica animas nostras, spiritus et corpora nostra ut digni efficiamur communicantes fieri de immaculatis tuis mysteriis caelestibus ad remissionem peccatorum nostrorum et ad viaticum vitae aeternae [1].

5 *Exclama* : Quoniam benedictum, sanctum et gloriosum est nomen tuum Patris.

Populus : Amen.

10. *Sacerdos exclamat* : Sit gratia et misericordia † sanctae et consubstantialis † et adorandae Trinitatis nobiscum omni-
10 bus.

Populus : Et cum spiritu tuo.

Diaconus dicit : Cum timore Dei attendite.

Sacerdos elevat sanctificata et recitat hanc orationem submissa voce : Ineffabilis Deus et Verbum Patris et Spiritui
15 Sancto consubstantiale, conregnans, simul imperans, simulque existens, excipe a nobis hymnum sancti et incruenti sacrificii una cum cherubim et seraphim cantum continuum, me peccatore et inutili servo tuo [1] clamante et dicente [2].

Exclama : Praesanctificatum donum sanctum sanctis.

20 *Populus dicit* : Unus est sanctus, unus est Dominus Iesus Christus [3].

11. *Diaconus dicit* : Cum fide [1]. *Et sacerdos elevat sanctificata.*

* *Populus* : Kyrie eleison. *Ad communionem dicit hunc ver-* * p. 99
25 *sum* : Laudate Dominum de caelis, laudate eum in excelsis [2]. Alleluia. Omnis anima, omnis creatura, laudate eum in excelsis. Alleluia.

Et absolvunt omnem ordinem communionis et, post communionem, dicit (sacerdos) : Gratias agimus, Dominator Domine,
30 Christe Deus noster, quod nos dignos fecisti communicare immaculato praesanctificato corpore et pretioso sanguini [3] tuo ad vitam aeternam. Alleluia.

9. 1 Cfr M. Tarchnišvili, *art. cit.*, p. 75; F. E. Brightman, *op. cit.*, p. 60-61; A. Mai, *op. cit.*, p. 94-95.

10. 1 *Luc.*, xvii, 10 — 2 Cfr M. Tarchnišvili, *art. cit.*, p. 75-76; A. Mai, *op. cit.*, p. 96 — 3 1 *Cor.*, viii, 6.

11. 1 Cfr M. Tarchnišvili, *art. cit.*, p. 76, n. 95, quem iuxta hunc locum emendare velis — 2 *Ps.* cxlviii, 1 — 3 1 *Petri*, i, 19.

12. *Sanctificata asportant in diaconicon et dicit diaconus* : Recti, participantes nos huic sancto ac glorioso, caelesti, immaculato, vivifico...

Quibus nobis facta est haec communio sancta ad vitam et ad conculcandum inimicum nostrum et ad remissionem peccatorum nostrorum accipiendam. (Memores) sanctissimae, gloriosae, benedictae, immaculatae, beatae Dominae nostrae Dei genitricis semper virginis Mariae, omnium sanctorum, iustorum et martyrum.

Sacerdos dicit hanc orationem : Gratias agimus tibi, Domine timende et bone, quod abscondisti hoc a sapientibus et prudentibus et revelasti parvulis; ita, Pater, quoniam sic placitum habuisti ante te[1]. Tu enim dignos nos fecisti accipere corpus et sanguinem unigeniti Filii tui Domini nostri Iesu Christi. Oramus te et obsecramur ne in condemnationem nostram fiat haec participatio, sed ad remissionem peccatorem nostrorum et ad vitam aeternam. Tu enim nos dignos effecisti sanctis tuis mysteriis, ut nos digni inveniamur sanctis tuis deliciis.

* p. 100 *Exclama* : Ut semper sit nomen sanctum * tuum benedictum, glorificatum et laudatum Patris et Filii et Sancti Spiritus, nunc et semper et.

Populus : Amen.

13. *Sacerdos* : Pax omnibus.

Populus : Cum spiritu tuo.

Diaconus : Capita nostra Domino inclinemus.

Populus : Tibi Domine.

Sacerdos recitat hanc orationem : Deus et Pater Domini et Dei et salvatoris nostri Iesu Christi, qui caelos inclinasti et descendisti ad salvandum genus hominum, tibi inclinavimus capita nostra et expectamus tuam benedictionem. Extende benefacientem manum tuam et benedic nos omnes benedictione spirituali.

Exclama : Te enim decet ab omnibus gloriae oblatio, honor et adoratio Patrem et Filium et Sanctum Spiritum, nunc et semper et in saecula saeculorum.

Populus : Amen.

12. 1 *Matth.*, XI, 25.

Diaconus dicit : In pace Christi cantemus.

Populus dicit : Sit nomen Domini benedictum ex hoc nunc (et) in saeculum [1], *ter*.

Gloria Patri et Filio et Sancto Spiritui.

5 *Diaconus dicit* : In pace Christi [...].

Populus dicit : In nomine Domini, benedic Domine.

14. *Sacerdos legit hanc dimissionem populi* : In te sperant omnes termini terrae [1], Christe Deus, qui dixisti primum [...] ieiunio [1] per legem et per prophetas * et evangelistas, redde nos * p. 101
10 dignos qui perficiamus vias (nostras), fidemque teneamus firmiter et praeceptum tuum impleamus. Atque vivificantis tuae resurrectionis die fac nos dignos in tua luce, ut te laudemus unum verum Deum, et tibi referamus gloriam et gratiarum actiones Patri et Filio et Sancto Spiritui, nunc et semper et in
15 saecula saeculorum. Amen.

13. 1 *Ps*. LXXI, 19.
14. 1 *Ps*. LXIV, 6 — 2 Vel : « conservatione », aut : « observatione ».

FRAGMENTUM MISSAE PRAESANCTIFICATORUM

* p. 102 * **1.** (Sanctifica omnium nostrum) animas et corpora sanctificatione stabili, ut conscientia pura [1], facie inconfusa, corde illuminato participes efficiamur harum sanctificationum divinarum et, iis vivificati, uniamur ipsi Christo, Filio tuo, vero Deo nostro, qui dixit : qui manducat carnem meam et bibit sanguinem meum in me manet et ego in eo [2]; ut inhabitante in nobis et nobiscum incedente Verbo tuo, Domine, efficiamur templum sanctissimi et adorandi Spiritus tui, liberati ab omni machinatione diabolica opere vel verbo vel cogitatione facta, atque consequamur promissa bona cum omnibus sanctis tuis ab aeternitate tibi placentibus.

2. *Diaconus* : Succurre, salva, miserere, eleva et protege.
Noctem omnem perfecte pacificam.
Angelum.
Veniam.
Bona et.
Quae super sunt.
Christiana.
Unitatem.

3. *Sacerdos exclamat* : Et dignare Domine, ut nos cum fiducia citra condemnationem invocare te audeamus supercaelestem Deum Patrem [1] et dicere.

* p. 103 * *Populus (dicit)* Pater noster [2].
Sacerdos : Quoniam tuum est regnum, potentia.
Sacerdos : Pax omnibus.
Populus : Et cum spiritu tuo.
Diaconus : Capita nostra Domino.

4. *Sacerdos (dicit) orationem* : Deus qui solus es bonus et misericors, qui in excelsis habitas et humilia respicis [1], respice

1. 1 1 *Tim.*, III, 9 — 2 *Io.*, VI, 54, 57.
3. 1 *Matth.*, VI, 23 — 2 *Matth.*, VI, 9-13.
4. 1 *Ps.* CXII, 6.

misericordi oculo super universum populum, et custodi eos et dignare ut cuncti nos citra condemnationem participes simus vivificorum horum mysteriorum tuorum. Tibi enim inclinavimus capita nostra a te abundantem misericordiam praestolati.

Exclamatio : Gratia et miseratione et philanthropia unigeniti Filii tui cum quo benedictus es una cum sanctissimo, bono et vivifico tuo, nunc et.

Populus : Amen.

5. *Sacerdos* (*dicit*) *orationem* : Attende, Domine Iesu Christe, Deus noster, de sancto tuo domicilio [1] et de solio gloriae [2] regni tui et veni ad sanctificandum nos, qui superius cum Patre sedes et cum Spiritu Sancto et hic nobiscum invisibiliter ades, atque dignare valida manu tua communicare nobis immaculatum corpus tuum et pretiosum sanguinem [3] tuum et per nos universo populo tuo.

Diaconus : Attendite!

6. *Sacerdos elevat panem sanctum et dicit* : Praeconsecrata sancta sanctis.

Populus : Unus est sanctus, unus est Dominus.

Et cum dismembrat dicit : In nomine * Patris et Filii et Spiritus Sancti. Amen. * p. 104

Et sumit particulam sancti corporis et immittit in calicem et dicit : Plenitudo Spiritus Sancti. Amen, *et perficit communionem.*

Cantores dicunt : Gustate et videte, quoniam suavis est Dominus, alleluia.

Diaconus : Cum timore Christi appropinquate.

7. *Et perfecta communione sanctorum mysteriorum, sacerdos hanc orationem dicit* : Gratias agimus tibi Salvatori [1].

... Protege ... philanthrope.

Recti (participantes) sancto, immaculato, immortali... mysterio gratias agamus Domino.

Succurre, salva, miserere.

Noctem omnem omnino sanctam, pacificam, impeccabilem postulemus.

5. 1 *Is.*, LXIII, 15 — 2 *Ier.*, XVII, 12 — 3 1 *Petri*, I, 19.

7. 1 Multa desiderantur. Cfr J. GOAR, *Euchologion*, Venetiis, 1730, p. 168; C. A. SWAINSON, *The Greek Liturgies*, Cambridge, 1884, p. 186.

Nosmetipsos et invicem et omnem vitam nostram Christo Deo nostro commendemus.

Populus : Tibi Domine.

Sacerdos exclamat : Quia tu es sanctificator noster et tibi gloriam referimus, Patri et Filio et Sancto Spiritui. 5

Populus : Amen.

Diaconus : In pace procedamus. Amen.

8. *Sacerdos* (*dicit*) *orationem dimissionis populi* : Domine, Dominator, omnipotens [1].

[Sit nomen Domini benedictum?] ex hoc nunc et in saeculum [2], *ter*. 10

* p. 105 *Sacerdos* : Oremus. Sancta Trinitas (?), * cum misericordia. *Et distribuit populo panem benedictum*. *Populus vero dicit hunc psalmum* : Benedicam Dominum in omni tempore [3].

9. *Oratio cum sacerdos ingreditur in diaconicon* : E virtute ad virtutem venientes et per te tibi commendati cantamus Dominationi tuae, Christe Deus noster; misericorditer age nobiscum famulis atque servis tuis et cum universo populo tuo, quia te decet omnis... [1]. 15

qui... et pretios... ieiunium (*vel* custodia) beneficentiae... et fac nos dignos qui victores hostis ... cum sanctitate et desiderio perveniamus ad festivitatem tuae — totius mundi — resurrectionis. Et efficias nos heredes regni tui caelestis, quoniam tu es largitor bonorum et te decet gloria cum Patre tuo qui caret initio et cum sanctissimo bono et vivificatore Spiritu tuo, nunc et semper [et] in saecula saeculorum, Amen [2]. 20 25

Et loco huius: Sit nomen Domini benedictum [3], *populus ter* (*dicit*) *hoc* :

Reliqua desiderantur.

8. 1 Multa desiderantur. Cfr J. GOAR, *ibid.*; SWAINSON, *ibid.* — 2 *Ps.* LXXI, 19 — 3 *Ps.* XXXIII, 2.

9. 1 Multa desiderantur. Cfr J. GOAR, *op. cit.*, p. 172, ubi orationem huic similem invenies, e quodam codice cryptoferraretensi — 2 Cfr F. E. BRIGHTMAN, *op. cit.*, p. 352; C. A. SWAINSON, *op. cit.*, p. 186-187, ubi oratio nostrae affinis est — 3 *Ps.* LXXI, 17.

INDEX BIBLICUS

Genesis

I, 26 : 9, 35, 51.
III, 19 : 21.
IV, 4 : 7, 8, 26, 29, 33, 67.
VIII, 20-21 : 7, 8, 26, 29, 33.
VIII, 21 : 2, 17, 33, 44, 49.
XIV, 18 : 67.
XV : 33.
XV, 9 : 7, 8, 26.
XXII, 13 : 7, 8, 26, 67.

Exodus

XXIX-XXX : 7, 8, 29, 33.

Leviticus

XX, 7 : 19, 45.

Numeri

XVI, 22 : 16, 43.
XXVIII, 2 : 26, 27.

1 Regum

X, 8 : 8, 29, 33.
XI, 15 : 8, 29, 33.

2 Regum

XII, 13 : 7, 8, 33.

3 Regum

VIII, 39 : 74.

1 Paralipomenon

XVI, 35 : 9.

Nehemias

XIII, 31 : 13, 40.

Tobias

III, 13 : 16, 52, 74.
XIII, 23 : 46.

Psalmi

VII, 2 : 13, 39.
VII, 10 : 74.
XXI, 4 : 1, 28.
XXIII, 7 : 29, 30, 55, 71.
XXIII, 7-10 : 4.
XXIII, 10 : 18, 44, 52, 54.
XXIII, 23 : 50.
XXV, 8 : 50, 62.
XXVI, 9 : 4, 31, 50.
XXVI, 13 : 16, 43.
XXVII, 9 : 3, 23.
XXX, 8 : 46.
XXXII, 14 : 1, 28, 61.
XXXIII : 70.
XXXIII, 2 : 71, 80.
XXXIII, 2-9 : 20.
XXXIII, 4 : 56.
XXXIII, 23 : 62.
XXXIV, 2 : 13, 39.
XXXVI, 9 : 55.
XXXIX, 10 : 52, 55.
XLIX, 14 : 8, 56, 66.
L, 3 : 6, 11, 32, 37, 52, 53, 60, 73.
L, 5 : 20.
L, 13 : 4, 6, 31, 32, 55, 60, 73.
L, 17 : 6, 32.
LVI, 6 : 22, 39, 46, 62.
LVIII, 8 : 19.
LXII, 28 : 21.
LXIV, 6 : 40, 77.
LXIV, 12 : 13, 40.
LXVII, 31 : 39.
LXIX, 6 : 13.
LXX, 8 : 6, 32, 62, 72.
LXXI, 17 : 80.
LXXI, 19 : 77, 80.
LXXIX, 2 : 4, 30, 55.
LXXIX, 15 : 74.
LXXXV, 15 : 5, 31.
LXXXVIII, 16 : 23, 24.
LXXXVIII, 53 : 43.
XCII, 1 : 49.
XCVIII, 1 : 17, 43.
CII, 4 : 6, 32, 39.
CII, 8 : 1, 28, 34.
CII, 10 : 11, 37.
CII, 22 : 57.
CIII, 30 : 11, 58, 65.
CV, 4 : 13, 74.
CVI, 7 : 24.
CIX, 4 : 67.
CXII, 2 : 46.
CXII, 5-6 : 5, 31.
CXII, 6 : 53, 72, 78.
CXV, 16 : 32.
CXVIII, 1 : 3.
CXVIII, 5 : 62.
CXVIII, 47 : 2.
CXVIII, 73 : 9, 35.
CXXIX, 7 : 53.
CXLIV, 15 : 13, 21, 40.
CXLV, 6 : 9, 35.

CXLVIII, 1 : 75.

Sapientia

X, 10 : 24.
XIV, 4 : 1.
XVI, 13 : 14, 40.

Ecclesiasticus

X, 9 : 21.
XVII, 31 : 21.

Isaias

VI, 1 : 1.
VI, 2 : 1, 9, 35, 57.
VI, 2-3 : 71.
VI, 3 : 9, 35, 73.
LIII, 7 : 20.
LIII, 7-8 : 48.
XLIV, 25 : 11.
LVII, 15 (LXX) : 4, 19, 28, 30, 45, 51, 55.
LXIII, 15 : 79.

Ieremias

XIV, 9 : 18, 44, 74.
XVII, 12 : 52, 79.
XXXII, 19 : 57.

Baruch

III, 38 : 10, 36.

Ezechiel

X, 12 : 9, 35, 57.
XXX, 7-8 : 26.
XXXIII, 11 : 52.
XXXIII, 13 : 7, 33.
XXXVI, 22 : 8.

Daniel

VII, 10 : 17, 43.
XIII, 42 : 29, 74.

Habacuc

III, 3 : 49.

2 Macchabaeorum

XII, 46 : 34.

Matthaeus

II, 5 : 10.
III, 5-16 : 10.
VI, 9 : 18, 44.
VI, 9-13 : 61, 68, 74, 78.
VI, 23 : 74, 78.
VII, 21 : 44.
VIII, 25 : 9.
XI, 25 : 76.
XVI, 18 : 12, 38.
XVIII, 12 : 7, 33.
XVIII, 20 : 50.
XXIV, 45 : 34.
XXV, 1 : 7.
XXVI, 26-29 : 11, 36, 58, 67.

Marcus

I, 10 : 11, 37.
XIV, 22-25 : 11, 36, 58, 67.

Lucas

I, 9 : 8, 33.
I, 9-10 : 26.
I, 28 : 14.
I, 35 : 56.
I, 42 : 14, 41.
I, 78 : 6, 32.
II, 14 : 5, 32, 64.
VIII, 15 : 60.
XV, 18-21 : 46.
XVI, 22 : 16, 43.
XVII, 10 : 4, 13, 30, 31, 32, 72, 75.
XXII, 15-20 : 11, 36, 58, 67.

XXIII, 42 : 56.

Ioannes

I, 13 : 61.
I, 29 : 48, 69.
I, 32 : 11, 37.
III, 16 : 58.
III, 17 : 33, 36.
VI, 50 : 29.
VI, 54, 57 : 78.
VI, 58 : 46.
XII, 13 : 4, 9, 30, 55.
XV, 26 : 52.
XIX, 34-35 : 48.

Actus Apost.

II, 3 : 11, 38.
XX, 28 : 12, 26, 54.

Ad Romanos

II, 6 : 11, 37.
III, 25 : 1, 27, 28, 34.
V, 20 : 13, 39.
VI, 20 : 6, 32, 73.
XII, 1 : 33, 59.
XIII, 10 : 62.
XIV, 10 : 15, 16, 42, 57, 70.
XVI, 16 : 5, 31, 71.

1 ad Corinthios

II, 9 : 11, 37.
II, 10 : 9, 35.
VIII, 6 : 75.
IX, 24 : 27.
XI, 23-25 : 11, 36, 58, 67.
XII, 6 : 32.
XV, 53 : 53.

2 ad Corinthios

I, 3 : 17, 43.
III, 6 : 7, 33.

IV, 6 : 2, 28.
V, 10 : 15, 42, 57, 70.
VII, 1 : 34, 54, 72, 74.
XIII, 13 : 8, 34, 57, 60, 74.

Ad Galatas

IV, 4 : 10.

Ad Ephesios

I, 3 : 31.
IV, 3 : 31.
IV, 5 : 19, 45.
IV, 13 : 74.

Ad Philippenses

I, 10 : 16, 43.
I, 16 : 9, 35, 68.
II, 3 : 9, 35.
II, 14 : 37.

1 ad Timotheum

I, 5 : 29.
I, 17 : 26, 35, 57, 61.
II, 4 : 3, 51.
II, 5 : 19.
III, 9 : 1, 27, 28, 33, 54, 60, 78.
III, 16 : 20.
VI, 16 : 52, 57, 73.

2 ad Timotheum

II, 15 : 12, 15, 38, 42, 59.

Ad Titum

I, 2 : 3.
III, 5 : 53.

Ad Hebraeos

I, 2 : 11, 37.
II, 10 : 35.
IV, 15 : 10, 36, 43.
IV, 16 : 7, 23, 32, 34, 56.
IV, 19 : 34.
V, 6 : 67.
V, 10 : 4.
IX, 2 : 34.
IX, 11 : 30.
IX, 17 : 32, 33, 34, 54, 56.
X, 19 : 27, 34.
XI, 36 : 13, 39.
XI, 38 : 40.
XII, 22 : 9, 35.
XII, 22-23 : 9, 35.
XIII, 20 : 5, 31.

Iacobus

I, 17 : 9, 62.
I, 22 : 3, 29.
III, 13 : 29.

1 Petri

I, 19 : 12, 26, 38, 46, 59, 61, 69, 76, 79.
II, 1 : 5, 31, 34.
II, 2 : 71.
II, 11 : 28.
II, 25 : 25.

Apocalypsis

VII, 17 : 9, 35.
XXII, 12 : 7, 11, 37.

INDEX HUIUS TOMI

Praefatio I

Liturgia S. Iacobi (= *Gi*) 1

Liturgia S. Iacobi altera (= *Vi*) 26

Liturgia S. Iohannis Chrysostomi (= *Go*). 48

Liturgia S. Petri (= *Vp*) 64

Ganaḫleba, seu Missa Praesanctificatorum (= *Gg*) . . . 71

Fragmentum Missae Praesanctificatorum (= *Vg*) . . . 78

Index biblicus 81